21 POVEȘTI
NEMURITOARE

Povești nemuritoare

EDITURA ION CREANGĂ - BUCUREŞTI -
1978

Coperta de : CRINA IONESCU

POVEŞTI ATENIENE
repovestite de Iulia Murnu

Fata din rodie

A FOST ODATĂ un împărat şi o împărăteasă a căror fericire casnică era înnourată, palatul lor nefiind înveselit de copii. S-au rugat ei zeilor, dacă îi vor învrednici să aibă un băiat, vor zidi o fîntînă din care să curgă trei zile miere, trei zile ulei şi trei zile lapte, pentru binele săracilor din împărăţia lor.

Rugămintea le-a fost ascultată, căci au fost dăruiţi cu un prunc foarte frumos. Bucuria le-a fost neînchipuită. Copilul creştea şi se făcea tot mai drăgălaş şi voinic. Dar împăratul şi împărăteasa uitaseră de juruinţa făcută înainte de naşterea lui.

Într-o noapte împărăteasa avu un vis ciudat. Se făcea că o femeie îi vorbea cam astfel : „Eu ţi-am dat băiatul dorit de tine, dar tu ai uitat să-ţi împlineşti făgăduinţa. Nu ştii tu oare că pot să ţi-l iau înapoi ?”

Deşteptîndu-se, împărăteasa înfricoşată să vaită soţului:

— Vai de mine şi de mine, ce era să păţim ? În bucuria noastră am uitat să ridicăm fîntîna juruită.

Îndată porunci împăratul a se înălţa o fîntînă în curtea palatului, din care să tot curgă trei zile miere, ulei şi lapte, şi să vină toată sărăcimea să se îndestuleze.

După ce trecură cele trei zile şi-şi luară oamenii ce voiră, urînd feciorului de împărat sănătate şi viaţă lungă, fîntîna aproape secă de tot, cînd mai veni şi o bătrînică cu ulciorul ei, să se bucure de cele din urmă picături ce se mai scurgeau. Pe cînd strîngea stropii de ulei în vas, prinţul o zări de la fereastră şi rîse de

dînsa. Abia îşi umpluse ea ulciorul că şi aruncă o piatră şi i-l sparse, de se vărsă totul pe jos. Ridicîndu-şi ochii, bătrîna îl văzu pe prinţ la geam şi îi zise :

— Vai ţie, ce mi-ai făcut ? Să te blestem nu mă lasă inima; îţi doresc numai să nu scapi din mrejele măiestrei?

Şi cum rosti vorbele astea, se făcu nevăzută.

Din ziua aceea prinţul rămase îngrijorat şi mereu în căutarea măiestrei. Într-una din zile îşi spovedi această dorinţă mamei sale. Ea încercă a-l opri de la un drum aşa de primejdios, dar în zadar, căci el nu voi să asculte de povaţa ei. Dacă au văzut şi au văzut părinţii că flăcăul stăruie, l-au lăsat în voia lui. Şi aşa s-a pregătit el de drum, luîndu-şi merindele trebuitoare şi plecă departe, departe, prin pustietăţi, ca să dea de urma măiestrei. După ce umblă multă vreme prin locuri necălcate de picior de om, văzu de departe o casă şi se îndrumă într-acolo. Intrînd pe o poartă mare, care stătea vraişte, zări o zmeoaică legănîndu-se pe craca subţire a unui copac din curte. Ei îi dete bineţe.

— Bine ai sosit, fătul meu ; dacă nu mi-ai fi dat bună ziua, îţi făceam de petrecanie, zise zmeoaica.

— Şi dacă nu-mi răspundeai bun sosit, ţi-aş fi retezat capul cu sabia, zise la rîndul său tînărul.

— Ce vrei de la mine şi ce cauţi prin locurile astea sălbatice ? l-a întrebat zmeoaica.

— Ce să-ţi spun, maică : pe mine m-a blestemat o bătrînă să nu scap de farmecele unei fete. Şi, de atunci, cuprins fiind de o mare grijă, nu mai putui să mai stau o clipă în palatul meu. Te rog să-mi spui dacă ştii cum arată şi pe unde îşi petrece zilele această fermecătoare !

— Eu, dragul meu, nu ştiu nimic de ea, dar ia-o la dreapta, că ai să ieşi pe cîmpie, unde vei da tot aşa de o casă ca a mea ; să intri acolo la soră-mea, să-i urezi de bine şi s-o întrebi, poate ştie ceva despre fata

pe care o cauţi. Ea te va primi frumos, căci e bună din fire. Ia acest pieptene de argint şi dăruieşte-i-l din parte-mi cu multe închinăciuni.

Feciorul de împărat îi mulţumi şi apoi porni pe drumul ce i-l arătase. După mult umblet zări o casă şi apropiindu-se, împinse poarta, care se şi deschise pe loc. Cum intră, văzu o zmeoaică legănîndu-se pe o creangă de arbore, îi dădu bineţe, iar zmeoaica răspunse :

— Bine ai venit, fiul meu ; dacă nu-mi dădeai bună ziua, te sfîşiam.

— Şi eu, dacă nu-mi ziceai bine ai venit, te făceam bucăţele cu paloşul, zise la rîndul său feciorul.

— Cine eşti, de unde vii şi ce vînt te aduce încoace ?

— M-a trimis sora ta. Poftim acest pieptene cu multe închinăciuni din parte-i. Te rog să-mi spui dacă ştii unde se află fata fermecată pe care o caut eu.

— Ce să-ţi spun eu, fătul meu ? Tu îmi ceri un lucru, la care, din păcate, nu pot să-ţi dau nici o îndrumare, dar mergi la sora mea cealaltă, care locuieşte în stîncile de foc din faţa noastră. Vei intra pe poarta veche şi vei vedea pe sora mea curăţind cuptorul cu şorţul ei ; tu să taci din gură şi să rupi din haina ta o bucată şi să ştergi cenuşa din cuptor, apoi să-i coci pîinea şi s-o scoţi de pe spuză. Atunci ea îţi va zice : „Ce vrei să-ţi dau în schimb pentru binele ce mi-ai făcut ?” Tu să-i spui închinăciuni de la surori şi să-i dai pieptenele acesta de fier, apoi s-o întrebi de casa fetei fermecate.

Feciorul de împărat îi mulţumi şi, plecînd de acolo, o porni spre stîncile muntelui fumegător ce-i arătase zmeoaica. Ajuns aproape, înaintă foarte cu greu pînă la poarta de fier. La intrare, dete de o namilă de zmeoaica deşirată şi zburlită. Cînd o văzu, se sperie, dar îşi ţinu firea şi, fără să piardă vremea, tăie o bucată din haina lui, o muie în apă şi şterse

cuptorul de cenuşă. Apoi luă aluatul de pîine, îl puse în cuptor, şi, după ce l-a copt bine, l-a scos afară.

Atunci zmeoaica îi zise :

— Pentru binele ce mi-ai făcut, ce vrei să-ţi dau ?

— Sînt trimis de surorile tale, poftim acest pieptene cu multe închinăciuni din partea lor. Te rog să-mi spui unde e casa fetei fermecate.

— Fătul meu, e păcat de tinereţea ta. În grădina de la palatul zînelor se găseşte pomul cu cele trei chitre de aur, unde stau cuibărite trei domniţe fermecate. Am să-ţi dau apă vie, cu care vei deschide poarta palatului. Dar la rădăcina chitrului stau legaţi doi lei fioroşi ; va trebui să iei cu tine patru berbeci, pe doi să-i arunci în faţa lor înainte de a te căţăra în pom şi, după ce vei tăia şi vei ascunde în sîn chitrele, să dai pradă fiarelor şi pe ceilalţi doi berbeci, ca astfel să te cobori nesupărat. Eu voi vrăji zînele din palat. Dar, ia seama, cînd ai să tai poamele, să le crestezi uşor pe deasupra, că în ele se ascund nişte fete. Dacă nu le vei scufunda imediat în apă, vor ieşi moarte.

El făcu întocmai după povaţa zmeoaicei. Luă apa vie şi cu patru berbeci o porni pe calea arătată de dînsa. Se apropie de palat şi stropi poarta care se dete în lături, apoi intră în grădină şi găsi pomul fermecat. Cum îl simţiră leii, începură a răcni. Îndată el le azvîrli doi berbeci. Ei se repeziră să-i înhape şi astfel avu vreme să se urce în pom, să scoată sabia, să taie cele trei poame, să le ascundă în sîn ; apoi aruncă şi ceilalţi berbeci şi aşa o zbughi teafăr şi cu faţa curată.

Pe drum se gîndea şi voia să ştie dacă e adevărat ce-i spusese zmeoaica despre chitre, sau că ea îşi bătuse joc de dînsul. Scoase una şi crestînd-o ieşi o fată de toată frumuseţea, care-i strigă să-i dea apă, dar muri pe loc, căci el nu avu apă destulă la îndemînă. Prinţul o plînse mult, apoi o îngropă şi porni mai departe cu celelalte două. Cum mergea,

dete de un ulcior cu puţină apă şi îşi zise : „Ia să mai încerc să tai o chitră ca să văd ce are înăuntru.”

Cum o muie în apă şi o crestă, ieşi o fată şi mai frumoasă, care strigă : „Apă, apă !“

Dar nici ea n-a trăit mult din lipsă de apă. Şi pe ea a plîns-o cu lacrimi şi i-a făcut un mormînt, apoi îşi urmă calea spre casă, hotărît de a nu mai tăia rodul ce-i mai rămăsese, pînă nu va da de apă mai multă. Şi tot a zorit înainte, pînă ce a ajuns într-o vale cu multă apă.

„Aici e de mine” îşi zise el, şi tăie a treia chitră tot cu teama că poate asta n-o fi ca celelalte. Cînd colo, cum îi dete drumul în apă, se ivi o fată şi mai frumoasă, care înotînd strigă:

— Unde sînt aici, unde sînt surorile mele ?

— Eşti singurul rod de aur ce l-am cules din pom, aşa că numai pe tine te am. Eu sînt fecior de împărat şi norocul mi-a ursit să vin la tine ca să te fac împărăteasă.

După ce a îmbrăcat-o cu haina lui, a luat-o de mînă s-o ducă la dînsul acasă. Nu departe de oraş era o fîntînă unde se înălţa un chiparos cu ramuri mari. El i-a ajutat să se suie în frunzişul lui şi a rugat-o să stea ascunsă între ramuri pînă va veni el cu rădvanul şi cu straiele împărăteşti, ca s-o primească cu alai mare, cum se cuvine unei domniţe. Şi, după ce îi zise să stea liniştită şi o încredinţă că se va întoarce cît mai curînd, o luă pe drumul mare ce ducea spre palat. Cînd l-au văzut părinţii, au plîns de bucurie, fiindcă îl crezuseră pierdut. El i-a înştiinţat că a găsit pe măiastra lui. Cu toţii s-au pus pe lucru, pregătindu-i cea mai frumoasă şi mai măreaţă primire.

Dar tocmai pe cînd fata aştepta bucuroasă şi liniştită în frunzişul copacului, din întîmplare veni o harăpoaică, cu ulciorul, ca să ia apă şi, cum s-a aplecat şi a văzut faţa fetei din chiparos oglindită în

fîntînă, a crezut că se vede pe sine şi a început să salte de bucurie, zicîndu-şi :

— Ah, nu ştiam că sînt aşa de frumoasă !

Fata din chiparos, auzind-o, nu s-a putut stăpîni şl izbucni în hohote de rîs.

Atunci cioroaica, ridicîndu-şi ochii văzu pe fată cocoţată în copac şi, burzuluindu-se, se răsti de ciudă:

— Ah ! tu stai acolo sus şi-ţi rîzi de mine ? Hai, dă-te jos !

Dar fata îi răspunse :

— Nu pot să mă dau jos, căci prinţul m-a lăsat aici să-l aştept pînă va veni să mă ia la palat.

— Lasă că te dau eu jos fără să vrei tu, o ameninţă harăpoaica şi se urcă în copac, puse mîna pe fată, o despuie şi o împinse drept în fîntînă, apoi îmbrăcă haina şi îi luă locul în frunzişul chiparosului.

Nu trecu mult şi veniră împăratul şi împărăteasa cu alai mare. Cînd se sui prinţul în copac, ce-i văzură ochii ? O fată neagră ca o cioară.

— Cum de te-ai schimbat aşa ? o întrebă el încremenit.

— M-am schimbat numai şi numai de dorul tău şi de teamă că ai zăbovit prea mult şi am crezut că ai să mă laşi singură şi pustie pe aici.

— Şi ai să te faci din nou cum erai, albă şi frumoasă ? o iscodi el.

— Voi fi tot aşa cum eram, dacă vei avea milă şi dragoste pentru mine.

Dar prinţului i-a fost ruşine s-o arate părinţilor şi o îmbrobodi într-o haină, o puse în rădvan şi o duse la palat. Acolo o ascunse într-o cămară şi porunci să i se aducă bucatele spre a prînzi numai ei doi împreună. Se purta cît mai bine şi mai drăguţ cu dînsa şi avea toată grija ca doar, doar se va face odată cum fusese la prima vedere. Dar cum să albească harăpoaica ? Ajunsese prinţul într-o mare încurcătură şi se topea

din picioare că şi-a pus viaţa în primejdie pentru o astfel de arătare.

La fîntînă unde aruncase harăpoaica pe fată, s-a dus o ţărăncuţă să ia apă şi în cofa ei s-a strecurat o mîndreţă de mreană. Cum o văzu, ea se miră : „Ce frumoasă mreană, parcă ar fi de aur ! Am să i-o duc prinţului, că este tare mîhnit şi poate are să-i treacă aleanul, cînd are s-o vadă !”

Luă numaidecît peştişorul şi îl duse la palat. Prinţul, cum auzi că-l caută copila, a chemat-o la el.

— Să trăieşti, măria ta, i-a zis ea, am prins mreana la fîntîna din marginea pădurii şi am adus-o aci, ca să vă petreceţi vremea privind minunea asta de vietate.

În faţa prinţului mreana a început să salte şi să joace ; i-a făcut multe zburdălnicii, ba, cînd scoase căpuşorul din apă îi atinse mîna. El s-a bucurat nespus de mult de darul acesta, de aceea luă din buzunar un pumn de galbeni şi-l dete sătencii, care a plecat de la palat foarte mulţumită.

Iar feciorul de împărat a rămas toată ziua închis în odaia lui, înminunat privind mreana şi aruncîndu-i bucăţele de zahăr ; ba porunci să i se aducă acolo şi masa, nemaivoind să se despartă de mreană, că începuse să-i fie tare dragă.

Harăpoaica, dacă văzu că prinţul nu mai vine la ea, ceru numaidecît să-l cheme. Cum veni ea se repezi înaintea lui şi cu plînsete şi vaiete se jelui că de-abia începuse a albi şi s-a înnegrit din nou de supărare, cînd aflase că el iubeşte o mreană.

Încercînd a o potoli, el îi zicea :

— Nu am venit să te tulbur, numai fă-te iar cum erai şi vei vedea cît de mult am să te iubesc.

Dar ea nu se da bătută, ci se înverşună mai departe :

— Să tai peştişorul, să-l mîncăm, că numai aşa mă voi albi iarăşi, dacă nu vrei, te rog să mă duci înapoi de unde m-ai luat.

Neavînd încotro, porunci să taie peştele, să-l frigă şi să-l aducă la masă. Cînd se ospătau amîndoi, harăpoaica arunca în foc oasele ce rămîneau, iar prinţul le arunca pe fereastră în grădină.

După ce au isprăvit masa, mîhnit, s-a înapoiat în odaia lui. A doua zi, pe cînd şedea amărît şi cu lacrimile în ochi, veni grădinarul şi-i zise :

— Măria-ta, poftim jos în grădină, să vezi o minune ! Peste noapte a răsărit un lămîi încărcat cu lămîi şi flori. Vino să vezi ciudăţenia !

Prinţul îndrăgi lămîiul. Atunci harăpoaica puse să-l taie şi pe acesta.

În vremea aceea, trăia un tată cu fiul său, sărman rău. Într-o zi, fiul îşi văzu tatăl întristat şi-l întrebă ce are.

— Ce să am, fiule, iacă mă dusei la palat după apă şi găsii acolo un trunchi de lemn : l-am cerut şi l-am luat cu mine. Dar trunchiul acesta e viu şi vorbeşte.

— Cum poate vorbi ? Un lemn nu vorbeşte niciodată, vino-ţi în fire, tată !

— Haide, ia toporul şi tu şi dă într-însul, dar uşurel, să vezi că are să vorbească.

Cînd vru băiatul să dea cu toporul, auzi acelaşi glas?

Bate sus, bate jos
Dar la mijloc nu lovi,
Că-i o fată şi o doare,
Cînd de moarte o vei lovi !

De la întîia lovitură de topor sări din trunchi o fată frumoasă, care le vorbi :

— Nu vă temeţi, că voi o să aveţi mare noroc cu mine, ci faceţi-mi rost de nişte haine, să mă îmbrac, şi de o năframă albă, aţă de mătase şi fir de aur, ca s-o înfloresc şi apoi s-o duceţi prinţului, care vă va dărui galbeni.

Băiatul a dat fuga de a cumpărat o năframă albă, mătase şi fir şi tot ce a trebuit fetei. Ea s-a pus de a înflorat în slove toată povestea ei, cum de s-a făcut mreană, apoi lămîi, şi cum de a ajuns în casa lemnarului. După ce a împăturit bine năframa, o dete băiatului s-o ducă prinţului şi să-i aducă răspuns.

Merse băiatul la palat, cerînd să fie primit de prinţ, că are pentru dînsul o veste. Cînd se înfăţişă dinaintea lui, îi dete năframa. El o luă în mînă, o desfăcu şi ce să vadă ? Slove din care citi toată povestea, toate păţaniile fetei fermecate.

— Şi unde e acea fată, care te-a trimis cu năframa ?

— În casa noastră.

Fără să piardă vremea, îi strecură băiatului un pumn de galbeni şi-i zise :

— Vino cu mine să mergem într-acolo.

Cînd prinţul a sosit la locuinţa lemnarului şi a văzut pe logodnica lui, s-au îmbrăţişat şi au plîns de bucurie. Apoi el a rugat-o să-l aştepte acolo pînă se va descotorosi de blestemata de harăpoaică şi va veni s-o ia îmbrăcată în rochie de mireasă şi s-o ducă la curte într-un rădvan de aur.

Cînd se întoarse prinţul valvîrtej la palat şi sui în odaie, turbat de mînie, harăpoaica scrîşni la el :

— Iar eşti înfuriat ? Vai de mine, săraca-mi, abia începui să pierd negreaţa şi iată că tu vii roşu de schimbi feţe-feţe să mă sperii, ca să rămîn tot cum sînt.

Prinţul se înfrînă puţin şi-i zise :

— Ascultă, eu acum am de făcut o judecată şi am venit aci să mă gîndesc ce pedeapsă va trebui să dau celui vinovat.

— Spune-mi şi mie despre ce e vorba, că tatăl meu a fost împărat peste împărăţia ielelor şi pot să-ţi dau un sfat.

— Au fost o pereche de oameni, bărbat şi femeie, care se iubeau foarte mult, dar un ticălos şi-a băgat codiţa între ei şi a vrut să-i despartă. Ce pedeapsă crezi că i se cuvine ?

— Şi tatăl meu, zise ea, a avut odată astfel de judecată. Aveam patru cai sălbatici şi a legat mîinile răufăcătorului de doi cai şi picioarele de ceilalţi doi. Apoi dete drumul cailor, care luară cîmpii şi-l făcură praf.

— Foarte bine, zise prinţul. Atunci să primeşti pedeapsa ticăloşiei tale.

— Ce-am făcut ? întrebă harăpoaica. Mă înfricoşezi iar, ca să mă faci să mă înnegresc şi să mor de mîhnire ?

La vorba asta, el strigă furios :

— Nemernico, nu mai minţi ! Eu nu te voi lega de cai, ci-ţi voi da drumul pe apă ducă-te pe pustii !

Şi ieşind din cameră, a poruncit slujitorilor s-o ia şi s-o zvîrle în vîltoarea rîului. Iar el se aruncă într-o caleaşcă aurită şi se duse într-un suflet la casa omului, de unde îşi luă logodnica şi o duse cu alai la curtea împărăţiei.

Aici se făcu o nuntă mare cum nu s-a mai pomenit, ce ţinu săptămîni întregi cu ospeţe şi petreceri, nefiind uitaţi nici lemnarul cu fiul său, de s-au minunat şi s-au bucurat laolaltă cu tot poporul.

Mutul violonist

A FOST ODATĂ un pescar nevoiaş, care trăia împreună cu femeia lui şi cu un băiat de şcoală. Ca să-şi hrănească pe ai săi, el se ducea zilnic la mare, unde pescuia şi cu peştii ce-i prindea ieşea în piaţă de-i vindea şi astfel îşi cîrpea zilele. Soţia lui era o femeie bună, harnică şi cuminte, dar trăiau în mare strîmtoare de sărăcie.

Într-o seară, cum stau tustrei lîngă vatră şi ascultau vifornița de afară, pescarul era tare îngrijorat, la gîndul, că ziua următoare va fi poate pierdută, neputînd să meargă la pescuit pe aşa vreme. Băiatul său înţelese grija ce-l frămînta şi zise :

— Tată, ia-mă şi pe mine odată, ca să învăţ şi eu pescuitul ; poate oi avea norocul să prind mult peşte.

Dar tatăl se împotrivi :

— Ei ! Fătul meu, n-a sosit încă vremea ta ; acuma trebuie să înveţi carte şi mai tîrziu, cînd vei fi mai mare, am să te iau cu mine.

Copilul tăcu şi stătu cu sufletul mîhnit. Îl mai rugă a doua şi a treia oară, dar rugămintea îi fu zadarnică.

Noaptea, pe cînd părinţii dormeau, el veghea şi cînd pe la cîntători pescarul a vrut să se scoale ca să-şi vadă de treburi, băiatul îl simţi şi alergă pe furiş la luntrea care sta odgonită la mal, unde se îndosi.

Cînd începu pescuitul mai departe spre lac, iată că Ion scoase capul din ascunzătoare şi ieşi la iveală. Tatăl, la vederea lui, îl certă pentru purtarea-i copilăroasă :

— Vezi, tu nu eşti bun de carte ; se vede că vrei să duci o viaţă chinuită şi plină de necazuri. Apucă

dar vîsla şi ajută-mă să arunc mreaja ca să vedem, care ţi-e norocul.

Dar băiatul avu mînă bună ; şi el şi bătrînul nu mai puteau de bucurie, cînd văzură cum se zbăteau în plasa lor sumedenie de peşti. Cu această neaşteptată agoniseală, tatăl se întoarse cu luntrea la ţărm. Ion, luînd coşul cu peşti, s-a dus în oraş şi a început să cutreiere străzile, strigînd în gura mare :

— Peşti, pescarul, peşte proaspăt şi, în cîteva ceasuri el vîndu toţi peştii afară de unul mare.

Şi cum striga mai departe, iată că se deschide o fereastră unde se ivi chipul unei fete :

— Băiete, băiete, îl chemă fata.

Pescarul se întoarse spre ea.

— Cum dai peştele ?

— După cum pofteşti.

— Hai, vino sus.

Cînd intră Ion în casă, ce să-i vadă ochii ? Pe scări aşternute covoare de catifea, pe pereţi numai oglinzi mari de cleştar, pe sus atîrnate policandre de aur şi alte scumpeturi, ce minunară pe săracul pescar. Buimăcit şi înmărmurit de atîta strălucire, privea în juru-i şi se tot minuna de casa boierului, cînd deodată se apropie mîndreţea de fată şi-i cumpără peştele pe trei galbeni. Ion, fericit de acest cîştig nemaipomenit pentru el, era să zboare de bucurie ; coborî treptele dintr-o săritură şi repede fu acasă.

— Ţine, tată, banii cîştigaţi din vînzarea peştelui. Trei galbeni mi i-a dat o coconiţă, care mi-a spus să-i mai duc şi mîine peşte.

— Ia seama, răspunse tatăl său, nu cumva i-ai furat, că am să te arunc în mare.

— Jur că nu i-am furat, tată. Dacă vrei, mergem împreună să întrebăm.

În ziua următoare, tatăl şi fiul iar avură noroc cu peştele. Ion a pornit-o din nou pe străzi. Cînd ajunse în dreptul casei boiereşti şi strigă : „Peşte, peşte”, frumoasa fată auzind glasul pescarului, îl chemă sus, îi luă doi peşti şi îi dădu cinci galbeni. El o zbughi iute acasă şi îi zise tatălui-său :

— Uite, tată, că şi acuma mi-a dat cinci galbeni.

Nu-i căzu bine bătrînului şi-i ceru fiului său să-i arate casa boierului. Cînd sosiră amîndoi acolo, tatăl zise băiatului :

— Întoarce-te acasă, şi du-te la luntre ca s-o pregăteşti de pescuit.

Şi el intră singur ca să vadă pe stăpînă. Ea, înştiinţată de asta, pofti pe bătrîn sus în odaia ei. Dar pescarul n-a cutezat de ruşine să calce pe bogăţia de covoare. De aceea, spre a nu le murdări, se grăbi să-şi scoată cizmele. Cînd să intre, ce să vadă? O mîndreţe de fată, cum nu mai văzuse.

— Voie bună, fata mea.

— Bună să-ţi fie inima, taică, răspunse ea zîmbind.

— Mă rog, cu voia ta, a fost pe aicea un băiat care v-a vîndut peşte ?

— De ce mă întrebi, taică ?

— Sînt tatăl băiatului.

— Tu eşti tatăl băiatului, care mi-a adus ieri şi astăzi peşte ?

— Chiar eu şi am venit să aflu, de nu cumva fătul meu a luat de la tine galbenii ce mi i-a adus.

— Eu însămi i-am dat, în schimbul peştelui. Stai jos, taică, să guşti o dulceaţă şi o cafea, că aş avea ceva de vorbit.

După ce bătrînul a mîncat dulceaţa şi a sorbit cafeaua, fata îi spuse :

— Ai copil bun şi isteţ şi m-am gîndit că ar fi bine să mai înveţe carte. De aceea, dacă gîndeşti la fel, eu l-aş ţinea cu cheltuiala la învăţătură. Primeşte o sută

de galbeni de la mine şi trimite-mi-l mîine de dimineaţă.

— Cu plecăciune şi multă mulţumire, răspunse bă- trînul. Dar dînsul nu mai vrea să înveţe ; eu l-am îndemnat să se ducă la şcoală, dar el ţine mult să vină cu mine la pescuit.

— Dacă vrea ori nu vrea să înveţe carte, asta mă priveşte pe mine, stărui fata.

— Eu nu ştiu cum să mulţumesc pentru atîta bunătate, însă trebuie să ştii că numai pe el îl am.

— Fii liniştit, taică, băiatul va trăi lîngă noi ca în sînul lui Avram.

Întorcîndu-se acasă, pescarul a povestit femeii tot ce a vorbit cu jupîniţa, şi după ce s-au chibzuit bine, s-au înţeles împreună să încredinţeze pe băiat în mîinele ei. Ion înnebunea de bucurie, gîndind că avea să şadă într-un palat, să calce pe mîndreţe de covoare, să se întindă pe canapele de mătase şi catifea, să-şi vadă obrazul în oglinzi de cleştar şi mai ales să aibă cu ce să ajute pe tatăl şi mama lui. A doua zi după ce s-a îmbrăcat cu hainele cele mai bune şi şi-a luat rămas bun de la părinţi, a pornit spre curtea aceea.

Cînd l-a văzut fata, puse de-i pregăti o baie şi-l primeni cu haine noi, frumoase, ca să se îmbrace, apoi îi arătă noua locuinţă. Curînd îl trimise la cei mai buni învăţători, ca să-l înveţe carte şi limbi străine, precum şi la un dascăl de muzică pentru ca să-i dea lecţii de vioară. Băiatul înainta pe zi ce trecea cu învăţătura şi toţi se mirau de deşteptăciunca lui. Şi după trei ani fu gata învăţat.

Fata, pe care a avut norocul să o întîlnească, era singura la părinţi, tatăl ei fiind cel mai bogat om din ţinutul acela. Între alte bogăţii, erau şi vreo zece corăbii, cu care călătorea aşa departe, că abia se întorcea la doi, trei ani o dată şi atunci era întîmpinat

de toţi ai săi cu mare alai, că toţi, şi mici şi mari, şi mai săraci ori mai bogaţi, îl iubeau ca pe un părinte al lor, de bun şi milostiv ce se arăta.

Tocmai trecuseră trei ani de la plecarea lui şi lumea îl aştepta să se întoarcă din călătoriile multe şi se pregătea să-i facă o primire cu mare cinste.

Tot atunci, se întorsese şi Ion de la învăţătură şi fata îl chemase, zicîndu-i :

— În curînd are să vină tatăl meu. Aş vrea să spui oamenilor că ai venit din altă ţară, că eşti un străin, dar ţi-a plăcut cetatea noastră, şi că ai să zideşti un palat în dreptul casei noastre şi vom vedea ce are să se întîmple.

Ioana, căci aşa se numea fata, îi dărui şi o pungă de galbeni, să aibă de cheltuială şi, peste un timp, în care Ion se făcuse nevăzut, înapoindu-se, a cumpărat un loc peste drum de curtea boierească, a zidit un conac mare şi a spus oamenilor că el este un prinţ străin, care a venit prin partea locului, fiindcă i-a plăcut foarte mult să se aşeze în această ţară.

Nu trecu multă vreme şi sosi domnul cu cele zece corăbii încărcate cu mărfuri şi lucruri scumpe. O lună de zile a ţinut descărcatul corăbiilor. Toţi cu mic cu mare s-au repezit spre ţărm şi i-au făcut primire de împărat. Numai Ion, ca prinţ străin, s-a ţinut deoparte.

A doua zi, ieşind din cerdacul casei fiicei sale, văzu peste drum măreţul conac. Întrebînd pe soţia lui al cui este, ea îi răspunse :

— Nu ştiu, dragul meu, ce să-ţi spun. De curînd a venit un tînăr şi frumos prinţ, care a zidit acest palat. Mie, să-ţi spun drept, tare mi-a plăcut şi socot că ar fi bine să-l facem ginere.

— Gîndul acesta nu e rău, dar trebuie să-l cunoaştem mai de aproape, să vedem de e vrednic de noi.

Între timp, tatăl fetei se ducea la cafenea. Toţi îl salutau sculîndu-se în picioare, numai Ion nu se mişca deloc. Totuşi prin mijlocirea unor oameni de seamă, Ion făcu cunoştinţă cu el şi în curînd se împrieteniră şi astfel dobîndi inima lui.

Cînd domnul se duse voios acasă şi dete cu ochii de nevastă-sa îi cuvîntă astfel :

— Nevastă, ai dreptate, acest tînăr e o comoară de om şi mîine am de gînd să-l poftesc la masă şi să-i arăt dorinţa noastră de a-l avea ginere.

Ion, fiind chemat la curtea boierească, a venit la ceasul cuvenit, dar s-a prefăcut că n-o cunoaşte deloc pe fata lor. După ce stătură mai mult de vorbă, în cele din urmă tatăl cuvîntă :

— Noi, dragul meu, te-am chemat să-ţi spunem că ţinem la tine şi te-am ales din parte-ne ca să fii feciorul nostru ; noi nu avem alţi copii, ci numai o singură fiică şi dorim pentru ea un om cumsecade, ca s-o vedem bine aşezată la casa ei, să ne bucurăm şi noi de fericirea ei.

Ion, învăţat mai dinainte de fată cum să se poarte şi să vorbească cu părinţii ei, a răspuns:

— Vă rog să mă iertaţi, eu nu pot face nimic fără învoirea părinţilor mei. Am să le scriu şi dacă ei se vor învoi, sînt gata să rămîn mai departe aici şi să iau pe fiica voastră, care e neîntrecut de bună şi de frumoasă.

— Bine, fătul meu, să le scrii şi poate să fie cu noroc.

După masă, Ion, mulţumind frumos pentru cinstea ce i se făcuse, a plecat înapoi acasă. A doua zi chemă un slujitor de încredere şi-i porunci :

— Ia un cal sprinten, ţine aceste scrisori şi aşterne-te drumului, umblă ori încotro vrei şi să te

înapoiezi numai peste o lună. La întors, cînd te vor întreba de unde vii, să spui că ai fost la tatăl prinţului tău.

Slujitorul cuminte încălecă pe un cal şoiman şi plecă pe unde îl duse vîntul.

După ce trecu luna, bătrînul tată, ieşind ca de obicei în cerdac, văzu un călăreţ venind cu ştafetă în goana calului şi oprindu-se la poarta casei lui Ion, care luă plicul cu scrisori în mînă şi le citi. Ispitit, dădu fuga la Ion, întrebîndu-l de răspuns:

— Am primit multe scrisori, de la prieteni şi rubedenii, arătîndu-şi părerea de rău pentru înstrăinarea mea, dar părinţii, în bunătatea lor, se învoiesc şi îmi dau binecuvîntarea, rugîndu-mă să nu-i uit, să mă duc să stau şi pe la ei.

Socrul şi familia lui erau în culmea bucuriei. Grăbiră pregătirile pentru nuntă, chemară lăutari pentru joc şi puseră să dea cep la butoaiele de vin, spre a se înveseli toţi nuntaşii. Au venit oameni pînă şi din împrejurimi, ca să fie de faţă la aceste alaiuri şi petreceri şi să vadă tînăra pereche despre a cărei frumuseţe mersese vestea. Toate corăbiile, care se aflau în liman, au fost împodobite ca de sărbătoare cu flamuri şi tunurile bubuiau de zguduiau pămîntul ; se făcură şi luminaţii, de părea noaptea luminată ca ziua.

Sosise şi ceasul cununiei. Lume nenumărată se strînse în jurul palatului ca din basme, luminat, şi toţi erau îmbrăcaţi în haine nouă ca de sărbătoare. Iar mireasa, îmbrăcată în alb, purta o trenă toată cu flori cusute în argint, urmată de douăsprezece fetiţe, care aveau coroniţe de argint pe cap.

Cînd petrecerea şi jocul erau în toi, se apropie de mireasă cea mai bună prietenă a ei, căreia ea i se destăinuia fără teamă, şi-i zise :

— Vezi cum un băiat de pescar se însoară cu o fată de domn !

Din nenorocire, Ion auzi vorba. Şi, cum plecară oaspeţii, chipurile că merge să-şi schimbe hainele, se furişă în cămăruţa unde îşi lepădase hainele de pescar, le îmbrăcă şi o luă tiptil spre ţărm, fără a fi cunoscut de nimeni.

Era o vreme caldă de vară. Stelele străluceau pe cer, noaptea era plăcută şi răcoritoare.

Tocmai cînd s-a lăsat pe malul mării, o corabie sta gata de plecare spre altă ţară. El făcu semn luntraşilor, să-l încorăbieze. Dar ei, cum stăteau la dezlegarea odgoanelor, nu voiau să-l mai primească, ca să nu întîrzie. Doar unul dintre dînşii îl înştiinţă pe căpitanul corăbiei. Căpitanul mijloci îndată strigînd :

— Lăsaţi-l să intre, şi haide, nu mai pierdeţi vremea.

Ion intră în corabie. Matrozii ridicară cangea, întinseră pînzele, corabia se puse în mişcare şi se porni spre larg.

După o călătorie de mai multe zile, sosind într-un liman, Ion coborî şi mergînd în neştire dete de o piaţă mare cu numele de Mehmed-Ali. Se opri în faţa unei prăvălii unde lucra un harap împletind zimbiluri. Ion căuta prin semne să facă pe harap să priceapă că el cerea să se bage lucrător la dînsul, spre a-şi agonisi hrana. S-a întîmplat ca harapul să fie un om bun şi milos, l-a primit şi l-a învăţat a împleti panere din curmal. Ion, deştept din fire cum era, deprinse repede meseria şi făcea nişte coşuri aşa de bine lucrate, de întrecea pe meşterul său. Veneau muşterii de pretutindeni să cumpere marfă din dugheana harapului. Nu trecu mult şi el se îmbogăţi cu sîrguinţa şi iscusinţa ucenicului său :

— Cel-de-sus mi l-a trimes pe mut, se lăuda arapul către cunoscuţii lui.

Se vede că supărarea îl făcuse pe Ion să nu mai scoată o vorbă. Atîta începu să-l iubească harapul, că

îi cumpără haine noi, îl îmbrăcă frumos şi împărţea bucatele lui cu el la masă.

Într-una din zile, Ion ceru tot prin semne să-i aducă o vioară. Cînd a auzit meşterul că un mut cere să cînte din vioară, ca să nu-i strice pofta, îi cumpără o vioară mai proastă. Cum a văzut-o, mutul a aruncat-o cu dispreţ şi îi dete a înţelege că trebuie să se ducă singur să-şi aleagă una.

— Haide, mutule, îi zise harapul, să mergem, să-ţi alegi tu singur o vioară cum îţi place.

Cînd au intrat în dugheana cu viori, se uită la dreapta şi la stînga şi zări o vioară de mare preţ. Se miră şi negustorul că mutul şi-a ales vioara numai cu ochii.

— Să vedem acum dacă ştie să şi cînte.

Cînd mutul a tras din arcuş şi a început să cînte, negustorul şi meşterul rămaseră uimiţi. Îndată vioara a fost cumpărată pe preţul tocmit şi ei se întoarseră la prăvălia lor.

În toate serile, Ion se punea pe cîntat şi lumea se strîngea droaie în faţa dughenii, ca să asculte cîntecul fermecător al viorii lui. Cum înceta din arcuş, fiecare din cei care ascultau muzica cumpăra cîte un paner.

Din zi în zi se lăţea vestea despre cîntăreţul mut, aşa că în curînd zvonul ajunsese şi la urechile împăratului acelui meleag.

Într-o zi, se înfăţişă un om la curte şi zise împăratului :

— Măria-ta, s-a pripăşit la noi un mut, care cîntă din vioară aşa de minunat, că mişcă pînă şi arborii şi îmblînzeşte şi fiarele !

Auzind una ca asta, împăratul dădu poruncă să i se aducă numaidecît mutul. De la întîia atingere de arcuş, el fu cucerit, închipuindu-şi că-i răsună cîntare măiastră. De aceea, îl şi luă la curte şi chemă tot felul de vraci spre a-i tîlcui dacă muţenia lui e din născare şi dacă are leac.

— Cum se poate, Măria-ta, un mut din născare să fi învăţat cîntări aşa de frumoase şi să le cînte cu aşa măiestrie ?

Atunci împăratul a dat sfoară în ţară prin crainici, că aceluia care va vindeca pe mut îi va hărăzi jumătate de împărăţie, altminteri îi va reteza capul. Au ieşit crainici în toate părţile lumii şi au vestit porunca împăratului. Mulţi vraci şi vrăjitori s-au înfăţişat, dar nici unul nu s-a găsit în stare să vindece pe mut, şi aşa pe rînd îşi pierdeau capul.

În vremea asta, mireasa părăsită aştepta în zadar să se întoarcă mirele ei. Ion a fost căutat în toate părţile, dar nicăiri nu s-a dat de el. Bietei fete îi venea să moară de necaz : a cernit tot palatul cu perdele, s-a îmbrăcat şi ea toată în negru, dar încă tot nu-şi pierdea nădejdea că-l va găsi vreodată.

I-a venit într-o doară gîndul să dureze o fîntînă de marmură cu cinci şanţuri spre ţărmul mării şi să puie în fruntea ei chipul cioplit al lui Ion, înfăţişat întocmai aşa cum zicea el din vioară. Aşeză doi păzitori de o parte şi alta, ca să asculte zi şi noapte orice cuvînt s-ar şopti despre iubitul ei.

Într-o zi către seară, doi oameni de la o corabie au ieşit să ia apă de la fîntînă. Pe cînd unul umplea vasul, celălalt se uita mirat la chipul de marmură al cîntăreţului :

— Ia vino şi vezi. frăţioare, zise acesta din urmă, nu seamănă acest chip cu mutul văzut de noi în prăvălia harapului ?

— E leit el, răspunse cel dintîi.

Cum vorbeau aşa, paznicii pun într-o clipă mîna pe ei, să-i ducă la stăpîna lor.

— Nu vă temeţi, căci numai o întrebare are să vă facă şi apoi o să vă dea drumul.

Aduşi în faţa fetei, ea numaidecît îi iscodi :

— Oameni buni, unde aţi văzut voi pe acela care seamănă cu chipul de marmură de la fîntînă ?

Dînşii au mărturisit tot ce ştiau despre mut, cum a fost chemat la curte şi cum împăratul, care îl iubeşte mult şi doreşte vindecarea lui, a trimes în mai multe rînduri crainici spre a da veşti în toate părţile că aceluia care îl va însănătoşi, îi va dărui jumătate din împărăţie, iar de nu, unde îi stau picioarele îi va sta capul.

Mulţumindu-le pentru ştirile aduse, de bucurie, ea le-a făcut cîte un dar şi ei au plecat la corabie.

Mireasa nu-şi mai pierdu vremea, se dezbrăcă de rochia neagră şi îmbrăcă haine bărbăteşti, puse ochelari la ochi şi o pălărie neagră, îşi luă un toiag, se făcu vraci mare şi călători pe mare pînă în ţara unde se afla mutul.

Îndată după sosire, vesti printr-un crainic că a venit un nou vraci în stare să vindece un mut din născare. Adusă în faţa împăratului, ea îi zise :

— Măria-ta, sînt un mare meşter în vindecarea muţilor. Dacă în patruzeci de zile nu-l voi face sănătos pe mutul măriei-tale, îmi dau capul.

— Nu ţi-e milă de tinereţea ta ? întrebă împăratul.

— Îmi cunosc meşteşugul şi nu mă tem, dar cer o învoială : o locuinţă unde să nu intre nimeni decît eu şi mutul.

— Ia seama bine că nu pot să te cruţ de pedeapsă, încheie împăiatul.

După ce se întîlniră laolaltă, vraciul nostru rămînînd singur numai cu mutul scoase hainele bărbăteşti şi le îmbrăcă pe cele de mireasă ce şi le adusese cu ea şi începu să se roage de Ion şi să plîngă dinaintea lui :

— Nu ţi-e milă de mine, Ioane, nu sînt eu mireasa ta ? Nu sînt eu care te-am iubit de cînd erai un copilandru şi ţi-am făcut atîta bine ?

La fiecare întrebare, el rămînea tot mut. Ba se prefăcea că nici măcar n-o cunoaşte, ba făcea tot felul de semne, ca să arate că nu înţelege nimic din vorbele ei.

Aşa trecură treizeci şi nouă de zile şi iată că nici cînd se luminase în a patruzecea zi, Ion nu voia să deschidă gura şi stătea mut. Ioana îl crezu şi zise :

— De ce să mai trăiesc dacă nu am putut să-l vindec!?

Şi-a aruncat pe foc rochia de mireasă şi a îmbrăcat hainele bărbăteşti, a sărutat pe Ion, a plîns şi s-a văitat pînă ce n-a mai putut, gîndind că i s-a apropiat ceasul din urmă. Au venit păzitorii de la palat să vadă dacă mutul a vorbit. Domniţa le-a spus s-o ia şi s-o ducă la locul de osîndă, că nu l-a putut tămădui. Atunci au pus-o în caleaşcă s-o ducă afară din oraş. Mutul făcu semne deznădăjduite să-l suie şi pe el, dar oamenii, după porunca împăratului, nu putură să-l ia cu dînşii.

Venise lume peste lume să plîngă pe tînărul vraci. Cînd sosi ceasul să-şi ia pedeapsa, venea şi mutul în fuga mare strigînd :

— Staţi!

Toată lumea a rămas încremenită auzind că mutul a glăsuit. O tăcere de mormînt a cuprins pe toţi, aşteptînd să vadă ce are de vorbit mutul. Descleştîndu-şi gura, Ion a zis miresei sale :

— Fiul unui pescar nu se cuvenea să se însoare cu fata unui domn, dar iată că acum un fiu de pescar scapă de la moarte o fată de domn.

Apoi a îmbrăţişat-o şi amîndoi au plîns de mare fericire şi au pornit către palat. Aci povestiră împăratului toată viaţa lor, de cum se cunoscură pînă

în ultima clipă, împăratul se arătă deplin mulţumit şi, binefăcător, le-a dăruit jumătate din ţara lui şi i-a înfiat, că tot n-avea moştenitori. Au chemat şi pe părinţii lor şi au îmbrăcat pe Ioana într-un nou veşmînt de mireasă şi mai frumos şi au făcut o petrecere din cele mai mari.

Dar nici eu n-am fost acolo, nici voi n-o să mă credeţi.

După cum am auzit-o, aşa v-am povestit-o.

Zîna apelor

A FOST ODATĂ un fecior de împărat, care nu voia în ruptul capului să se însoare. Mama împărătească, de teamă că el va încărunţi şi nu va intra în rîndul lumii un moştenitor din osul lor, îi aducea mereu prinţese, dar el nici nu ridica ochii la vreuna din ele.

În împărăţia vecină, erau trei surori, care de care mai frumoase ; mama se întreba dacă nu cumva fiul ei iubeşte pe vreuna din ele şi nu vrea să se destăinuie şi atunci pofti pe cea mai mare, să vie, să-i ţie tovărăşie.

Cum veni fata, ea o sărută pe frunte, o luă de mînă şi o însoţi pînă în odaia fiului ei şi-i zise :

— Te-am adus aci, draga mea, voind a mă încredinţa de nu cumva fiul meu te iubeşte. Dacă adevărat va fi aşa, să ştii că te voi face mireasa lui.

Seara, cînd se întoarse prinţul şi intră în odaie, şezu pe scaun şi începu să citească şi să scrie, fără să se uite împrejur; iar dînsa, aşteptă ce aşteptă, pînă o fură somnul şi adormi pe canapea.

Dimineaţa, cînd s-a dus împărăteasa să-i vadă, a găsit-o singură :

— De cum a venit prinţul, nici nu s-a uitat la mine, ci mereu a scris şi a citit, apoi a ieşit din odaie fără să-mi zică o vorbă.

Împărăteasa i-a mulţumit, dăruindu-i un frumos inel şi a rugat-o să-i trimeată pe sora mijlocie.

Sosind acasă, fata a povestit cele întîmplate ; sora cealaltă s-a gătit şi a plecat şi ea să-şi încerce norocul, împărăteasa o primi tot aşa de bine şi după ce o însoţi pînă în odaia fiului ei, îi zise :

— Dacă prinţul te iubeşte, te voi face mireasa lui.

Pe înserate, prinţul s-a întors acasă şi s-a aşezat pe scaun, fără să-i arunce măcar o privire, şi după ce a citit şi a scris cît a vrut, s-a sculat şi s-a dus.

Dimineaţa, veni împărăteasa să vadă ce au vorbit împreună, dar fata i-a spus că nici măcar n-a vrut să se uite la ea.

Împărăteasa i-a dăruit şi ei un inel şi a rugat-o să-i trimeată pe sora cea mică. Aceasta era cea mai deşteaptă şi cea mai frumoasă. Împărăteasa a gătit-o cu podoabe de ale ei şi a lăsat-o să aştepte pe prinţ. Dar înainte de a intra, fata văzu o colivie cu o pasăre şi o luă cu ea înăuntru.

Dar prinţul, cum veni, se aşeză la masă şi se puse pe scris şi pe citit, cu ochii aţintiţi în carte.

Dacă văzu că prinţul nu se uită la ea, fata începu a cuvînta păsării :

— Bună seara, puică, nu-mi ciripeşti ? Măcar tu colivie şi tu sfeşnice, nu-mi vorbiţi ?

Atunci prinţul descleştă gura :

— Sandanum, şandanusum !

— Buiurum, şandanum ! răspunse ea, dar de sfială nu mai slomni nimic ; iar el, isprăvind cu scrisul, o şterse.

Dimineaţa, cînd a întrebat-o împărăteasa de purtarea prinţului, fata îi răspunse :

— Cum a intrat prinţul mi-a poftit bună seara !

Atunci împărăteasa a rugat-o să mai rămînă o zi.

Seara, fata vorbi iar cu pasărea şi cu sfeşnicul, iar prinţul răspunse iar păsării şi sfeşnicului.

Surorile o aşteptară să se întoarcă acasă, dar ea ne- venind, merseră la palat, unde o găsiră veselă în tovărăşia fetelor de la curte şi a împărătesei. Cînd o întrebară de ce nu vine acasă, ea le-a dat să înţeleagă că nu o lasă împărăteasa să plece de acolo.

— Cum, ţi-a vorbit prinţul ?

— Da, am vorbit cu el de mai multe ori.

Şi surorile s-au învineţit de ciudă şi se inapoiară acasă. Cum au ieşit din palat, se mîngăiau între ele :

— Vezi soră, nu e adevărat că a vorbit prinţul, dar îi place ei să stea la palat şi ne minte.

— Ştii ce să facem ? Să-i aducem mărgăritarul ce-l are de vînzare giuvaergiul, să vedem dacă i-l va cumpăra.

A doua zi, luînd mărgăritarul de la giuvaergiu, s-au dus iară la curte şi au întrebat pe sora lor dacă poate să se roage de prinţ să i-l cumpere. Dînsa le-a cerut să aştepte răspunsul pe a doua zi. Ele au lăsat acolo mărgăritarul şi au plecat către casă. Mergînd pe drum, vorbeau între ele :

— Să vedem ce are să se facă şi cine are să-i cumpere piatra scumpă.

La venirea prinţului la palat, fata îl întîmpină .

— Sandanum, şandanusum.

Şi el, la fel :

— Buiurum, şandanum.

— Surorile mele mi-au adus acest mărgăritar, să-l cumpăr ; pot să-l iau sau nu ?

— Şandanum, şandanusum, draga mea pasăre, cheile sînt la dulap, galbenii sînt în saltar, descuie şi ia ce vrei.

Dimineaţa ea împărtăşi împărătesei că fiul ei i-a dat bani să cumpere ce vrea. Atunci împărăteasa, de bucurie, a îmbrăţişat-o ca pe copila ei.

Cînd au venit surorile la curte, ea le-a întrebat cît costă mărgăritarul, l-a plătit şi l-a oprit la ea. Atunci ele se înveninară şi mai tare, dar tot nu voiau să creadă că prinţul a vorbit cu dînsa.

— Să n-o crezi, soră, doar ştim noi că e o mincinoasă, împărăteasa i-a dăruit mărgăritarul.

— Să-i aducem acum o pereche de brăţări, să vedem o să le cumpere şi pe astea ?

În cealaltă zi veniră la sora lor cu o pereche de brăţări de la giuvaergiu ; iar dînsa s-a rugat de prinţ de i-a cumpărat şi brăţările. Cînd au venit din nou după bani, i-au zis :

— Tu eşti acum împărăteasă ; nu ne dai o masă să vorbim şi noi cu cumnatul nostru ?

Ea le răspunse :

— Să-i vorbesc deseară şi, dacă el va încuviinţa, o voi face cu plăcere.

Apoi se închise în cămara ei şi se puse pe plîns : „Ce să mă fac ? Surorile mele caută numaidecît să-mi facă un rău şi nu ştiu cum să scap de ele.”

Seara, cînd prinţul s-a întors acasă şi s-a pus să scrie ca de obicei, dînsa începu a plînge şi a se văicări, de nu mai putea să se ţină pe picioare.

— Şandanum, şandanusum, i-a zis ea.

— Buiurum, şandanum, ce ai pasărea mea, sfeşnicul meu, de plîngi ? a întrebat-o prinţul.

— Surorile mele doresc să le chem la o cină, iar eu nu pot să le fac pe voie ; de aceea mi-am pierdut firea.

El însă *o* domoli, grăind :

— Dragă pasăre, dragul meu sfeşnic, vînătorii te aşteaptă, bucătarii sînt jos, gîşte, raţe, găini cîte vrei, pune să le taie şi ospătează-le.

Şi ea se duse la împărăteasă şi-i spuse :

— Prinţul s-a învoit să primesc pe surori şi mi -a zis să dau poruncă bucătarilor ca să întindă o masă, cum ştiu ei mai bine. Măria-ta ce crede că pot să fac ?

— Dacă prinţul ţi-a spus, aşa să faci ; cheamă deci oamenii şi pune tu singură la cale.

Fata chemă pe vînători şi-i trimise la vînat, apoi pe bucătari şi le dete zor să taie gîşte, raţe şi găini şi să le pregătească ospăţul. Tînăra fată era aşa de bună şi drăguţă, încît toţi cei din palat o iubeau şi-i făceau

toate chefurile. La urmă, chemă pe rîndaş şi-i făcu cunoscut şi lui despre această cină, dar lui îi mărturisi că prinţul nu va fi de faţă şi-l învăţă ca îndată ce se vor aşeza şi vor aştepta pe prinţ, ca să înceapă ospăţul, el să scoată murgul din grajd pe uşa din dos, să-l aducă în curtea pietruită şi să-i dea drumul să tropăie tare, încît tropotul să se audă pînă înăuntru în casă, apoi să trimeată la dînsa un argat, ca s-o cheme :

— Vino, domniţă afară, că prinţul vrea să-ţi spună ceva.

Aşa s-a şi făcut. A venit ziua cînd surorile trebuia să ia parte la masă. Împărăteasa era bucuroasă că după atîta amar de vreme va prînzi cu fiul ei, dar surorile zîmbeau neîncrezătoare, bănuind că toate erau nişte prefăcătorii. Tînăra se da cînd şi cînd spre fereastră şi se făcea că vrea să vadă pricina întîrzierii dragului ei. Cînd deodată se auziră tropote de cal, ce aleargă în curte. Cele două fete au îngălbenit de spaimă, numai cea mezină se rumenise. Numaidecît se arătă un argat şi zise :

— Poftim jos, domniţă, te cheamă prinţul.

Degrabă ea se dădu pe scări în jos, de unde se trase într-un loc dosnic şi începu a plînge. Cum mergea încoace şi încolo, neştiind încotro s-o ia, a călcat pe o lespede de marmură, care îndată s-a clintit din loc. Ridică lespedea şi văzu o scară. Coborîndu-se pe scara aceea, ajunse pe un şes foarte întins şi mlăştinos. Acolo începu să se plimbe în stînga şi în dreapta, pînă dete de o arie părăginită şi plină de mărăciniş, unde găsi pe prinţ dormind şi alături de dînsul o zînă şi un copilaş,

Atunci se repezi fără zăbavă înapoi la palat şi comunică împărătesei că prinţul nu poate veni la masă, ci a rugat-o să-i ducă două năframe de mătase,

una trandafirie şi alta colilie, un pieptene de argint şi o plăpumioară de mătase pentru un copilaş, deoarece născuse femeia unui om credincios al său şi vrea să i le dea în dar. Împărăteasa porunci să i se dea tot ce a dorit. Fata luă lucrurile şi o încredinţă că îndată ce va pune darurile în mîna prinţului, va veni fuga înapoi la masă.

Coborî pe scara cea tăinuită, de sub piatra mişcătoare şi încet, încet se apropie de zînă şi îi netezi părul încîlcit de spini şi o înveli cu marama cea albă, aşternu plapuma de mătase, ridică pe copil şi-l puse deasupra, după ce mai întîi îi curăţi şi lui capul de spini şi colbărie, şi-l acoperi cu marama cea trandafirie.

Apoi se sui iară la palat şi se aşeză la masă, spre a se ospăta cu surorile şi cu împărăteasa.

Zîna, trezindu-se, s-a văzut pe sine şi pe pruncul de-alături, îngrijiţi şi în deplină curăţenie; uimită se întoarse şi zise către prinţ :

— Cine a fost fiinţa, care a avut grija şi bunătatea asta pentru noi ?

El s-a jurat că nu a văzut nici o femeie :

— Tu ştii bine că mi-ai luat lumina ochilor şi nu pot vedea o altă femeie afară de tine.

Şi îi povesti cum în fiecare seară aude o femeie stînd de vorbă cu pasărea şi cu sfeşnicul, dar că n-a putut-o zări cu ochii lui .

Zîna îi dete un talisman şi îi grăi :

— Îţi dau acest talisman ca să-ţi vină lumina ochilor, dar te rog să-mi juri că nu iei de soţie altă femeie, decît pe aceea, care ne-a îngrijit pe mine şi pe copil.

Şi deodată, cum ea bătu din palme, s-a stîrnit un mare vîrtej de ape şi un vînt ca acela care luase pe prinţ, într-o zi cînd era la vînătoare şi a ridicat şi pe copilaş şi spinii şi s-au făcut nevăzuţi cu zînă cu tot.

Atunci s-a auzit un glas prin vîrtej zicînd:

— Rămîi cu bine ! Tu n-ai să mă mai vezi, nici pe mine, nici pe copilaşul meu !

Era pe la amurg şi prinţul suindu-se în odaia sa, găsi pe tînăra fată cufundată în jale. El o îmbrăţişă cu drag şi o mîngăie zicînd :

— Să încetăm de acum şi nici tu să nu destăinui cuiva ce ai văzut, nici eu ce ştiu. Să uităm şi să ne gîndim la viitor. Eu sînt fericit că m-ai scăpat de vraja zînei. Hai să mergem la mama, să-i sărutăm mîna şi de mîine să ne pregătim de cununie.

Ei s-au arătat împărătesei şi în ziua următoare au început să cînte lăutele şi s-a făcut o nuntă împărătească, la care s-a bucurat toată lumea, afară de surorile haine, care plesneau de ciudă şi mînie. Şi aşa, prin bunătatea şi dragostea ei, mezina cea înţeleaptă l-a salvat pe prinţ de blestem şi au trăit mulţi ani, fericiţi !

Lacul vrăjit

A FOST ODATĂ un împărat care avea trei fii. Cînd au crescut aceşti băieţi şi s-au făcut mari, le-a venit vremea de însurătoare, şi bătrînul împărat a adus trei arcuri şi trei săgeţi, a dat fiecărui fiu cîte unul, zicîndu-le să se suie pe acoperişul înalt al palatului şi să tragă cît mai departe şi în orice loc s-ar opri săgeata, de acolo să-şi ia nevasta.

După ce s-au urcat pe vîrful acoperişului, ochi cel mai mare dintre fraţi, iar săgeata lui nimeri în curtea unui palat măreţ. Acolo găsi o fată neînchipuit de frumoasă ce şi-o alese de soţie. Se sui şi fratele mijlociu şi ţinti săgeata care căzu peste un conac mare. Şi aci era o fată de toată frumuseţea, pe care prinţul al doilea şi-a ales-o de soţie. Astfel i-a venit rîndul fratelui mic. Dar împăratul, înainte de a le da arcurile şi săgeţile, le făcuse trei palate deosebite de al său, şi le zise :

— Dragii mei copii, să vă însuraţi şi să vă aşezaţi în palatele voastre cu nevestele şi după moartea mea, cel care va moşteni tronul să treacă în locul meu.

Fraţii mai mari s-au mulţumit şi au ascultat sfatul părintesc, cel mic a rămas flăcău ; el tărăgănea azi-mîine să arunce săgeata şi vremea se rotea şi-l găsea tot nepăsător.

Într-o zi, cînd toată familia era strînsă la masă, împăratul grăi fiului său mic :

— Fătul meu, dacă vrei să te binecuvîntez şi să mor mulţumit, îndeplineşte-ţi datoria ca şi fraţii tăi.

Prinţul i-a răspuns :

— Tată, nu vreau să stric voia ta. Mîine voi vedea şi eu care mi-e ursita.

Şi, a doua zi, urcîndu-se pe cucurigul palatului, trase din arc şi urmări din zbor săgeata pînă la cădere. Se dete jos şi alergă spre locul unde a căzut, căută pe ici, pe colo, nu zări nici un castel şi nici o colibă, ci un lac mare, în care o broască înota cu săgeata în gură. Aruncîndu-se în apă, prinse broasca şi o aduse acasă. După ce-i dete drumul în odaie, îl cuprinse o jale nespusă neştiind ce să zică tatălui său. Alungă toţi slujitorii din palat, ca să nu afle lumea şi mai ales cumnatele, spre a nu fi batjocorit, şi-şi mistuia amarul cu vînătoarea.

Într-o zi aduse bun vînat şi-l anină în colţ după uşă. Apoi gîndi în sine să se ducă la tatăl său, spre a i se destăinui, dar cu rugămintea să nu prindă de veste fraţii, fiindcă aşa i-a fost partea lui. S-a dus deci şi i-a povestit tot ce s-a petrecut cu săgeata aruncată de el. Tatăl se îndureră foarte de această nenorocire a fiului mic, mai vîrtos că tocmai pe el îl avea mai drag. I-a zis dar :

„Ei, fătul meu, aşa a fost să fie să rămîi burlac”.

Pe cînd sta de vorbă cu tatăl său, broasca rînduia casa. Ieşi din ţeastă, întrupată ca o domniţă, îmbrăcată în cămaşă albă de mătase şi cu mîneci suflecate, se apropie de fereastră, bătu din palme şi o broscuţă sui scările, se desprinse şi ea din ţeastă şi răsărind ca o tînără fată, se apucă de lucru, aprinse focul, găti vînatul, jumuli păsările, le înfrigări, ajutată de prinţesă, care puse masa şi întinse mîncările. Cum isprăvi treaba, broscuţa îndosi ţeasta şi o tuli şi broasca mare intră şi ea în ţeastă şi se ghemui într-un colţ.

Cînd veni prinţul, ce să vadă ? Toate rînduite şi la locul lor, masa pusă, bucatele gustoase. „Oare cine să-mi fi făcut toate astea ?” Se uită de jur-împrejur, dar nu văzu pe nimeni. Se aşeză la masă, mîncă cu

poftă, apoi ridică broasca pe masă, punîndu-i dinainte o farfurie cu mîncare şi plecă.

Cînd se întoarse acasă, găsi casa rînduită, farfuriile şi toate vasele spălate, fără să vadă un om. Atunci gîndi în sine :

„Aci e o mare taină ; mîine mă voi duce la vînătoare şi voi aduce vînat, îl voi anina după uşă şi mă voi ascunde.”

Zis şi făcut. Sculîndu-se cu noaptea în cap, porni la vînătoare, ucise ceva păsări, veni cu ele acasă, le spînzură după uşă şi înveşmîntat cu alte haine, coborî scările, încuie poarta şi apoi intră iarăşi în palat pe o portiţă a grădinii. Broasca, cum auzi troznitul porţii, ieşi din ţeastă şi se făcu o domniţă frumoasă :

Că soarele în loc se oprea
Şi luceafărul mai mult lucea !

Cum o văzu prinţul din ascunzătoare, rămase fermecat de frumuseţea ei. Şi ca şi în ziua de mai înainte, le văzu pe amîndouă trebăluind prin casă şi cînd fură gata se înţoliră fiecare cu ţeasta ei.

Prinţul se întoarse tiptil aşa cum venise pe portiţa grădinii şi intră iar în palat, urcîndu-se spre iatacul său.

În sufragerie găsi masa întinsă. Se aşeză şi ospătă bine, apoi plimbîndu-se de-a lungul prin odaie, se apropie de broasca din colţ, o netezi şi-i zise :

— Tu eşti şi rămîi a mea, fie ce o fi, eu nu mă mai însor. Tu ai prins săgeata. Eu nu mai vreau să ştiu de nici o altă soţie. Încalte de mi-ai vorbi, mi-aş petrece vremea bucuros, şi îndeosebi, dacă mi-ai spune cine se furişează pe aici şi-mi găteşte aceste bunătăţi.

Broasca pironea ochii asupra lui, întindea beţişorul, dar nu glăsuia nimic.

La urmă, de ici, de colo, s-o zvoni cum că săgeata măritului prinţ căzuse într-un lac şi că dăduse de o broască, pe care o ţine acasă.

Într-una din zile, cumnatele i-au zis :

— Nu aduci la noi şi pe soţia ta s-o vedem ?

Şi pe el, podidindu-l lacrimile, plecă de-acolo cu inima frîntă. Cînd ajunse acasă găsi masa gata de ospătare.

A doua zi se ascunse iar şi tocmai cînd broasca vru să bată din palme ca să-i vină în ajutor broscuţa, el se repezi, smunci ţeasta şi o azvîrli în foc. Broasca alergă şi ţipă tare :

„Mă arde, mă arde !”

Numaidecît prinţul înşfăcă ţeasta de pe jăratec şi o lepădă într-un vas de aur plin cu apă. Apoi căzu la picioarele ei şi o rugă să nu se mai închidă în ţeastă.

— Nu vezi cît sufăr ? Nu pot să-mi scot faţa în lume, să văd cum fraţii mei îşi bat joc de mine, cînd tu eşti de o sută de ori mai frumoasă decît nevestele lor.

Atunci ea îşi deschise inima şi-i vorbi :

— Sînt de neam împărătesc şi trăiam odată bine cu părinţii mei, dar am fost cu toţii blestemaţi de către un vrăjitor ca împărăţia noastră să se scufunde în adîncuri de ape, iar noi să fim bătuţi de soartă. O zînă care m-a văzut m-a încredinţat că dacă voi găsi un suflet bun, care mă va iubi şi nu va blestema ceasul cînd mă va întîlni, mă voi face din nou cum am fost. Am rămas totuşi broască, numai ca să te pun la încercare. Acum cînd te cunosc şi nu mă îndoiesc de tine, doresc să-ţi aduc fericire şi ţie şi celor din jurul tău.

Auzind povestea asta, nu mai putea de atîta noroc ce dăduse peste dînsul. Domniţa îl îndemnă să arunce ţeasta într-o fîntînă, că numai aşa va rămînea cum este, pe totdeauna. După ce se duse şi lepădă ţeasta în fîntînă, la întors grăi:

— Să rămînem în palatul meu şi să nu destăinuim nimănui nimic.

Într-o zi, cînd se prăznuia ziua de naştere a împăratului tată, fratele cel mare vru să cheme familia lor toată la masă. Rînd pe rînd, veniră cu toţii

şi cînd şedeau de vorbă împreună, ei începură a-l lua în batjocură pe frăţiorul lor. Rîdeau şi întrebau :

— De ce nu-ţi aduci şi nevasta, s-o vedem şi noi, să vorbim cu ea şi să petrecem împreună ?

Supărat şi scos din fire, se întoarse acasă. Nevasta îl simţi că e întristat, îl întrebă ce are.

— Ce să am ? Fratele mai mare a vrut să dea o masă de ziua tatălui meu. Cînd m-am dus acolo, toţi şi-au bătut joc de mine, de ce nu o aduc pe nevasta mea.

— Bine, dacă este vorba aşa, şi tu vrei, mergem, că cine rîde la urmă rîde mai bine. Dar du-te mai întîi la locul de unde m-ai luat şi strigă de trei ori : „Cairara” Şi îndată ce ai să auzi : „Pichichi”, să răspunzi că te-a trimis fiica voastră *Ghioace,* să-mi daţi o vergea de aur şi una de argint şi un ou de lebădă şi două de raţă. Tu să le iei şi să vii înapoi.

El ascultă orbeşte de vorba ei şi făcu întocmai, aducînd vergelele şi ouăle. A doua zi, cînd avea loc ospăţul, domniţa bate o dată cu vergeaua de aur şi răsar trei roabe ; bate a doua oară şi iese o alta ca din pămînt, care purta un paner cu haine şi rochii şi tot felul de podoabe de diamante şi de aur.

Se îmbrăcară amîndoi numai cu haine cusute în fir de aur şi mătase şi se împodobiră cu scumpeturi. Cînd erau gata de plecare, ea mai bătu o dată cu varga şi răsări o caleaşca cu totul aurită, trasă de patru cai bălani, care aşteptau în curte, izbind din copită de scăpărau pietrele.

În vremea asta, cumnatele se purtau încoace şi încolo pe uşă rîzînd şi chicotind :

— Oare cînd o să vină broasca ?

Şi cum hohoteau de rîs, văd un rădvan strălucitor cu slujitori numai în fireturi, tras de patru cai bălani, care se opresc la poarta lor. Ele se uită mirate şi-şi freacă ochii spre a se dumeri cine coboară

şi se uită cum slujitorii iau de mînă o domniţă frumoasă şi o ajută să se dea jos. Se privesc una pe alta încremenite şi văd cum urmează şi prinţul şi bărbaţii lor primesc şi însoţesc frumuseţea asta de domniţă pe scara palatului şi cum ea merge la socrul ei, iar socrul o îmbrăţişează cu lacrimi de bucurie.

Ea îi dăruieşte oul de lebădă, apoi salută pe cumnaţi şi le dă şi lor cîte un ou de raţă.

Cumnatele s-au pus pe rîsete :

— Ce mai daruri, nişte ouă !

Domniţa cu zîmbetul pe buze rugă pe socru să spargă oul.

Şi ce să vadă ? O coroană de diamante, care strălucea împrăştiind lumini de flăcări. Ea o luă şi cu mîna ei o puse pe capul împăratului. Cumnaţii au spart şi ei ouăle şi au găsit în ele nişte ceasornice de diamante şi cu lanţuri de aur.

Cine poate povesti nebunia de veselie ce a urmat ?

A fost o sărbătoare cum nu s-a mai pomenit. În aceeaşi zi s-a făcut şi nunta şi au adus după aceea şi zestrea Ghioacei cu toate comorile îngropate din lacul dezvrăjit şi au ţinut-o într-un mare chef şi petrecere de a ajuns vestea lor pînă în toate colţurile împărăţiei de sub ape.

Împăratul păsărilor
sau Marama zugrăvită cu păsări

A FOST ODATĂ un împărat, care avea trei fete frumoase de poveste. Într-una din zile, plecînd la război şi gîndindu-se la soarta fetelor sale, ce aveau să rămînă singure acasă, le-a chemat şi le-a împărtăşit aeeastă îngrijorare.

— Să n- ai nici o grijă, tată. Du-te cu bine şi să te întorci sănătos !

—Eu mă duc, e datoria mea şi nu pot face altfel. Tăria voastră mă înduioşează mult şi vreau să vă aduc în schimb un dar ce vi se cuvine.

Cea mai mare i-a zis : .

— Vreau să-mi aduci două brăţări de aur cu diamante.

Cea mijlocie i-a zis :

—Vreau să-mi aduci o salbă de mărgăritare.

Şi cînd întrebă pe cea mezină :

—Tu ce vrei să-ţi aduc ?

Ea ceru să-i dea răgaz :

—Eu te rog, dragă tată, să mă laşi să mă gîndesc şi mîine să-ţi dau răspunsul.

Şi fata, cum intră în odaie, chemă pe doică şi-i ceru sfatul :

— Tatăl meu vrea să plece cu oastea departe ; ce dar crezi tu că trebuie să-i cer să-mi aducă la întoarcere ?

Doica o sfătui :

—Să-i spui, domniţă, să-ţi aducă o maramă zugrăvită cu păsări. Dar de o fi cumva să uite dorinţa ta, să-i spui că asta îi va fi o piază rea : corabia nu-i va merge nici înainte, nici înapoi.

Se duse a doua zi domniţa la tatăl ei şi îi grăi :

—Iată, dragă tată, dorinţa îmi este să capăt o maramă pictată cu păsări, numai să nu uiţi să mi-o aduci, că va fi spre rău : corabia ta nu va merge nici înainte, nici înapoi.

Împăratul şi-a luat rămas-bun şi a plecat. Marea bucurie a fost că el a învins pe vrăjmaşi la război şi se grăbi astfel să ia cadourile promise fetelor. Cumpără pentru cea mai mare o pereche de brăţări cu diamante, pentru cea mijlocie, o salbă cu mărgăritare, după cum ceruse, iar pentru cea mezină o floare de diamante. Apoi se sui în corabie să plece acasă, dar corabia nu pornea din loc şi nu mergea nici înainte, nici înapoi. Vai, cum se străduiau corăbierii să întindă pînzele pe o parte, apoi să le tragă din răsputeri pe cealaltă ; corabia nu se urnea din loc.

Un negustor, care se afla pe corabie, întrebă pe împărat :

— Să trăieşti, măria-ta ! Nu cumva te-au rugat de acasă pentru un dar şi ai uitat ?

— Nu-mi aduc aminte de aşa ceva, a răspuns împăratul.

— Gîndeşte-te mai bine, nu cumva ţi-au cerut fetele tale ceva şi ai uitat să cumperi ?

— Da, acum îmi aduc aminte. Fiica mea mezină mi-a spus să-i aduc o maramă zugrăvită cu păsări şi dacă n-o să fac asta, corabia mea nu va merge nici înainte, nici înapoi.

— Dacă vrei, măria-ta, mă duc eu s-o cumpăr.

Împăratul i-a dat încuviinţarea, iar el, luntrărind, ieşi în oraş şi luă marama şi venind cu ea înapoi, corabia începu să alunece pe apă ca o pasăre.

Cînd tatăl sosi acasă, fata cea mare primi brăţările cu diamante, cea mijlocie salba, apoi mezina veni şi ea de sărută mîna împăratului şi căpătă şi ea floarea de diamante şi marama zugrăvită cu păsări. Bucuroasă, mulţumi părintelui său. Apoi chemînd pe doică în odaie îi zise :

— Tata mi-a adus marama zugrăvită, ce să fac cu ea ?

În odaia domniţei era un luminător. Doica se sui cu o scară pînă sus şi deschise geamurile luminătorului, iar în locul lor lipi perdele de catifea stacojie, după care aşeză un vas de aur plin cu apă de trandafiri. Apoi zise domniţei :

— De cîte ori ai să moi năframa în vasul cu apă de trandafiri, are să vină un prinţ frumos în chip de vultur, care domneşte peste zburătoare şi tîrîtoare. El îşi va scutura penele în vasul cu apă de trandafiri şi se va preschimba într-un prinţ frumos, de care să nu te temi deloc, căci îl vei lua de mire.

După ce doica s-a dus, domniţa s-a gătit şi şi-a pus în cap floarea de diamante, a luat marama, a muiat-o în vas şi a întins-o. Îndată se auzi un fîlfîit de aripi şi se văzu de după perdeaua de catifea roşie un vultur de aur care îşi scutură penele în vas şi se făcu un prinţ uimitor de mindru şi frumos. El o încercă pe prinţesă :

— Pentru ce m-ai chemat ?

Ea răspunse :

— Cineva m-a sfătuit să întind marama zugrăvită.

Atunci el îi vorbi prietenos :

— Eu sînt împăratul tuturor zburătoarelor şi tîrîtoarelor ; dacă mă iubeşti, doresc să fii soţia mea.

Cu sfială se împotrivi domniţa :

— Aş vrea din toată inima, dar fiindcă mai am două surori mai mari, trebuie să aştept ca ele să se mărite întîi şi apoi să vie rîndul meu.

De la acea întîlnire domniţa muia zilnic marama în apa de trandafiri şi o întindea şi împăratul venea s-o vadă. Aşa de mult se iubeau, că nu puteau rămînea unul fără altul. Domniţa uitase că mai avea surori, iar acestea, văzînd că ea nu se mai arăta, stăteau nedumerite, neştiind ce se întîmplă în odaia ei. Ele se întrebară :

— Oare ce s-a făcut surioara noastră, de n-o mai vedem de cînd tata i-a adus marama cu păsări ?

— Eu, a zis cea mai mare, sînt înciudată ; mă voi duce să iscodesc.

— Vin şi eu, a zis cea mijlocie, ca s-o ţin de vorbă, s-o descos, iar tu să cauţi prin odaia ei, să aflăm ce se petrece, de n-o mai vedem.

Şi ducîndu-se la ea, sora mijlocie a început să-i vorbească, iar cea mare se prefăcea că se uită în oglindă şi tot privind în dreapta şi în stînga, nu vedea nimic ; dar cum îşi ridică ochii în sus, zări catifeaua roşie şi vasul de aur şi pricepu că umblă cineva pe acolo. Amîndouă au început a se jălui că nu mai sînt iubite de surioara lor, fiindcă nu mai vine pe la ele şi ea le-a zis :

— Să mă iertaţi că am grijă de lucrul meu, dar altă dată am să vin pe la voi.

— Noi te poftim să iei parte la plimbarea noastră de mîine după-amiazi, stăruia sora mijlocie.

— Dacă vii cu noi, o să petrecem bine, adaose cealaltă.

Cele două surori se sculară pe mînecate şi se pregătiră de drum.

După ce sora mare împărtăşi celeilalte descoperirea luminătorului, se vorbiră ca, odată ieşite din oraş la plimbarea de după-amiazi, una din ele să se prefacă atunci că a uitat cheile de la dulap şi întorcîndu-se înapoi,să intre în odaia surorii mici şi să puie geamul la luminător. Apoi au trimis ştire că sînt gata de plecare. Cum ieşiră afară din oraş, sora mijlocie zice :

— Vai, ce-am păţit ! Am uitat cheile de la dulapul tatei şi nu ştiu ce să mă fac că poate are nevoie de unele lucruri. Staţi pe loc, că eu sînt numaidecît aici.

Şi încălecînd un cal ager, se întoarse grabnic la palat. Fugi drept spre odaia cu luminător, îi puse

geamul şi scoase catifeaua. Apoi luă drumul înapoi. Toate trei s-au plimbat, s-au adunat într-un loc unde au luat masa, au cîntat şi au petrecut cu multă veselie şi s-au înapoiat, ducîndu-se fiecare în dormitorul ei.

Cum ajunse în odaie domniţa cea mai tînără udă marama şi o întinse ca de obicei spre a veni vulturul. Sosind, el se repede să intre, dar nu poate şi se dă înapoi, apoi iar se repede şi iar se dă înapoi, iar a treia oară zbură pe unde venise. Fata care îl aştepta cu inima tremurîndă, nu ştia ce s-a întîmplat. Pune scara, se urcă la luminător şi ce să vadă ? Vasul plin cu sînge, iar la geam lipsea catifeaua. Numaidecît a priceput totul.

— Ah ! asta nu poate fi decît isprava surorilor !

Chemă doica şi-i arătă nenorocirea întîmplată adăogînd :

— Vai, maică, ce-am păţit. L-au însîngerat pe sărmanul prinţ.

Înţeleapta doică o sfătui să se ducă în căutarea lui. Îi găsi nişte haine de călugăriţă, în cap îi puse o broboadă, ca să nu pară tînără, mijlocul i-l legă cu o cingătoare înnodată, îi dete şi un toiag şi astfel îmbrăcată o porni la drum, spre împărăţia păsărilor.

Şi merse şi merse pînă obosi. Mîhnită şi îngrijorată se rezemă de un butuc uscat. Şi cum sta acolo, iată că vede apropiindu-se un şarpe berc, care îndată se pitulă în acel copac, unde îşi avea cuibul.

— Unde ai fost, mamă, de era să murim de foame azi, au întrebat puişorii lui.

— Am fost, dragii mei, prin beciurile palatului şi am auzit strigătele şi vaietele dinăuntru, căci împăratul nostru a iubit o aspidă de prinţesă străină şi ea l-a schilodit.

— Ah, mamă, de ar şti împăratul, zise un pui de şarpe, ar omorî pe unul din noi şi i-ar lua seul, cu care, dacă s-ar unge în baie, s-ar face şarpe.

— Taci, copile, să nu te audă cineva, să te omoare, l-a sfătuit şerpoaica. Şedeţi cuminte că mă duc iar prin beciuri să văd ce se petrece la palat.

Cum s-a dus şerpoaica, omorî călugăriţa cu toiagul ei un pui de şarpe şi scoţîndu-i seul, plecă mai departe. Şi merse cît mai merse, pînă dete de un porumbel, care se lăsă iute din zbor şi se prelinse într-o scorbură.

— Unde ai fost, mamă, strigară puişorii lui, că murim de foame.

— Iată că am fost la fereastra de la palatul împăratului nostru, şi auzind strigătele şi vaietele de acolo, mi s-a rupt inima, că domnul nostru trage să moară ; iubea pe o haină de prinţesă străină, fără să fie iubit de dînsa.

— Ah, mamă, dacă s-ar pricepe împăratul să omoare pe unul din noi şi să se ungă cu seul nostru în baie, s-ar face pasăre şi ar zbura din nou.

— Taci, prostule, zise porumbiţa, intră înăuntru să nu te audă cineva şi să te omoare şi îşi luă din nou zborul.

Îndată călugăriţa omorî un porumbel, îi scoase seul şi plecă mai încolo.

Cum mergea pe drum, văzu un vultur venind de departe şi strecurîndu-se în rămurişul des al unui copac stufos.

— Unde ai fost, mamă, de ne-ai lăsat să murim de foame?

— Ei, dragii mei, răbdaţi şi voi puţin de foame, cînd împăratul nostru stă să moară !

— Ce are împăratul nostru ? întrebară miraţi vulturaşii.

— Iată că iubea o prinţesă avană, care l-a stîlcit.

— Ah, mamă, dacă ar şti împăratul să omoare pe unul din noi, să-i ia seul şi să se ungă în baie cu el, s-ar face vultur şi ar zbura.

— Taci, fiule, să nu te audă cineva şi să te omoare, zise maică-sa.

Şi plecă iute să vadă ce face împăratul.

Cum s-a depărtat vulturul, călugăriţa omorî un vulturaş cu toiagul ei, şi scoţînd seul, porni pe drum, apucînd-o spre palatul unde zăcea împăratul pasărilor.

Cum se apropie de oraş, începu să strige :

— Leacuri pentru răni şi orice altă durere.

La palat plîngeau toţi, căci pierduseră nădejdea de a-l mai vedea sănătos şi zdravăn. O slujnică auzi pe călugăriţă şi vorbi mamei împăratului, care puse de o chemă, deşi se îndoia că-l va putea scăpa de la moarte.

— De unde ştii, măria-ta, cîteodată capătă cineva sănătatea de unde nu se aşteaptă, zise slujitoarea, şi chemă pe călugăriţă, care urcă scările.

Cum văzu pe împărat că zace în pat pierit şi slăbit cu totul, domniţa era cît pe aci să leşine, dar îşi ţinu firea şi întrebă :

— Ce au spus vracii despre împărat ?

— Au spus că nu o duce mult, că nu scapă de la moarte.

— Daţi-mi-l pe mîna mea. Cred că îl voi putea însănătoşi.

— După ce vracii mari l-au osîndit, ţi-l lăsăm ţie, să faci cum ştii mai bine şi cum te va ajuta mintea.

Ea puse de-i făcu o scaldă bună şi după ce-l spălă cu săpun moale, topi seul de şarpe în mîini şi-l unse pe trup, îl înveli într-un cerceaf de în alb, îl culcă şi-l păzi peste noapte. După această baie bună, cum el nu închisese ochii de multe zile, dormi adînc. A doua zi cînd se trezi dimineaţa, văzu cu mirare pe mamă-sa şi pe călugăriţă lîngă patul lui.

— Cum te simţi, fiule ? întrebă mama sa.

— Bine, mamă, sînt un şarpe berc şi am poftă să umblu.

De bucurie împărăteasa-mamă făgădui răsplată bună călugăriţei dacă va vindeca pe fiul ei. Ea porunci o nouă baie şi după ce fu spălat cu săpunuri aromate şi uns cu seul porumbelului, apoi fu învelit în cerceaf de in şi aşezat în pat. Odihnindu-se bine noaptea toată, a doua *zi* dimineaţa mama îl întrebă :

— Cum te simţi, fiule ?

— Ca un porumbel, mamă, îmi vine să zbor.

După ce se hrăni din belşug, călugăriţa pregăti iar o baie şi-l spălă bine, îl unse cu seu de vulturaş ; din nou fu înfăşurat în cerceaf de în alb şi pus în aşternut unde a dormit.

Dimineaţa, cînd mama îl întrebă iar de sănătate, el răspunse :

— Sînt un vultur şi aş dori să zbor.

Apoi întorcîndu-se spre binefăcătoarea lui, zise:

— Tu ai fost mîntuitoarea mea şi m-ai tămăduit, ce răsplată doreşti ?

— Eu nu cer nimic ; am primit de la mama mea bine- cuvîntarea şi darul să vindec pe bolnavi, fără să cer răsplată. Numai o dorinţă aş vrea să mi-o împlineşti : de vei avea un duşman şi ţi-ar zice : „În numele celei ce te-a vindecat şi pentru cămaşa ta însîngerată să mă cruţi”, tu să-l ierţi şi să nu-i faci vreun rău.

Împăratul rămase o clipă la îndoială, gîndindu-se la domniţa ce socotea că-l nenorocise ; apoi luîndu-şi seama că ea nu va putea cunoaşte jurămîntul lui, jură călugăriţei că îi va împlini dorinţa. Însă îi mai ceru spre amintire inelul lui şi cămaşa însîngerată. Iar mama împărăteasă, văzînd frumoasa purtare a ei, a îmbrăţişat-o mulţumindu-i din inimă pentru binele făcut şi o umplu cu daruri.

După lungul şi obositorul drum de peste munţi şi văi, înapoindu-se acasă, domniţa noastră scoase ochiul geamului de la luminător, puse altă catifea şi turnă apă de trandafiri în vasul de aur. Se îmbrăcă frumos şi îşi puse inelul împăratului în deget, şi luînd marama zugrăvită o înmuie şi o întinse.

Vulturul sosi val-vîrtej ţinînd o sabie în gheare, îşi scutură penele în vas, se făcu iarăşi om şi zise :

— Încă nu te-ai mulţumit şi m-ai chemat să mă omori de-a binelea ?

Şi cum ridică sabia asupra ei, domniţa strigă :

— În numele aceleia care te-a vindecat şi pentru cămaşa cea însîngerată, să mă cruţi !

Prinţul se înfurie :

— Nemernică ce eşti, ai învăţat şi jurămîntul meu !

Atunci, arătîndu-i inelul, mărturisi că ea fusese călugăriţa care l-a vindecat şi-i povesti cum surorile au vrut să-i facă de petrecanie, cu asta dovedind că nu avea nici o vină în păţania lui.

Împăratul păsărilor merse numaidecît la tatăl ei şi-i ceru mîna ; acesta se bucură de norocul mare al fetei, de a fi împărăteasă peste toate zburătoarele de pe faţa pămîntului şi chiar şi făcură o nuntă împărătească, de merse vestea peste hotare. Căci mirele prefăcîndu-se într-un vultur auriu, o prinse pe mireasă şi o duse la palatul lui aerian, unde au făcut petreceri şi desfătări cu muzică de tot felul de păsări şi aşa au trăit într-o veselie pînă la sfîrşitul vieţii lor.

Împăratul Somnu

A FOST ODATĂ un împărat şi o împărătească, care aveau un fiu tare blînd şi bun cu numele de Somnu. Acest prinţ, deşi se făcuse mare şi de însurat, nu voia în ruptul capului să-şi ia nevastă şi să aibă şi el copii. Sărmanii părinţi se amărau că nu puteau să-l vadă şi pe el în rîndul oamenilor şi bănuiau că avea o dragoste ascunsă.

Au orînduit doi oameni spre a-l pîndi în toate plimbările lui. Nu departe de palat, într-o căscioară locuia o fată nespus de frumoasă, dar săracă şi orfană. Şezînd la lucru pînă seara tîrziu, ea cînta, ca să nu o apuce somnul şi să nu adoarmă :

Somnule, bine-ai venit,
Şezi pe scaun liniştit,
Pînă-oi toarce un fuior
Şi-oi cînta un leac de dor,
Şi trei fuse oi depăna,
Cu poveşti te-oi fermeca
Şi pe urmă om visa,
Dulce ne-om îmbrăţişa !

Astfel îşi cînta sieşi în fiecare noapte, ca să-şi alunge somnul şi urîtul. Într-una din seri, trecînd pe la uşa căsuţei, păzitorii puşi de împărătească spre a urmări pe fiul ei şi auzindu-i cîntecul „Somnule, bine ai venit” se duc la împărătească şi-i zic :

— Să trăieşti, Măria-ta ! În apropiere de palat locuieşte o fată frumoasă şi cumsecade. Nu l-am văzut pe prinţ în casa ei şi totuşi în fiecare seară o auzim cum îngînă : „Somnule, bine ai venit.”

Împărăteasa, înciudată, vru să meargă să asculte şi ea cîntecul fetei. În seara următoare, la ceasul

obişnuit, se duse cu păzitorii şi se opri la fereastra căsuţei. Împărăteasa auzi cu urechile ei: „Somnule, bine ai venit”.

„De bună seamă, îşi zise ea, este fiul meu, că doar prin împrejurimi nu mai e nimeni cu numele Somnu. Dar cum să şadă fiul meu pe un jeţ prost ? Să-i trimit două jeţuri frumoase!”

Şi porunci să-i fie înmînate fetei două jeţuri aurite şi un sac de galbeni.

— Cum n-o fi vreo greşeală ? Mie, unei biete fete sărace ?

— Greşeală, negreşeală, fie cum o fi, zise o femeie bătrînă, care se ivise în curtea ei. Păstrează bunurile trimise, că nu se cuvine să le înapoiezi.

Atunci ea însărcină pe slujitorii împărăteşti să mulţumească împăratului şi împărătesei pentru frumoasele daruri.

Iar bătrîna, care nu era alta decît adevărata ursitoare a fetei, îi zise :

— Draga mea, am să te învăţ eu cum să te porţi, că nu ai alt om cu minte ca să-ţi dea vreun sfat. Dacă va veni cumva împărăteasa să te vadă, să-i spui că aştepţi un copil. Să-mi asculţi sfatul, că nu te vei căi.

Bătrîna se duse apoi la un tîmplar şi-i ceru să ticluiască un băieţel cu totul şi cu totul din lemn, cu mînuţe şi picioruşe de lemn.

Între timp împărăteasa trecuse pe la casa fetei şi aflînd vestea asta a început a-i trimete felurite daruri şi bunătăţi de mîncare din belşug.

La vremea cuvenită, ursitoarea o pune să se culce în pat şi lîngă dînsa aşează şi pruncul de lemn, acoperindu-l cu o maramă de mătase. A treia zi după asta, s-au dus ursitoarele spre a meni soarta noului-născut. Bătrîna chemă şi o a patra ursitoare, care se numea Mutroasa, fiindcă nu a rîs în viaţa ei vreodată.

Ursitoarea fetei zise Mutroasei :

— Meneşte tu întîi.

Şi cum ridică marama de pe capul pruncului şi văzu, îmbufnata, copilaşul de lemn, izbucni în rîsete.

— O, m-a făcut pe mine să rîd, care nu am ştiut ce-i rîsul.

— Fiindcă te-a făcut să rîzi, trebuie să-l meneşti să se facă om, zise ursitoarea fetei.

— Să te faci om în carne şi oase, ca adevăraţii prunci.

— Să fii vesel, cuminte şi învăţat, zise a doua ursitoare.

— Să ajungi împărat, leit prinţul Somnu şi precum are el un semn de măslină pe faţă să ai şi tu, zise la rîndul ei a treia.

— Cînd te va vedea prinţul, să-i intri în suflet şi să te faci iubit de dînsul, încheie a patra.

După aceea, ursitoarele s-au sculat şi s-au dus.

Copilaşul a înviat, a început a plînge, cerînd să sugă. Ursitoarea fetei s-a întors şi-a adus o doică. Apoi se înfăţişă cu el la împărăteasă :

— Astăzi s-a născut acest prunc aidoma cu fiul tău Somnu ; iată are o măslină pe faţă ca şi dînsul.

Împărăteasa luă pruncul în braţe şi se duse cu el la fiul său :

— Dragul mamei, cu noroc să fie şi să ne trăiască !

— Ce spui, mamă, că nu pricep nimic, se miră prinţul.

— Lasă tainele tale, trebuie să aducem fata la palat, să nu mai şadă în casa aceea sărăcăcioasă.

— Mă duc eu singur, să văd despre ce e vorba, că nu ştiu unde m-a văzut şi unde m-a cunoscut.

Pe drum, nevăzută, ursitoarea îl însoţea şi îl tot menea pe prinţ să prindă dragoste de fata săracă. Cînd el intră în casa ei, o găsi torcînd. Ea sări arsă, neştiind cine e :

— Cine eşti şi ce cauţi aici ?

— Cum, nu mă cunoşti, doar ai spus că eu sînt tatăl pruncului ?

Dar ea îi mărturisi tot adevărul.

— Acum, stăpînul meu, poţi face orice vrei cu mine, că pentru cele petrecute eu nu port nici o vină.

Prinţul rămase înmărmurit. Dar în faţa lor se învederă din nou ursitoarea, care începu vorba :

— Fătul meu, să ştii că eu v-am sortit această viaţă împreună, eu v-am dat copilaşul de lemn, pe care Mutroasa l-a schimbat în om, deoarece văzusem că nu aveai de gînd să te însori şi avea să se piardă împărăţia ta, fără moştenitor.

Apoi prinţul, familia lui şi ursitoarea se suiră în răd- vanul împărătesc, să se ducă la palat. Cînd la coborîre el voia să dea mîna bătrînei, ea se făcu nevăzută. Atunci a înţeles şi dînsul că a fost o ursitoare adevărată şi luînd pe fată de mînă, s-au înfăţişat dinaintea împărătesei, care i-a îmbrăţişat binecuvîntîndu-i.

Au făcut o nuntă mare cum se cuvine la împăraţi, şi au trăit în fericire pînă la moarte.

Bîlină despre Ilia Murometţ

repovestită de Nic Iliescu

TRĂIA ODATĂ, pe lîngă cetatea Muromului, un ţăran, pe nume Ivan Timofeevici, cu nevasta lui Efrosinia Ia- kovlevna. Ajunseseră aproape la vîrsta bătrîneţii, dar nu aveau nici un copil.

Deseori, bătrînii vărsau lacrimi amare la gîndul că mîine-poimîine vor fi moşnegi fără putere şi n-o să aibă cine să-i îngrijească, să-i hrănească, să le dea o ulcea cu apă. Dar iată că pînă la urmă fură dăruiţi cu un fecior, pe care-l botezară Ilia. Erau tare mulţumiţi şi bucuria lor nu mai avea margini.

Trecu un an, trecură doi, şi băiatul creştea văzînd cu ochii. Curînd însă bucuria părinţilor se duse pe apa sîmbetei. Venise vremea ca feciorul lor să umble în picioare, dar el nu dădea nici un semn, stătea de lemn. Picioarele lui erau moi ca vrejurile. Cu mîinile putea face orice, dar picioarele nici să le mişte nu era în stare.

Cînd a împlinit trei ani, cu nimic nu era mai bine. Picioarele erau tot ca vrejurile, nu le putea mişca defel.

Bătrînii lui părinţi plîngeau şi se căinau şi mai amarnic decît înainte : norocul de-a avea un copil le surîsese, dar, iaca, are beteşug, nu-i bun de nimic şi o să fie nevoie să-l îngrijească şi să-l hrănească tot ei pe el mereu.

Şi a trăit Ilia multă vreme în starea asta, ca de lemn, fără să se clintească. Oricît s-ar fi căznit, nu izbutea în nici un chip să-şi mişte picioarele. Împlinise de-acum treizeci de ani.

Într-o bună zi, tatăl lui, Ivan Timofeevici, se gîndi să meargă să scoată buturugile, cioturile şi rădăcinile de pe o pîrloagă de pămînt, s-o poată pe urmă ara şi

semăna cu grîu. Bătrînii plecară, iar pe Ilia îl lăsară singur acasă, căci era deprins să stea singur şi să păzească gospodăria.

Era o zi cu arşiţă. Soarele dogora necruţător. De atîta căldură pe Ilia îl trecuseră toate apele, asuda necontenit. Deodată simţi că cineva se apropie de fereastră şi bate în geam. Cum necum Ilia se tîrî, deschise fereastra şi văzu că erau doi drumeţi tare bătrîni.

Se uită îndelung la ei şi-i întrebă :

— Care vă e dorinţa, cinstiţi drumeţi pribegi ?

— Milostiveşte-te, Ilia, ziseră ei, şi dă-ne să bem nişte bere rece, de hamei, că tare sîntem însetaţi. Noi ştim că aveţi în beci bere rece, de hamei. Cată să ne aduci o cofă de o vadră şi jumătate, plină.

— Bucuros v-aş aduce bere rece din beci, dar eu nu mă pot mişca, mi-s picioarele betege.

— Sfîrşeşte, Ilia, cu minciunile ! răspunseră străinii. Mai întîi încearcă şi pe urmă să vorbeşti.

Atunci Ilia mişcă dintr-un picior şi văzu că se mişcă. Mişcă şi pe celălalt —la fel ! Sări de pe laviţă, înhăţă o cofă de o vadră şi jumătate şi o luă la fugă de parcă înainte nu făcuse alta decît să coboare toată ziua-bună-ziua în beciul adînc al casei. Slobozi bere din butoiaş pînă umplu cofa, o aduse bătrînilor şi rosti :

— Luaţi, drumeţilor, şi beţi sănătoşi ! Tare bucuros mai sînt că m-aţi învăţat să merg.

— Întîi bea tu, Ilia, răspunseră ei.

Ilia Muromeţ nu se împotrivi, luă cofa de o vadră şi jumătate, o duse la gură şi o goli pe nerăsuflate.

— Ia să ne spui acum, voinice isteţ, Ilia Muromeţ, cît de puternic te simţi ?

— Mă simt tare puternic, răspunse Ilia. Am destulă putere.

Bătrînii se sfătuiră între ei, apoi grăiră :

— Nu, n-ai destulă. E încă mică puterea ta. Dă fuga, băiete, şi mai adu o cofă !

Ilia înhăţă cofa de o vadră şi jumătate şi alergă degrabă în beci. O umplu şi o aduse drumeţilor, îmbiindu-i să bea.

— Întîi să bei tu, voinice !

Ilia Muromeţ nu se împotrivi, luă cofa, o duse la gură şi o bău dintr-o răsuflare.

—Ia spune, Ilia, viteaz cutezător, multă putere simţi în tine ?

— Ehei, simt că am tare multă putere ! răspunse el drumeţilor.

— Dar cum ai putea să-ţi masori puterea asta ?

— Păi, dacă din cer pînă-n pămînt ar fi înfipt un stîlp, şi de stîlpul ăsta ar atîrna un brîu, m-aş prinde de el şi aş răsturna întreg pămîntul rusesc.

Drumeţii se sfătuiră iarăşi, apoi cuvîntară :

— Nu, nu ! I-am dat prea multă putere. N-ar strica dacă i-am mai scădea puţin din ea. Ilia !Dă fuga în beci şi mai adu o cofă cu bere !

Ilia nu zise nimic, alergă de îndată în beci după bere. Cînd reveni aducînd cofa plină, bătrînii drumeţi îi ziseră :

— Hei, Ilia Muromeţ, mai întîi să bei tu !

Nici acum Ilia nu se împotrivi şi bău singur toată cofa. După ce o bău, drumeţii începură iarăşi să-l iscodească :

— Acum să ne spui, voinice, cît de multă putere simţi în tine ?

— Simt că puterea mea dinainte a scăzut la jumătate.

Drumeţii cugetară, apoi chibzuiră între ei şi rostiră :

— Ţi-e de-ajuns, Ilia, puterea care-o ai !

Nu-l mai trimiseră după băutură, ci îi vorbiră astfel :

— Ascultă, voinice isteţ, Ilia Murometţ! Ţi-am dat picioare, ţi-am dat putere de uriaş, de-acum nimic nu te mai opreşte să pleci în lume, să colinzi întreg pămîntul rusesc. Dar ia aminte : să nu năpăstuieşti pe cei făr' de apărare, şi să fii necruţător cu hoţii şi tîlharii. Bagă de seamă, nu cumva să te lupţi cu neamul lui Mikula, căci pămîntul e mama lor şi-i iubeşte. La fel, să nu te lupţi cu viteazul Sviatogor, fiindcă mama lui, pămîntul, deşi abia îl mai poartă, îl iubeşte şi-l păzeşte. Acum, Ilia Murometţ, îţi mai trebuie un cal năzdrăvan. Dar asemenea cal trebuie să-ţi cauţi singur, căci caii de rînd nu sînt în stare să te poarte.

— Da' unde o să găsesc eu un cal care să mă poată duce ? întrebă Ilia Murometţ.

— O să-ţi spunem noi unde. Într-o bună zi, pe lîngă casa voastră o să treacă un om cu un mînz răpănos, numai oasele şi pielea de el. Îl duce să-l omoare. Ai grijă să nu-l scapi din vedere : cînd îl vei zări, cere-i să-ţi dea ţie mînzul. Tu să-l duci în grajd şi să-l hrăneşti cu grăunţe de grîu, iar în fiece dimineaţă să-i dai drumul la iarbă înrourată. Cînd va împlini trei ani, scoate-l în cîmp şi învaţă-l călăritul, să sară peste şanţuri şi peste garduri.

Ilia Murometţ ascultă totul cu luare-aminte, vrînd să nu-i scape nici un cuvînt.

— Aşa ! ziseră drumeţii. Ce-am ştiut aia ţi-am spus. Nu uita : să nu-i năpăstuieşti pe cei bătuţi de soartă, iar hoţii şi tîlharii să nu-ţi scape. Şi mai ia aminte : ţie nu ţi-e ursit să fii ucis, o să mori de moarte bună !

Ilia Murometţ le mulţumi, îi pofti să prînzească, dar ei nu primiră şi îşi văzură de drum.

Rămas singur, dori să meargă să vadă ce fac bătrînii lui, să le ajute la treabă. Cînd ajunse îi găsi pe toţi dormind, obosiţi după munca istovitoare. Vrînd să-şi încerce puterile, se apucă să taie o buturugă.

Izbi o dată, şi toporul intră cu muchie cu tot. Puterea lui era uriaşă. Ilia Murometţ tăie astfel multe buturugi; după care îşi înfipse toporul într-una din ele. Luă apoi toate topoarele şi le înfipse în buturugi, iar el se ascunse după un copac. Cînd bătrînii şi ajutoarele lor se întoarseră, după odihnă, la lucru, vrură să smulgă topoarele, dar oricît se căzniră nu le putură scoate.

Văzînd Ilia că nu se descurcă nicicum, ieşi din ascunziş şi se apropie de părinţii lui. Aceştia nu-şi puteau crede ochilor : îl ştiau pe Murometţ schilod, iar acum îl vedeau zdravăn.

Ilia scoase topoarele şi se apucă să lucreze alături de ceilalţi. Părintele său îl privea cum munceşte şi bucuria lui nu cunoştea margini.

Sfîrşiră treaba şi se întoarseră acasă.

După aceea, zi de zi, Ilia Murometţ stătea de veghe să vadă cînd va trece ţăranul cu mînzul cel răpănos. Şi iată că într-o bună zi îl zări venind. Dădu fuga la poartă şi întrebă :

— Hei, omule, unde duci mînzuleţul ?

— E prăpădit rău, din născare. Trebuie să-i fac de petrecanie, îi răspunse ţăranul.

Atunci Ilia începu să-l roage, să-l înduplece să-i dea lui mînzul, să nu-l omoare.

— Dar ce-o să faci cu el ? întrebă ţăranul. Căci nu poate fi de vreun folos nici unui om de rînd, darămite ţie, coşcogea voinicul !

Dar Ilia Murometţ o ţinea una şi bună :

— Vinde-mi, rogu-te, mînzuleţul !

Ţăranul se învoi şi îi lăsă mînzul fără nici o plată.

Ilia Murometţ îl duse în grajd şi începu să-l hrănească şi să-l adape după cum îl sfătuiseră drumeţii.

Curînd roadele trudei sale prinseră a se vedea : mînzul cel pricăjit creştea văzînd cu ochii. Cînd împlini vîrsta de trei ani, se făcuse un armăsar puternic, de toată frumuseţea. Voinicul îl scoase în

cîmpul larg să-l deprindă călăria, să-l înveţe să galopeze, să sară peste şanţuri şi peste movile înalte. Şi încîntarea voinicului nu cunoştea margini văzînd cît de grozav era armăsarul lui.

Pe urmă purcese a-şi căuta platoşă, tolbă de săgeţi, un arc fără cusur şi paloş de oţel. Găsi de toate după puterea şi măsura lui. Cînd totul fu gata, se înfăţişă dinaintea părinţilor săi şi cu glas duios şi plin de smerenie le zise :

— Scumpul meu tată, Ivan Timofeevici, scumpa mea măicuţă, Efrosinia Iakovlevna ! Demult m-a apucat dorul să plec în lumea largă. Binecuvîntaţi-mă că eu mă duc.

— Încotro vrei să pleci, dragul tatei, îl întrebă părintele său.

— În cetatea de scaun a Kievului, să slujesc marelui cneaz Vladimir, cel mîndru ca un soare.

Mare fu mîhnirea celor doi bătrîni.

— Vai, dragul nostru fecior ! rostiră ei lăcrimînd. Credeam că te-am crescut pentru bucuria noastră, pentru alinarea bătrîneţilor noastre. Dar dacă asta ţi-e voia, du-te la cneazul Vladimir. Acum ascultă sfatul nostru : să fii sprijin celor slabi şi fără apărare, să nu-i cruţi pe hoţi şi pe tîlhari.

Ilia Muromeţ îşi puse platoşa de cavaler viteaz, coiful cu pene şi îşi prinse paloşul la cingătoare. Apoi puse şaua pe armăsar şi plecă.

Merse ce merse şi ajunse la cetatea Cernigovului. Deodată se opri locului. Privea şi nu-şi putea crede ochilor : de jur împrejurul cetăţii — oştime cîtă frunză, cîtă iarbă! Asupra Cernigovului năvăliseră păgîneşte trei prinţi,şi oastea fiecăruia număra ca la trei mii de oameni.

Ilia Muromeţ privea la cetatea asediată şi înfometată de ei şi îl cuprinse mila de locuitorii Cernigovului. Strînse şaua cît putu de tare, scoase paloşul de oţel şi se năpusti ca un vifor asupra liftelor

duşmane. Începu să lovească şi păgînii cădeau în faţa lui ca iarba sub coasă. Cînd vrăjmaşii văzură că nu se pot măsura cu el, o luară la sănătoasa care încotro.

Din cetate, locuitorii Cernigovului priveau plini de speranţă la viteazul care le venise în ajutor. Dar Ilia sfîrşise lupta, nu mai avea cu cine se bate. Aruncîndu-şi ochii roată, zări mai într-o parte trei corturi albe. Dinaintea lor, cei trei prinţi morţi de spaimă se făcuseră la obraz mai dihai ca varul de albi şi tremurau ca frunza plopului de munte. Cînd ajunse lîngă ei, căzură în genunchi, cerînd îndurare. Ilia Murometţ îi mustră cu asprime :

— De ce năpăstuiţi oamenii ! De-aţi fi mai vîrstnici v-aş reteza capetele astea fără minte. Dar sînteţi încă nişte copii. Întoarceţi-vă degrabă acasă şi spuneţi părinţilor voştri că Rusia are bărbaţi care s-o apere de duşmani!

Apoi îi puse să jure că n-o să le mai calce piciorul pe pămîntul rusesc. Cei trei prinţi, bucuroşi că scăpaseră cu viaţă, încălecară şi o luară degrabă la galop pe urmele războinicilor lor.

Locuitorii Cernigovului fură martori la toate astea, privind de pe zidurile cetăţii. Pricepură că de acum sînt liberi şi nu-i mai paşte nici o primejdie. Deschiseră larg porţile şi aduseră viteazului cheile oraşului, pe o tipsie da aur. Apoi drept răsplată îl copleşiră cu daruri felurite şi bogate. Dar Ilia Murometţ nu era lacom după comori şi nu se învoi să primească nimic.

Bărbaţii Cernigovului îl poftiră cu cinste să fie oaspetele oraşului, să stea de vorbă. Dar Ilia Murometţ nu primi nici de data asta, căci sufletul lui tînjea după lărgime şi voinicie.

Atunci cernigovenii îl întrebară :

— Încotro voieşti s-o apuci, voinice cavaler ?

— Merg în cetatea de scaun a Kievului, la marele cneaz Vladimir, cel mîndru ca soarele, fu răspunsul lui Murometţ.

— Ia seama, să nu mergi cumva pe drumul cel drept, îl sfătuiră ei.

— Da' de ce nu se poate merge pe drumul cel drept ? întrebă curios voinicul.

— Fiindcă, demult, pe-acolo s-a cuibărit Solovei Tîl- harul, care nu ucide cu puterea trupului ori cu paloşul, ci cu glasul lui urieşesc. Cînd urlă precum fiarele cele sălbatice ori şuieră precum balaurii, toţi oamenii cad răpuşi la pămînt.

Ilia Murometţ îşi luă rămas bun de la locuitorii Cernigovului şi porni pe drumul cel drept, fără a lua aminte la sfatul lor.

Merge el, merge şi se tot uită să vadă cam pe unde ar fi culcuşul lui Solovei Tîlharul. Deodată zări în depărtare doisprezece stejari înalţi, cu vîrfurile îngemănate într-unul singur. Rădăcinile lor erau ferecate cu lanţuri groase de fier. De-abia străbătuse cale de cîteva poşte, cînd, ca din senin, răsună viers nemaiauzit de privighetoare[1], urlet de fiară prădalnică şi pe deasupra lor şuier ascuţit de balaur. Şi viersul de privighetoare, urletul de fiară şi şuierul de balaur făcură armăsarul lui Ilia Murometţ să se poticnească, îngenunchind pe picioarele dinainte.

Atunci viteazul rosti către calul său :

— Hei, armăsar focos, ce-i cu tine ? Oare n-ai mai trecut prin codri întunecoşi ?N-ai mai auzit urlet de fiară ?N-ai mai auzit şuier de balaur ? N-ai mai ascultat viers de privighetoare?

Ruşinat, calul se ridică în picioare. Ilia Murometţ îşi scoase arcul de pe umăr, întinse coarda şi slobozi săgeata cu vîrf de oţel spre Solovei Tîlharul. Săgeata zbîrnîi şi se înfige chiar în ochiul drept al dihaniei.

---

[1] *solovei* înseamnă în limba rusă privighetoare.

Solovei Tîlharul căzu din cuibul său ca un snop de ovăz.

Ilia Murometţ se apropie de el, îl înhăţă de chică, îl legă la oblîhcul şeii şi porni mai departe.

Drumul lui trecea pe lîngă moşiile şi casele lui Solovei Tîlharul, unde trăiau fetele lui cu bărbaţii lor. Ieşiră cu toţii în pridvor să vadă cine trece.

— Priviţi, surioare ! zise fata cea mare. Tatăl nostru vine călare, ducînd un voinic legat la oblînc.

Se uită şi fata cea mică şi îndată izbucni în lacrimi.

— Vai, surioarelor, nu-i adevărat! Călăreţul e un voinic, iar tatăl nostru e legat de oblînc.

Fetele se puseră pe jelit. Bărbaţii coborîră din pridvor, îşi luară armele şi dădură fuga să vină în ajutorul socrului.

Cînd îşi văzu ginerii, Solovei Tîlharul strigă :

— Vă mulţumesc, gineri dragi, că vreţi să mă ajutaţi! Dar mai bine cătaţi-vă de treabă şi nu-l mîniaţi pe voinic, că nu sînteţi în stare să-l biruiţi. Mai bine poftiţi-l în casă, ospătaţi-l cu bucate alese, cinstiţi-l cu vin de soi şi iscodiţi-l, poate se înduplecă şi în schimbul galbenilor mă lasă slobod.

Auzindu-i vorbele, Ilia Murometţ cugetă : „Vrea să mă ademenească”. Nu se învoi să primească nimic, întoarse calul spre stînga şi luă drumul Kievului.

Cînd ajunse îşi făcu intrarea în palaturile cu ziduri albe. Cneazul Vladimir, cel mîndru ca un soare, şi Doamna lui încinseseră ospăţ cu boierii şi vitejii cetăţii.

Ilia Murometţ făcu marelui cneaz închinăciune plină de smerenie. Atunci Doamna rosti :

— Bag de seamă că mai avem un oaspete.

Se întoarseră cu toţii şi îl zăriră pe viteazul cel puternic.

— Cine eşti tu, om bun ? întrebă cneazul Vladimir. De unde vii şi încotro ţi-e drumul ?

Ilia Murometţ răspunse :

— Sînt din ţinutul Muromului, şi am venit în cetatea de scaun a Kievului la marele cneaz Vladimir, cel mîndru ca soarele.

— Dar pe unde ai venit ? Lungă ţi-a fost călătoria ?

— Utrenia am ascultat-o în satul meu, iar liturghia Ia Kiev, fu răspunsul voinicului.

— Şi pe ce drum ai mers ?

— Pe drumul cel drept.

Auzind acestea, toţi vitejii glăsuiră către cneaz :

— Să nu-l crezi, măria ta ! Minte de-ngheaţă apele. Oare poate cineva trece pe drumul ăsta ? Căci toată lumea ştie că de treizeci de ani pe-acolo s-a cuibărit Solovei Tîlharul, şi de el nu scapă nimeni, nici călare, nici pe jos, nici fiară sălbatică, nici pasăre în zbor. Cum de-a putut trece de Solovei Tîlharul ?

Marele cneaz cuvîntă iarăşi:

— Ehei, nu te pot crede, voinice ! De treizeci de ani pe drumul ăsta s-a cuibărit Solovei Tîlharul şi de el nu poate scăpa nimeni, nici călare, nici pe jos. Se vede cît de colo că minţi de îngheaţă apele !

Fără să mai lungească vorba, Ilia Murometţ spuse numai atît :

— Dar nu pofteşte măria ta să-l vadă pe Solovei Tîlharul? Căci l-am adus aici, la curte, atîrnă legat de şaua armăsarului meu.

Cînd auziră aşa ceva, toţi vitejii şi boierii se înspăi- mîntară peste măsură. Dar tot nu le venea să creadă că Viteazul acesta a fost în stare să-i vină de hac tîlharului.

Cneazul Vladimir îl întrebă iarăşi pe voinic :

— Ia spune, viteazule, care ţi-e numele ?

— Pe mine mă cheamă Ilia Murometţ.

— Am putea să-l vedem şi noi pe Solovei Tîlharul ?

— Cum porunceşte măria ta ! se învoi Ilia Murometţ şi îi conduse pe toţi în ograda largă a palatului, unde păştea armăsarul său focos.

Viteazul ieşi afară cu întreg alaiul de oşteni, desfăcu desaga de la oblînc şi-l scoase de chică pe Solovei Tîlharul. Întregul alai amuţi cuprins de spaimă şi de mirare.

Şi zise atunci cneazul Vladimir :

— Hei, Solovei Tîlharul, hoţomane ! Ia fluieră ca privighetoarea să te-auzim şi noi !

Dar Solovei Tîlharul rosti :

— Ţie nu-ţi slujesc, cneaz Vladimir. Stăpînul meu este viteazul Murometţ şi de nimeni altul eu n-ascult !

Cneazul se întoarse către Ilia Murometţ şi-i zise :

— Hai, voinice, porunceşte ăstui tîlhar să fluiere ca privighetoarea s-auzim şi să ne minunăm cu toţii, şi eu, şi soaţa mea, şi vitejii mei cavaleri şi războinici.

Ilia Murometţ dădu poruncă lui Solovei Tîlharul să fluiere ca privighetoarea, să urle ca fiarele sălbatice, să şuiere ca balaurii, dar numai cu jumătate din tărie. Apoi apucă pe cneaz şi pe Doamna lui de mîini.

Solovei Tîlharul îşi umflă foalele şi fluieră, dar nu pe jumătate, ci cît putu de tare. Din pricina acestui fluier de privighetoare, toţi fură trîntiţi la pămînt, iar cupolele aurite ale palatelor albe se rostogoliră în jos. Şi de nu i-ar fi ţinut Ilia bine de mîini, cneazul şi Doamna lui ar fi avut aceeaşi soartă. Mînios, marele cneaz Vladimir strigă:

— Hei, Ilia Murometţ, potoleşte lighioana asta ! S-a întrecut cu gluma.

Voinicul îl înhăţă pe Solovei Tîlharul şi-l azvîrli cu braţul său puternic pînă aproape de nori. Căzînd

pe lespezile albe din curtea palatului, dihania îşi dădu duhul.

Ilia Murometţ porunci apoi să se aprindă focul şi Solovei Tîlharul să fie ars, iar cenuşa lui împrăştiată în cele patru vînturi.

Pe urmă intrară cu toţii în sala ospeţelor şi se aşezară la mesele lungi, încărcate cu tot felul de bunătăţi.

Ilia Murometţ se aşeză pe un colţ de laviţă. Vrînd să-şi facă loc, împinse uşurel cu umărul şi toţi mesenii de pe laviţă se treziră pe duşumea, iar voinicul ajunse la mijlocul mesei. Şi iarăşi văzură cît de mare îi era puterea şi nimeni nu crîcni şi nu spuse nici o vorbă de împotrivire.

Ameţiţi de băutură, vitejii şi curtenii începură să se laude care mai de care, fiecare cu ce putea. Nici asta nu fu pe placul viteazului. Şi cugetă el că ar fi mai bine să plece în lumea albă. Îşi zise că n-ar fi rău să meargă să-l caute şi să-l întîlnească pe vestitul viteaz Sviatogor.

Ilia îşi luă rămas bun de la cneazul Vladimir şi de la vitejii lui, apoi plecă în lumea largă pe urmele lui Sviatogor viteazul.

Merse el cale lungă, şi mergînd cerceta locurile pentru a-l găsi pe Sviatogor. Şi iată că după un timp zări un armăsar murg neobişnuit de mare care păştea pe o pajişte. Cînd veni mai aproape văzu un voinic dormind. Era Sviatogor viteazul. Ilia sări jos de pe cal, se apropie de Sviatogor şi se opri la capul lui. Pe lîngă el Ilia părea ca un copilaş.

Viteazul dormea somn adînc. Ilia n-avu răbdare să aştepte pînă se trezeşte şi-l lovi uşurel. Voinicul deschise ochii şi zise :

— Oare cine azvîrle cu pietricelele în mine ?

Ilia se dădu şi mai aproape şi rosti :

— Sînt Ilia Murometz din ţinutul Muromului. Am venit să te văd şi să-ţi vorbesc. Neputînd aştepta, te-am trezit din somn.

— Da' ce treabă ai cu mine ? întrebă Sviatogor viteazul.

— Auzind de puterea-ţi uriaşă, am vrut să te văd cum arăţi, răspunse Ilia.

— Poate doreşti să ne măsurăm puterile ? spuse Sviatogor.

— Nu, răspunse Ilia, ştiu prea bine că nu mă pot măsura cu tine.

— Dacă-i aşa, haidem atunci să cuteierăm împreună prin munţii cei falnici.

Apoi fluieră tare şi calul i se înfăţişă dinainte. Ilia îşi chemă şi el calul, încălecară şi porniră împreună.

Ilia îi povesti întîmplările sale în cetatea de scaun a Kievului şi Sviatogor asculta cu atenţie. Pe urmă Ilia Murometz vorbi către Sviatogor :

— Am străbătut pămîntul rusesc în lung şi-n lat, dar nu ţi-am dat de urmă. Spune-mi de ce nu te-am aflat nicăieri ?

— Fiindcă, răspunse Sviatogor, n-am mai călcat pămîntul Rusiei de cînd am coborît întîiaşi dată din munţii înalţi. Am băgat de seamă că pămîntul se încovoia sub povara mea, iar oamenii se fereau din drumul meu de parcă eram o lighioană sălbatică. Nu pricepeam din care pricină se fereau de mine. Şi cum mergeam aşa, îmi zic : „Ehei, multă putere mai am în mine. Dacă ar fi undeva un stîlp şi de el agăţat un brîu, aş apuca acel brîu şi aş răsturna întreg pămîntul acesta !” Nici n-am apucat să sfîrşesc bine acest gînd, cînd bag de seamă că armăsarul meu se oprise locului. Mă uit şi zăresc dinaintea mea o desagă mică. Cobor de pe cal vrînd să ridic acea desagă. O apuc cu mîna dreaptă, trag, dar ea nu se clinteşte. Apuc cu stînga, trag, dar nimic ! Am apucat cu amîndouă mîinile, am tras şi m-am afundat în pămînt pînă la

genunchi. Atunci am priceput că maica mea, pămîntul, nu-mi poate ţine povara. De-asta nu mai cutreier cîmpia, ci hoinăresc doar prin munţi.

Şi au pornit Ilia cu Sviatogor să colinde prin munţi. Merseră ei, merseră pînă cînd, într-o zi, zăriră în vîrful unui munte un sicriu uriaş. Cînd se apropiară de el, Sviatogor zise :

— Hei, Ilia Muromeţ, ia măsoară coşciugul ăsta. Poate-i făcut pentru tine ?

Ilia Muromeţ se întinse în sicriu şi părea în el ca o musculiţă. Atunci Sviatogor zise :

— Nu, Ilia. Pesemne nu pentru tine a fost croit coşciugul ăsta.

Sviatogor descălecă şi se duse să încerce şi el sicriul. Se întinse în sicriu şi văzu că-i venea ca turnat, parcă fusese făcut pe măsura lui. Sviatogor vru să se ridice şi să iasă din sicriu, dar, aşa dintr-o dată, simţi că-l părăsesc puterile. Atunci îl strigă pe Ilia Muromeţ :

— Hei, Ilia Muromeţ, frate mai mic şi isteţ, ajută-mă să ies din coşciug. Simt că m-au lăsat puterile.

Ilia Muronjeţ sări degrabă, dar cînd să-l ridice pe Sviatogor viteazul, capacul sicriului se trînti cu putere. Ilia prinse capacul şi vru să-l dea la o parte cu puterea lui cea mare. Dar oricît se căzni, capacul nu se clintea din loc. De ciudă, voinicul luă paloşul, vrînd să sfarme sicriul în bucăţi. Lovi cu sete, dar numaidecît apăru un cerc de fier, care cuprinse sicriul de jur împrejur. Lovi a doua oară, dar apăru al doilea cerc de fier. Şi de cîte ori izbi cu paloşul, tot atîtea cercuri de fier apărură. Din sicriu se auzi glasul stins al lui Sviatogor :

— Rămîi cu bine, Ilia Muromeţ ! Se vede că aşa ne-a fost scris să colindăm pentru cea din urmă oară munţii cei semeţi.

Ilia pricepu că nu poate veni cu nici un chip în ajutorul fratelui mai mare şi îl cuprinse jalea după

Sviatogor. Şi auzi cum Sviatogor scoase un oftat firav, după care aşternu tăcerea.

Înlăcrimat, Ilia Muromeţ părăsi munţii cei semeţi şi se îndreptă spre cetatea de scaun a Kievului. Nu trecuseră multe zile de cînd sosise în oraş, şi iată că într-o zi se anunţă un sol cu un răvaş, pe care îl înmînă cneazului Vladimir. Cneazul presimţi că solia asta nu-i aduce nimic bun. Rupse pecetea şi începu să citească. În răvaş scria : „Batu-han vine cu oştile sale cele mari, cu toată Hoarda de Aur şi îl însoţeşte Idol-Spurcat, cel mai mare viteaz”.

Vitejilor aflaţi la ospăţul cneazului le pieri pe loc toată ameţeala. Nu ştiau ce să zică, ce să facă. Vor fi oare în stare să întîmpine uriaşa oştire a vrăjmaşului ?

— Hei, voinicilor puternici ! Sînteţi fricoşi ca nişte iepuri! rosti către ei Ilia Muromeţ. Sînteţi buni numai de chefuri şi ospeţe, dar cum se abat peste ţară hoardele neprietinilor tremuraţi ca varga. Haideţi cu mine să dăm piept cu puhoaiele tătărăşti.

Vitejii cavaleri ai cneazului erau grozav de speriaţi, dar nu aveau ce face : de voie, de nevoie porniră după Ilia Muromeţ. Merseră ei, merseră pînă ajunseră la hotarul ţării. Hotarul era păzit de străjeri. Mai-marele lor era Samson Samsonovici, ajutorul lui — Dobrînea Nikitici, iar al treilea — Alioşa Popovici.

Ilia Muromeţ se apropie de cortul alb unde-i găsi pe cei trei străjeri. Viteazul Samson, văzîndu-l pe Ilia, îi spuse bun venit, cu plecăciune.

— Să trăieşti, Ilia Muromeţ ! Cîtă vreme s-a scurs de cînd nu ne-am mai văzut ! Dar ce vînt te aduce pe meleagurile astea?

Ilia Muromeţ răspunse :

— Hei, străjerilor, da' voi n-aţi auzit nimic de oştirea străină ce stă să se abată asupra cneazului nostru Vladimir ?

La auzul acestor vorbe, cei trei străjeri voinici se înspăimîntară peste măsură.

Ilia Muromeţ vorbi mai departe :

— Da' bine, Samson Samsonovici, n-aţi văzut şi n-aţi simţit cînd a trecut pe lîngă voi solul ducînd răvaşul în cetatea de scaun a Kievului ?

— Iertare, Ilia Muromeţ! Pesemne că ne-a furat somnul şi astfel a trecut hotarul solul păgînilor.

— Trebuie să aşteptăm aici oştirea cea mare a tătarilor, să apărăm cu toată puterea noastră pămîntul rusesc. Mînaţi pe cineva înainte să stea la pîndă şi să ne dea de ştire cînd se apropie vrăjmaşul.

Voinicii ţinură sfat, chibzuind pe cine să trimită la pîndă. Samson Samsonovici îl numi pe Alioşa Popovici, dar Ilia Muromeţ se împotrivi zicînd :

— Nu, Samson Samsonovici, nu-i bine să meargă Alioşa Popovici, n-are destulă pricepere. Trebuie să plece Dobrînea Nikitici.

Dobrînea Nikitici plecă şi se aşeză la pîndă în locul pe unde urmau să treacă oştile păgîne.

Aşteptară aşa o zi, aşteptară două, dar hoardele vrăjmaşe nu se arătau de nicăieri.

A treia zi, cînd soarele de-abia răsărise, zăriră la orizont oştirile fără număr. În urma lor se ridicau nori de praf de se întuneca lumina soarelui. Cînd se uîtă, Dobrînea Nikitici văzu că în frunte venea un viteaz puternic. Calul lui avea şaua şi frîul de aur, iar el era cît un stog de mare. Cînd se apropie, Dobrînea Nikitici se pierdu cu firea, neştiind ce să facă. Păgînul ridică suliţa cea lungă şi o azvîrli pînă aproape de nori, o prinse cu mîna cealaltă, zicînd :

— Pe cît de lesne arunc cu suliţa, tot aşa o să-l birui pe Dobrînea Nichitici.

Dobrînea Nikitici fu cuprins de spaimă la vederea viteazului păgîn şi o luă la goană spre locul unde aşteptau Samson Samsonovici cu Ilia Muromeţ.

— Iartă-mă, Samson Samsonovici, că n-am adus nici un cap de păgîn. În fruntea lor călăreşte un voinic ce aruncă suliţa pînă la nori şi zice întruna : „Pe cît de lesne arunc cu suliţa, tot aşa o să-l birui pe Dobrînea Nikitici”. Şi astfel m-am întors la voi cu mîinile goale.

Ilia Muromeţ se sfătui iarăşi cu vitejii : pe cine să trimită în întîmpinarea năvălitorului. Se gîndiră, chibzuiră, dar pe oricine alegeau, Ilia Muromeţ se împotrivea. Îl numiră din nou pe Alioşa Popovici, însă Ilia nici de data asta nu se învoi.

— Nu putem să-l trimitem pe Alioşa Popovici, căci îi vor lua ochii podoabele de aur ale calului şi atunci vrăjmaşii îl vor doborî şi-l vor trimite pe lumea cealaltă.

Se mai sfătuiră, se mai tocmiră şi cineva zise că ar fi bine să plece Samson Samsonovici. Dar şi acum Ilia Muromeţ se puse împotrivă :

— Nu, Samson Samsonovici e prea bătrtn. Trebuie să alegem pe altcineva.

Dar oricum o suciră, oricum o învîrtiră, n-o putură scoate la cale. Atunci hotărîră să tragă la sorţi.

Traseră şi sorţii căzură asupra lui Ilia Muromeţ. Voinicul puse şaua pe cal, încălecă, îşi luă rămas bun de la ceilalţi viteji şi porni să-l întîlnească pe vrăjmaş.

Mai avea pînă la viteazul cel păgîn cale de o poştă, cînd acesta, zărindu-l, azvîrli suliţa în sus şi începu să se laude :

— Pe cît de lesne arunc suliţa asta, tot aşa îl voi birui pe Ilia Muromeţ !

Ilia nu stătu mult pe gînduri, dădu pinteni calului ţi se năpusti asupra tătarului.

Lupta lor începu în zorii zilei şi se luptară aşa multă vreme. Caii obosiseră, paloşele se tociseră, dar ei se ţineau tare, nici măcar nu se clătinau.

Soarele se urcase la nămiază, cînd caii se poticniră şi cei doi luptători se prăvăliră jos. Suliţele cele lungi se frînseră, se frînseră şi paloşele de oţel.

Nu mai aveau cu ce să se bată. Atunci se luară la luptă dreaptă. Se luptau cu atîta îndîrjire, că de sub picioarele lor se înălţau nori de praf.

Sta să asfinţească soarele cînd Ilia Muromeţ alunecă şi căzu pe spate. Duşmanul cel păgîn sări asupra lui, îşi scoase pumnalul de la brîu, vrînd să-i reteze beregata. În acea clipă, Ilia îşi aduse aminte de bătrînii drumeţi şi cugetă : „Pesemne au greşit drumeţii cînd au zis că nu mi-e scris să fiu răpus în luptă. Va trebui să mor de mîna spurcatului."

Nici nu-şi sfîrşi bine gîndul, că numaidecît simţi în el o putere urieşească, la fel ca atunci cînd a băut cele trei cofe cu bere. Îşi slobozi mîna din strînsoarea tătarului şi-l izbi cu sete în piept. Tătarul zbură pînă aproape de nori, iar cînd căzu, intră în pămînt pînă la umeri. Ilia Muromeţ sări, smulse pumnalul de oţel al păgînului şi-i reteză capul. Apoi îl înfipse într-un cotor de suliţă şi porni la locul de pază, unde îl aşteptau fîrtaţii.

Cînd ajunse, toţi se minunară de isprava lui. Şi se puseră să aştepte, gîndind că în curînd se va ivi oştirea duşmană. Dar aşteptarea le fu zadarnică — hoardele păgînilor nu se mai arătară.

Vitejii ridicară tabăra şi porniră înapoi la cneazul Vladimir, cel mîndru ca soarele. La hotar rămaseră doar străjerii.

Ilia Muromeţ aduse în dar cneazului Vladimir în cetatea de scaun a Kievului capul celui răpus.

Cneazul Vladimir chemă pe toţi vitejii să-i ospăteze şi să-i cinstească. Îi cinsti pe toţi şi îi dărui cu daruri scumpe, numai pe Ilia Muromeţ, cel mai de seamă, îl dădu uitării.

Voinicul se mînie cumplit. Alergă în curtea aşternută cu lespezi albe, chemă la el gloata de cheflii a oraşului şi le zise :

— Eu, viteaz de spiţă ţărănească, n-am avut parte să iau loc la masa cneazului. Mi-a fost dat să chefuiesc la un loc cu voi!

Zicînd acestea, apucă arcul său voinicesc, puse o săgeată oţelită şi o slobozi spre palatul cu turnurile aurite. Săgeata izbi în cupolele de aur de se făcură ţăndări şi se prăbuşiră la pămînt. Ilia Muromeţ porunci gloatei sale să adune cioburile de aur risipite în curtea aşternută cu lespezi albe şi să cumpere cu ele cel mai straşnic vin.

Lovitura săgeţii făcu palatul lui Vladimir să se cutremure din temelii, iar musafirilor, de frică, li se făcu inima cît un purice. Cneazul Vladimir, la rîndul său, se mînie cumplit pe Ilia, dar voinicul i se înfăţişă cu asemenea cuvinte :

— Măria ta, ai chibzuit cu greşeală. Pe toţi vitejii i-ai cinstit şi i-ai dăruit, numai pe Ilia Muromeţ l-ai lăsat fără de răsplată !

Cneazul Vladimir înţelese că n-a chibzuit cu socoteală, îşi scoase veşmîntul de sobol, ieşi afară şi i-l dărui lui Ilia Muromeţ, zicînd :

— Nu te supăra, Ilia Muromeţ, că nu te-am răsplătit. Iaca, îţi dăruiesc veşmîntul meu de sobol.

Ilia Muromeţ se mînie şi mai abitir. Apucă veşmîntul de sobol, trase de o mînecă, trase de a doua şi îl rupse în bucăţele. Rupea şi striga întruna :

— Cum i-am sfîşiat pe duşmanii spurcaţi, tot aşa sfîşii şi veşmîntul tău de sobol, cneazule Vladimir !

Cneazul nu mai cuteză să-i stea împotrivă. De-acum îi cunoştea puterea uriaşă.

Voinicul merse la noii săi tovarăşi, cumpără pe aurul cupolelor vin de soi şi se apucă să chefuiască alături cu gloata. Dar curînd i se făcu lehamite. Puse şaua pe cal şi părăsi oraşul Kievului fără a-şi lua rămas bun nici de la viteji, nici de la cneaz. Porni să cutreiere pămîntul rusesc.

Îndată după plecarea lui Ilia Muromeţ asupra Kievului năvăli hanul Liftă Spurcată cu hoardele lui, alungă pe toţi vitejii, cuceri ţoată ţara cneazului Vladimir, iar pe cneaz îl făcu robul şi slujitorul său.

Greu îi venea marelui cneaz să îndure toate nelegiuirile hanului, dar n-avea ce face. Se gîndea adesea Ia Ilia Muromeţ : „De-ar fi fost aici Ilia Muromeţ nu s-ar fi întîmplat toate nenorocirile astea, iar eu n-aş fi devenit robul Liftei Spurcate”.

Şi multă vreme cneazul a fost silit să slujească hanului celui păgîn, căci Ilia Muromeţ nu avea ştiinţă de cele întîmplate.

Într-o zi, întîlni în calea sa un drumeţ. Drumeţul ăsta avea o căciulă de zece ocale şi un toiag de patruzeci de ocale. Cînd ajunse în dreptul lui, bătrînul îi dădu bineţe, zicînd :

— Vai, Ilia Muromeţ, viteaz mîndru şi isteţ, ce tot rătăceşti pe pămîntul rusesc şi nu mergi în cetatea de scaun a Kievului ? Căci la Kiev s-a întîmplat nenorocire mare şi mare năpastă s-a abătut asupra lui. Hanul a năvălit cu hoardele lui, risipind toţi vitejii, a cucerit toată ţara lui Vladimir, iar pe cneaz l-a făcut sluga lui.

— Dar care ţi-e numele, moşule ? întrebă Ilia Muromeţ.

— Pe mine mă cheamă Ivanişce. Căciula mi-e de zece ocale şi toiagul de patruzeci.

— Dă-mi mie toiagul tău, moşule, zise Ilia. Mă duc la Kiev să-i zic ziua bună Liftei Spurcate.

Ivanişce îi dărui toiagul din toată inima.

Ilia luă toiagul şi porni spre Kiev. Cînd ajunse în curtea palatului, mai întîi se întîlni cu cneazul Vladimir. Zărindu-l, cneazul sări în sus de bucurie şi-i zise :

— Demult n-ai mai dat pe la noi, Ilia Muromeţ. Priveşte ce năpastă a căzut peste noi. Pe tronul

nostru stă acum Lifta cea Spurcată, iar eu sînt robul lui.

— Aşteaptă, cneze, şi nu te mînia pe mine. Pînă-n seară, Lifta Spurcată n-o să mai stea pe tronul tău.

Ilia Muromeţ intră în palatul de marmură albă, unde hălăduia acum Lifta Spurcată. Cînd ajunse în faţa lui începu să-i ceară de pomană.

— Miluieşte, luminăţia ta, pe bietul de mine cu ceva, că sînt sărac lipit pămîntului.

— Du-te la bucătărie, zice Lifta, acolo sînt ospătaţi cerşetorii.

Dar Ilia nu se învoi.

— Eu vreau să-mi dai de pomană aici.

Atunci hanul zise :

— Tu, moşule, ai umblat mult prin lume, nu l-ai văzut cumva pe Ilia Muromeţ ?

— Cum să nu-l văd ? Căci doar mă întîlnesc adesea cu el.

— Da' cum arată Ilia Muromeţ ? întrebă Lifta Spurcata.

— Dacă doreşti să ştii cum arată, uită-te la mine, că sîntem făcuţi după acelaşi calapod.

— Da' mănîncă mult Ilia Muromeţ ?

— Mănîncă doar un colăcel şi bea doar o carafă de vin.

Hanul prinse a rîde, apoi zise :

— De ce e atît de vestit Ilia Muromeţ ăsta al vostru ? Că eu mănînc mult mai mult : trei colaci cît roata carului, un berbec întreg şi beau trei cofe mari de vin.

Atunci Ilia Muromeţ îi răspunse :

— Ehei, moşul meu avea o vacă şi vaca asta mînca mult şi bea mult. Într-o zi s-a îndopat într-atîta că a crăpat. Ia seama să nu păţeşti şi tu asemenea tărăşenie !

Lifta Spurcată se înfurie, înhăţă paloşul său de oţel şi-l azvîrli cu toată tăria spre Ilia. Ilia Murometţ se feri, paloşul străpunse peretele şi zbură prin el afară. La rîndul lui, apucă toiagul cel de patruzeci de ocale şi-l trăsni pe han drept în creştet de se aleseră ţăndările de căpăţîna lui.

Ilia ieşi afară, în curte, şi-i zise cneazului Vladimir :

— Haide, măria ta, scoate Lifta afară şi aşază-ţi domnia după rînduiala dinainte.

Cneazul Vladimir urcă iarăşi pe tronul ţării sale, continuînd să domnească. Apoi dădu nn ospăţ de pomină.

În vremea asta se gătea să intre în slujba cneazului un boier tînăr, pe nume Diuk Stepanovici. Îşi luă rămas bun de la maica lui şi plecă la cneazul Vladimir. Cneazul îl întîmpină după datină şi-l aşeză la masă spre a benchetui alături de ceilalţi viteji. Diuk Stepanovici bea o cupă, pe următoarea o vărsa sub masă, mînca un colăcel, pe celălalt îl arunca sub masă.

Cneazul băgă de seamă şi-l întrebă :

— De ce, tinere boier, o cupă o bei, alta o verşi sub masă, un colac îl mănînci, altul îl arunci sub masă ? Oare nu-ţi sînt pe plac bucatele şi băuturile noastre ?

— Aşa e, măria ta, răspunse Diuk Stepanovici. Colacii tăi s-au cam învechit, iar băutura e trezită şi acră. La mama acasă, colacii se fac cu miere. De mănînci unu, mîna se întinde singură după al doilea, mănînci şi pe al doilea, al treilea îţi face cu ochiul. Băutura, la noi, stă în butoaie atîrnate cu lanţuri. Vîntul îi ţine răcoare şi astfel e bună şi proaspătă. Bei o cupă, după a doua mîna singură se întinde, bei pe a doua, a treia nu-ţi dă pace pînă n-o goleşti şi pe ea. Pesemne că nu păstraţi băutura aşa cum se cuvine.

Dar şi cuptorul tău, mărite cneaz, e tare prăpădit. La noi acasă toate sobele sînt smălţuite. Da' şi veşmintele voastre sînt cam murdare şi ponosite. Acasă la noi, în fiecare zi purtăm veşminte nou-nouţe.

La ospăţ lua parte şi un viteaz pe nume Ciurila Plenkovici. Auzind cele spuse de Diuk, se mînie cumplit şi rosti către cneazul Vladimir :

— Măria ta ! Încuviinţează să facem legămînt că vom apărea în fiece zi la curte cu veşminte noi. Să vedem dacă-i vor ajunge lui Diuk Stepanovici straiele pentru un an întreg !

Cneazul ţinu sfat cu boierii şi dregătorii şi încuviinţă legămîntul. Şi se jurară cei doi boieri să poarte în fiece zi alte veşminte, iar celui ce nu-i vor ajunge pentru tot anul să i se taie capul.

Diuk Stepanovici zise că trebuie să meargă acasă să-şi aducă straiele pentru tot anul, dar Ciurila Plenkovici se împotrivi:

— Nu mă învoiesc ca Diuk Stepanovici să plece acasă. Căci poate să-şi ia straiele nu de la maică-sa, ci să facă rost din altă parte. Mai bine să scrie un răvaş mamei lui şi să-i trimită ea veşmintele încoace.

Neavînd ce face, Diuk Stepanovici se aşeză la masă, luă pană şi cerneluri şi se apucă să scrie. Puse apoi răvaşul într-o desagă, şi o legă de şaua calului său Murg Înţelept, căruia îi dădu în grijă :

— Aleargă, Murg Înţelept şi du răvaşul mamei. Să-mi trimită cuferele pline cu veşminte pentru un an întreg.

Apoi îl scoase din oraş, arătîndu-i drumul spre casă.

Murg Înţelept alergă iute, ca o săgeată slobozită dintr-un arc voinicesc. Curînd intră în ograda cea mare a conacului părintesc.

Cînd zări calul singur, iar fiul ei nicăieri, mama voinicului se înspăimîntă grozav. Luă desaga, căută în

ea şi găsi răvaşul. Cum îl citi, ghici că feciorul ei făcuse vreo năzbîtie. Strînse degrabă toate straiele, le socoti şi văzu că ajung pentru un an întreg. Le puse în saci, sacii îi legă de şaua lui Murg Înţelept, pe care-l trimise îndărăt la Diuk Stepanovici.

Murg Înţelept se întoarse cu iuţeala gîndului la stăpînul său. În ziua sorocită, cei doi voinici începură întrecerea. Şi aşa, un an întreg, au apărut la curte în fiecare zi cu straie noi.

În ultima zi intrară amîndoi la palat cu veşmintele cele mai scumpe. Ciurila Plenkovici avea straie neasemuit de frumoase, dar ale lui Diuk Stepanovici nu aveau seamăn în lume. Pe caftan erau brodaţi un flăcău şi o fecioară. Cînd îşi încheia caftanul, flăcăul şi fata se îmbrăţişau, cînd îl descheia, se sărutau.

Ciurila Plenkovici ceru să se ţină sfat :

— Judecaţi, voi, oameni buni, care dintre noi a pierdut şi trebuie să i se taie capul ?

Se sfătuiră cu toţii, se socotiră şi hotărîră că Ciurila a pierdut prinsoarea, şi odată cu ea şi-a pierdut şi capul. Cătară să-l ducă la locul de pedeapsă, dar îi opri Ilia Muromeţ :

— De ce să se verse degeaba sînge de creştin ? Mai bine să-i facem lui Ciurila o mustrare aspră.

Dar Ciurila Plenkovici nici gînd să se potolească, începu să umble cu vorbe, zicînd că vrea să facă altă prinsoare cu legămînt. Vitejii ţinură din nou sfat şi se învoiră ca Ciurila şi Diuk să se mai întreacă o dată.

— Hai să vedem, zise Ciurila Plenkovici, care dintre noi doi e în stare a sări cu calul peste rîul Nipru ? Celui ce nu va izbuti, să i se taie capul !

Dar şi de astă dată, cu toată tinereţea lui, Diuk Stepanovici se arătă cutezător şi nu se împotrivi.

Şi porniră ei călare pe caii lor să sară peste Nipru.

— Sări tu întîi, Diuk Stepanovici, zise Ciurila.

Dar Ilia Murometţ se împotrivi :

— Ai pierdut o dată prinsoarea, Ciurila. Se cuvine ca tu să sari primul.

Ciurila Plenkovici nu mai avea ce face. Începu deci să-şi îndemne armăsarul focos, să-i dea ghionturi cu pintenii. Calul se avîntă, ţîşni în sus şi căzu drept în mijlocul Niprului.

Cînd îi veni rîndul, Diuk Stepanovici dădu pinteni calului, şi Murg Înţelept se aruncă în partea cealaltă. Din zbor, voinicul îl prinse de plete pe Ciurila şi îl scoase din valuri, pe mal.

Toţi cei de faţă strigară într-un glas :

— Taie-i capul, Diuk Stepanovici, a pierdut de două ori legămîntul !

Dar Diuk Stepanovici nu dorea să-l omoare şi îi cruţă viaţa.

Se întoarseră cu toţii la palatul cneazului Vladimir şi se aşezară iarăşi la ospăţ, desfătîndu-se cu bucate gustoase şi băuturi de soi.

La Kiev era acum pace şi tihnă. Nici un vrăjmaş păgîn nu mai cuteza să se abată asupra oraşului. Ilia Murometţ chibzui şi socoti că n-ar fi rău să plece să mai cutreiere prin ţara rusească.

Merse el, merse cale lungă pînă ajunse la o răscruce de drumuri. Acolo zări o lespede de piatră albă pe care erau săpate trei inscripţii :

„Cine va merge pe drumul din dreapta va fi ucis, cine va merge pe drumul din stînga va fi bogat, cine va merge drept înainte se va însura !”

Ilia Murometţ căzu pe gînduri .

„Sînt prea bătrîn pentru însurătoare, iar de bogăţie n-am nevoie. Am s-o iau pe drumul din dreapta, căci mie nu mi-e ursit să mor”.

Dădu pinteni calului său puternic şi porni pe drumul din dreapta.

Curînd ieşi într-o poiană întinsă, şi în poiana asta era un gorun uriaş. Sub gorunul acela şedeau patruzeci de tîlhari. Cînd îl văzură pe Ilia Muromeţ, puseră la cale să-l cuprindă din toate părţile şi să-l omoare.

Dar Ilia Muromeţ le zise :

— De ce vreţi sa mă omorîţi, tîlharilor ? Căci n-am cu mine nici un fel de comori. Calul meu preţuieşte cinci sute de galbeni, iar şaua şi căpăstrul o sută.

Zicînd acestea, îşi scoase arcul de pe umăr, luă din tolbă o săgeată cu vîrf de oţel, o puse în coardă şi o slobozi în gorunul cel verde. Sub lovitura ei, gorunul se făcu ţăndări mărunte şi se prăvăli peste tîlhari. Mulţi dintre ei pieriră, iar ceilalţi o luară la sănătoasa, care încotro, astfel că Ilia nu mai avu cu cine să se bată.

Voinicul luă calea-întoarsă spre lespedea cea albă de la răscruce. Ajuns acolo, şterse vechea inscripţie şi scrise una nouă : „Ilia Muromeţ a mers pe drumul din dreapta şi nu a fost ucis”.

Cînd sfîrşi, Ilia îşi zise : „Trebuie s-o apuc pe drumul ce făgăduieşte însurătoare, căci de bogăţie n-am nevoie”. Şi o porni pe drumul ce mergea drept înainte.

Nu trecu mult şi ajunse la un castel mare, şi în castelul ăsta trăia o prinţesă, şi prinţesa ademenea logodnici, doritori de însurătoare, fără contenire. Îi poftea în iatacul ei şi-i aşeza pe patul moale, de puf.

De cum intră Ilia Muromeţ în castel, prinţesa îl luă de mînă şi îl pofti să se aşeze pe pat. Dar viteazul o luă în braţe şi o puse pe ea în pat. Şi cum o puse, patul se prăvăli cu prinţesă cu tot. Ilia Muromeţ privi în jos şi văzu nişte beciuri adînci, iar în ele mulţime de bărbaţi. Alergă degrabă în curte, căută uşa care dădea în beciuri, o smulse din ţîţîni şi slobozi oamenii

din temniţa întunecoasă. Cu toţii căzură în genunchi, mulţumindu-i :

— Să trăieşti, Ilia Muromeţ, izbăvitorul nostru ! Ne-ai scăpat de la o moarte cumplită !

Pe urmă, Ilia Muromeţ o apucă pe prinţesă de păr, o scoase afară, în curte, porunci să se aprindă rugurile şi să fie arsă fecioara asta haină.

Voinicul se întoarse iarăşi la lespedea cea albă. Şterse inscripţia veche şi scrise una nouă : „Ilia Muromeţ a fost pe drumul ce merge drept înainte, dar de-nsurat nu s-a-nsurat”

Acum Ilia îşi zise : „Ce-ar fi să merg şi pe cel de al treilea drum ? Nu cumva şi ăsta e cu vreo înşelătorie ?”

Şi porni pe cel de al treilea drum.

Merse o vreme pînă ce ajunse în faţa unor hrube uriaşe. Lîngă ele erau nişte clopote. Cine voia bogăţie trebuia să tragă clopotul de funie. Ilia Muromeţ bătu şi el dintr-un clopot. Ca din pămînt, în faţa lui se ivi un moş cu o cheie de aur. Moşul descuie hrubele cele adînci şi zise :

— Intră, voinice, şi ia-ţi cîte comori vrei !

Ilia intră în hrubele adînci, se uită şi se minună grozav : pretutindeni numai aur aruncat în neorînduială. Dar voinicul n-a fost niciodată lacom de aur, aşa că nu luă nici o fărîmă şi porni îndărăt spre lespedea cea albă. Şterse vechea inscripţie şi scrise una nouă : „Ilia Muromeţ a mers pe drumul din stînga, dar nu s-a îmbogăţit”.

Cu aceasta faptele de vitejie ale lui Ilia Muromeţ au luat sfîrşit.

Şi a trăit voinicul viaţă lungă, o sută cincizeci de ani !

POVEŞTI KALMÎCE
repovestite de V. Velicu

Furtuna în caierele de lînă

N-AŞ PUTEA SPUNE cît e de atunci. Poate zece ani, poate douăzeci de ani, poate o sută de ani, poate mai mult sau mai puţin. Eu nu am văzut, dar am auzit pe alţii spunînd, că trăia odată, într-un bordei, o babă şi cu moşul ei, doi bătrîni foarte nevoiaşi. Erau aşa de săraci, că nu aveau absolut nimic, afară de bordeiul lor, vîrît jumătate în pămînt şi acoperit cu ceamur şi ce se mai găsea deasupra acoperişului, pe care creştea în voie, ca în locurile vraişte şi pustii : iarbă, spini, bălării de tot soiul şi scaieţi, în care îşi încurcau picioruşele păsărelele din stepă.

Şi iată că într-o zi, se opreşte pe bordeiul acestor bătrîni un corb. Din întîmplare, se lasă din zbor, tocmai într-un mărăcine, cu spini ascuţiţi ca acul. Însîngerîndu-se, începu să strige în gura mare, spunînd vorbe de ocară, împotriva spinilor şi a celor doi bătrîni. Omul ieşi afară şi întrebă :

— Ce-i cu gălăgia asta, pe bordeiul meu ? De ce înjuri şi blestemi, nelegiuitule ?

Şi corbul, arătîndu-i laba însîngerată, îi ceru cu glas mînios să pedepsească imediat mărăcinele de pe bordei.

— Nici gînd, îi răspunse bătrînul. Ce-ai căutat, aceea ai şi găsit. De ce să-l pedepsesc ? Era în dreptul lui să se apere.

Şi cînd corbul iarăşi începu cu sudălmi şi batjocuri, apucă o prăjină lungă şi ameninţîndu-l cu ea, îi strigă:

— Pleacă mai repede de aici, spurcăciune, rîşniţă stricată şi blestemată, că te iau acuşi la rost cu

toroipanul ăsta, de n-ai să te vezi ! Cauţi, probabil, păcătosule, rîcă cu lumînarea.

— Aşaaa ! Binee ! zise corbul. Ţi-o coc eu ţie !

Şi-şi luă zborul, croncănind înfuriat : Carrr ! carrr ! carr ! Iar moşul, uitîndu-se după el, gîndi în sine : „Merita să-l gonesc. Prea s-a purtat ca o haimana. Totuşi, ar fi fost poate mai bine dacă nu mă puneam cu el. E un nelegiuit, care aduce numai spaime şi strîmtorare tuturor. Sînt sigur c-o să mă urmărească pînă-n pînzele albe. Nu trebuia să suflu în focul nebunului. Cu nebunul nu-i de glumit. Apa doarme, duşmanul însă nu doarme”.

Legănîndu-se furios, în văzduh, pe aripi, corbul zbură undeva nu prea departe, unde văzu păscînd iarbă o capră şi cu iezii ei. O chemă din zbor :

— Capro ! Căpriţo ! Căpriţelor !

— Te-am auzit, răspunse capra, uitindu-se în sus.

— De ce vă amărîţi gura, căpriţelor, cu iarba pe care o paşteţi acum ? Mergeţi, mai bine, la bordeiul de colo şi o să găsiţi pe acoperişul lui un mărăcine verde, frumos şi cu muguri fragezi şi dulci.

— Mulţumesc foarte mult, meriţi toată recunoştinţa mea şi a iezilor, dar pentru toată treaba asta, strigă cît putu de tare capra, ca să poată fi auzită de corb, de la înălţimea la care se afla, caută pe altcineva. Noi nu facem aşa ceva. Stăpînul bordeiului nu ne-a făcut nimic. De ce să-i stricăm acoperişul, urcîndu-ne pe el ? Şi cu spinele la fel ? Nu ne amestecăm în casa altuia, nu ne băgăm nasul unde nu ne fierbe oala. Sîntem foarte mulţumiţi cu iarba noastră. Drum bun, mai departe !

— Daaa ! Acesta vă e răspunsul ? Bine, bine ! O să vă arăt eu şi vouă. O să fiu cu voi mai rău decît o năpîrcă.

Şi corbul, înciudat ca un bărzăun zănatic, zbură mai departe, în hohotele de rîs ale căpriţelor.

— Carrr ! carrr ! ţipă corbul din înălţime, ca dintr-un corn, văzînd sub el pe pămînt o lupoaică ce-şi alăpta puii sub o tufă. Şi strigînd de acolo, cu voce tare, căută să asmută lupoaica contra caprei şi a iezilor ei.

— Lasă-mă în pace ! îi răspunse lupoaica. N-am nevoie. Sînt ocupată cu copiii mei. Nu mi-i a gîlceavă. Mai bine să-ţi vezi de treabă şi nu mai vîrî zîzanie, c-o să te urască toată lumea.

— Aşa ! Aşa ! Ah ! O să-ţi pară rău. O să-ţi porţi păcatul.

— Păcatul ? Care păcat ? Pentru că nu-ţi fac pe voie ? Pentru că nu mă las patimii care te roade ? Pleacă ! Du-te unde a dus surdu roata şi mutu iapa şi ţine minte că binele cu bine se plăteşte şi răul cu rău se răsplăteşte.

Cherăind şi croncănind înfuriat că nu putuse potcovi lupoaica cu ademenirile lui, corbul zbură la un tabun de cai.

— Hei! Herghelegiilor ! strigă el către paznici. Vă pierdeţi vremea fără rost, ca nişte proşti, păzind nişte cai cuminţi. Lăsaţi-i să pască singuri şi veniţi cu mine, să vă arăt o lupoaică. Puneţi mîna pe ea şi pe puii ei şi luaţi-le blana !

— Lasă-i să trăiască, răspunse cu o voce plictisită unul din păzitori. Au şi ei dreptul la viaţă, ca orice fiinţă. Nu putem lăsa tabunul nepăzit. Vrei să pierdem caii şi să dăm de bucluc cu Noionul ?

Auzind răspunsul herghelegiilor, corbul crezu că înnebuneşte de necaz.

— Carrr ! carrr ! croncăni el ca un turbat. Sînteţi nişte proşti, nemernicilor. O să mă plîng Noionului.

Şi le mai spuse şi alte vorbe urîte, amestecîndu-le cu ameninţări înspăimîntătoare.

— Şi mai tacă-ţi, fleanca, afurisitule, ţipă la el un argat. Du-te şi spune tot ce ţi-o place ! Crezi că Noionul nu te cunoaşte ? Că nu ştie cît îţi face pielea ?

Că nu eşti decît un răutăcios plin de fiere şi că nu eşti bun decît de răutăţi ?

Şi în huiduielile paznicilor, corbul zbură la Noion, căruia îi ceru să-i dea pieirii pe argaţii tabunului.

— Să-i omor ? răspunse, cam acru, Noionul. Dar cine îmi mai păzeşte tabunul ? Faci dumneata lucrul ăsta ?

— Bine, domnule Noion. Lasă că te fac eu şi pe tine fericit, zise ţepos corbul, către Noion.

Mînat de o îndărătnică şi cumplită încăpăţînare în ale răutăţilor, zbură ca o furtună la nişte copii, care păzeau o cireadă de viţeluşi. Coborîndu-se la ei, le zise cu multă blîndeţe în glas :

— Copiilor!Dragii mei copii!Ce staţi şi păziţi cu ciomegile nişte viţei proşti ? Copiii trebuie să se distreze la vîrsta voastră. Iată ici, v-am adus o pisică cu puii ei. Puneţi beţele jos şi jucaţi-vă pînă plecaţi acasă.

— Cum să ne jucăm noi cu pisica ? Să lăsăm viţeii ? Să se împrăştie ? Să-i pierdem ? Cu ce faţă ne-am întoarce deseară, la părinţii noştri ?

— Gogomanilor, proştilor. Fugiţi, să nu vă văd ! O să vă încondeiez eu bine, la mamele voastre, aşa cum numai eu ştiu.

Şi corbul zbură către o casă, unde ştia c-o să găsească pe mamele acestor copii. Se coborî şi se uită pe fereastră, înăuntru văzu mai multe femei, cu furcile înfipte în brîu, care torceau lînă, din caierele mari cît nişte saci.

— Ştiţi voi, femeilor, că băieţii voştri, în loc să păzească viţeii, se joacă ? Şi mai ştiţi că după ce i-au pierdut şi i-au găsit, acum i-au amestecat şi nu mai ştiu care şi ai cui sînt ? Fugiţi repede, luaţi cu voi toiegele şi băgaţi-le mintea în cap !

— Lasă-ne în pace ! Avem treburi mai bune de făcut, răspunseră femeile. Uite cîtă lînă trebuie să

toarcem, pînă s-o însera. S-or descurca ei, copiii, şi singuri.

— Aşa vă e vorba ? strigă corbul la ele, mai supărat parcă decît fusese vreodată în viaţa lui.

După o clipă de gîndire, îşi zise : „Nu mă las. Trebuie să-i joc pe toţi, pe fiecare, la rînd. Pietrele cu care au aruncat în mine o să le vină înapoi, în cap. Cunosc pe cineva care nu se uită la una şi la alta şi toate le face dintr-o plăcere nelegiuită. Nu ţine seamă de nimic, răstoarnă şi rupe copacii şi pomii, fără alegere, culcă la pămînt rodul plugarului, dezveleşte casa săracului, ca şi a celui bogat, scufundă corăbii cu femei, cu copii, cu oameni buni şi răi, la un loc, îngheaţă răsuflarea atît a dreptului cît şi a ticălosului, vine de nu se ştie unde şi se duce, nici el nu ştie unde. Nu-i poate aţine calea nici muntele, nici pădurea, nici apele.”

Şi corbul, făcîndu-şi planul să ia lucrurile de-a-ndoa- sele, acum dete fuga să găsească o furtună, un viscol, o vijelie, un uragan, o trombă terestră, pe cineva din neamul ăsta, adică capabil de orice nemernicie. Gura îi era amară de ură şi de amarnică sete de răzbunare, de parcă ar fi fost otravă. Dînd peste un vîrtej, îi zise :

— Vrei să-mi faci un hatîr ?

— Cu dragă inimă. Spune.

— Du-te pînă în casa de colo ! Ai să găseşti nişte femei torcînd. Distrează-te puţin cu caierele lor.

— Îndată, răspunse vîrtejul.

Şi alergînd într-un suflet, ca un nebun, dete buzna în casa arătată, smulse caierele din brîul femeilor şi învîr- tejindu-le cu furie, de mai multe ori, pe hornul sobei, le înnegri mai rău decît cărbunele.

— Vai şi vai ! începură să ţipe femeile, văzînd că nu se mai aleg cu nimic din lîna lor.

Necăjite şi pline de năduf cum erau, aducîndu-şi aminte de copii, puseră mîna pe furcile de tors şi

aţinîndu-le calea, le traseră o mamă de bătaie, s-o ţină minte toată viaţa că uneori, şi-au zis ele, e nevoie şi de pedeapsă, pentru ca pedepsele şi exemplele să se prindă mai bine de capul lor.

Supăraţi foc, copiii se răzbunară pe pisică. O goniră şi o chinuiră ca nişte neghiobi, lucru despre care, auzind Noionul, pisica fiind a lui, se făcu foc şi pară.

Ca să-şi verse mînia pe cineva, Noionul ordonă şi el cîte douăzeci şi cinci de lovituri la spate fiecărui paznic al tabunului.

Paznicii, înfuriaţi, hăituiră lupoaica, să o ucidă, lupoaica sfîşie în fugă un ied, iar capra, de spaimă, se repezi la bordeiul bătrînilor, găurindu-i acoperişul cu copitele şi mîncînd, pînă la unul, mugurii şi vîrfurile mărăcinilor.

Şi aşa toate se întîmplară, cum a dorit corbul, nu însă cum a vrut el la început, ci de-a-ndoaselea.

Mulţumit peste măsură de felul cum se desfirase, ca de pe un ghem, cele ce pusese la cale, secătura de corb începu a hohoti de rîs şi a dănţui ca un nebun pe pămînt, în copaci, pe case, pe garduri. Şi atîta a rîs şi a rîs, de i-au plesnit vinele, iar inima i s-a sfărîmat în bucăţi.

Şi a murit ca un ticălos, care nu a cugetat niciodată în lumina minţii şi a inimii, ci în întunericul răutăţilor. A murit ca un nelegiuit, care a umblat toată viaţa numai pe drumuri prăpăstioase, fără a gusta măcar o picătură din mireasma dulce a bătrîneţii şi a omeniei.

Ca un părinte iubitor...

CÎNDVA, nu mai ştie nimeni cît e de atunci, trăia un han rău, şiret şi lacom. În lăcomia lui, lua tot ce putea şi tot ce găsea, fără alegere, atît de la bogaţi, cît şi de la săraci, de la neputincioşi şi chiar de la orfani. Era un cîine rău, un şacal, un om lipsit cu totul de omenie.

Şi iată că tot pe atunci, trăia pe pămînturile acelui han şi un orfan, care nu-şi prea îndoia şira spinării în faţa oricui. Părinţii îi muriseră de mult şi nu avea în lumea asta absolut pe nimeni, fie şi o rudă cît de îndepărtată.

Cu toate că nu avea nici un ban, îi suflase, cum s-ar zice, necuratul în pungă, nu voia în ruptul capului să intre în serviciul hanului care, oricum, avea nevoie de argaţi. În cele din urmă, de nevoie, că nevoia frînge chiar şi legea, fu silit să facă ceea ce nu credea să săvîrşească vreodată.

Şi într-o zi se prezentă flăcăul în faţa iurtei hanului. Intrarea în iurtă era păzită, cum ne şi închipuim, de o strajă puternică, care nu lăsa pe nimeni, nu numai să nu intre înăuntru, dar nici chiar să se apropie măcar prea mult de iurtă.

Gonit de strajă din faţa iurtei, nu putu să facă altceva decît să se ducă mai încolo şi să aştepte. Şi aşteptă toată ziua, pînă înspre seară, cînd hanul ieşi din iurtă, ca să respire ceva aer şi să se mai plimbe puţin, primprejurul ei.

Văzîndu-l, flăcăul îi ieşi înainte şi salutîndu-l pînă la pămînt îl întrebă :

— N-aţi vrea, mărite han, să mă luaţi în slujba dumneavoastră ?

Hanul, după ce-l privi lung şi-l măsură din cap pînă-n picioare, îi răspunse :

— Mai întîi, mă uit la tine şi văd că încă nu eşti un om deplin. Apoi, pe lîngă asta, mai eşti şi atît de sărac, că n-aş da nici doi bani pe tine.

Flăcăul îi întoarse vorba :

— Sărăcia nu-i o lipsă, măria ta, nu-i patimă, nu-i desfrîu, nu-i viciu, nu-i lucru de ruşine.

— De, văd că eşti bun de gură, băiete, îi răspunse hanul. Să nu fie cumva numai gura de tine.

Şi, după o clipă de tăcere, continuă :

— Uite ce. O să te tocmesc. Numai că, trebuie să ştii, eu sînt un om liniştit, un om bun şi blajin. N-aş vrea să am neplăceri cu tine. Pe oamenii răi şi supărăcioşi nu-i pot suferi. De aceea, te angajez, te iau la lucru, dar cu o condiţie : să nu te superi niciodată, orice s-ar întîmpla. Şi care din noi doi, am spus că eu sînt un om liniştit, s-o supăra, mai adăugă hanul, aceluia să i se taie de pe spate, trei curele, late de cel puţin două degete.

— Bine, a spus flăcăul. Să fie aşa cum ai spus, măria ta.

Şi începu imediat, chiar din ceasul acela, slugăreala.

Lucră o zi, lucră două, lucră trei zile fără odihnă, ne- mîncat şi nebăut, că hanul dăduse ordin straşnic să nu i se dea nimic de mîncare. Istovit de puteri, după a treia zi, tînărul se întîlni cu hanul, ca din întîmplare.

— Cum îţi merge, flăcăule ? Parcă ai fi supărat ?...

— Eu ? răspunse flăcăul. Nici prin gînd nu-mi trece.

Şi hanul trecu mai departe ca să-şi facă plimbarea obişnuită împrejurul iurtei. În timpul ăsta, flăcăul nostru îşi găsi şi el de lucru în iurtă. Şi văzu cît e de bine de trăit într-o iurtă de om bogat. Pe jos numai covoare stropite cu apă de trandafir. Pe pereţii

spoiţi cu var, că iurta era făcută dintr-un schelet de nuiele împletite frumos şi acoperită cu o pîslă groasă, se găseau o mulţime de vestminte scumpe, arme, podoabe femeieşti şi multe statuiete de aur şi de argint. Acolo îl aflǎ hanul la întoarcere.

— Să ştii, flăcăule, că-mi pare bine să te găsesc aici. Crede-mă că pe altul, dacă mi-ar fi intrat în iurtă, fără aprobarea mea, m-aş fi făcut foc. Chiar mă gîndeam la tine. Vreau să-ţi dau o altă însărcinare, pentru care nu găsesc nici o slugă mai bună decît tine. Ascultă ! Iată despre ce-i vorba : Am un cal care mă costă un sac de aur. Ţin foarte mult la el. De la un timp însă, s-a prea îngrăşat. Aş vrea să mai slăbească. De aceea, m-am gîndit că eu, pe deoparte, am să-l călăresc pînă o să-l fac tot numai o spumă ; iar tu, pe de altă parte, o să-l buşumezi bine şi în continuu, pînă îmi vine iar rîndul mie să-l încalec. Şi aşa, cînd tu, cînd eu, cred sigur că o să-l slăbim.

— Şi cam cît crede măritul han că trebuie să facem lucrul ăsta ? Dar în gînd îşi zise : „Hanul nu se poate nici urca pe cal, dar încă să-l mai şi călărească pînă l-o înspuma. Ce-mi spune el, e ca să mă îmbrobodească. Văd bine c-o să trebuiască să-i buşumez calul neîncetat, fără odihnă, pînă ori moare calul, ori plesnesc eu, că de venit, dacă încep eu treaba, el n-o să vină niciodată să încalece calul.” Hanul, care cîntărea pe puţin douăzeci de puduri[1] şi calul de vreo zece ori pe atît, rîse şi răspunse cu blîndeţe :

— Fără numărătoare, dragul meu. Tu o să-l buşumezi şi eu o să-l călăresc, pînă o să slăbească, pînă i s-o topi toată grăsimea de pe el. Pe urmă îi dăm pace.

---

[1] Pud = unitate de greutate (16,380 kg)

— Şi de cînd începem ?

— Chiar de-acum.

— Şi cine începe întîi ? Măria ta, cu călăria sau eu cu buşumatul ?

— Bineînţeles că tu. Dă fuga la grajd şi începe numaidecît treaba. Şi nu te opri pînă nu vin eu.

Tînărul, văzînd că hanul nici gînd nu are să se dea în vorbă şi despre mîncarea lui, era gata-gata să-i sară mutarul. Dar, aducîndu-şi aminte de învoiala ce o făcuse cu el, se stăpîni zicîndu-şi : „Bagă de seamă, băiete, ce faci şi ce vorbeşti. La mînie să fii puţin zăbavnic. Aşteaptă.O să-i vină şi lui sorocul, ca să-şi ia plata cuvenită. Mişelia, răutatea, strîmbătatea, suferinţele nedrepte cer răzbunare."

Şi mergînd la grajd, începu numaidecît să-l buşumeze cu un şomoiog de paie, aşa cum îi poruncise stăpînul lui. După două zile de masaj încontinuu fără răgaz şi fără să pună ceva în gură, văzu însă cu groază că iubitul şi scumpul cal al hanului, nici gînd nu avea să slăbească. Ba,se părea, că chiar se mai îngrăşase.

— Nu cumva eşti supărat, flăcăule ? îl întrebă hanul, cînd trecu şi el, în sfîrşit, pe la grajd, cam în ziua a treia.

— Bănuieşti că aş fi ?

— Parcă, da.

— Te înşeli, înălţate han. Sînt voios şi neobosit, ziua şi noaptea, fără odihnă, fără mîncare.

Şi în timp ce hanul îşi admira calul şi rîdea în sinea lui, de cum se chinuia sluga să-l slăbească, tînărul scoase din cingătoare un cuţit îndoit la vîrf, ca un cosor. Mai trase din cingătoare şi o piatră lată, o cute. Scuipă pe piatră şi începu să dea cuţitul pe ea, cînd pe o parte, cînd pe alta. Din cînd în cînd îi mai încerca gura cu degetul, să vadă dacă e destul de ascuţit. La urmă, cînd crezu el că taie ca briciul, îl arătă hanului şi, ca să-i dea o dovadă de cît e de iute

la tăiat, începu să cresteze cu el tot ce găsea : lemne, pietre, sticle, să taie fire de păr, de sfoară şi de paie, ba chiar şi funii groase cît mîna, dintr-o dată.

— Şi ce vrei să faci cu custura asta, băiete ? îl întrebă hanul, privind nedumerit şi cu sfială la vîrful de oţel al cuţitului, aşa de ascuţit, de i se părea că-i taie vederea.

— Cred că în loc să mai buşumez calul, măria ta, o să-l slăbesc mult mai repede, dacă după ce o să-l spintec, o să mă apuc să-i rad pe dinăuntru toată grăsimea. Pun rămăşag că-l fac mai slab decît un ogar.

— Ce, ce ? Ai căpiat, băiatule ? sări în sus hanul, speriat, înroşindu-se ca ardeiul. Vrei să ai de furcă cu mine ?

— Adică, cum ? Nu cumva eşti supărat, măria ta ? îl întrebă flăcăul, văzînd cum îi tremurau picioarele şi i se zbătea carnea pe el, ca urechile unui peşte, pe uscat.

— Aş ! Nu, nu, răspunse hanul, revenindu-şi în fire. De ce ? Pentru ce ? Din contra, sînt vesel. Sînt foarte mulţumit de tine. Şi pentru că ai muncit destul pînă acum, socotesc că e vremea să te mai odihneşti şi tu oleacă. Numai, aruncă cuţitul acela încolo. Lasă calul. Dă-i bună pace. O să slăbească el şi singur.

Şi flăcăul plecă să se hodinească, iar hanul să se sfătuiască cu soţia lui, să vadă ce au de făcut.

— Nu-l mai pot suporta pe argatul ăsta. Mor, spuse el soţiei sale. Era gata, gata acum vrun ceas să mă ardă, diavolul, samă prindă cu vorba. Nu se mai poate trăi cu el, mai adăugă hanul plin de năduf, către soţia sa. Trebuie să ne descotorosim de satana, să-l trimitem undeva. Uuff ! oftă hanul cu mare amărăciune în suflet.

În cele din urmă, după o noapte de nesomn, hanul şi soţia lui hotărîră să-l trimită cu cîţiva saci de

grîu, ca să-l macine la moara de unde nu se mai întorcea nimeni, din cei care nimereau acolo.

Şi a doua zi, chemîndu-l hanul la el, îi zise :

— Trebuie să pleci imediat la moară, ca să macini cîţiva saci de grîu. Căruţa e încărcată. Caii sînt înhămaţi. Sui numai pe capră şi dă bici cailor.

Fără multă vorbă, flăcăul sări ca un arc pe capra căruţei, dete gură cailor şi o porni în trap la moară, ducînd cu el, fără să ştie, zece saci de cenuşă, în loc de grîu.

Cînd ajunse la moară, Sarsailă şi cu alţi spiriduşi îl primiră în triumf, cu braţele deschise, ca pe o rudă mult- iubită şi multaşteptată. Unii, care-l mirosiseră de departe, îi ieşiră în cale cu mult înainte de a ajunge la moară, alţii îl întîmpinară în poarta morii şi încă o mulţime de alţi spiriduşi, de la ferestrele morii, băteau veseli din palme şi-i trimiteau sărutări din vîrful degetelor.

Era în asfinţitul soarelui. Orizontul începu să devină tot mai sur. Nu trecu mult şi peste moară şi peste toată împrejurimea dete năvală o noapte întunecoasă, străpunsă din cînd în cînd de ţipete înfricoşătoare de bufniţe, de cucuvele şi de grohăit de dihănii.

Pe la miezul nopţii, cînd totul în natură se odihneşte în somnul cel mai greu, marele tartor al spiriduşilor veni la băiatul nostru, care încă nu dormea, ci stătea în căruţă, cu mîinile sub cap, întins pe sacii de cenuşă şi fermecat de frumuseţea cortului albastru de deasupra lui, împodobit cu constelaţii în chip de liră, de car, de lebădă, de scorpion, de vultur, de taur şi alte altele pe care, din cîte ştia el, nu le putea asemui cu nimic. Şi marele tartor îl întrebă cu ton aspru, după ce dădu cu un băţ cîteva lovituri într-unul din sacii din căruţă :

— Ce doreşti de la noi, băiete, cu cenuşa asta ?

— Cenuşă ? răspunse băiatul, sărind din căruţă, şi punînd mîna pe bici. Nu cumva îmi cauţi pricină cu lumînarea?

— Tocmai pe mine, măi pezevenchiule, ţi-ai găsit să mă înşeli ?

Şi, fără a mai spune ceva, îl înşfăcă pe băiat de ceafă, încercînd să-l tragă după el şi să-l lege de roata morii.

Băiatul însă, care nu era nici prost, nici fricos, nici lipsit de putere, un becisnic cum s-ar zice, se smuci din mîinile lui şi scoţînd amînarul şi cremenea din buzunar, începu să împrăştie în jurul lui un nor de scîntei orbitoare. Toate dihăniile înfricoşîndu-se grozav, că de nimic nu se temeau mai mult ca de lumină, începură să se roage :

— Vai, omule ! Vai, de noi ! Ai milă şi stinge lumina ! O să te lăsăm în pace. N-o să se atingă nimeni de tine. O să-ţi încărcăm sacii cu cea mai fină făină, albă ca zăpada.

Flăcăul, care nici nu se aştepta decît la aşa ceva, îi mai ţinu un pic sub groaza scînteilor ce săreau din amînar, pînă îşi văzu carul încărcat cu saci de făină fină, mai albă decît zăpada. După aceea, înhămîndu-şi caii, porni la drum, acolo de unde venise.

Cînd se crăpă de ziuă, era înapoi la han. Auzind hanul şi soţia lui că se întoarce sluga pe care o trimisese, cu gîndul de a nu se mai întoarce niciodată în lumea aceasta, rămaseră înlemniţi de spaimă şi de supărare.

— Uite, uite ce băiat! Bravo lui ! bîlbîi hanul, cînd văzu ce-i adusese sluga, în locul sacilor de cenuşă. Îs tare mulţumit de tine, flăcăule. Du-te acum, că-i fi obosit şi flămînd şi taie o oaie, pentru prînz, din turma mea.

— Pe care ? îl întrebă tînărul că ştie măria ta cum spune poporul : „Cine întreabă nu greşeşte.”

— Care o să se uite la tine, pe aceea s-o tai.

Răspunsul hanului îşi avea tîlcul lui, că şi-a zis el, hanul : „Oile de obicei stau cu capul în jos, nu se uită la oameni, aşa că băiatul, după porunca mea, n-o să-mi strice nici o oaie.”

Numai că, băiatul, luînd un smoc de fîn proaspăt şi mirositor, merse la uşa saivanului, unde erau închise oile şi începu a le chema : şuk ! şuk ! şuk ! Oile, simţind mirosul fînului proaspăt, alergară buluc la el, la uşa saivanului, ridicînd capul în sus, spre smocul de fîn, pe care flăcăul îl ţinea sus, în mînă. Şi ca să-l supere pe han, tăie toate oile, toată turma, pentru că toate se uitaseră la el.

Cînd văzu hanul prăpădul ce-i făcuse sluga, crezu că înnebuneşte. De supărare, şi mînie, şi de frică, se făcuse galben-vînăt la faţă.

— Vai de mine şi de mine ! Ce mi-ai făcut ? se văita hanul. Ce mi-ai făcut, ticălosule ? ţipă el la flăcău.

— Ce să fac ? Nu ţi-am făcut nimic. Am făcut ce mi-ai poruncit. Nu mi-ai spus să tai oaia care s-o uita la mine ? Aşa am şi făcut. Toate pe care le-am tăiat s-au uitat la mine, cînd m-au văzut cu smocul de fîn proaspăt în mînă, de parcă aş fi fost cine ştie cine.

— Vai de mine şi de mine !

— Oare te-ai supărat, mărite han ?

Şi hanul, aducîndu-şi aminte de învoiala ce o făcuse cu sluga, zise :

— De ce, de ce să mă supăr ? Deloc. Apucă-te mai bine şi pregăteşte, cum vei şti, carnea asta, ca să nu se strice.

Şi apucîndu-se flăcăul, pregăti un ospăţ, cum nu se mai văzuse niciodată la curtea hanului : şulium (carne fiartă pînă se face bulion), pilaf gras, cu hălci mari de carne în el, apoi oi şi berbeci fripţi în frigare deasupra jăratecului. A fost mare bucurie în ziua aceea, la curtea hanului, pentru toate slugile lui.

Hanul şi soţia lui avură iar o noapte de nesomn, sfătuindu-se cum să scape de argatul lor. Din cîte planuri făcură în noaptea aceea, alese unul care i se păru mai potrivit. Şi anume, să-l trimită după lemne, într-o pădure necălcată pînă atunci de picior de om, numită Pădurea Adormită, în care hălăduiau uriaşi urşi sălbatici.

Dădu ordin şi flăcăul plecă, de cum se lumină de ziuă.

După o bucată de vreme, ajunse la pădure. Pădurea era aşa de mare, că i-ar fi trebuit cuiva mai multe vieţi de om ca să poată număra toţi copacii.

Pădurea stătea neclintită, că de piatră. Nici o frunză, nici o rămurică, nici un firicel de iarbă nu se mişca în ea. Toate păsările cerului fugiseră.

Încet, încet, flăcăul pătrunse cu căruţa, pînă într-un loc potrivit, pentru ceea ce avea de făcut. Dejugă boii şi începu să taie un copac. Îndată însă se văzu înconjurat de mai mulţi urşi mai mari decît caii.

— Ei, ce-i cu tine, flăcăule ? Ce cauţi aici ? îl întrebă unul din urşi, cu un glas mai mult mormăit decît vorbit.

— Nimic, răspunse băiatul puţin încurcat. Am venit să vă fac o vizită şi să vă aduc ceva de mîncare. O să-mi faceţi o mare cinste dacă o să primiţi în dar de la mine aceşti doi boi, cu care am venit. Sînt ai voştri. Poftă bună !

Urşii se uitară miraţi unul la altul şi după ce mormăiră ceva între ei, zise un altul :

— Uite ce, tinere. Noi ştim de ce ai venit în pădurea noastră. Dar pentru că ne-ai adus un dar, aşa de frumos, o să te lăsăm în pace. Darul cere alt dar. De aceea îţi spunem să-ţi vezi de treaba ta, pentru care ai venit, după cum şi noi o să ne vedem de treaba noastră. Noi nu sîntem cărpănoşi.

— Să trăiţi, boierilor, şi să vă fie de bine, îi răspunse flăcăul, ridicîndu-şi căciula şi salutîndu-i voios, pe toţi, pînă la pămînt.

Şi aşa, în timp ce flăcăul tăia lemne şi-şi încărca căruţa, urşii se aşezară la masă şi-i traseră o mîncare ca la o cuhnie [1] de padişah. După aceea, îngreuiaţi de carnea pe care o mîncaseră, de-abia mişcîndu-se, se traseră mai încolo şi se dădură somnului sub un copac. Iar tînărul argat, după ce-şi încărcă căruţa cu vîrf, trezi din somn pe doi din cei mai mari urşi, îi înjugă în locul boilor şi o porni la drum, înapoi.

— Ho ! Ho-ho ! strigă el la urşi, cînd intră în curtea hanului.

Prevăzător însă se ascunse în dosul căruţei. Hanul şi soţia lui săriră ca fripţi din pat, cînd îi auziră gura. Se făcură negri ca pămîntul şi, de atîta supărare, nu mai puteau nici să vorbească şi nici să se uite unul la altul măcar. În cele din urmă, cuprins de furie, hanul înşfăcă din colţul iurtei, unde-şi ţinea armele, un hanger încovoiat şi cu el în mînă, se repezi afară, ca un disperat, strigînd în gura mare :

— Stai, unde eşti, să-ţi arăt eu ţie, nemernicule, banditule ! Unde eşti, să te învăţ eu minte, hoţomanule !

Şi căuta cu ochii în toate părţile, să-şi vadă nemernica lui slugă.

Urşii, speriindu-se de han, bufniră ca o furtună în iurtă, iar hoţomanul de argat, ieşind din spatele căruţei, se repezi şi el în iurtă, cînd o auzi pe soţia hanului strigînd îngrozită, după ajutor.

— Ce-i aici ? Ce s-a întîmplat, măria ta ? îl întrebă el pe han, cînd îl văzu intrînd în iurtă, tot aşa de furios cum ieşise afară. După cine strigai aşa de îngrozitor, de ai spăimîntat pînă şi urşii ? Nu cumva

---

[1] Cuhnie — bucătărie.

după mine ? Nu cumva eşti supărat pe mine ? Parcă mi-ai spus odată că eşti un om liniştit, blajin...

La vorbele astea, hanul se potoli ca prin farmec şi se muie ca ceara.

— Vai de mine ! răspunse el. Nici nu mă gîndesc. Se poate ? Cum era să strig la tine, cu supărare, la un argat atît de vrednic ca tine ? Tu, băiatule, eşti o comoară la casa omului.

Şi, după ce dădu drumul unui oftat adînc şi prelung, adăugă liniştit :

— Acum, după ce ai să faci ordine cu urşii şi cu lemnele ce le-ai adus, o să mergi la grajd şi o să cauţi să înveţi la călărie un cal tînăr, pe care încă nu l-a încălecat nimeni.

Calul era cunoscut de toţi ca un cal iute, rău şi sălbatic, gata a omorî pe oricine s-ar fi apropiat. Făcea gropi în pămînt şi scotea scîntei din ochi.

Lumea credea că în pielea lui se ascunde însuşi hanul. După ce-şi aranjă treburile, flăcăul luă o bîtă zdravănă de corn şi intrînd pe furiş în grajd, dintr-o săritură, fu pe spatele calului. Îşi vîrî o mînă în coama calului şi cu cealaltă mînă începu să-l bată groaznic cu ciomagul.

Calul sări mai întîi în două picioare, se trînti apoi la pămînt, iar se sculă, iar se trînti, se tăvăli, se învîrti pe loc, sforăi ca o dihanie înspăimîntătoare, zvîrli cu picioarele de dinapoi pînă în podele, muşcă şi sfărîmă stănoagele şi ieslea, făcu, în sfîrşit, tot ce putu, ca să scape de duşmanul din spatele lui. Flăcăul însă îl lovea unde apuca : peste cap, peste coaste, peste gît, peste bot. Bătea în cal ca la fasole, de ieşea praful din el, ca dintr-un sac colbăit.

În cele din urmă, calul se linişti. Tînărul descălecă şi după ce-i dete o mînă de fîn, îl bătu prieteneşte pe gît şi-l mîngîie pe coamă.

Merse apoi la han, să-i spună ce făcuse. Intrînd în iurtă, nu-i venea să creadă ce-i vedeau ochii. Hanul, în mijlocul iurtei, tăvălindu-se pe un covor, se văita de mama focului, frecîndu-şi mai cu seamă capul şi şalele.

Cu părul smuls, cu nasul zdrobit, cu buzele umflate şi plesnite, cu o mulţime de cucuie cît pumnul în cap, cu şalele şi coastele rupte era făcut piftie. Deşi îl văzu în ce stare era, flăcăul nici nu clipi din ochi. Se făcu că nu vede nimic, că nu aude nimic, că nu ştie nimic.

— Mărite han, se adresă el prăpăditului din mijlocul iurtei, am făcut întocmai cum mi-ai poruncit. Calul acum e blînd ca un miel. Îl poate călări şi un copil. Aştept să-mi dai altă poruncă.

— Bine, îi răspunse hanul, cu o voce stinsă, ca a unui om gata să-şi dea sufletul. O să vedem. Deocamdată, du-te să nu te mai văd ! Du-te la oi, dacă mai este vreuna, du-te la capre, du-te la vaci, rupeţi-ai gîtul, să ţi-l-rupi, ticălosule, nemernicule, păcătosule !

Flăcăul se făcu iar că nu vede, nu aude, nu înţelege nimic. Ieşi afară, dar în loc să se ducă, unde-l trimisese hanul, se strecură în dosul iurtei şi printr-o tăietură făcută cu cuţitul cel ascuţit, privi cum se sfătuia hanul şi cu soţia sa.

— Ce-o să ne facem oare, cu îndrăcitul ăsta de argat ? îl auzi el pe han, vorbind către ea Nu vezi în ce hal m-a adus ? M-a zdrobit ca în piuă. Pînă la urmă, o să mă şi omoare, hoţomanul,

— Să fugim, răspunse femeia. Să plecăm, să ne luăm lumea în cap. Nu ne putem pune cu el.

Şi se hotărîră să lase tot ce aveau, toată averea lor şi să fugă chiar la noapte unde i-or duce ochii.

— Luăm cu noi, îl mai auzi pe han, spunîndu-i soţiei sale, numai cele două cufere, pline cu aur şi bijuterii.

Veni şi seara. Întuneric peste tot. Tăcere şi linişte în toate părţile. Tînărul, mai înainte ca hanul şi soţia lui s-o ia la fugă, intră nevăzut în iurtă şi se ascunse în unul din cuferele despre care vorbiseră stăpînii lui.

Pe la miezul nopţii, hanul ieşi afară, aduse un cal, încărcă pe el cele două cufere şi ţinîndu-se, el de un cufăr şi soţia lui de celălalt cufăr, goniră pe lîngă cal, fără încetare, pînă se crăpă de ziuă. Cînd se lumină bine, văzură că ajunseseră într-o vale largă, prin care curgea un rîu, cu malurile pline de păpuriş şi tufişuri dese.

— Uf ! scoase din piept hanul un oftat de uşurare, de parcă ar fi adus el în spate, pînă acolo, cele două cufere. Bine că am ajuns pînă aici. Să ne odihnim puţin ş-apoi o să avem destul timp ca să ne gîndim, cum să scăpăm de drăguţul nostru de argat.

— Pînă n-om auzi că-i cu mîinile pe piept, nu ne putem întoarce în casa noastră, zise soţia hanului.

— Ştii, se bucură hanul, că unul din cufere e fermecat ? Ce-ar fi să-l întrebăm ?

— Întreabă-l tu, zise soţia. Eu o să ascult, să aud ce spune.

— Vreau să ascult şi eu, zise hanul.

— Atunci ascultăm amîndoi, şi-şi apropiată urechile, tocmai de cufărul în care era ascuns flăcăul.

— Cufere, zise hanul, spune-mi, te rog, o să scăpăm noi vreodată de afurisitul nostru de argat, care aproape ne-a băgat în mormînt ?

— Nici să vă gîndiţi, la aşa ceva, îi răspunse din cufăr „afurisitul de argat”. Argatul e pe urmele voastre.Fugiţi, cît mai repede la rîu şi ascundeţi-vă în păpuriş, că altfel e rău de capul vostru.

Înnebuniţi de spaimă, nemaiştiind ce fac, hanul şi soţia lui lăsară totul baltă şi, mai iute decît nişte

iepuri goniţi de copoi, fugiră pînă la rîu, ascunzîndu-se în păpurişul lui.

— Staţi ! Staţi pe loc ! Nu fugiţi, păcătoşilor ! strigă flăcăul, ieşind din cufăr, după ei, cînd fugeau.

Şi apoi, mai tare, cînd se mai depărtaseră, făcînd pîlnie din palme : Lasă că vă arăt eu vouă ! Vă învăţ eu minte, strigoilor ! M-aţi prigonit şi aţi arat cu plugul, pînă acum, pe spinarea mea !

După ce flăcăul nostru îi văzu pe han şi pe soţia sa pierzîndu-se în păpurişul rîului, luă calul de căpăstru, cu cele două cufere în spinare şi o apucă în sus pe coasta dealului, gîndind : „Am făcut eu oare bine, de i-am lăsat în pielea goală, pe oamenii aceştia ? Nici nu mai încape vorbă, îşi răspunse tot el. I-am despuiat, pe bună dreptate. Adică de unde au ei aur, argint, platină, diamante, chihlimbar şi celelalte giuvaericale ? Aur este destul în Siberia, platină în Urali, chihlimbar pe malurile îngheţate ale Balticei, dar nu aici. Brăţările, egretele, acele de cap, inelele, cerceii, colierele, mărgelele, figurinele şi trabucele de chihlimbar de unde le au ? Au crescut oare în pămînturile hanului, cum cresc ciupercile şi pelinul amar al stepei ? Nu. Toate astea sînt lacrimi, sînge şi osteneală omenească. Toate trebuie întoarse, trebuie date acelor care au plîns şi au ostenit pentru ele. Toată această bogăţie jecmănită din toate părţile şi în toate chipurile, astăzi sînt un adevărat jar cumplit pe capul lor.

O să mă întorc la kibitca[1] mea şi o să-i dăruiesc fiecărei fete din cătun cîte un inel scump. O să-i ajut pe tinerii căsătoriţi, cumpărîndu-le oi, capre, cai şi kibitce. O să alin bătrîneţele oamenilor care nu mai pot munci. O să-i îmbrac pe cei goi, o să-i satur pe cei flămînzi, o să-i caut pe cei bolnavi, o să-i cercetez pe cei închişi în temniţe, fără temei, o să dau oricui mi-o

[1] Kibitcă — locuinţă pe roate, cum aveau nomazii, ca să se poată mişca dintr-un loc în altul.

cere ceva drept, cît voi putea şi cît voi avea. Nu voi întreba niciodată pe cel care are nevoie de ajutorul meu, cine este şi de unde este.

El e un om şi e fratele meu. A năduşit, dimpreună cu toţi obidiţii din stepă, ca să umple cu aur şi pietre scumpe sipetele acestui han.”

Nu apucă să-şi termine bine gîndurile şi să ajungă în vîrful dealului, că-l şi opriră nişte străji străine, care-l întrebară :

— Cine eşti tu ?

— Sînt omul cu „Cufărul Ghicitor”.

— Şi ce ghiceşte cufărul tău ?

— Ghiceşte, răspunse flăcăul, ce a fost, ce este, ce are să fie şi dă şi leacuri pentru orice boală.

— Mare bucurie ne-ai făcut, măi băiatule, dacă e cum spui. Şi mai mare bucurie o să faci stăpînului nostru. Nu mai vorbim de ce noroc a dat peste tine. Vino cu noi, să te ducem la stăpînul nostru, care are o fată foarte bolnavă. Nimeni n-a putut-o lecui pînă acum. Şi pentru că o iubeşte mult de tot, hanul, stăpînul nostru, s-a hotărît s-o dea de soţie aceluia care o va vindeca.

— Ce boală are fiica mea, flăcăule, şi cum se poate vindeca ? îl întrebă hanul, cînd ajunse în faţa acestuia.

— Numaidecît o să aflăm, mărite han.

Şi flăcăul se dădu lîngă unul din cuferele din spinarea calului şi se făcu a asculta cu mare atenţie. Trecu apoi la celălalt cufăr şi iar se făcu a asculta cu mare atenţie.

— Spune, spune ceva ? îl întrebă hanul.

— Da, măria ta. Iată ce mi-au spus cuferele fermecate : Mi-au spus că în tufărişul şi păpurişul rîului din vale, şi arătă locul cu mîna, se găsesc ascunşi o zgripţuroaică şi un vraci care a trimis boala cea grea peste fiica măriei tale. Trebuie prinşi şi goniţi în Pădurea Adormită, dacă vreţi să vi se însănătoşească fata.

Numaidecît hanul trimise cîteva sute de ostaşi, cu po- runcă de a-i prinde şi a-i goni în Pădurea Adormită.

Dar cu toate căutările ostaşilor, nu putură da cu nici un chip de urmă vraciului şi a zgripţuroaicei. A doua zi, hanul dădu ordin să se dea foc stufărişului, din mai multe părţi deodată. Malurile rîului erau un fluviu de foc, de dogoreală şi de spuză fierbinte.

Nemaiavînd încotro, hanul şi soţia lui ieşiră din ascun- zătorile lor şi, cum erau graşi şi plini de nămol, semănau mai mult a bivoli decît a oameni.

Îndată o strajă anume alcătuită îi luă din urmă şi-i goni cu bicele, pînă îi vîrî în Pădurea Adormită, în care trăiau urşi uriaşi şi sălbatici, pădure fără cărări şi din care nu se putea vedea nici cerul, nici soarele.

Norocul tînărului că între timp fiica hanului se însănătoşi. Hanul puse minunea pe seama tînărului şi a celor două cufere fermecate, iar flăcăul nu avea nici un motiv să-i spună că se înşeală.

— Fie, aşa cum mi-am dat cuvîntul, îi zise hanul. Îţi dau fata de soţie, îţi dau cai, covoare şi bijuterii. Îţi dau sfetnici destoinici şi ostaşi cu căpitani viteji. Pune în mîna ta şi inelul acesta împărătesc, ca să ştie lumea că eşti ginerele hanului, stăpînitor în stepa peste care iarna se gonesc tînguitor viscolele nordului şi toamna, norii cenuşii se lasă pînă-n vîrfurile ierburilor.

Şi şi-a luat tînărul soţia şi s-a întors cu mare alai în locurile părinţilor şi străbunilor săi şi a fost tuturor părinte iubitor şi bun. Şi cuvîntul pe care şi l-a dat şi l-a ţinut cu sfinţenie, ca un jurămînt, împărţind poporului nu numai bogăţia din cele două cufere, ci şi pe aceea adusă de la socrul său, neoprindu-şi nici măcar „un măr pentru setea sa”, cum spune proverbul. A dat totul, pînă la cămaşă.

POVEŞTI AFRICANE DIN GUINEEA-BISSAU
repovestite de Ilie Bădicuţ

Elefantul, Hipopotamul şi Iepurele-frînghier

TRĂIA ODATĂ un Iepure-frînghier. Împletea frînghii, le vindea şi trăia din ce agonisea.

O dată, Iepurele a împletit o funie lungă-lungă şi a tîrît-o în pădure. În întîmpinare îi iese Elefantul.

— Elefantule, hai să ne măsurăm puterile să vedem care e mai tare, zise Iepurele.

— Cum aşa ? se miră Elefantul.

— Uite-aşa : tu apuci de un capăt, eu de celălalt şi fiecare o să tragă înspre el, îl lămuri Iepurele. Cine-l trage pe celălalt primeşte o sută de escudos.

Elefantul nu-şi credea urechilor.

— Cu mine ţi-ai găsit tu să-ţi încerci puterile ?

— Aha ! îl zădărî Iepurele.

— Va să zică tu crezi că o să mă dai gata ? ! se miră Elefantul mai departe.

— Da, da ! repetă Iepurele. Ţine de funie, iar eu alerg să apuc de celălalt capăt. Cînd voi zvîcni, să tragi !

Iepurele îi dădu Elefantului un capăt al funiei, iar el alergă prin pădure spre fluviu. Acolo îl găsi pe Hipopotam.

— Prietene Hipopotam ! îl strigă Iepurele. Ia vino încoace, am să-ţi spun ceva.

— Ce ai cu mine ? întrebă Hipopotamul.

— Vezi funia asta ? Hai să ne încercăm puterile. Dacă mă tragi în apă, eu îţi dau o sută de escudos, iar dacă te trag eu pe tine pe mal, ai să-mi dai tu mie.

— Ascultă, Iepure ! zise Hipopotamul. Tu eşti în toate minţile ? Tu să mă tragi pe mine din apă pe mal ?

— Da, da ! îi aruncă Iepurele vorbele.

— Bine, fie. Dă-mi funia.

— Ţine-o! Eu alerg la capătul celălalt. Cînd voi zvîcni, să tragi.

Iepurele dădu fuga în pădure, apucă cu amîndouă lăbuţele de mijlocul funiei şi zvîcni.

Elefantul şi Hipopotamul începură să tragă de funie, fiecare înspre el. Mult timp nici unul nu izbuti să-l întreacă pe celălalt. Ba-l trăgea Elefantul pe Hipopotam pe mal, ba Hipopotamul îl trăgea pe Elefant înspre fluviu. Iar Iepurele şedea în pădure lîngă funie şi urmărea întrecerea. Cînd văzu că funia s-a întins, trase cu cuţitul şi o tăie pe din două.

Luaţi pe neaşteptate, Elefantul se dete peste cap, iar Hipopotamul plescăi zgomotos apa. Bietul Elefant se lovi atît de tare cu capul de un copac, încît îşi pierdu cunoştinţa. Iar Hipopotamul, prăvălindu-se de pe mal, ridică asemenea talazuri pe fluviu, că toţi crocodilii aflaţi pe aproape fură azvîrliţi pe uscat.

A doua zi, şi Elefantul şi Hipopotamul porniră iavaş- iavaş la vraci să-şi oploşească rănile. Acolo se întîlniră.

— Oh, niciodată n-aş fi crezut că Iepurele e atît de puternic ! se jelui Hipopotamul. Ieri însă ne-am măsurat puterile şi cît pe ce să mă dea gata.

— Stai oleacă ! zise Elefantul. Pe mine la fel ! Da' Iepurele să fi fost oare ?

Mai vorbind, mai iscodind, dintr-una-ntr-alta, Elefantul şi Hipopotamul pricepură că Iepurele i-a tras pe sfoară şi se juruiră să se răzbune.

— Numai să se arate el în pădure ! zise Elefantul. Am să-l prind şi n-o să-mi scape viu.

— Să-ncerce numai să se apropie de fluviu, zise Hipopotamul. Cum îl văd, îl înec !

În timpul acesta, Iepurele-fringhier, ascuns în tufiş, auzi toată tărăşenia. Dete fuga acasă şi prinse să se gîndească ce să facă, ce să dreagă. Nici vorbă, bani n-o să mai vadă nici de la Elefant, nici de la Hipopotam. Atîta pagubă ! Numai de-ar scăpa cu viaţă !

Se gîndi ce se gîndi şi plecă în pădure. Acolo găsi o capră moartă pe care o jupui. Pielea caprei era bătrînă, roasă de viermi şi furnici. Iepurele se vîrî în ea şi se făcu dintr-o dată aidoma unei capre bătrîne, atît de îngălată, că-ţi era silă să te şi uiţi la ea.

Iepurele se apropie de fluviu, iar Hipopotamul, de cum îl zări, îl întrebă plin de mirare :

— Ei, Capră, ce-ai păţit ?

— Din pricina vrăjilor Iepurelui, răspunse acesta. Ştie un descîntec înfricoşător Iepurele ăsta. Cum îl supără cineva, pune viermii şi furnicile să-l roadă. Vezi cum a ajuns pielea mea ?!

— Ascultă, zise Hipopotamul speriat. Dacă-l întîlneşti cumva pe Iepure să-i spui că nu-i port nici o supărare. N-are decît să vină la fluviu cînd i-o plăcea. Eu am să fiu tare bucuros.

— Bine, am să-i spun ! răspunse Iepurele de sub pielea de capră.

Şi plecă în pădure. Acolo dete peste Elefant.

— Ascultă, Capră ! Ce e cu tine ? Nu ţi-a rămas nici un locşor nevătămat, se minună Elefantul.

— Numai Iepurele e de vină. L-am supărat puţin nu de mult şi uite ce blestemăţie a aruncat pe mine. A rostit un descîntec înfricoşător şi de atunci viermii şi furnicile îmi rod pielea...

— Ştii ceva, Capră ? zise Elefantul speriat. Dacă-l vezi pe Iepure, spune-i că nu sînt supărat deloc pe el. N-are decît să zburde prin pădure cît i-o plăcea.

— Bine, bine ! răspunse Iepurele de sub pielea de capră.

După aceea alergă acasă, azvîrli pielea găurită şi porni spre malul fluviului.

Văzîndu-l, Hipopotamul se tulbură.

— Ah, iată-l pe viteazul nostru, bălmăji acesta. Ţi-a spus bătrîna Capră că mă bucur ori de cîte ori te văd ?

— Dacă te bucuri, plăteşte o sută de escudos, răspunse Iepurele. Doar te-am învins, nu-i aşa ?

— Mai încape vorbă ? se grăbi Hipopotamul să-i facă pe plac.

Şi vrînd-nevrînd, îi plăti Iepurelui o sută de escudos.

De la Hipopotam, Iepurele plecă în pădure să-l găsească pe Elefant.

— O, prietenul meu Iepurele ! Ţi-a spus bătrîna Capră cuvintele mele ? zise Elefantul.

— Care cuvinte ?

— Că mă bucur să te văd mereu şi nu-ţi port deloc pică.

— Va să zică recunoşti că te-am învins ? Da, sau nu ? Dacă recunoşti, dă banii !

— Da, da ! zise Elefantul în grabă. Iar în gîndul său : „Mai bine-i dau o sută de escudos decît să mă încurc cu un asemenea Iepure !”

Şi-i dete.

De atunci, iepurii zburdă pe unde vor, şi prin pădure, şi pe lîngă fluviu şi nici hipopotamii, nici elefanţii nu-l ating niciodată.

Şacalul păcălit de Capră

ÎNTR-O ZI, Capra plecă să prindă peşte cu năvodul. Băgă năvodul şi ici, şi colo, dar nu prinse nimic. Capra căzu pe gînduri : „Ce e de făcut ? Ce-o să le dau de mîncare iezilor flămînzi ?”

Deodată, îl vede pe Şacal tîrînd pe mal un sac plin cu peşte proaspăt. Cumătrul avusese noroc, se vede.

„Acu' e acu' ! îşi zise Capra. Ori mă mănîncă pe mine Şacalul, ori îl păcălesc eu şi-i iau peştele !”

— Hei, vecinico, ce mai faci ? strigă Şacalul de departe.

Capra însă şedea dusă pe gînduri ca şi cînd n-ar fi auzit nimic. Şacalul o mai strigă o dată, dar Capra nu-i răspunse nici acum. Atunci, Şacalul aruncă supărat sacul cu peşte, zvîrli năvodul, se apropie de Capră şi strigă :

— Hei, Capră, trezcşte-te ! Te-am întrebat : ce mai faci ?

— Ha ? Ce-ai zis, domnule Şacal ? tresări Capra.

— Ascultă, vecinico, la ce te gîndeşti aşa de adînc încît nici nu auzi ce te întreb ? se miră Şacalul. Se vede că nu prea ţii la blana ta !

— Oh, iertare, domnule Şacal, răspunse Capra speriată. Mă tot gîndesc şi mă gîndesc întruna ce să fac cu carnea. Am acasă coşarul plin cu carne şi pe o asemenea arşiţă o să se strice repede. De-aia îmi bat capul şi nu ştiu ce să fac, cum s-o pun la păstrat.

— De unde ai tu atîta carne ? făcu neîncrezător Şacalul.

— Ah, domnule, am fost de curînd la un vrăjitor nemaipomenit care mi-a pus asemenea putere în coarne, încît e de ajuns să le îndrept spre o fiară ca

aceasta să moară pe loc. Multe jivine n-au vrut să creadă, deşi eu le prevenisem. Numai ce m-am făcut cu coarnele înspre ele şi au căzut polog, iar eu le-am tîrît hălcile în coşarul care este acuma plin. Şi carnea se strică. Ce, nici domnia ta nu mă crezi, domnule Şacal ?

— Te cred, te cred ! strigă Şacalul.

Privi la coarnele Caprei şi închise ochii de spaimă. Astfel, cu ochii închişi, se trase de-a-ndaratelea în tufiş. Ajuns acolo, se-ntoarse cu spatele şi o luă la sănătoasa cît mai departe de coarnele înspăimîntătoare ale Caprei.

Capra înşfăcă sacul cu peşte şi năvodul Şacalului şi plecă liniştită acasă. În seara aceea, în casa Caprei toţi au mîncat pe săturate, iar Şacalul a dat tîrcoale satului, urlînd de foame.

De unde s-au ivit măgarii

CÎNDVA, trăiau pe lume numai cai, iar de măgari nici nu se pomenea. Iată că printre telegari se găsi un Cal nemaipomenit de uituc. O dată, acesta se duse la Zeu şi-i zise :

— Domnule Zeu ! Fii bun, te rog, şi spune-mi cum mă cheamă pe mine ?

— Pe tine te cheamă Cal !

Nu trecură nici două zile şi Calul îşi uită din nou numele. Se înfăţişă Zeului şi-l rugă să-i mai amintească o dată numele. Zeul era în toane bune. Zîmbi şi-i zise :

— Pe tine te cheamă Cal. Dar nu mai fi atît de împrăştiat, nu-ţi mai uita numele şi nu mai veni să mă plictiseşti cu fleacuri. Şi aşa am atîtea treburi !

Calul îşi clătină capul în semn de mulţumire şi plecă.

Trecură alte cîteva zile. Iată că într-o noapte Calul se trezi şi nu fu chip să-şi aducă aminte cum îl cheamă ! Se gîndi mult şi bine, dar degeaba. Tulburat peste măsură, Calul se hotărî să mai meargă o dată la Zeu şi să-l întrebe cum îl cheamă.

De data aceasta, Zeul era în toane rele. Cînd află pentru ce a venit Calul, îşi pierdu cumpătul de tot.

— Măgar, asta eşti ! strigă Zeul la el. Ai priceput ? Eşti Măgar şi ai să rămîi Măgar !

Şi Zeul îi lungi Calului urechile ca să poată auzi mai bine ce i se spune.

De atunci s-au ivit pe lume măgarii urecheaţi.

Cîinele şi găina

AU FOST ODATĂ doi prieteni pe nume Găina şi Cîinele. Amîndoi dormeau în aceeaşi casă : Cîinele pe prag, iar Găina în casă, într-o cuşcă. O dată, la lăsarea nopţii, pe Găină o apucase lenea, aşa că-l rugă pe Cîine să închidă uşa. Cîinele însă îi răspunse :

— Dacă ţii atît de mult, n-ai decît s-o închizi tu. Mie mi-e totuna dacă dorm pe prag sau afară. Eu, ştii bine, duc viaţă de cîine.

Pe Găină o cuprinsese toropeala în cuşcă şi nu catadicsi să se scoale să-nchidă uşa.

— La urma urmei eu trăiesc în cuşcă şi n-am de ce mă teme, zise Găina.

În noaptea aceea însă pe la casa lor trecu Vulpea. Aceasta se strecură nesimţită pe lîngă Cîinele adormit, deschise cuşca, înşfăcă Găina şi — întinde-o ! Pe drum, ca prin minune, Găina izbuti să scape din labele Vulpii şi să fugă acasă.

— Pe unde mi-ai umblat atîta ? o întrebă Cîinele pe Găină.

Găina nu-i răspunse nimic şi se culcă pe tăcute.

A doua zi seara, Cîinele-i zise Găinii :

— Închide uşa bine că poate să te fure Vulpea. N-am s-0 închid eu că mie nu mi-e frică de Vulpe.

Găina-şi aminti cum o tîrîse Vulpea prin pădure, se ridică şi închise uşa cu zăvorul.

De atunci, toate găinile dorm cu uşa încuiată.

POVEŞTI CHINEZE
repovestite de Eufrosina Dorobanţu

Traista cu minuni

Pe muntele Tin creşteau mii de soiuri de flori parfumate şi ierburi din care se făceau tot atîtea feluri de leacuri. Acolo, era un sat cu nouăzeci şi nouă de familii care aveau nouăzeci şi nouă de vaci. Şi în acest sat, trăia un fecioraş de vreo cinşpe ani, pe nume Ta Tou, care, cum se crăpa de ziuă, ieşea în drum şi începea să plesnească din bici. La auzul pocniturilor, cele nouăzeci şi nouă de vaci ieşeau singure din ogrăzi şi se strîngeau în jurul lui, iar băiatul le mîna la păşune. Trecînd prin văi şi căţărîndu-se pe povîrnişuri, Ta Tou îşi ducea cireada să pască cea mai bună iarbă, să bea cea mai bună apă. Vacile lui erau grase de plesneau şi pielea le strălucea de parcă ar fi fost de aur. Într-o zi de vară, pe vreme de arşiţă, cînd vacile se odihneau la umbra copacilor, băiatul a făcut numărătoarea şi a văzut că în loc de nouăzeci şi nouă are o sută de vaci. A numărat încă o dată şi încă o dată, dar tot o sută de vaci îi ieşeau. A intrat la bănuială, mai ales că, în împrejurimi nu mai ştia nici o vacă şi nici nu văzuse cînd venise în cireadă vaca străină. Timp de trei zile, în cireada băiatului au fost o sută de vaci. A patra zi, cînd Ta Tou era, ca de obicei, cu vacile la păşune, a văzut venind spre el un bătrîn cu sprîncenele şi barba albe ca zăpada. În spate ducea o traistă, iar în mînă avea un bici. Cînd s-a apropiat de băiat, l-a întrebat:

— Flăcăule, mi-am pierdut vaca, n-ai văzut-o tu cumva ?

Ta Tou a răspuns :

— Cu trei zile în urmă, în cireada mea, a apărut o vacă în plus. Du-te şi vezi dacă e a ta.

Bătrînul a intrat în cireadă şi a ieşit trăgînd o vacă de coarne. Băiatul i-a spus :

— Dacă e a ta, ia-o !

Bătrînul a mîngîiat vaca cu mîna şi pe loc pielea a început să-i strălucească, iar coarnele i s-au poleit cu aur. Apoi a încălecat pe ea şi a plecat. După cîţiva paşi s-a oprit, s-a întors către băiat şi i-a spus :

— Băiete, nu ai nici o dorinţă ?

Ta Tou s-a gîndit ce s-a gîndit, apoi a răspuns :

— Ceea ce doresc eu, nu poţi tu să îndeplineşti, moşnege.

Îşi amintise că fusese odată într-un sat mai îndepărtat unde văzuse o mulţime de copii care citeau din cărţi şi i-a povestit acest lucru bătrînului.

Bătrînul a zîmbit, şi-a dat jos traista de pe umeri şi scuturînd-o i-a grăit :

— Spune, flăcăiaşule, ce vrei, că-n traista mea se găseşte orice !

Uitîndu-se la traista aceea goală şi necrezînd spusele bătrînului, băiatul a rîs :

— Dacă ai, dă-mi o carte !

Bătrînul şi-a vîrît mîna în traistă, a scos o carte şi i-a aruncat-o.

Fericit, băiatul a luat cartea cu scoarţe roşii de mătase şi a început s-o răsfoiască. Cînd şi-a ridicat capul, bătrînul dispăruse.

Ta Tou avea acum o carte şi deşi ştia numele a mii de ierburi şi de flori, nu ştia să citească. Cine să-l înveţe să citească ? A socotit pe degete toţi oamenii din sat : erau bătrîni care ştiau să povestească mii de poveşti, fete care ştiau să cînte mii de cîntece, dar nu era nimeni care să ştie carte. Atunci Ta Tou s-a hotărît să înveţe carte singur. A ars o rămurică şi cu tăciunele de la ea a început să scrie pe pietre. A scris

aşa pînă s-a lăsat noaptea. Deschizînd cartea, literele luminau, încît băiatului nu-i mai trebuia lampă. Cartea lumina muntele, copacii, florile. În noaptea aceea, cînd învăţa mai cu rîvnă din carte, s-a apropiat de el o fecioară mlădie, dichisită nevoie mare. Fără să spună un cuvînt, fata s-a aşezat alături de el. Băiatul s-a uitat la ea cu uimire, iar fata îl privea cu ochii-i mari, în tăcere. A aşteptat ce a aşteptat şi văzînd că fata nu pleacă, i-a zis :

— Pleacă, te rog, nu mă împiedica să învăţ !

Cu blîndeţe, fata a spus :

— Dar nu te împiedic deloc. Ţi-e teamă să mă uit cum scrii ?

Fără să mai scoată un cuvînt, băiatul şi-a văzut înainte de treabă. După un timp, şi-a ridicat capul, dar fata se afla tot acolo. Aceasta i-a zîmbit şi i-a spus :

— Ai aşezat cartea cu scrisul în jos, nu ştii să citeşti ?

Ruşinîndu-se de fată, Ta Tou a răspuns :

— Eu nu ştiu carte, dar tu ştii ?

Rîzînd, fata a răspuns :

— Aşa, puţin ştiu şi eu.

Băiatul, neîncrezător, i-a dat cartea :

— Dacă ştii, citeşte să aud şi eu !

Fata a început să citească. Ta Tou, plin de bucurie, a rugat-o :

— Surioară, fii bună şi învaţă-mă şi pe mine !

Mişcată, fata s-a oprit din citit, apoi a început să-l înveţe pe Ta Tou.

Băiatul îşi vîra în cap cu repeziciune tot ce-i spunea fata. Au învăţat pînă ce au început să se reverse zorile. Cînd stelele au început să se stingă de pe cer, cînd păsările au început să ciripească în copaci, fata s-a ridicat de îndată, a privit băiatul, a privit cartea, a oftat din adînc şi fără să spună un cuvînt, a plecat.

Ta Tou se simţea ca un înfometat ce a căpătat de mîncare, ca un însetat ce a căpătat de băut. A doua zi, după ce a păscut vacile, cînd s-a lăsat înserarea şi licuricii au început să strălucească, Ta Tou a rămas în aşteptarea fetei. Luna se ridicase de mult pe bolta cerului şi băiatul se temea că fata n-o să mai vină. După un timp de aşteptare, a deschis cartea şi literele au luminat din nou totul în jur. Şi iată că fata a venit. Bucuros, băiatul i-a spus :

— Azi de ce ai venit atît de tîrziu ? Mi s-a urît aştep- tîndu-te.

Rîzînd, fata s-a aşezat lîngă el şi l-a învăţat să ci- tească pînă s-a luminat de ziuă, cînd, încruntînd din sprîncene, s-a ridicat şi a plecat. A treia zi, fata a venit şi mai tîrziu, aşa că n-a apucat să-l înveţe decît foarte puţin, că păsările au început să cînte şi s-a revărsat de ziuă. S-a uitat la băiat şi cu durere a spus :

— Mîine seară n-am să pot veni.

Îngrijorat, băiatul a spus :

— Te respect ca pe o învăţătoare, te iubesc ca pe o soră, te rog, învaţă-mă pînă la sfîrşit ! Dacă te temi că-i drumul greu, vin eu la tine.

Auzindu-l, fetei i se frîngea inima şi ochii îi înotau în lacrimi. Oftînd, i-a spus :

— Nu că nu aş vrea să te învăţ, nu că ar fi drumul greu. De cînd eram copilă mă aflu în mîinile vrăjitoarei care stă la miazănoapte de Muntele Ridichiei de aur. Ea m-a trimis să-ţi fur cartea vrăjită, dar n-am inima s-o fac.

Auzind, Ta Tou spusele fetei, a întrebat-o :

— De ce nu fugi de la zgripţuroaică ?

Cu ochii plini de lacrimi, fata i-a răspuns :

— Chiar şi la capătul lumii de m-aş duce, tot m-ar găsi !

Se apropia răsăritul soarelui şi în grabă mare fata a plecat spre miazănoapte şi după cîteva clipe nu s-a mai văzut.

A patra noapte, fata n-a mai venit. Ta Tou era nespus de mîhnit. Tot timpul se uita în partea unde plecase fata, dar nu vedea decît munţii înalţi şi pădurea. În zilele următoare, flăcăul împreună cu cireada lui s-au apropiat din ce în ce mai mult de peştera vrăjitoarei, dar tare se mai temea.

Într-o zi, tocmai se uita spre miazănoapte, cînd a văzut două lumini ciudate : una albă, alta roşie, care străluceau de-ţi luau ochii. Ta Tou văzuse de multe ori cum strălucesc stelele căzătoare, dar ceea ce vedea acum strălucea mai puternic decît orice stea. Şi apoi era ziua amiaza mare. Tot uitîndu-se aşa, a văzut că luminile nu erau prea departe şi a hotărît să se ducă pînă la ele.

A mers el ce a mers, pînă a dat de un arbore cu ramurile întortocheate, care creştea într-o crăpătură a muntelui. Pe una din crenguţele copacului se afla un merişor de aur şi pe alta un merişor de argint, care răspîndeau o lumină aurie şi una argintie. Ta Tou s-a urcat pe o piatră şi le-a smuls. Dar cele două merişoare s-au sfărîmat bucăţele în mîinile lui. Muntele s-a clătinat şi uitîndu-se în jurul său, băiatul a văzut că nu mai era pe piatra pe care se urcase. În dreapta lui, se afla un munte de aur şi în stînga lui un munte de argint, care sclipeau de-ţi luau ochii. Făcîndu-şi curaj, băiatul a pornit-o înainte şi după puţin timp a ajuns la o colibă de piatră cu uşile deschise. A intrat şi în urma lui uşa s-a încuiat singură. În casă nu se afla decît un pat de mărime potrivită şi o lampă. A vrut să iasă, dar n-a mai putut. A strigat, dar nu l-a auzit nimeni.

Pe înserate, uşa s-a deschis singură şi cînd băiatul se aştepta să vadă cine ştie ce vrăjitoare, a dat

cu ochii de fata care-l învăţase să scrie şi să citească. Bucuros, băiatul a strigat:

— Aici locuieşti tu ?

Fata n-a răspuns nimic, a aprins lampa şi a început să croşeteze la lumina ei. Oricît a încercat băiatul s-o facă să vorbească, ea n-a scos nici un cuvînt. Ta Tou şi-a luat cartea să înveţe, dar fata tot nu l-a băgat în seamă. Atunci, înfuriat, băiatul s-a oprit din citit, a închis cartea şi s-a întins pe pat prefăcîndu-se că doarme. La miezul nopţii, fata s-a sculat, l-a privit înlăcrimată, a stins lampa şi a plecat.

După ce s-a stins lumina, băiatului i s-a părut că nu se mai află în pat, ci pluteşte pe valurile unei ape. Ba parcă auzea clipocitul valurilor şi vuietul vîntului. A deschis repede cartea şi la lumina ei a încetat şi clipocitul valurilor şi vuietul vîntului; se afla din nou pe patul din casa de piatră, iar uşa era deschisă. Acum îl apucase dorul de fată şi nu mai voia să fugă. În sinea lui se întreba de ce fata n-a scos nici un cuvînt cînd l-a văzut şi de ce a lăcrimat cînd a plecat. S-a gîndit aşa pînă s-a luminat de ziuă şi uşa s-a închis din nou. Băiatul a aşteptat în colibă toată ziua, iar cînd s-a înnoptat a venit fata, dar nici de data aceasta n-a scos nici o vorbă, iar la plecare a lăcrimat. Noaptea, băiatul şi-a zis că dacă e uşa deschisă şi dacă nu vine fata, să se ducă să-şi vadă vacile. Cum a ieşit din casă, a dat cu ochii de un munte înalt şi întunecat care se ridicase între muntele de aur şi cel de argint. Căutînd în stînga şi în dreapta pe unde să treacă a hotărît să se caţere pe muntele de aur. Şi cu cît urca, cu atît muntele se făcea şi mai înalt. Tot urcîndu-se a auzit un răget de vacă şi s-a oprit mirat întrebîndu-se cum de sînt vaci pe muntele acesta ciudat, apoi şi-a zis c-or fi poate vacile lui. S-a uitat dincotro a venit răgetul şi a văzut o cireadă de vaci cu coarnele şi copitele de aur, cu tot trupul de aur, iar păzitorul lor nu era altul decît bătrînul care-i dăduse

cartea. Bucuros, băiatul s-a dus la bătrîn şi l-a întrebat :

— Unde mă aflu, moşnege ?

Văzîndu-l, bătrînul a tras o sperietură, dar a răspuns :

— Te afli în inima muntelui. Dar cum de ai ajuns aici ?

Ta Tou i-a povestit cum a găsit coliba de piatră, cum a stat în ea şi tot ce s-a mai întîmplat. Bătrînul i-a spus :

— Coliba de piatră e a vrăjitoarei, iar patul în care ai dormit e o punte îngustă deasupra unei prăpăstii. Cînd s-a stins lumina, fata urma să te împingă în prăpastie, dar cartea te-a salvat. Dacă nu vrei să te desparţi de fată, îţi voi da un lucru fermecat, pe care să-l pui deasupra lămpii cînd se aprinde.

Şi zicînd aceasta, a vîrît mîna în traistă şi a scos un abajur vechi pe care i l-a dat. Apoi, i-a mai zis :

— Păzeşte-mi trei zile vacile de aur şi eu am să mă duc să le păzesc pe ale tale.

Nu se luminase încă şi băiatul s-a înapoiat în colibă. La lumina zilei, uşa s-a închis din nou. Seara a venit iarăşi fata şi a aprins lampa. Atunci, băiatul a spus :

— Lampa asta luminează prea puternic. Să-i punem abajurul acesta.

S-a ridicat şi i-a pus abajurul, fata tot n-a scos nici un cuvînt. Băiatul s-a întins pe pat şi s-a făcut iarăşi că doarme. De data asta, fata a plîns în toată regula uitîndu-se la băiat cum doarme şi apoi s-a dus să sufle în lampă s-o stingă. Dar, cu cît sufla mai tare, cu atît flacăra lămpii creştea, pînă s-a făcut de trei ciîuri.[1] Cu faţa scăldată în lacrimi, fata a smuls abajurul şi l-a aruncat, iar acesta s-a prefăcut într-o barcă. Casa a dispărut pe loc. Cei doi s-au urcat în

---

[1] ciî = 33 cm.

barca ce plutea pe un rîu căruia nu i se vedeau malurile. De data asta, fata a vorbit :

— De unde ai abajurul ăsta fermecat ?

Uitînd de supărare, băiatul i-a răspuns cu o întrebare :

— În nopţile acestea de ce n-ai scos nici un cuvînt ?

Fata a răspuns :

— Cum aş fi putut să vorbesc cu tine cînd zgripţuroaica pîndea să audă tot ? Tu nu ştii Ta Tou cum mă chinuia zgripţuroaica în fiecare noapte cînd mă întorceam de la tine, dar orice mi-ar fi făcut nu aveam inima să te împing în prăpastie după ce stingeam lumina.

Uitîndu-se înapoi, cei doi au văzut o bărcuţă care-i urmărea apropiindu-se din ce în ce. Speriată, fata a spus :

— Ne urmăreşte zgripţuroaica !

Şi şi-a smuls din cap un ac încrustat pe care l-a aruncat în apă. Atunci barca zgripţuroaicei a început să se învîrtească pe loc, dar după puţin timp şi-a reluat urmărirea. Fata şi-a scos din păr alt ac pe care l-a zvîrlit în apă şi barca zgripţuroaicei a început iarăşi să se învîrtească. De şapte ori a început urmărirea şi de şapte ori a aruncat fata cîte un ac în apă, pînă s-a luminat de ziuă şi barca s-a apropiat de mal. Cei doi au coborît pe mal şi cînd s-au uitat în jur au văzut că se află chiar la marginea satului băiatului.

Ta Tou a dus-o pe fată acasă, dar după puţin timp a apărut şi zgripţuroaica. Cum a intrat în casă, fără un cuvînt, zgripţuroaica a suflat asupra fetei care a simţit dintr-o dată că îngheaţă;a mai suflat încă o dată şi fata şi-a schimbat culoarea. Îngrijorat, băiatul şi-a amintit cuvintele bătrînului : „Dacă n-ar fi fost cartea, de mult ţi-ar fi făcut de petrecanie zgripţuroaica.” A luat cartea şi a apropiat-o de corpul

fetei care îndată şi-a recăpătat culoarea. Văzînd zgripţuroaica că fata nu mai tremura, a început să sufle asupra băiatului. Iar suflarea ei era mai rece decît gheaţa şi băiatul simţea că-i amorţesc oasele şi tremura din toate încheieturile. În sinea lui se gîndea cum s-o scoată din casă şi atunci a luat-o la fugă cu zgripţuroaica după el, gata, gata să-l ajungă. Cînd îşi strînsese pumnii să se ia la luptă cu ea, a apărut şi bătrînul călare pe o vacă de aur în mijlocul cirezii lui. Moşneagul a vîrît mîna în traistă, a scos o frînghie lungă pe care a zvîrlit-o asupra zgripţuroaicei. Frînghia, ca un şarpe, s-a răsucit în jurul mîinilor şi picioarelor acesteia. Apoi, bătrînul a zis :

— Nu aveam de gînd să te ucid, dar văzînd cum tu vrei să-i pierzi pe alţii, nu te mai pot ierta.

A mai scos din traistă un băţ cu care a atins-o pe zgripţuroaică, şi aceasta s-a făcut nevăzută. Pe locul unde fusese a rămas o pată de sînge. Bătrînul a pus frînghia şi băţul în traistă şi zîmbind a zis :

— Ţi-am adus vacile. Acum ai şi carte, ai şi cine să te înveţe. Învaţă cît te ţin puterile !

Apoi şi bătrînul şi vaca s-au făcut nevăzuţi.

Crapul fermecat

În munţii Tin San se afla un rîu foarte mare, cu apa strălucitoare ca argintul, semănînd cu o pînză ce pogora din înaltul cerului. Rîul curgea, şerpuind printre stîncile muntelui şi ajungea într-un iaz cu apa verde şi întunecată de nu puteai să-i vezi fundul. Dincolo de iaz se afla o vale adîncă şi lungă de cîteva zeci de li[1]. La capătul văii, era un sătuleţ, în care trăia un flăcău orfan de mamă şi de tată, ce se numea Uan Sou. Nu avea pe nimeni pe lume, în afară de un bunic care trăia în alt sat şi cu care se vedea numai la sărbători. Uan Sou păzea turma de vaci a satului şi în afara zilelor cînd cobora după mîncare, tot timpul şi-l petrecea pe vîrful muntelui cu turma. Altuia, în locul lui, i s-ar fi urît, dar lui nu. În fiecare zi, după ce vacile se săturau, Uan Sou se tolănea la umbră şi se lăsa în voia viselor. Atunci, dinspre iaz se auzea un cîntec mlădios de fluiere şi un glas duios care-l vrăjea : cînd viersul era trist, se întrista şi el pînă la lacrimi, cînd viersul era vesel lui i se umplea inima de bucurie.

Într-o zi, viersul a răsunat aşa de melodios şi parcă se ridica din ce în ce mai sus. Tulburat, Uan Sou a sărit în picioare bătînd din palme. Dar cît ai clipi din ochi, s-a lăsat tăcerea, de parcă totul se scufundase în apă. Apa iazului, ca turbată, s-a revărsat peste margini udînd băiatul şi era cît pe aci să-l tragă la fund. Uan Sou s-a luptat din toate puterile : s-a apucat cu mîinile de crengile copacilor şi ţinîndu-se de ele s-a căţărat în vîrful muntelui. De acolo, a privit în jos şi a văzut că apa se liniştise.

---

[1] l li = 500 m.

De atunci, Uan Sou n-a mai auzit nici un sunet deasupra iazului.

Venise iarna, iarba pe păşune se uscase, în văzduh zburau fulgii de zăpadă. Oamenii din sat îşi luaseră vacile acasă. În ziua a treia a lui ianuarie, Uan Sou s-a dus să-l vadă pe bunicu-său în satul vecin. Văzînd cît a crescut băiatul, bunicul a spus :

— E timpul să-ţi căutăm o nevastă, dar aşa sărac cum eşti, cine să se uite la tine !

Şi a oftat.

Uan Sou a oftat şi el. Îl săgeta la inimă cînd vedea că bunicul, bătrîn şi bolnav, îi duce grija. Şi atunci s-a gîndit să-l mîngîie pe bătrîn şi i-a spus :

— Bunicule, nu mai fi îngrijorat. Deja mi-am găsit nevastă. Mîine o aduc acasă. Am venit să-ţi dau de veste.

La început bătrînul a fost cam mirat, dar apoi l-a bătut pe umeri şi a spus :

— Nepoate, nu m-am înşelat, eşti un flăcău de treabă ! Eu mă bucur, dar dacă trăia maică-ta, se bucura şi mai tare.

La plecare, bătrînul l-a însoţit pînă la poartă şi i-a spus :

— Nepoate, nu te am decît pe tine, aşa că peste cîteva zile am să-ţi fac o vizită să văd şi eu ce nevastă ţi-ai ales.

Încurcat, Uan Sou i-a răspuns :

— Bunicule, la vîrsta ta să mai mergi pe drumuri de munte ? Mai bine nu mai veni !

Dar, oricîte i-a spus Uan Sou, bătrînul nu s-a lăsat :

— Uan Sou băiete, măcar că ar trebui să calc de trei ori într-un loc şi tot vin să-mi văd nepoata.

Cu inima grea, Uan Sou s-a întors acasă. În sinea lui se gîndea : „Peste cîteva zile vine bunicul şi ce o să găsească ? Frig în casă şi singurătate. Dacă ar şti că l-am minţit, ar fi tare mîhnit. Acum ce-i de făcut ?” Şi,

frămîntîndu-şi aşa creierul, i-a venit un gînd : a luat coşul şi s-a dus pe malul lacului, l-a umplut cu lut şi s-a întors acasă. Şi aşa simţea o strîngere de inimă şi-l mustra cugetul, că a început să plîngă.

Acasă a făcut din lut un chip de femeie, i-a vopsit faţa cu alb, i-a desenat nişte sprîncene lungi şi arcuite, o gură mică parcă gata să vorbească, doi ochi vii, care parcă se mişcau în toate părţile. Cercetîndu-şi din ochi lucrarea, Uan Sou a oftat zicîndu-şi : „Oricît ar fi de frumoasă, tot de lut rămîne !”

În a şasea zi a lui ianuarie, pe la prînz bătrînul a bătut la poartă. În grabă Uan Sou a luat chipul de lut, l-a pus pe kang [1], l-a învelit cu plapuma şi a fugit să deschidă poarta. Bucuros nevoie mare, bătrînul, cum a intrat pe uşă a şi început să se uite în stînga şi-n dreapta, dar n-o vedea pe nepoată. Cînd să deschidă gura să întrebe, Uan Sou l-a poftit să se aşeze, zicîndu-i :

— Bunicule, stai jos şi te odihneşte.

După ce s-a aşezat, Uan Sou nu mai pridídea cu vorba :

— Vii de departe, oi fi însetat, mă duc să-ţi fierb nişte apă.

Bătrînul n-a mai avut timp să-l oprească, că acesta a şi fugit să aducă vreascuri.

După ce a fiert apa, i-a adus bătrînului să bea şi a ieşit în grabă căutîndu-şi de lucru. Ar fi dorit din toată inima să pregătească ceva de mîncare, dar nu avea nici un bob de orez, nici un fir de zarzavat. S-a aşezat lîngă bătrîn plin de mîhnire. Bătrînul a ridicat ceaşca cu apă, apoi a lăsat-o jos aşteptînd parcă ceva :

— Am venit de o bună bucată de timp. Cheamă nepoata !

---

[1] kang — pat de lut.

Uan Sou se temea cel mai mult de aceste cuvinte. Totuşi, nu şi-a pierdut firea şi oftînd, a spus :

— Bunicule, e bolnavă de cîteva zile, nu se poate mişca din pat !

Auzind bătrînul, parcă s-ar fi îmbolnăvit el, nu i-a mai ars nici de băut, nici de nimic şi a spus în grabă :

— De ce n-ai spus mai dinainte. Mă duc s-o văd.

Intrînd în cameră, Uan Sou a luat-o înainte şi apropiindu-se de pat a zis :

— A venit bunicul să te vadă, nu poţi să te ridici ?

La început n-a văzut decît plapuma umflată ca şi cînd dedesubt dormea un om şi crezînd că e nepoată-sa bolnavă, a zis :

— Ţi-e mai bine, nepoată ?

Hei ! Dar cine şi-ar fi putut închipui ce a urmat ? Plapuma s-a mişcat şi s-a auzit o voce de femeie :

— Mi-e mai bine, bunicule.

Uan Sou ştia că sub plapumă pusese o făptură de lut, atunci cum de vorbea ? Şi şi-a tras mîna de sub plapumă. Fata s-a ridicat şi a început să-şi aranjeze părul, zicînd :

— Vezi cum eşti ? De cîte ori poate să vină bunicul la vîrsta lui la noi ? Mi-a fost şi mie puţin rău şi am adormit, dar tu trebuia să mă trezeşti. Ai făcut ceva de mîncare pentru el ?

Văzînd bătrînul că nepoata se simte mai bine şi că e aşa de arătoasă şi vorbeşte aşa de cuviincios, nu mai putea de bucurie. Şi luîndu-i vorba din gură, a zis :

— Nepoată dragă, nu mi-e foame deloc. Nu te mai obosi pentru mine !

În acest timp, inima lui Uan Sou bătea de să-i spargă pieptul şi parcă i se părea că mai văzuse fata asta undeva.

Fata nu s-a lăsat şi uitîndu-se la băiat a zis :

— Cum putem să-l lăsăm pe bunic să se întoarcă flămînd? Stai tu cu el de vorbă, iar eu mă duc să pregătesc ceva demîncare.

Mulţumit, bătrînul s-a aşezat cu băiatul la taifas, dar mai mult trăgea cu urechea la ce făcea fata. După puţin timp, fata a intrat cu un castron de ţiao-te[1] aburinde. Băiatul a rămas şi mai mirat, întrebîndu-se din ce făcuse fata mîncarea.

Spre seară, bătrînul a plecat acasă şi băiatul l-a condus. La înapoiere, fata îl aştepta. Nemaiştiind ce să facă, băiatul a întrebat-o :

— Pînă la urmă cine eşti tu ?

Fata a părut că nu e prea bucuroasă de întrebarea băiatului şi arătînd spre chipul de lut care se afla sub masă l-a întrebat :

— Nu e asta fata de lut pe care ai făcut-o tu ?

Băiatul s-a uitat şi a văzut că chipul de lut e nemişcat.

Apoi, fata, oftînd, a zis :

— Înainte ne întîlneam aproape în fiecare zi, oare într-adevăr nu mă recunoşti ?

Auzind aceasta, băiatul şi-a amintit de iaz şi atunci a ştiut că ea este fata cu viersul fermecat. Era şi încîntat, dar şi puţin speriat. Cu tristeţe în glas, fata a spus :

— Să nu fii mirat dacă-ţi spun adevărul. Eu sînt spiritul crapului şi de mică am fost răpită şi pusă în slujba altor peşti. Zilnic trebuie să-i distrez cu viersul meu chiar dacă ninge, chiar dacă plouă. Acum cîteva zile bătrînul crap a plecat la o petrecere, iar eu, mergînd pe firul apei am ajuns la marginea satului, unde te-am auzit oftînd şi vorbind singur şi mi s-a muiat inima. Cum să-l fi lăsat pe bunicul tău să plece amărît ?

Auzind acestea, Uan Sou a înţeles totul, s-a roşit pînă în vîrful urechilor şi i-a zis :

---

[1] Ţiao-te — colţunaşi cu carne, mîncare tradiţională chinezească.

— Dacă tot ai venit, rămîi aici şi nu te mai duce îndărăt!

Aşa a trăit Uan Sou prima zi fericită din viaţa lui. A doua zi fata s-a arătat mîhnită şi cu ochii plini de lacrimi. Văzînd-o, băiatul a crezut că e mîhnită de sărăcia lui şi a întrebat-o :

— Eşti nemulţumită de sărăcia mea ?

Auzind, fata a izbucnit în hohote :

— Uan Sou, Uan Sou, cu toate că inima nu vrea, azi trebuie să mă duc acasă, fiindcă se întoarce bătrînul crap şi dacă nu mă găseşte, o să vină după mine aici. Nu-mi pasă dacă o să fiu pedepsită, dar mă tem pentru viaţa ta.

Auzind băiatul toate acestea, a izbucnit în lacrimi.

După ce s-a mai potolit, fata a zis iarăşi :

— Uan Sou, nu fi trist. Acum ne despărţim, dar va fi destul de uşor să ne întîlnim din cînd în cînd. Dacă vrei să mă vezi, vino la marginea iazului, în spatele stîncii verzi şi bate uşor de trei ori din palme.

Temîndu-se că el n-a înţeles, a mai repetat o dată şi încet, încet, a ieşit din casă ; ajungînd la poartă, s-a mai uitat o dată în urmă, apoi s-a prefăcut într-un nouraş şi s-a făcut nevăzută.

Nici mai mult, nici mai puţin, după două zile Uan Sou a plecat la iaz. Pe malul iazului se afla o stîncă de înălţimea unui om. După spusele fetei, a bătut de trei ori din palme şi-n stîncă a apărut o mică portiţă de lac negru care s-a deschis încetişor. Pe portiţă s-a strecurat fata, care i-a făcut semn să nu facă zgomot şi apucîndu-l de mînă l-a tras înăuntru. Acolo erau numai clădiri înalte, dar fata l-a dus într-o cămăruţă întunecată şi i-a şoptit :

— Asta e cămăruţa mea. În clădirile cele înalte locuiesc peştii stăpîni şi azi au musafiri. Acum o să mă

cheme să le cînt. Tu rămîi aici şi orice vei auzi afară, să nu te uiţi nici pe geam, nici pe uşă.

Într-o clipă, afară s-a auzit zgomot de tobă şi fata a ieşit închizînd uşa după ea. După puţin timp, a început petrecerea. Se auzea sunet de tobe şi viori, de fluiere şi tălăngi şi deodată s-a înălţat viersul fetei. Nemaiputîndu-se stăpîni, Uan Sou a crăpat puţin fereastra, zicîndu-şi că n-are de ce să se teamă dacă priveşte şi el un pic. Dar cum a deschis fereastra, s-a şi auzit :

— Ce străin a intrat în palatul meu ?

Înfricoşat, băiatul a vrut să închidă fereastra la loc, dar deodată muzica a încetat şi nu s-a mai auzit decît clipocitul apei. Fata a intrat în fugă în cameră, l-a apucat de mînă şi l-a tras după ea afară. În jurul lor, cît vedeai cu ochii, era tot o apă care creştea din ce în ce. După ei au început să alerge o mulţime de oameni cu feţe verzi, înarmaţi cu ciomege. Au fugit ce au fugit şi fata i-a făcut un vînt zicîndu-i :

— Repede, Uan Sou, repede ! Fugi cît poţi de repede !

Atunci, băiatul s-a căţărat în vîrful muntelui şi de acolo s-a uitat înapoi şi a văzut cum apa crescuse iar fata era urmărită de oamenii cu feţele verzi, care au prins-o şi au tras-o în fundul apei.

A doua zi, apa a scăzut la loc şi la răsăritul soarelui, Uan Sou a văzut cum pe apa iazului înota un crap de aur de vreo cinci ciî lungime. Din ziua aceea, Uan Sou n-a mai văzut-o pe fată şi de cîte ori a bătut din palme în spatele stîncii verzi nu i-a mai deschis nimeni.

Copilul din lemn de scorţişoară

DEMULT, tare demult, într-un loc nu departe de malul mării, trăiau odată trei fraţi în belşug şi bunăstare. Ei aveau o mătuşă şi un unchi care o duceau tare greu. Toată averea lor era o colibă şi o curticică. Unchiul era un om voinic, vesel şi priceput la toate. De tînăr muncea pentru cumnatul său, tatăl celor trei feciori şi acasă şi la cîmp. Făcuse în viaţa lui tot felul de treburi şi îndurase tot felul de lipsuri. Şi au trecut ani după ani. Tatăl băieţilor şi-a făcut casă şi acareturi, dar cumnatul a rămas tot cu o colibă şi o curticică ; acesta mînca pîine din făină albă, iar cumnatul său turte din făină neagră. După un timp, bătrînul a murit, iar cei trei nepoţi i-au spus :

— Unchiule, lucrează acum pentru noi şi astfel nu veţi muri de foame tu şi mătuşa.

Aşa au spus cei trei nepoţi şi unchiul n-a mai zis nimic. Şi au trecut ani după ani. Nepoţii şi-au cumpărat pămînturi, dar unchiul nu avea nici un petec de pămînt: nepoţii îmbrăcau haine de mătase, dar unchiul umbla într-o cămaşă arsă de soare. În adîncul inimii, era mîhnit unchiul, dar nu le spunea nimic nepoţilor.

Au trecut mulţi ani, unchiul a îmbătrînit, părul i-a albit, mîinile au început să-i tremure. Acum nepoţii nici nu-l mai socoteau de unchi şi-l priveau doar ca pe o slugă. Dar bătrînul tăcea şi răbda.

Într-un an, de sărbătoarea lunii[1], nepoţii s-au pregătit de petrecere : au cumpărat fructe şi prăjituri, au tăiat găini şi raţe. În ajun de sărbătoare, nepotul cel mai mare i-a spus :

---

[1] La 15 august, seara cînd e lună plină prietenii şi rudele se strîng la petrecere afară, sub razele lunii.

— Hei, ascultă, de sărbătoarea lunii toţi petrec în familie. Du-te şi tu acasă să petreci cu mătuşa !

Cel de al doilea nepot a mai adăugat :

— Ascultă ce spune frate-meu ! Du-te acasă, pleacă mai repede !

Iar cel de al treilea nepot s-a răstit :

— Hei, ţi-a dat o zi liberă, de ce nu te bucuri ?

În după-amiaza zilei, unchiul s-a întors acasă cu mîna goală.

Seara, luna plină se ridicase pe cerul albastru, şi razele-i albe luminau pămîntul.

Cei trei fraţi au scos masa afară şi au încărcat-o cu bunătăţuri : fructe, prăjituri, mîncare şi băutură, apoi s-au aşezat în jurul ei şi au început să petreacă. În acest timp, unchiul şi mătuşa ieşiseră în curticică şi stăteau pe o piatră. Nu aveau decît o turtă de mălai şi apă rece. Bătrîna se gîndea cum bărbatul ei munceşte de o viaţă întreagă la nepoţi şi acum la bătrîneţe n-au nici ce mînca, nici ce bea şi a început să plîngă. Bătrînul a încercat s-o liniştească.

— La ce-ţi foloseşte supărarea, nu mai plînge ! Uite, de dimineaţă cînd am fost pe deal am găsit o pară. Hai s-o mîncăm împreună !

Bătrîna a luat para şi a aşezat-o pe pămîntul luminat de lună, apoi a zis :

— Mănînc-o tu !

Iar bătrînul :

— Mai bine mănînc-o tu !

Şi aşa se îmbiau unul pe altul, dar nici unul nu se atingea de pară.

Deodată, s-a auzit un clinchet de clopoţel şi amîndoi bătrînii au tresărit, zicîndu-şi :

— E aproape de miezul nopţii, cine-o mai trece pe drum acum ?

Ting ! Ting ! S-a auzit din nou clopoţelul din ce în ce mai aproape. Clinchetul nu venea nici din partea de răsărit, nici din partea de apus, ci din văzduh. S-au

uitat în sus şi au văzut un iepuraş alb, care a făcut o săritură şi a ajuns jos. Iepuraşul era mai strălucitor decît razele lunii, iar clopoţelul de la gîtul lui mai strălucitor decît stelele. A început să sară şi clopoţelul suna, suna... Apoi s-a ridicat pe lăbuţele din spate şi s-a uitat la bătrîni. Bătrînul a întrebat speriat :

— Ai venit din văzduh. Nu eşti cumva Iepuraşul de Jad din lună ?

Iepuraşul a dat din cap. Bătrînul a spus cu mîhnire :

— Iepuraşule, în casa noastră nu se găseşte, nici orez, nici făină, dar dacă ţi-e foame, mă duc să-ţi tai nişte iarbă fragedă.

Atunci iepuraşul a început să-şi mişte buzele şi a spus :

— Nu vreau nici orez, nici făină, vreau numai să gust din para asta.

Auzind, cei doi bătrîni s-au bucurat că pot să-i dea şi ei ceva şi i-au dat-o din toată inima. Luînd para, Iepuraşul de Jad a spus bucuros :

— Dacă aveţi ceva necazuri, căutaţi-mă la Muntele de Apus !

Şi din nou s-a ridicat în văzduh şi şi-a luat zborul spre lună. Luna era tot aşa de rotundă, razele ei străluceau tot aşa de puternic, dar acum cei doi bătrîni nu mai erau atît de trişti.

Au mai trecut trei ani. Unchiul îmbătrînise şi mai mult, îi crescuse barba şi de-abia de mai mergea. Cei trei nepoţi s-au sfătuit în taină cum să scape de el. Cel mare a spus :

— După cît văd eu, boşorogul ăsta n-o să mai poată face nimic.

Cel de al doilea a adăugat :

— Aşa e, de ce să mai mănînce mîncarea degeaba ?

Iar cel de al treilea :

— Cel mai bine ar fi să scăpăm de el, dar nu ştiu ce pricini să-i găsim !

Nepotul cel mare, veninos, a zis :

— Mie nu-mi vine greu să-i găsesc pricină. Aşteptaţi şi-o să vedeţi ! Şi a rîs sigur de sine.

A doua zi de dimineaţă, unchiul l-a întrebat, după obicei, pe nepotul cel mare :

— Domnule, ce treabă am de făcut astăzi ?

Iar nepotul a răspuns :

— Urcă-te pe acoperiş şi ară !

Era limpede că-s vorbe de batjocura ! Ele l-au întristat şi l-au îndurerat pe bătrîn. A înţeles că înainte unchiule în sus, unchiule în jos nu erau decît vorbe goale. De data asta şi-a dat şi mai mult seama ce fel de om e nepotul, dar, nu şi-a pierdut cumpătul şi i-a răspuns liniştit :

— Înjugă boii şi hai să mergem pe acoperiş să arăm !

Nepotul s-a roşit şi nemaiavînd cum să-i răspundă,s-a întors şi a plecat. După puţin timp, nepotul mijlociu i-a zis bătrînului :

— Dacă nu vrei să ari pe acoperiş, du-te şi dă la o parte muntele din spatele casei !

Iar acesta a răspuns :

— Bine, mă duc, dar hai cu mine să mi-l ridici în spate !

Aşa i-a închis gura bătrînul şi nepotului mijlociu. După un timp, nepotul cel mic i-a zis :

— Boşorogule, trebuie să ieşi la pensie !

Liniştit, bătrînul i-a răspuns :

— Niciodată nu v-am cerut salariu, atunci cum îmi spuneţi să ies la pensie. V-am crescut de cînd eraţi mici şi acum, că am îmbătrînit, de ce vreţi să scăpaţi de mine ?

Oftînd, nepotul cel mic a răspuns : „De ce, de ce, tot nu ştii de ce ? Fraţii mei ţi-au dat poruncă să faci o treabă, iar tu ai îndrăznit să le porunceşti lor.”

Auzind bătrînul acest neadevăr, n-a vrut să se certe cu nepotul şi supărat foc s-a întors acasă.

I-a povestit tot bătrînei, iar aceasta a izbucnit în plîns :

— N-avem decît bucăţica asta de curte, cum o să trăim de aici încolo ?

Bătrînul, de asemenea, a început să se frămînte. Dar, tot femeile-s mai descurcăreţe: bătrîna şi-a amintit de întîmplarea de la sărbătoarea lunii, şi-a şters lacrimile şi zise :

— Iepuraşul acela de Jad ne-a spus că dacă avem necazuri să-l căutăm la Muntele de Apus. Du-te acuma şi-l caută, cît mai poţi merge.

Bătrînul şi-a făcut socoteala şi a văzut că bătrîna are dreptate, doar nu putea să stea acasă şi să moară de foame.

A doua zi, bătrînul a plecat spre Muntele de Apus. S-a urcat pe prima creastă şi de acolo a văzut în zare marea albastră ; s-a urcat pe cea de-a doua creastă şi n-a mai văzut decît un nor alb ; s-a urcat pe cea de-a treia creastă şi n-a văzut de jur împrejur decît munţi înalţi. A cutreierat astfel munte după munte şi după nu ştiu cîte zile a ajuns într-un loc unde nu era suflare de om. Nu mai ştia nici în ce lună şi nici în ce zi se aflã. A poposit într-o peşteră rece ca gheaţa şi a vrut să se odihnească ; dar neputînd dormi, a pornit-o mai departe. După o bucată de drum, la urechile lui a ajuns murmurul unei ape. Mergînd mai departe, a întîlnit un rîu cu apa limpede ce curgea între doi munţi. Şi pe rîul acela aluneca o barcă ca o săgeată. Stîncile de pe mal erau toate acoperite cu brazi. Tocmai căuta un loc pe unde să treacă apa, cînd l-a izbit un miros de scorţişoară. Privind cerul a văzut cum luna coborîse după muntele

învecinat. Ceaţa alburie se ridicase de pe munte, norii coloraţi se învîrteau în jurul lunii şi aşa cum un măr cade într-o plasă moale, tot aşa şi luna a căzut în mijlocul ceţei şi a norilor. A început să sufle vîntul, norii şi ceaţa s-au împrăştiat şi muntele învecinat nu s-a mai văzut. Fiecare fir de iarbă, fiecare copac, erau albi şi strălucitori ; iar după norii alburii se ascundeau o mulţime de palate. Bătrînul privea şi se mira cînd s-a auzit strigat de o voce. Uitîndu-se împrejur, n-a văzut nici ţipenie de om, numai un podeţ care apăruse deasupra rîului. La capul podului era un copac cu crengile încolăcite, şi de sub copac s-a auzit o voce care l-a strigat din nou :

— Vino, vino mai repede !

Bătrînul s-a frecat la ochi şi a mai privit o dată, dar n-a văzut decît o stîncă sub crengile copacului şi alături de ea stătea Iepuraşul de Jad. Ca şi cînd ar fi întîlnit un prieten vechi, bătrînul a alergat, plin de bucurie, spre el. Iepuraşul tocmai alegea orez. Alături se vedea o grămăjoară de boabe de grăunţe galbene ca aurul. Vesel, iepuraşul i-a spus :

— Ştiu care ţi-e păsul. N-am nimic să-ţi dau în afară de grămăjoara asta de boabe. Ia-o şi s-o semeni în pămînt !

Bătrînul, strîmtorat a spus :

— N-am nici măcar un deget de pămînt !

Iepuraşul a început să rîdă :

— Ia-o, şi s-o semeni în curte. Eşti de multe zile pe drum şi-oi fi obosit. Culcă-te şi te odihneşte sub copacul ăsta.

Auzind spusele iepuraşului, bătrînul a simţit deodată că i se face somn. N-a mai apucat să spună nici un cuvînt că a şi adormit adînc. În vis se făcea că petale de flori de scorţişoară, ca nişte fulgi de zăpadă pluteau în jurul lui. Şi fiecare petală strălucea ca o rază de lună. Apoi, din arborele de scorţişoară a

coborît un copil cu faţa bucălată şi ochii rotunzi, frumos cum nu s-a mai văzut. Bătrînul a întins mîinile către el şi copilul i-a căzut în braţe. Atunci s-a trezit. Se făcuse ziuă şi răsărise soarele. Nu se mai afla sub arborele de scorţişoară. Bătrînul s-a ridicat în capul oaselor. În mînă ţinea cu adevărat ceva. Cînd s-a uitat a văzut că ţinea o bucată de lemn de scorţişoară. Şi-a amintit de grămăjoara de grăunţe care se afla alături de el. Şi, deşi nu era decît o mînă de seminţe, bătrînul ştia că Iepuraşul de Jad i-o dăduse din toată inima. A strîns-o cu grijă ca şi cînd ar fi fost vorba de cine ştie ce comoară şi a plecat.

La poalele muntelui era un pîrîu şerpuitor. Bătrînul l-a trecut sărind din piatră în piatră. A plecat mai departe şi a mers aşa multe zile. A văzut din nou marea albastră, a văzut din nou pescăruşii, şi după puţin timp a ajuns acasă. Aflînd că nu adusese decît o grămăjoară de seminţe, bătrîna i-a spus :

— Le-ai adus aşa de departe, hai să le semănăm în curte ! Şi ai grijă să nu se piardă nici un bob !

Bătrînul a împrumutat o săpăligă şi a început să sape pămîntul, iar bătrîna în urma lui semăna boabele. Nu apucaseră să termine de săpat şi semănat, că bătrîna a dat un strigăt de uimire. Uitîndu-se, bătrînul a văzut cum seminţele puse în pămînt deja încolţiseră. Şi văzînd cu ochii, plantele creşteau, se înălţau, apoi au dat rod şi rodul s-a copt. Atunci bătrînul a lăsat săpăliga şi a luat secera, iar bătrîna a început să bată spicele.

Băteau spicele, semănau boabele, apoi secerau. După cîteva zile, casa bătrînului era plină de boabe şi pe vatra lui se rumeneau lipiile. Plini de bucurie, cei doi bătrîni nu mai duceau grija zilei de mîine.

Într-o zi, după ce s-a sculat de la masă, bătrînul şi-a aruncat privirea asupra bucăţii de lemn de scorţişoară şi şi-a amintit de visul cu copilul. S-a

gîndit să cioplească în lemn un copil după chipul celui care-l văzuse în vis. Zis şi făcut. A găsit un cuţit şi a început să cioplească. Era foarte îndemînatic şi după cîteva zile cioplise un copil cu faţă bucălată şi ochii mari, rotunzi, frumos cum nu se mai văzuse, care semăna ca două picături de apă cu copilul din vis. Bătrînii l-au îndrăgit foarte mult şi i-au dat numele de Copilul de scorţişoară. Copilul parcă ar fi fost viu : gura parcă-i rîdea tot timpul, iar părul parcă era răvăşit de vînt. Deseori, cei doi bătrîni se gîndeau ce bine ar fi dacă copilul ar avea viaţă.

Zilele treceau pline de îmbelşugare. Bătrînii se înzdră- veniseră. Şi, deşi cei trei nepoţi se purtaseră neomeneşte, bătrîna ar fi dorit să-i vadă. Fără să se sfătuiască cu moşneagul, s-a îmbrăcat, şi-a încărcat coşuleţul şi a plecat la nepoţi. Cum a intrat pe uşă, lucru de mirare, nepotul cel mare i-a luat coşuleţul, nepotul cel mijlociu i-a făcut o temenea, nepotul cel mic i-a turnat ceai să bea. De mulţi ani nu mai fusese tratată aşa de bine în casa nepoţilor ei ! După ce au stat puţin de vorbă, le-a dăruit tot ce avea în coşuleţ şi a plecat acasă.

După plecarea ei, cei trei fraţi au început să discute. Feciorul cel mare a spus :

— Bătrînul era sărac lipit pămîntului. Toată viaţa lui a muncit pe la alţii. La vîrsta lui nu puteam să-l ţin pe de gratis. L-am alungat şi credeam c-o să moară de foame. Dar ce să vezi? Nu numai că n-a murit de foame, dar se pare că s-a îmbogăţit.

Feciorul mijlociu i-a ţinut isonul :

— Aşa e, dar cum de s-a îmbogăţit ?

Feciorul cel mic însă le-a spus :

— Am auzit că a plecat odată departe. Înseamnă că neapărat a găsit pe acolo vreo comoară ! Să mergem mîine pe la ei şi dacă au vreo comoară să facem în aşa fel încît să fie a noastră.

A doua zi, cel trei nepoţi au făcut o vizită bătrînilor. Toţi trei rîzînd şi întrecîndu-se în politeţuri făceau temenele de zor. Bătrînul n-ar fi voit să le dea drumul în casă, dar bătrîna i-a poftit înăuntru.

Intrînd în casă, le fugeau ochii într-o parte şi în alta. Mare le-a fost mirarea văzînd grămezile de boabe care umpleau toată casa. Pe masă au văzut şi păpuşa din lemn de scorţişoară. Şi atunci s-au repezit toţi trei şi au înconjurat masa. Şi cu cît se uitau, cu atît se dumireau că e vorba de un obiect ciudat. Feciorul cel mare se gîndea în sinea lui : „Asta-i precis o comoară”. Pîndind să nu-l vadă mătuşa, a întins mîna s-o apuce, cînd, deodată, păpuşa s-a ridicat şi a spus :

— Ce vreţi de la mine de m-aţi înconjurat aşa ?

Bătrînii au tresărit surprinşi, iar cei trei fraţi s-au bucurat văzînd că li se adeveresc bănuielile, zicîndu-şi : „Am zis noi că e vorba de vreo minune”.

Păpuşa a spus din nou :

— Ce vreţi de la mine de m-aţi înconjurat ?

Fratele cel mare s-a gîndit că grămezile de grîu au fost făcute de păpuşă. Dar ce şi-a zis el ? Ce să-i cer eu păpuşei lucruri care n-au prea mare însemnătate şi a spus :

— Mie să-mi dai perle şi agate !

Feciorul mijlociu la fel s-a gîndit că grămezile de grîu au fost aduse de păpuşă. Dar ce să ceară el lucruri care n-au cine ştie ce valoare, şi atunci a spus :

— Eu vreau jad şi mărgean !

La fel a gîndit şi feciorul cel mic şi a spus :

— Iar eu vreau aur şi argint.

Mişcîndu-şi buzele, păpuşa le-a răspuns :

— Pe fundul mării de la răsărit se află Palatul Dragonului. Şi în palatul Dragonului paturile sînt

făcute din jad, perlele, aurul şi argintul acoperă pămîntul. Duce-ţi-vă acolo şi luaţi cît vă place.

Într-un glas, cei trei feciori au întrebat :

— Dar marea e plină cu apă. Cum să ajungem noi la Palatul Dragonului ?

Păpuşa, mişcînd din nou buzele, le-a răspuns :

— Dacă mă luaţi pe mine în braţe n-o să vă înecaţi şi vă arăt şi drumul spre palat.

Fără să mai ţină seama dacă bătrînii încuviinţează ori nu, cei trei fraţi au luat păpuşa în braţe şi au fugit la marginea mării. Au găsit un loc pe malul mării unde apa era verde de bătea în negru, iar valurile loveau cu furie stîncile. Ştiau cu toţii că acolo e locul cel mai adînc, dar nici unul nu voia să fie primul care se aruncă. Atunci, feciorul cel mare a zis :

— Hai să fiu tot eu primul. Dacă am să văd vreo cale vă fac semn cu mîna şi atunci să săriţi şi voi după mine.

Apoi a luat păpuşa în braţe şi a sărit în apă. L-au acoperit valurile şi l-au tras la fund. Deasupra apei s-au mai văzut pentru o clipă mîinile care se agitau. Fratele cel mijlociu şi cel mic crezînd că acesta e semnalul, s-au aruncat degrabă şi ei în apă, dar ca şi fratele lor mai mare au fost înghiţiţi de valuri.

A trecut o zi, au trecut două, dar nici unul din fraţi nu s-a mai întors, doar păpuşa din arbore de scorţişoară plutea la malul mării. Văzînd-o, bătrînul a pescuit-o, a şters-o de apă, şi a strîns-o la piept ca pe un copil. Atunci făptura din lemn s-a muiat dintr-o dată şi s-a încălzit. Ochii rotunzi s-au deschis şi păpuşa a tuşit. Bucuros, bătrînul a strigat de două ori :

— Păpuşă de scorţişoară !

Păpuşa a răspuns :

— Tată !

Bătrînul a dus-o acasă şi i-a dat să mănînce, iar păpuşa a mîncat şi a băut ca orice copil. Şi a crescut devenind un flăcău de toată frumuseţea. Cei trei fraţi nu s-au mai întors acasă. Dar numai flăcăul din lemn de scorţişoară ştia că ei nu se vor mai întoarce niciodată.

POVEŞTI CHINEZE
repovestite de Olga Stratulat

Negustorul şi şarpele

LA CINCIZECI DE LI spre apus de Datuncen se află un munte înalt, iar în el este o peşteră, pe care localnicii o numesc: „Peştera dragonului din Iaşmo”. În peşteră se deschide un templu, iar în el statuia unui zeu într-un halat lung, cu o scurtă vătuită şi cu pantofi în picioare. Pe umăr are o desagă, iar în faţă o tobă mică, cum au negustorii ambulanţi, ca să cheme cumpărătorii.

Oare aşa arată zeii la înfăţişare ? Bătrînii spuneau că munţii în aceste locuri sînt înalţi, văile adînci.

Demult, demult s-au petrecut cele ce vreau să vă povestesc. Pe atunci, pe aici, la o distanţă de optzeci de li în jur nu erau pieţe şi femeile cumpărau aţă, ace, sare, făină şi alte mărfuri de la negustorul ambulant Pîn.

Pîn era un om bun, nu lua scump şi nu se supăra cînd cumpărătorii scormoneau mult timp marfa şi apoi plecau fără să cumpere ceva. Cînd sosea în sat începea să bată toba, femeile şi fetele îl înconjurau într-o clipă. Soţiile şi fiicele ţăranilor se bucurau totdeauna de venirea lui Pîn. Odată, cînd el ieşea dintr-o trecătoare, a văzut un grup de copii, care înconjuraseră un şarpe mic şi-l loveau unii cu băţul, alţii cu piciorul. Şarpele se strînsese ghem şi nu se mişca. Bătrînului negustor ambulant i s-a făcut milă şi le-a spus copiilor :

— Nu chinuiţi şarpele. Este tare mic şi n-a făcut nimănui nici un rău. Nu-l omorîţi degeaba.

Dar copiii nu l-au ascultat. Atunci Pin le-a spus :

— Haideţi să facem aşa : Vindeţi-mi şarpele şi eu vă voi da bani cu care vă veţi cumpăra un pepene verde. Nu vreţi ?

Copiii au luat banii şi au fugit. Negustorul ambulant a ridicat o rămurică, a despicat-o, a apucat cu ea şarpele şi l-a pus în lada în care purta marfa. Din ziua aceea Pîn a început să hrănească şarpele şi-l purta peste tot cu el.

Nici n-a simţit cum au trecut zece ani şi micul şarpe se făcuse acum şarpe mare, trupul lui era de grosimea unei ceşti şi se lungise, aşa că lada în care stătea nu mai putea fi închisă bine, aproape tot timpul avea capacul deschis.

Pîn umbla ca şi mai înainte prin sate, urca în munţi, cobora în văi, dar acum îi era din ce în ce mai greu să poarte lada cu şarpele. Într-o zi, a lăsat jos cobiliţa, a deschis lada şi i-a spus şarpelui :

— De acum înainte nu mai pot avea grijă de tine. Ai crescut mare şi poţi să te hrăneşti singur. Îţi dau drumul, dar să nu te atingi niciodată de oameni. Promite-mi !

Şarpele a încuviinţat din cap.

— Atunci du-te ! i-a spus negustorul ambulant.

Nici n-a apucat să clipească şi şarpele a ieşit din ladă şi repede, repede a pornit pe drum. Au mai trecut cîţiva ani.

Şi iată, în munţi au început să se petreacă lucruri ciudate.Ziua în amiaza mare dispăreau deodată oameni, plecaţi în munţi după vreascuri. Atunci au fost trimişi zece flăcăi tineri şi voinici cu secere, tîrnăcoape, lopeţi şi cobiliţe în cercetare. S-a întors numai unul, dar şi acela fără încălţări aşa de tare fugise. Privirea lui era tulbure, nu putea să spună nici un cuvînt. Consătenii l-au bătut pe spate, l-au stropit cu apă rece, i-au turnat în gură o fiertură ca să-l pună pe picioare. Au trecut cîteva ore pînă ce şi-a venit în fire şi a putut să le povestească ce i s-a întîmplat.

Nici nu trecuseră flăcăii de jumătatea drumului cînd în faţa lor a apărut un şarpe alb lung şi cît ai clipi a înghiţit nouă din cei zece flăcăi. Din fericire, al zecelea era iute de picior, altfel şi el ar fi avut aceeaşi soartă. Ţăranii, auzind povestea flăcăului, au îngheţat de spaimă, au mai vrut să-l mai întrebe cîte ceva, dar flăcăul, povestindu-le, a retrăit cele ce i s-au întîmplat şi a murit de groază.

Şi şi-au amintit ţăranii că demult, cînd erau încă copii, negustorul ambulant Pîn a cumpărat de la ei pentru cîţiva bănuţi un şarpe mic alb. Oare nu-i acela şarpele monstru de acum, care mănîncă oameni ? Cu siguranţă că da. Bătrînul Pîn a atras nenorocirea asupra oamenilor. Cuvintele ţăranilor au ajuns pînă la negustorul ambulant, care, fără să spună cuiva vreun cuvînt, a pornit în munţi să caute şarpele. Trei zile a umblat prin munţi, dar n-a dat de şarpe. S-a întors în sat, si-a ras capul, s-a spălat, a luat cu el mîncare, şi-a bătut ţinte în tălpile încălţărilor şi a plecat iarăşi în căutarea şarpelui, jurînd să nu se întoarcă pînă nu-l va omorî.

Dar nici a doua zi, nici a treia zi şi nici a patra zi n-a întîlnit Pîn şarpele. În a cincea zi, vîrfurile ţintelor de aramă din talpă s-au ros şi luceau parcă ar fi fost bobiţe de aur, pantalonii şi scurta vătuită tot agăţîndu-se de tufe şi ghimpi s-au transformat în zdrenţe, ochii, de atîta sforţare, s-au înroşit, părul i s-a încîlcit, omul abia-abia îşi mai tîra picioarele, dar tot timpul îşi şoptea : „Pînă cînd nu voi omorî şarpele, n-am dreptul să mor, pînă cînd nu voi omorî şarpele, n-am dreptul să mor”...

Deodată, aude : „Sss-sss-sss”. Pîn s-a uitat cu atenţie în jur. La doi paşi de el, în iarba deasă, cu capul ridicat, stătea şarpele alb.

Cîteva secunde s-a uitat la om, în sfîrşit, şi-a recunoscut vechiul stăpîn şi trăgîndu-şi capul repede s-a tîrît în altă parte. Pîn şi-a încordat ultimele puteri şi a alergat după el. Din vale în vale, de pe o stîncă pe alta, sus-jos, înapoi şi din nou înainte, şarpele fugea de fostul său stăpîn.

Soarele coborîse de mult dincolo de munţi şi luna îşi revărsa razele pe pămînt, iar Pîn urmărea continuu monstrul.

Dar iată că şarpele a ajuns lîngă o peşteră mare şi a dispărut în ea. Pîn s-a dus după el. A umblat prin toate ascunzişurile peşterii şi a descoperit o ieşitură între două pietre. Acolo o fi intrat şarpele. Pîn a încercat s-o lărgească, şi-a zgîriat rău mîinile, şi-a rupt unghiile, dar ieşitura nu s-a mărit. Ce să facă ? A stat mult timp pe gînduri. În sfîrşit, strîngînd din dinţi şi-a spus hotărît : „Întrucît n-am reuşit să omor şarpele, cu corpul meu voi închide văgăuna, ca el să nu mai aibă pe unde ieşi niciodată să atace oamenii”.

Aceasta s-a întîmplat pe data de opt a lunii a treia. De atunci nimeni nu l-a mai întîlnit pe negustorul ambulant Pîn. Dar legenda despre el a trecut de la bunici la nepoţi şi amintirea despre curajosul negustor ambulant trăieşte şi azi printre oameni, de mulţi, mulţi ani.

Iată de ce oamenii au ridicat în peştera dragonului din Iaşmo un templu, în care au pus statuia lui Pîn.

Şi în fiecare an, pe data de opt a lunii a treia, ţăranii din satele de munte din împrejurimi se adună în acest templu, ca printr-un cuvînt bun să amintească tuturor de Pîn, care şi-a dat viaţa să-i salveze pe oameni de urgia şarpelui.

Femeia şi maimuţele

ODATĂ o femeie foarte săracă măturînd podeaua în casa moşierului a găsit trei monede de aramă şi s-a bucurat. „De mult n-am mai mîncat supă de morcovi” şi-a spus ea. „Astăzi fericirea mi-a surîs. Am găsit aceste trei monede de aramă cu care pot să-mi cumpăr morcovi şi să-mi fac supă.”

Mergea ducînd coşul într-o mînă, iar cu cealaltă se sprijinea într-un băţ. Făcuse doar cîţiva paşi, cînd deodată a zărit nişte maimuţe, care curînd au înconjurat-o şi care-i cereau morcovi.

— Dă-ne morcovi! strigau. Sîntem lihnite de foame.

Femeia avea o inimă ca o pîine caldă şi i s-a făcut milă de maimuţele flămînde. A împărţit morcovii în două părţi şi o parte a dat-o maimuţelor. Au mîncat maimuţele partea lor şi mai cereau încă. Le-a mai dat femeia, dar maimuţelor tot le mai era foame.

A văzut femeia că n-o scoate la capăt cu ele : în coş mai rămăseseră doar trei morcovi. Abia, abia îi vor ajunge pentru supă, iar maimuţele nu se potoleau, începuseră să se vîre în coş.

Femeia s-a supărat, a împrăştiat cu băţul maimuţele şi a pornit mai departe. Maimuţele s-au urcat în copaci şi au început să o ameninţe.

— Aşteaptă, o să-ţi pară rău că nu ne-ai dat toţi morcovii! În noaptea asta vom veni şi te vom zgîria pînă te vom omorî.

S-a întors femeia acasă şi i s-a făcut frică, iar cînd s-a gîndit că la noapte va muri a început să plîngă în hohote.

În acest timp tocmai trecea vecinul ei, Van U, cu vaca sa bălţată. Auzind-o plîngînd, s-a apropiat şi a întrebat-o :

— Vecino, de ce plîngi ?

Femeia i-a povestit ce i s-a întîmplat şi a început şi mai tare să plîngă, iar Van U i-a spus :

— Nu te teme, am să-ţi dau la noapte vaca mea bălţată, care este foarte nărăvaşă şi păzeşte foarte bine poarta. Cînd vor veni maimuţele le va ridica pe toate în coarne, a spus Van U şi şi-a legat vaca în curtea sărmanei vecine.

Femeia i-a mulţumit, dar cînd şi-a amintit din nou de maimuţe a început să plîngă.

Deodată aude : „Crabi vii. Cumpăraţi crabi !”

Acesta este unchiaşul Sui, el prinde şi vinde crabi.

În mîinile lui întotdeauna se găseşte un coş mare, iar în el se zbat crabii. A văzut şi unchiaşul Sui cum plîngea biata femeie şi a întrebat-o :

— Femeie, ce of ai pe inimă ? De ce verşi lacrimi ?

— Ah ? Nu mă mai întreba, maimuţele m-au ameninţat că vor veni la noapte şi mă vor zgîria pînă mă vor omorî, i-a spus femeia.

— Nu trebuie să te întristezi înainte de vreme, a liniştit-o unchiul Sui. Eu îţi voi dărui cîţiva crabi.

— O, crabii sînt nişte fiinţe extraordinare.

— Pune-i într-o cofă cu apă. Maimuţele vor vrea să bea şi atunci crabii se vor agăţa de ele şi apoi ţin-te, a spus el şi a scos din coş cinci din cei mai mari crabi.

S-a liniştit puţin sărmana femeie. A început să mănînce supă de morcovi, dar din nou şi-a amintit că la noapte vor veni maimuţele şi lacrimile au început să-i curgă pe obraji.

Deodată vede trecînd pe drum un negustor cu un sac. Acesta s-a oprit şi a întrebat-o :

— De ce plîngi, soro ?

I-a povestit femeia necazul ei, iar el i-a spus :

— Nu fi tristă, te voi ajuta.

Şi a scos din sac un ac lung şi ascuţit.

— Ia acul şi înfige-l în prag. Maimuţele vor călca pe el şi nu vor merge mai departe !

A lăsat acul şi a plecat, iar femeia plîngea întruna fără să se mai oprească.

— Ei, mătuşico, ce s-a întîmplat ? a auzit ea vocea lui Li-ba, care trăieşte tocmai la marginea satului şi împleteşte rogojini pentru moşier.

— Am dat de belea, spuse printre lacrimi femeia. N-am vrut să dau toţi morcovii maimuţelor şi ele m-au ameninţat că vor veni la noapte şi mă vor zgîria pînă mă vor omorî.

— Nu mai plînge, ia rogojina mea, uită-te cît este de netedă şi pune-o pe scară. Maimuţele nu se vor putea urca pe ea, pentru că este foarte alunecoasă.

I-a mulţumit femeia lui Li-ba şi a hotărît să facă aşa cum i-au spus toţi. A legat lîngă poartă vaca nărăvaşă a lui Van U, a pus crabii unchiului Sui în putina cu apă şi a aşezat-o în curte ; în prag a înfipt acul cel lung, rogojina a pus-o pe scară, iar ea s-a ascuns în beci şi a început să aştepte.

Iată, s-a întunecat de tot, pe stradă s-au auzit tropăituri şi ţipete. Erau maimuţele în goană. Au deschis poarta, iar vaca pestriţă, cînd a dat cu capul, a ridicat deodată trei în coarne. Au vrut ele să se urce pe scară, dar aici, rogojina era alunecoasă nu puteau deloc să se urce, se rostogoleau în jos.

Au obosit maimuţele şi li s-a făcut sete. Au văzut în curte putina cu apă, au băgat capul, iar crabii le-au apucat de nas.

Maimuţele au urlat de durere.

Au fugit spre poartă, iar vaca a mai ridicat trei din ele în coarne. S-au speriat maimuţele şi alergau fără rost prin curte.

S-au urcat apoi pe gard şi pe aici îţi este drumul, iar femeia a ieşit din beci şi era fericită că a scăpat de maimuţe.

Călugărul pedepsit

UNUI CĂLUGĂR i-a plăcut odată nevasta unui ţăran. Şi iată că venind primăvara, ţăranul s-a dus să pună răsaduri pe cîmp şi călugărul s-a apropiat de el. A păstrat un timp tăcere, cum se spune : „băgînd mîinile în mîneci şi privind dintr-o parte”, iar apoi a spus :

— Fiule, cum poţi trei, chiar patru luni la rînd să-ţi faci bătături, lucrînd la cîmp ? Este foarte greu. Cît de uşoară este viaţa călugărilor, care citesc din cartea de rugăciuni, trag clopotul şi umblă unde vor. Bine mai trăim noi în mînăstiri mari, înalte, nu ca muritorii de rînd, noi sîntem mai aproape de cer şi mai departe de pămînt.

Ţăranul l-a ascultat pe călugăr şi s-a gîndit : „Într-adevăr, au o viaţă bună” şi s-a hotărît să se facă şi el călugăr.

Cum s-a întors acasă, i-a povestit soţiei despre hotărî- rea sa, care, cînd a auzit că i-a venit soţului ideea să se călugărească a început să-l certe.

— Bătrîn prost ce eşti ! Dacă ai să te faci călugăr vei avea de suferit. Va trebui să stai zile întregi închis în chilie. Vei putea sta într-un loc fără să ai treabă ? Ai văzut cum mănîncă călugării plăcintele, dar n-ai văzut cum îi tund. Scoate-ţi din cap prostia asta.

„Nevasta are dreptate” s-a gîndit ţăranul şi i-a trecut pofta de călugărie. A doua zi s-a dus din nou la cîmp. Spre amiază, nevasta a luat de ale mîncării : o ceaşcă de supă de orez, găluşte şi s-a dus la bărbatul ei la cîmp. S-au aşezat pe hat şi au început să mănînce.

Călugărul cînd a văzut cum stă ţăranul cu nevasta nu mai putea de ciudă. O dorea din ce în ce

mai mult pe nevasta ţăranului. A trecut pe lîngă ei o dată, de două ori, iar femeia nici n-a întors capul spre el. Ţăranul însă a observat cum se uita călugărul la frumoasa lui soţie şi îndată şi-a dat seama ce gînduri are. A hotărît să-i dea o lecţie bună.

Au terminat prînzul. Nevasta a pus ceştile şi beţişoarele în coş şi s-a dus acasă. Iar călugărul, cum s-a depărtat femeia, s-a apropiat de ţăran.

— Ieri ţi-am povestit despre viaţa călugărilor, ce ai hotărît ?

— Eu sînt gata, dar nevasta nu mă lasă. Dacă m-aş face negustor n-ar avea nimic împotrivă, a răspuns ţăranul.

— Sigur, apucă-te de negustorie, a prins din zbor ideea călugărul.

— Dar n-am bani.

— Am să-ţi împrumut eu bani fără dobîndă. Vei cîştiga şi-mi vei da datoria înapoi. Dacă vrei să te faci negustor, cel mai bun lucru este să deschizi o prăvălie cu mărunţişuri. Este o afacere bună, numai du-te mai repede după marfă.

— Eşti gata să-mi împrumuţi bani, s-a bucurat ţăranul. Îţi mulţumesc mult. Dar cînd vei putea să mi-i împrumuţi ?

Călugărul s-a gîndit că dorinţa lui cea mare se poate împlini în curînd şi a hotărît să se grăbească.

— Treaba văd că este grabnică. Nu poate fi amînată. Chiar acum mă duc după bani şi ţi-i voi aduce.

Ţăranul a mai sădit cîteva tufe şi s-a dus repede spre casă. Nici n-au terminat bine masa şi a şi intrat călugărul, care i-a dat două sute de iuani de argint. Ţăranul l-a invitat să intre şi i-a spus soţiei să pregătească ceaiul. Soţia şi-a dat seama de gîndurile călugărului şi a vrut să-şi ajute bărbatul.

Se uita şăgalnic la călugăr, iar lui i se topea inima de bucurie.

— Am vorbit cu nevasta, i-a spus ţăranul. Ea n-are nimic împotrivă. Mîine dis-de-dimineaţă plec la drum şi peste o lună mă voi întoarce şi-ţi voi înapoia toată suma cu mii de mulţumiri.

— Nu este nevoie de mulţumiri. Ce, între prieteni este nevoie de asemenea ceremonii ?

Curînd călugărul şi-a luat rămas bun şi a plecat. Nevasta i-a ajutat bărbatului să-şi strîngă lucrurile şi abia s-a luminat de ziuă şi ţăranul a plecat de acasă. În aceeaşi seară, călugărul, lăsînd la o parte toate treburile, s-a dus la nevasta ţăranului. Stăteau şi vorbeau veseli. Călugărul aştepta momentul potrivit ca să înceapă să vorbească despre sentimentele sale. Dar cînd i se părea că ar putea, femeia devenea atît de serioasă, încît după cum se spune : „i se muiau oasele şi-i slăbeau muşchii” şi cuvintele i se opreau în gît. Apoi femeia l-a luat pe călugăr de mînă şi l-a dus sus. În sfîrşit, un prilej bun, gîndea călugărul, gata s-o îmbrăţişeze, dar deodată s-a auzit cineva bătînd la poartă. Călugărul tremura de frică şi a priceput că este ţăranul. Femeia i-a poruncit să se ascundă repede în lada goală pentru orez. În lada de orez în ultimul timp stătuseră nişte crengi ţepoase. Spinii au înţepat trupul gras al călugărului, dar el nu îndrăznea să scoată un sunet.

Femeia între timp a coborît, a deschis poarta şi împreună cu soţul ei s-a urcat în camera cu pricina.

— Barca cu care mergeam s-a scufundat, de aceea am fost nevoit să mă întorc, iar pe drum m-au atacat hoţii şi mi-au luat cei două sute de iuani, pe care mi i-a împrumutat călugărul. Ce ghinion ! Mai bine voi lucra ca şi mai înainte la cîmp. Numai ce să mă fac cu datoria ? A ! Ştii ce m-am gîndit ? Am să-i dau această ladă cu orez.

Şi soţii au dormit liniştiţi. Numai atunci şi-a dat seama călugărul ce au pus ei la cale. Toată noaptea s-a chinuit în ladă, iar dimineaţa ţăranul a chemat doi novici de la mînăstire şi i-a rugat să ia lada ca plată pentru datoria pe care o aveau de dat călugărului.

Novicii au trecut un băţ prin inelul de pe capacul lăzii, au ridicat-o şi îndoindu-se sub greutatea ei au dus-o la mînăstire. Lada se clătina pe băţ. Numai atunci cînd novicii s-au apropiat de mînăstire au auzit pe cineva strigînd înăuntru :

— Nu împingeţi ! Mă doare. Of, of, of. Deschideţi mai repede !

Novicii au ridicat în grabă capacul şi nu mică le-a fost mirarea cînd au văzut în ladă pe călugăr, plin de vînătăi şi ciuruit de spini.

Prefectul judeţului a desenat un tigru

TRĂIA ODATĂ un prefect căruia îi plăcea foarte mult să deseneze tigri, numai că el desena foarte prost şi în loc de tigri ieşeau nişte pisici, care nici pe departe nu aduceau a tigri.

Odată a desenat un asemenea tigru şi l-a chemat pe curierul său ca să se uite şi să-l laude, iar apoi să răs- pîndească ştirea despre talentele sale în tot judeţul.

Cum a venit, prefectul şi-a scos tabloul şi l-a întrebat:

— Kai, ce este asta după părerea ta ?

Curierul a privit şi s-a gîndit că animalul negru aduce foarte mult cu o pisică şi i-a spus :

— Aceasta este o pisică, înălţimea ta !

Prefectul s-a înfuriat :

— La naiba ! N-ai ochi să vezi ? Pe tigrul desenat de superiorul tău îl iei drept o pisică ? Obrăznicia ta nu are margini. Şi întorcîndu-se a strigat :

— Slujitori, luaţi-l pe acest nemernic şi daţi-i patruzeci de lovituri !

Şi săracul om a fost snopit în bătăi.

Prefectul a chemat alt curier şi a început să-l întrebe şi pe el. Curierul a văzut tigrul desenat cu tuş negru, care semăna grozav cu un motan negru, dar n-a îndrăznit să spună ceva. Ştia doar că prietenul lui a avut le suferit că l-a numit pe acest tigru pisoi. Stătea şi tăcea gîndindu-se cum să iasă din încurcătură.

— Spune ce-i asta ? a întrebat prefectul.

— Stăpîne, nu am curaj să spun, a răspuns curierul.

— Dar de cine te temi tu ?

— Mă tem de stăpîn.

— Atunci eu, de cine mă tem eu ? a întrebat prefectul supărat.

— Stăpînul se teme de alţi stăpîni.

— Iar ei de cine se tem ?

— Ei se tem de cer.

— Iar cerul de cine se teme ?

— Cerul se teme numai de nori.

— Iar norii de cine se tem ?

— Norii se tem de vînt.

— Iar vîntul ?

— Vîntul se teme de pereţi.

— Iar pereţii de cine se tem ?

— Pereţii se tem de şoareci.

— Iar şoarecii de cine se tem ?

— Şoarecii nu se tem de nimeni decît de cel din tabloul desenat de dumneavoastră, a spus curierul luîndu-şi inima în dinţi.

Prefectul s-a holbat la el, dar n-a mai putut să scoată o vorbă.

Femeia cea frumoasă

DUPĂ NUNTĂ, Giang nu se mai ducea să lucreze la cîmp. Stătea acasă zile întregi pentru că o iubea pe tînără şi frumoasa lui soţie. Şi cu cît o privea mai mult, cu atît mai puţin ar fi vrut să se despartă de ea.

Giang s-a lepădat cu totul de muncă şi a uitat de toţi din pricina soţiei sale. Aşa a trecut jumătate de an, un an... La sfîrşitul celui de-al doilea an, tot ce aparţinea soţiei : mese, scaune, albituri — totul a fost amanetat sau vîndut şi în casă nu mai avea nici un ban.

Soţia lui Giang era într-adevăr frumoasă, dar apăsată de gînduri triste : „Din ziua nunţii noastre soţul meu niciodată n-a ieşit din casă. Ziua şi noaptea stă pe loc din pricina mea, nu lucrează, doar mănîncă. Curînd nu vom mai putea trăi aşa”.

Şi ea a început să-şi dojenească soţul :

— Cum poţi să stai zile întregi cu mîinile încrucişate, cînd toţi oamenii lucrează ?

Giang s-a uitat la faţa ei fină, gingaşă, şi s-a gîndit neliniştit :

— Dacă aş pleca, ea n-o să mai fie numai a casei.

Şi fiind robul ei, a rămas iar acasă, preferînd să mănînce mîncarea cea mai rea, însă să fie sigur că nimic nu i se va întîmpla soţiei.

Într-o zi, Giang a înţeles că dacă nici a doua zi nu se va duce la lucru să-şi cîştige pîinea, va muri de foame.

Dis-de-dimineaţă, Giang şi-a luat rămas bun de la soţia sa şi s-a dus în satul învecinat să caute de lucru. Pe drum s-a întîlnit cu un bărbat chipeş de vreo cincizeci de ani.

— Cum, te duci în satul apropiat ? l-a întrebat el pe Giang.

— Merg singur şi putem merge împreună, a răspuns Giang.

Pe drum, Giang i-a povestit necunoscutului istoria sa.

— Sînt aşa de nefericit, am fost nevoit, să-mi las acasă soţia — a început el — trebuie să lucrez pentru că murim de foame.

— Cel mai simplu ar fi să-ţi ţii soţia în sticlă.

— Cum aşa ?

— O, aceasta este foarte simplu. Am să-ţi dau eu sticla. Înainte de a ieşi din casă este de ajuns să te uiţi la soţie şi să sufli în sticluţă, iar ea se va oglindi în ea. Niciodată nu va trebui să te desparţi de ea. Uite, ia-o !

A luat Giang sticluţa, pînă la jumătatea drumului s-a tot uitat la ea, cum a ajuns în sat a ascuns-o, a repetat tot ce i-a spus bărbatul acela şi fredonînd s-a întors acasă.

A doua zi s-a hotărît să încerce. Cînd soţia stătea în faţa oglinzii şi se pieptăna, Giang s-a uitat cu atenţie la ea şi a suflat în sticlă.

Soţia a văzut în oglindă că soţul ei face ceva şi a vrut să-l întrebe ce, dar n-a reuşit nici să deschidă gura, căci şi-a pierdut cunoştinţa şi cînd s-a trezit era deja în sticluţă.

Acum, Giang putea fi pe deplin liniştit — soţia lui era ascunsă de privirile curioşilor.

Seara, răsturna sticluţa şi frumoasa lui soţie stătea din nou în faţa lui.

Într-o zi şi-a lăsat soţia în casă. Trebuia să se ducă să facă baie, şi, după ce şi-a luat săpunul şi prosopul, a plecat în grabă.

Conducîndu-şi soţul, soţia a fugit la rîu să-i spele hainele. S-a apucat să spele haina soţului şi deodată a dat peste un obiect lunguieţ.

— Ei, dar asta-i chiar sticluţa ! a spus de îndată ce a scos-o. În fiecare dimineaţă, soţul meu mă ascunde în ea. El nu se desparte niciodată de sticlă, oare de ce azi a lăsat-o acasă?

De pe malul opus al rîului, în vremea aceasta, se uita la femeie un tînăr frumos şi ea s-a uitat la el şi de ruşine şi-a lăsat capul în jos.

Singură nu şi-a dat seama că a suflat. Tînărul imediat a întrat în sticluţă.

A doua zi, Giang, înainte de a pleca la cîmp ca de obicei, a suflat în sticluţă şi soţia sa a intrat iar în ea. Pe drum şi-a amintit de acel necunoscut chipeş, care i-a dat sticluţa ce cu atîta siguranţă îi păzeşte soţia de privirile străinilor.

Cînd a sosit acasă a răsturnat sticluţa şi a înlemnit. În faţa lui stătea soţia şi lîngă ea un tînăr frumos.

— Într-adevăr este uimitor ! doar sticluţa a fost bine închisă. Cum de a pătruns acolo acest tînăr ? În orice caz, şi-a dat seama că nu este uşor să păzeşti o soţie tînără şi frumoasă.

Mireasa de lut

O FEMEIE SĂRACĂ, pe care o chema Sin-in nu avea nici un copil şi îşi dorea foarte mult o fată. Măritînd fata, ar fi căpătat bani mulţi şi ar fi trăit fără griji.

Dar Sin-in a născut un fiu şi a hotărît să ascundă acest lucru oamenilor. Cînd băiatul era mic trăia la mama lui ; ea îl îmbrăca ca pe o fetiţă şi toţi credeau că Sin-in are o fată. Iar cînd copilul a crescut, Sin-in l-a trimis într-un sat depărtat la bunica. Astfel nimeni n-a aflat taina ei. Între timp, în satul vecin, un bogătaş a auzit că Sin-in a născut o fată şi s-a gîndit să o peţească pentru unicul său fiu.

— Nu-i nimic că fata este săracă şi mult mai mare decît fiul meu, se gîndea bogătaşul, în schimb vom avea o lucrătoare pe gratis în casă şi apoi la o adică o vom putea alunga.

A primit Sin-in pentru mireasă mulţi bani de argint şi multe haine, încît nu le mai ştia numărul. Au hotărît părinţii şi ziua cununiei. În ziua hotărîtă, Sin-in l-a adus pe fiul ei acasă, l-a îmbrăcat ca pe o mireasă şi i-a spus :

— Astăzi te vor duce în casa mirelui, nu te teme de nimic şi fă aşa cum îţi voi spune.

Apoi i-a spus fiului planul său. Deodată s-au auzit tobele şi flautele. A apărut o litieră frumoasă dusă de patru culi. Din tot satul au venit oameni la casa lui Sin-in, să vadă cînd iese mireasa. S-a adunat o mare mulţime de oameni, consătenii vorbeau veseli şi priveau litiera bogată.

Dar iată că din casă a ieşit Sin-in, ducînd de mînă mireasa îmbrăcată în rochie roşie : părul miresei era legat într-un coc şi prins cu ace de aur. Nici unuia

dintre vecini nu-i putea trece prin cap că mireasa nu-i fată, ci un tînăr de toată frumuseţea.

Fiul lui Sin-in se aşeză în litieră şi culii porniră prin sat ; mai tare se auzeau tobele şi mai tare cîntau flautele. Culii mergeau foarte repede şi în curînd satul a rămas departe în urmă.

Era o căldură înăbuşitoare, sudoarea curgea şiroaie pe feţele obosite ale bărbaţilor. Au mai mers o bucată de drum şi au hotărît să se odihnească. Au pus jos litiera, iar ei s-au culcat lîngă ea şi în curînd au adormit. Iar fiul lui Sin-in numai atîta aştepta. Cum a auzit sforăiturile culilor, a coborît încet din litieră şi s-a ascuns printre tufe. Şi-a dezbrăcat hainele de nuntă, şi-a desfăcut cocul, s-a îmbrăcat cu hainele lui şi a devenit din nou el însuşi. Cine ar fi putut gîndi că el era chiar „mireasa” !

Cum s-au trezit culii au descoperit că mireasa a dispărut. O căutară prin toate tufele. O strigară pînă răguşiră, dar mireasa parcă intrase în pămînt. S-au speriat şi au început să plîngă.

Atunci tînărul s-a apropiat şi i-a întrebat :

— Ce s-a întîmplat ? De ce plîngeţi ?

Culii, desigur, nu l-au recunoscut şi au răspuns :

— Duceam în litieră mireasa, eram frînţi de oboseală şi ne-am aşezat să ne odihnim. Cînd am dormit, mireasa a dispărut şi n-o găsim nicăieri. Ce să facem ? Fără mireasă nu ne putem întoarce pentru că ne vor băga la închisoare.

Fiului lui Sin-in i s-a făcut milă de ei şi le-a spus :

— Voi încerca să vă ajut. Luaţi cît mai mult lut, faceţi o păpuşă de mărimea unui om şi îmbrăcaţi-o în rochie roşie. Cînd veţi ajunge la casa mirelui, spuneţi că mireasa a obosit pe drum şi vrea să se odihnească. Mergeţi cu litiera direct în camera miresei şi cum veţi primi banii plecaţi.

I-au mulţumit culii şi au făcut aşa cum le-a spus. Au făcut din lut o păpuşă mare, au învelit-o într-o

bucată de material roşu, au aşezat-o în litieră şi au dus-o. Iar în casa mirelui totul era gata pentru primirea miresei. Se adunaseră multe rude şi mulţi musafiri.

Iată că a apărut litiera împodobită. Au început să bată tobele, să sune flautele, să pocnească pocnitorile, s-au aprins focurile de artificii. Litiera s-a apropiat de poartă şi toţi musafirii au alergat să vadă mireasa. Dar culii au spus că mireasa a obosit foarte tare şi au dus litiera în camera ei. Au pus păpuşa de lut în pat şi cum au primit banii au plecat în grabă. A venit seara. Musafirii au plecat, iar mama mirelui s-a dus în camera miresei s-o vadă. A deschis uşa şi vede mireasa stînd în pat.

— Ei, tu ! a strigat soacra, tot mai dormi. Scoală-te. Tu n-ai venit la noi pentru odihnă.

Păpuşa bineînţeles tăcea. Soacra s-a supărat, a venit în fugă lîngă pat, a vrut să lovească mireasa, dar a rămas cu gura căscată — în loc de mireasă, o păpuşă.

A înţeles că a fost păcălită, s-a înfuriat, a luat un ciocan şi a spart păpuşa în bucăţi mici.

Dimineaţa soacra s-a dus la judecător cu plîngerea. S-a mirat judecătorul, dar a primit un plocon bun şi a promis că o va pedepsi pe Sin-in.

A doua zi, a chemat-o pe Sin-in şi i-a spus :

— Cum ai îndrăznit să păcăleşti o doamnă atît de stimată din familia Van ? De ce ai trimis păpuşa în locul miresei ? Spune tot adevărul !

Sin-in s-a prefăcut tristă şi a început să plîngă :

— Ea mă bîrfeşte. Tot satul a văzut cum am aşezat-o pe fiica mea în litieră, n-am auzit de nici o păpuşă. Da-ţi-mi fata înapoi ! Unde este această păpuşă blestemată, în care au transformat-o pe fiica mea ?

— Arată-ne această păpuşă, stimată doamnă Van. Acum va ieşi adevărul la iveală.

Auzind aceasta, mama mirelui a răspuns :

— Eu am spart păpuşa, iar bucăţile le-am aruncat în lac.

— Atunci n-am ce face — a răspuns judecătorul — va trebui s-o eliberăm pe Sin-in din lipsă de probe.

Mama mirelui a fost nevoită să plece fără să primească nimic, iar Sin-in cu fiul ei au început de atunci să ducă o viaţă îmbelşugată şi plină de bucurii.

Porcul alb

ÎNTR-UN SAT trăia odată un om, care nu se ştie cum căpătase un porc alb. Mare i-a fost bucuria şi uimirea, deoarece nici un om de pe acele meleaguri nu avea un porc alb, toţi aveau doar porci negri.

Omul socoti că este o adevărată comoară şi poate se va îmbogăţi dintr-o dată. Hotărî să se ducă cu porcul la împărat, împăratul îl va răsplăti desigur cu bani mulţi. Curtea împăratului era departe, departe, iar omul nostru nu avea nici cal, nici căruţă şi trebui să pornească pe jos. În faţa lui mergea porcul grohăind, iar în urmă încet, încet, neîndrăznind să-l lovească cu biciul, mergea ţăranul.

Merseră ce merseră pînă ce ajunseră într-un ţinut, unde oamenii nu văzuseră niciodată porci albi. Toţi se mirară şi lăudară minunatul animal. Cînd auziră că vrea să-l dăruiască împăratului laudele nu mai conteniră. Ţăranul asculta şi se bucura de parcă ar fi şi primit răsplata.

— Aveţi răbdare — le spunea el — mă voi întoarce şi vă voi aduce de la împărat munţi de mîncare şi mări de băutură. Pe toţi vă voi invita la masă şi veţi vedea atunci ce înseamnă să fii bogat.

Apoi porni mai departe la drum şi merse pînă ce dădu **de alt** ţinut. Cînd oamenii de acolo văzură că mînă un porc **alb** cu gînd să-l dăruiască împăratului, **se** mirară **şi** începură să rîdă.

Cineva spuse :

— Du-l mai repede acasă ! Ce mare lucru e un porc alb ? Noi avem cu toţii porci albi.

Altul spuse :

— Mai bine taie-l aici şi mănîncă-l, o fi departe pînă la tine acasă, să nu moară pe drum.

Al treilea spuse :

— Mai bine vinde-mi-l mie ! Îţi voi da cîţiva bănuţi, căci de la împărat nu vei căpăta nici un ban, ba va pune slugile să te şi bată. Crezi că-i mare lucru un porc alb ? Deschide-ţi bine ochii !

Ţăranul nu crezu o iotă din vorbele lor, socotind că vor să pună mîna pe porcul lui prin minciuni, ca apoi să-l vîndă împăratului şi le spuse :

— Ce credeţi că sînt un prost ? Să nu cumva să vă treacă prin cap că prin minciuni veţi pune mîna pe comoara mea. Mă voi duce singur la împărat şi voi primi o mare răsplată.

Şi iar porni la drum. Nu vă pot spune cît timp a mers pînă a dat de curtea împăratului. Cînd auziră străjile că un om a adus în dar împăratului un porc alb jigărit şi murdar şi că-l mai laudă că este o adevărată comoară, nu numai că nu-l lăsară să intre, dar îl şi ocărîră. Ţăranul nu ascultă pe nimeni şi ţinu morţiş să ajungă la împărat.

— Mişcă-te, prostule, mai repede de aici ! începură să ţipe la el străjerii şi să-l bată.

Dar ţăranul nu se potoli şi se hotărî să afle ce culoare au porcii împăratului. Se apropie, se uită şi într-adevăr văzu că împăratul are mulţi porci albi. Îşi lăsă capul în piept şi porni încet spre casă. Iar porcul slăbi aşa de mult din cauza drumului lung, că nu mai era bun de nimic ; şi ţăranul nu mai ajunse acasă cu el, pentru că porcul muri pe drum.

Şoarecele de munte şi şoarecele de oraş

ODATĂ, şoarecele, care locuia în munţi, a ieşit să se plimbe şi a întîlnit pe drum un şoarece din oraş. Au intrat în vorbă şi s-au plăcut foarte mult unul pe altul. Din acea zi au început să se plimbe adesea împreună şi au devenit prieteni nedespărţiţi.

Într-o bună zi şoarecele de munte i-a spus şoarecelui de oraş :

— Ascultă, dragă frăţioare, ţie, care locuieşti tot timpul în oraş, desigur ţi s-a făcut lehamite de hrana orăşenilor.

— Nu vrei să guşti nişte bucate proaspete şi fragede ?

— Haide la mine, te voi ospăta ca să mă ţii minte !

Şoarecele de oraş a primit cu bucurie. Şoarecele de munte şi-a dus prietenul în vizuina sa, a scos din cămară arahide, cartofi dulci şi fel de fel de boabe din care oaspetele a mîncat cu poftă.

Mulţumit de ospitalitate, l-a invitat din toată inima la el şi pe şoarecele de munte, ca să guste slănină, zahăr şi fursecuri. Şoarecele de munte nu mai putea de bucurie, deoarece niciodată nu încercase asemenea delicatese. A doua zi, şoarecii s-au îndreptat spre oraş. Prietenul de la oraş locuia în pivniţa unei băcănii şi întotdeauna avea din belşug tot felul de bunătăţi.

Vorbind despre una, despre alta, s-au strecurat de sub podea, s-au tăvălit prin zahăr, au gustat afumăturile şi au mîncat pe săturate.

Deodată, şoarecele de munte a zărit într-un colţ un vas mare de lut.

— Frăţioare, a strigat el şoarecelui de oraş, aici ce mai este ?

— O, aici este un ulei foarte gustos şi gras, dar să nu bei mult din el. Gustă dacă doreşti !

Cu toate că era prea sătul, şoarecele de munte s-a lăcomit şi la ulei. L-a rugat pe prietenul său să-l ţină strîns cu dinţii de vîrful cozii şi a coborît în vas.

Uleiul era atît de galben şi de limpede, încît se putea vedea fundul vasului.

Şoarecele de munte stătu atîrnat de propria-i coadă ca de o frînghie şi bău cu nesaţ din ulei.

După aceea strigă şoarecelui de oraş :

— Nu mai pot să beau, trage-mă în sus !

Trăgîndu-l de coadă, şoarecele de oraş i-a spus :

— Haide, frăţioare, de aici. Vreau să te scot teafăr, deoarece nu prea departe de noi se plimbă motanul ca şi cum nu ne-ar fi zărit.

— A, nu-i nimic, nu te teme, îi răspunse şoarecele de munte, îmi place foarte mult uleiul, mai vreau să beau.

A răsuflat şi a coborît din nou în vas, iar şoarecele de oraş stătea pe marginea vasului, ţinînd între dinţi coada prietenului.

Deodată, fereastra s-a deschis şi s-a ivit un motan mare şi negru.

— Ah, frăţioare, ieşi ! a strigat şoarecele de oraş şi fireşte a dat drumul cozii prietenului său.

„Pleosc” s-a auzit din vas. Şoarecele de munte căzuse în ulei. A încercat să înoate, dar n-a putut, întrucît se îngreunase foarte mult, şi aşa s-a înecat.

Bărbatul cel tont

O FEMEIE avea un bărbat foarte prost. Nu ştia să facă nimic, iar dacă se apuca de ceva ieşea tocmai pe dos.

Odată nevasta l-a trimis la nişte neamuri după războiul de ţesut. La întoarcere, bărbatul obosit se aşeză la marginea drumului ca să se odihnească. Stînd aşa privi la unealta din faţa lui şi îi spuse : „Dacă ai patru picioare, de ce să te mai car eu ? Du-te singur, poate ai să mă şi întreci !”

Şi puse războiul de ţesut în mijlocul drumului, plecînd singur mai departe.

Cum a ajuns acasă, nevasta l-a şi întrebat de război.

— I-am spus să vină singur aici, doar are patru picioare. Va veni cu siguranţă, răspunse bărbatul.

— Ce tot spui ? Doar un război de ţesut nu poate să umble. Picioarele lui sînt de lemn. Fugi inapoi şi adu-l !

Dar se întunecase şi bărbatul se hotărî să lase pe a doua zi. În zori, se întoarse să ia războiul de ţesut pe care încă nu se uscase roua.

— Vai, sărmanul, cît de tare s-a grăbit, a obosit, ba chiar a transpirat, spuse bărbatul cel tont şi-l luă acasă.

După cîteva zile nevasta îi spuse să ducă la piaţă pînza pe care o ţesuse ea.

Bărbatul văzu pe drum doi stîlpi. Crezînd că sînt oameni strigă :

— Ei ! Nu aveţi nevoie de nişte pînză ?

Stîlpii nu scoaseră o vorbă.

— Haide, luaţi nişte pînză, stărui bărbatul.

Se apropie şi puse pînza lîngă stîlp.

— Luaţi-o ! Dar banii unde sînt ?

O vacă din împrejurimi mugi : Muu !

Iar el înţelese : „Nu”.

— Bine, dacă azi nu aveţi bani am să vin mîine.

— Cui ai vîndut pînza ? îl întrebă nevasta.

— La doi flăcăi, răspunse bărbatul. Ei stăteau lîngă drum şi tăceau, însă cînd i-am întrebat de bani au spus că n-au.

Nevasta i-a pus mai multe întrebări şi îndată a priceput şi l-a trimis să aducă pînza înapoi.

S-a întors chiar în acel loc, dar sulul de pînză nu era nicăieri. Deodată, zări pe drum mai mulţi oameni îmbrăcaţi în haine albe, semn de doliu la chinezi, căci era o procesiune de înmormîntare.

Atunci bărbatul s-a gîndit că ei sînt hoţii şi începu să-i ocărască.

— Daţi-mi pînza mea, dacă nu, vă bat.

Oamenii puseră mîna pe el şi-l snopiră în bătăi. Cînd a venit acasă şi i s-a plîns nevestei, ea îi spuse :

— Prostule, era o înmormîntare. Mai bine i-ai fi ajutat să ducă sicriul. Atunci ei ţi-ar fi mulţumit şi nu te-ar fi bătut.

— Bine, data viitoare voi fi mai deştept, i-a promis bărbatul şi s-a dus să se plimbe.

Merse ce merse şi văzu venind spre el nişte hamali care duceau o litieră împodobită.

— Ei, voi ! strigă el. Aşteptaţi-mă să vă ajut să duceţi sicriul.

Auzind una ca asta, hamalii îl luară la bătaie.

Omul se întoarse acasă cu lacrimi în ochi. Cînd nevasta află de cele întîmplate rîse cu poftă :

— N-ai pic de minte ! Litiera de nuntă ai luat-o drept sicriu. Trebuia să zîmbeşti, să baţi din palme.

— Bine, altă dată am să ştiu ce să fac, mormăi bărbatul şi se duse la culcare.

Dimineaţa, cum ieşi pe stradă, văzu că vecinilor le arde casa.. Se apropie şi privi. Îi plăcea să se uite la flăcări şi deodată zîmbi, bătu din palme şi începu să danseze. Iar oamenii îl luară din nou la bătaie.

Se întoarse acasă şi începu să se jeluie :

— Sărmanul şi nenorocitul de mine, toţi mă bat, nimănui nu-i pot fi pe plac.

Nevasta îşi ridică braţele deznădăjduită.

— Of, că tont mai eşti ! Cum poţi să baţi din palme cînd arde casa cuiva ? Mai bine ai fi luat o căldare cu apă şi ai fi turnat peste foc.

Auzind-o bărbatul se hotărî să dea neapărat peste un foc şi să-l stingă.

Plecă prin sat şi ajunse la o fierărie. Acolo văzu cum se înălţau flăcările şi scînteile zburînd peste tot.

Luă imediat o căldare cu apă şi o turnă peste foc. Atunci au venit fierarii şi l-au bătut atît de tare, că abia a ajuns pînă acasă.

— Of — se jelui femeia — oare cum este cu putinţă să torni apă peste focul din fierărie ? Dacă ai fi bătut cu barosul pe nicovală, fierarii ţi-ar fi mulţumit.

— Bine. Acum ştiu ce am de făcut, se bucură bărbatul.

În aceeaşi zi văzu că doi se bat. Se loveau cu bastoanele şi strigau fiecare cît îl ţinea gura de tare.

Bărbatul cel tont se apropie de ei, luă de pe jos bastonul şi începu să lovească în toate părţile.

Cei doi uitară de cearta lor şi se repeziră la el. Abia reuşi să scape teafăr. Atunci nevasta îi zise :

— Prostule, cînd doi se bat trebuie să-i desparţi.

În curînd bărbatul făcu cum îl învăţase nevasta ; dar de data asta nu mai era bucuros.

Erau doi tauri, iar el s-a apucat să-i despartă. Un taur îl ridică în coarne şi-l aruncă departe.

Abia spre seară îl găsiră mai mult mort decît viu.

Muntele Huantungşanvan

În provincia Cijeţian există un munte care se numeşte Muntele de aramă. Deşi nu se scoate aramă din el, muntele se numeşte totuşi de aramă. De ce se numeşte aşa o să aflăm din legenda „Muntele de aramă".

Se povesteşte că foarte demult, la poalele muntelui trăia un boier care avea mult pămînt şi bogăţii nenumărate ; dar lui tot nu-i ajungeau şi se gîndea mereu cum să şi le sporească.

Odată, cînd boierul stătea în sala unde se primesc musafirii, a auzit la poartă sunetul mătăniilor de lemn şi în sală a intrat un preot. Salutîndu-l pe boier, el a murmurat :

— Fă-ţi pomană, stăpîne, pentru lumînări aromate şi untdelemn de candele şi vei fi răsplătit cu mulţi fii şi nepoţi, cu o mare fericire şi viaţă lungă.

Boierul, cum a auzit că i se cer bani, s-a înverzit la faţă, a început să strige :

— Ieşi afară, afară, afară, eu n-am bani.

— Dacă n-ai bani, poţi să dai orez, a spus preotul.

— Nu numai că n-am orez, dar nici măcar tărîţe.

Dar preotul nu pleca şi continua să se milogească :

— Fie-ţi milă, stăpîne, dă ceva pentru lumînări aromate şi untdelemn de candele. Am puterea de a transforma orice lucru în aur, argint şi pietre preţioase.

Cînd a auzit boierul că preotul are o asemenea artă, a ciulit urechile şi s-a gîndit : „Poate că acest preot vrea pur şi simplu să ia bani de la mine. Dar dacă el poate transforma lucrurile în aur, de ce umblă

şi cerşeşte ? Poate că spune adevărul sau poate minte. Dacă vrea să mă înşele, voi face aşa încît oricum nu va primi nimic, doar că va mînca de pomană de cîteva ori.”

După ce s-a gîndit astfel a zîmbit şi a spus :

— Acum n-am bani. Vino după cîteva zile. Tu spui că poţi să preschimbi pietrele în aur, este adevărat ?

— Eu nu mint niciodată, răspunse preotul.

— Într-adevăr, ştii să transformi metalul în aur, argint şi pietre preţioase ?

— Într-adevăr, ştiu, repetă preotul.

Boierul se bucură tare mult, dar luînd un aer nepăsător, zise :

— Am destul aur, argint şi pietre preţioase, dar niciodată n-am văzut cum se face aurul. Arată-mi, vrei ?

— Bine, spuse preotul.

Boierul îndată a ordonat slugilor să-l ducă pe preot într-o cameră şi să-i dea de mîncare. După ce acesta mîncă, îi spuse din nou :

— Fă-mi douăzeci de liani de argint, bine ?

— Bine, zise preotul, mîine dimineaţă îi vei găsi.

Seara, boierul ordonă slujitorilor :

— Uitaţi-vă cu atenţie după preot, nu-l lăsaţi să fugă, dacă va dispărea ceva, voi veţi răspunde.

De obicei, stăpînul se scula foarte tîrziu, dar de data asta nici nu mijise bine de ziuă cînd se sculă. A alergat în camera unde dormea preotul şi s-a uitat înăuntru. Cînd a văzut că preotul doarme s-a liniştit şi s-a întors să mai aţipească.

Cînd boierul s-a sculat a doua oară, preotul îl aştepta de mult în salon. Cum a intrat, preotul i-a şi dat douăzeci de liani de argint.

Bogatul a cîntărit în mînă argintul, l-a încercat cu dinţii şi a văzut că este bun. De bucurie, ochii îi

luceau şi vorbea întruna. Îi ceru preotului încă cincizeci de liani de aur şi a doua zi i-a primit.

A treia zi moşierul îl rugă de o sută de perle şi preotul îi numără exact o sută.

Aşa a trecut jumătate de lună. Boierul nu înceta să ceară ba una, ba alta. Preotul s-a plictisit şi i-a spus :

— Toate aceste bogăţii pe care ţi le-am dat le am de la o broască ţestoasă de aramă. Dar prea mult am cerut de la ea şi mai mult nu-mi va da. Dacă vrei, cere-i singur

Preotul a scos din sac o broască ţestoasă de aramă, a pus-o pe masă şi a plecat.

Broasca ţestoasă de aramă era cît un sfeşnic pentru lumînări şi pe lîngă asta nu era vie. Preotul spunea că ea poate transforma metalul în aur, argint şi pietre preţioase. Boierul nu prea credea, totuşi îngenunche în faţa ei şi fără să ridice capul murmură :

— Broască ţestoasă de aramă, dă-mi o comoară, broască ţestoasă, dă-mi o comoară.

Ochii broaştei ţestoase se micşorară, picioarele începură să se mişte şi-i spuse :

— Şi aurul, şi argintul, şi perlele pe care ţi le-am dat sînt luate de la prietenii şi rudele tale.

Boierul tot nu se potolea şi din nou se înclină şi spuse :

— Dacă n-a mai rămas la rude şi prieteni, atunci există la alţi oameni.

— Pentru ce-ţi trebuie atîtea bogăţii ? Tu nu ai măsură ?

— Aurul, argintul şi pietrele preţioase sînt iubite de toţi oamenii şi cu cît sînt mai multe, cu atît mai bine, răspunse lacomul.

— Încă mai vrei ? îl întrebă broasca.

— Mai vreau, repetă boierul şi începu să bată mătăniile cu mai mult sîrg.

Broasca ţestoasă de aramă s-a supărat, capul ei a început să crească încet şi ea a devenit de mărimea unui monument.

— Intră în burta mea şi ia-ţi comoara, spuse broasca ţestoasă şi într-o clipă deschise gura şi-l înghiţi pe moşier.

L-a înghiţit pe moşierul cel lacom şi împreună cu el toate bogăţiile ce erau în casa lui.

Trăia în locul acela un iobag, care lucrase înainte la acest bogat. Cînd stăpînul a dispărut şi iobagul a plecat în munţi să adune vreascuri. Odată auzi cum cineva îl strigă, atunci se întoarse imediat şi văzu o broască ţestoasă mare cît o masă. Aceasta era broasca ţestoasă de aramă.

— Dacă ţi-e greu, spune-mi ce-ţi trebuie şi eu te voi ajuta, i-a spus ea săracului.

— Nu mi-e greu, dar iată cuţitul cu care tai vreascurile este bont. Eh, dacă aş putea găsi un cuţit ascuţit ! dar n-am bani.

— Loveşte-mă de trei ori pe spate, şi spune : „Vreau un cuţit bun pentru tăiatul vreascurilor”, zise broasca ţestoasă.

Iobagul a făcut cum l-a învăţat broasca ţestoasă de aramă. Broasca a scos din gură un cuţit, atît de ascuţit, că nu numai lemnul, dar şi piatra o putea tăia.

Cînd iobagul se pregătea să plece, broasca ţestoasă îi spuse :

— Dacă rudele sau prietenii tăi au nevoie de ceva, să mă caute şi eu îi voi ajuta. Trebuie să repete de trei ori numele meu şi îndată voi apărea.

Se înapoie iobagul acasă şi povesti rudelor şi prietenilor despre întîlnirea sa din munţi. Şi acum toţi care n-aveau ce mînca sau care erau încercaţi de vreo boală şi nu aveau bani să cheme doctorul şi să cumpere medicamente fugeau la broasca ţestoasă de aramă şi ea de fiecare dată îi salva.

Vestea se răspîndi şi ajunse pînă la un leneş : „Dacă o voi ruga să-mi dea bani, ea nu-mi va da mulţi. Ce-ar fi să pun mîna pe ea, să-i despic burta şi să-i iau toate bogăţiile. Aşa ar fi mai bine” se gîndi el.

Leneşul luă un cuţit şi plecă în munţi.

— Broască ţestoasă de aramă ! strigă el de trei ori şi broasca ţestoasă apăru la chemarea lui.

— Ce doreşti ? îl întrebă ea.

Leneşul se prefăcu trist şi spuse :

— N-am ce mînca !

— Loveşte-mă de trei ori pe spate, i-a poruncit broasca ţestoasă.

S-a apropiat leneşul de broasca ţestoasă şi în loc s-o lovească în spate, a scos cuţitul să-i taie burta.

Dar broasca ţestoasă de aramă n-a aşteptat ca leneşul să o omoare ; a deschis gura şi l-a înghiţit.

De atunci, broasca ţestoasă de aramă s-a ascuns în munţi şi n-a mai ieşit la chemarea oamenilor. Nimeni n-a mai văzut-o. Numai uneori, înainte de ploaie, se poate auzi strigătul ei.

Iată de ce locuitorii de prin împrejurimi au numit acest munte — Muntele de aramă, „Huantungşanvan”.

Templul din nori

ÎN TRECĂTOAREA de pe muntele Taişan se află templul Utzimiao. La treizeci-patruzeci de paşi de el se poate vedea fundamentul altui templu, dar templul în sine nu se vede. Unde este oare templul ?

Se povesteşte că demult, cu mulţi ani în urmă, acest templu s-a ridicat deodată în aer şi aşa a rămas agăţat de nori între cer şi pămînt. De aceea oamenii l-au numit „Templul din nori”.

Iată cum s-a întîmplat :

Trăia cîndva în templu un călugăr bătrîn cu ucenicul său de doisprezece ani. Copilul şi-a pierdut de mic părinţii şi rudele l-au dat bătrînului călugăr să-l înveţe. Călugărul, ca toţi călugării, nu muncea, ci trăia din ceea ce arenda săracilor, din pămîntul care aparţinea mînăstirii. Lua pentru asta un preţ mare de la ei. Nici nu se gîndea să-l înveţe pe băiat şi-l obliga să muncească ziua şi noaptea. El ba mătura podeaua, ba îi gătea mîncarea, ba strîngea patul. N-avea timp nici să respire, să nu mai vorbim să alerge sau să se joace. Îl hrănea prost pe băiat, în schimb de bătăi şi ceartă băiatul era sătul pînă-n gît.

Călugărul avea mulţi prieteni — toţi ca şi el. În fiecare zi se strîngeau şi vorbeau despre vreme. Seara, înainte de culcare, bătrînul călugăr îi amintea, de obicei, micului său învăţăcel :

— După ce vei mătura curtea, să stropeşti florile. După ce stropeşti florile, să sădeşti legumele. După ce vei sădi legumele, să aduci apă...

Şi aşa, la nesfîrşit, şi nu uita niciodată să adauge :

— Dacă nu vei face tot, călcîiele tale vor primi o porţie serioasă de lovituri de bambus.

Spre sfîrşitul zilei picioarele băiatului erau ca nişte butuci şi era frînt de oboseală. Iar perna era deseori noaptea udă de lacrimi.

Odată sădea legume la cîmp. Deodată a auzit pe cineva strigîndu-l. A ridicat capul şi a văzut două fetiţe venind direct spre el. Erau amîndouă îmbrăcate la fel, în scurte roşii şi pantofi tot roşii, iar pe cap aveau două codiţe minunate. Fetiţele erau mici şi rotunjoare ca două ridichi.

— Ce faci aici ? l-au întrebat fetiţele pe băiat.

— Iată, fac şănţuleţe şi sădesc legume, a răspuns el.

Atunci fetiţele au început să-l ajute pe băiat. Munca mergea strună şi repede au sfîrşit totul. Fetiţele i-au spus să se joace cu ele un joc vesel.

S-a întunecat şi a venit timpul ca fetiţele să plece. Ele i-au poruncit băiatului să nu povestească nimic bătrînului călugăr despre ele.

A doua zi, fetiţele au mai adus şi alte fetiţe cu ele, care le semănau ca două picături de apă. Şi de data asta l-au ajutat pe băiat. Iar după ce au terminat treaba, din nou s-au jucat. Fetiţele au aflat că băiatul nu mănîncă pe săturate şi i-au adus diferite bunătăţi.

A trecut cîtva timp şi băiatul şi fetiţele s-au împrietenit tare, dar noile prietene niciodată nu l-au invitat la ele. Cînd le întreba unde locuiesc, fetiţele doar chicoteau : „Hi, hi” arătînd undeva departe şi spuneau : „Acolo”.

De cînd apăruseră aceste prietene, sprîncenele băiatului nu se mai încruntaseră de tristeţe, iar faţa lui slabă şi palidă ca ceara se îmbujorase şi se rotunjise.

Bătrînul călugăr, observînd veselia învăţăcelului s-a supărat :

— De ce eşti aşa vesel în ultimul timp ? Care ţi-e bucuria?

— Eu lucrez mult şi bine şi mănînc bine, iată de ce sînt vesel, a răspuns băiatul.

— Aha ! înseamnă că te oblig să munceşti prea puţin ? Bine, acum, după ce vei termina toată treaba în casă, trebuie să mergi în fiecare zi în pădure şi să aduci două legături de vreascuri.

Dar ce însemna oare pentru băiat să adune două legături de vreascuri ? Să fie chiar mai multe el tot nu s-ar fi întristat, doar prietenele îl vor ajuta.

Fetiţele îl încurajau în toate. Cît n-ai fi putut înghiţi o turtă mică, ele reuşeau să facă tot ce poruncise călugărul, apoi alergau şi săreau în pădure, rupeau fructe sălbatice, flori roşii cu parfum plăcut, îşi spălau în apa de izvor faţa şi mîinile, prindeau raci printre pietre, iar cînd erau obosite de joacă, se aşezau să se odihnească şi pînă la apusul soarelui aveau timp să-şi spună poveşti şi diferite istorioare.

Bătrînul călugăr îi tot dădea băiatului munci multe, una mai grea decît alta şi, spre uimirea lui, băiatul făcea totul, fără să spună o vorbă. Atunci în sufletul călugărului a încolţit o îndoială.

Într-o seară, a închis templul şi supărat l-a luat pe băiat de ureche şi a început să-i pună tot felul de întrebări. Dar băiatul nu i-a spus adevărul.

Atunci bătrînul a hotărît să facă altfel şi cu o voce mieroasă a început să-i vorbească :

— Dacă îmi vei spune adevărul, eu mă voi purta cu tine precum cu fiul meu. Şi chiar dacă nu-mi vei spune tot, o să aflu despre ce este vorba.

Băiatul era încă prea mic şi bătrînul călugăr a reuşit în cele din urmă să-l înşele şi astfel a povestit totul bătrînului.

Călugărul s-a încruntat, apoi s-a gîndit, şi s-a tot gîndit iar sprîncenele i s-au întins, ochii i s-au înveselit şi l-a bătut prieteneşte pe umăr.

— Bine, foarte bine că a dat un asemenea noroc peste tine. Dar de ce prietenele tale nu te cheamă niciodată în vizită? Trebuie neapărat să aflăm unde trăiesc şi eu te voi ajuta. Ia o aţă lungă şi leag-o pe neobservate de rochia uneia dintre fetiţe. După aţă noi le vom găsi casa.

A doua zi, din nou au venit fetiţele. Ca întotdeauna la început l-au ajutat pe băiat, iar apoi cu toţii s-au jucat. Cînd a venit timpul ca fetiţele să plece acasă, băiatul a legat pe neobservate de haina uneia din ele aţa, iar capătul celălalt l-a agăţat de copac şi s-a întors la templu. Dimineaţa, bătrînul călugăr s-a dus că caute după fir casa fetelor. Firul ducea departe, departe în pădure şi dispărea sub pămînt. Bucuros a venit într-un suflet călugărul acasă, i-a poruncit băiatului să ia cazmaua şi l-a dus la locul unde a dispărut aţa.

Cînd băiatul a săpat o groapă mică, au văzut că aţa este legată de o rădăcină. Călugărul a pornit să sape alături şi acolo era tot o rădăcină. Au scos o legătură mare de rădăcini.

Călugărul s-a întors în templu, a pus legătura în dulap, iar patru rădăcini le-a aruncat în ceaun, a turnat apă şi a făcut focul. După cîtva timp din ceaun a început să se înalţe un abur mirositor. Atunci bătrînul i-a poruncit băiatului :

— Ai grijă de foc, numai să nu îndrăzneşti să deschizi capacul. Dacă-l vei ridica, păzeşte-ţi oasele. Eu mă voi duce să-mi vizitez puţin prietenii.

Băiatului îi era dor de prietenele sale, doar nu le văzuse toată ziua. Deodată din camera interioară a templului s-a auzit un plînset de copil şi vocea cuiva, parcă vorbind din vasul mare de lut, l-a strigat pe nume.

El a intrat în cameră, s-a uitat în jur şi n-a văzut pe nimeni. Dar vocea iar l-a strigat. De data asta băiatul a înţeles că cineva este încuiat în dulap. Fără să stea mult pe gînduri a rupt lacătul şi a deschis dulapul. Şi din el una după alta au sărit prietenele lui.

Cea mai mare dintre fetiţe i-a spus cu reproş :

— Cum de nu-ţi este ruşine ? Tu i-ai povestit călugărului cel rău despre noi şi ai omorît patru din surorile noastre, dar şi noi nu se ştie dacă vom ajunge acasă. Ce să facem acum ?

— Nici eu nu mai pot rămîne aici, a spus cu disperare băiatul. Bătrînul călugăr va afla că v-am eliberat şi n-o să-mi fie bine.

Fetiţei i s-a făcut milă de el.

— Să lăsăm toate la o parte. Ce a fost a fost. Pe surorile noastre tot nu putem să le mai înviem. Trebuie să ne salvăm, înainte de a veni călugărul cel rău. M-am gîndit ce să facem !

Şi fetiţa i-a poruncit să ia din ceaun supă şi s-o toarne pe pămînt. Băiatul a făcut aşa şi podeaua a început să se ridice în sus.

Între timp, bătrînul călugăr a trecut pe la toţi prietenii şi i-a invitat la el. Pe drum el povestea călugărilor :

— Am găsit pe cîmp multe rădăcini asemănătoare. Ele fierb acum în ceaun şi probabil că s-au trezit la viaţă. Noi vom bea tot ceaunul şi fiertura ne va întineri cu mulţi ani. Apoi vom fierbe şi celelalte rădăcini şi...

Dar călugărul n-a mai apucat să sfîrşească, a ridicat capul şi a văzut templul legănîndu-se şi ridicîndu-se încet, încet în sus.

— Vai, vai, vai, a strigat călugărul şi s-a repezit spre templu. Bătrînul s-a agăţat de o crăpătură şi a

rămas agăţat în aer încercînd să oprească înălţarea templului.

Povestea fără sfîrşit

TRĂIA ODATĂ un împărat, căruia mai mult decît orice pe lume îi plăcea să asculte poveşti.

Împăratul îi pusese pe toţi să-i povestească. Dar nu ştiu cum se făcea, că tocmai cînd se ajungea la ceva interesant, povestea se termina. Aceasta îl supăra pe împărat şi poruncea să fie omorît povestitorul.

Împăratul nu voia să asculte poveşti obişnuite şi i-ar fi plăcut o poveste care să nu se termine niciodată.

În fiecare zi trimitea slujbaşii şi soldaţii, să-i aducă oameni care ştiau poveşti.

Oamenii îşi alegeau poveştile cele mai lungi, dar chiar şi poveştile cele mai lungi aveau un sfîrşit. Toţi povestitorii împăratului au fost omorîţi şi nici un om nu s-a mai întors de la palatul împăratului.

Odată a fost adus la împărat un tînăr. Tînărul nu se temea deloc şi îi spuse împăratului o poveste fără sfîrşit.

— Demult, demult trăia un împărat, atît de bogat, ca nimeni altul. Grîne avea atît de multe, încît oamenii nici nu ştiau unde să le pună. Atunci a chemat un dulgher şi i-a poruncit să-i construiască un hambar, atît de mare, încît să nu i se vadă capătul. Din vremurile cele mai îndepărtate şi pînă în ziua aceea nu se văzuse un hambar mai mare. Grînele lui ajungeau pînă sus. Dar cînd i-au construit n-au băgat de seamă că rămăsese o spărtură nici mică, nici mare, cît ar încăpea o vrabie. Stoluri de vrăbii zburau spre hambar.

Spărtura era mică, întocmai cît o vrabie. Venea prima vrabie, venea cea de a doua, după aceea a treia

lua grăunţe şi zbura..., apoi a patra, după aceea mai venea una şi încă una...

Împăratul care asculta cu atenţie a văzut că aici povestea se repetă şi nemaiavînd răbdare, l-a întrerupt pe tînăr întrebîndu-l :

— Nu-i aşa că vrăbiile au luat toate grăunţele ? Ce s-a întîmplat după aceea ?

— Ele nu le-au luat pe toate, nu s-au grăbit, a fost răspunsul.

Împăratul foarte mult dorea să ştie ce s-a întîmplat mai departe şi întrebă iar :

— De exemplu, dacă toate ar fi fost luate, ce ar fi urmat ?

— Imediat veţi şti ce s-a întîmplat după aceea, trebuie să aşteptaţi pînă cînd toate vor fi îuate, a zis tînărul.

Împăratul ardea de nerăbdare să ştie ce s-a întîmplat după aceea şi i-a dat voie tînărului să continue.

Din zori şi pînă-n seară tînărul repeta întruna : vrabia a venit, vrabia a zburat, a luat grăunţele şi a zburat afară. Şi aşa zile în şir a tot povestit neîncetat, trecînd de la o vrabie la alta. Nemaiavînd răbdare, împăratul l-a întrebat iar :

— Au terminat repede toate grînele ?

— Nu încă, a răspuns tînărul.

A trecut o zi, a trecut o noapte, au trecut multe zile şi multe nopţi. Dar vrăbiile tot n-au putut termina grînele din hambar. Împăratul s-a înfuriat din ce în ce mai tare :

— De ce pînă acum n-au mîncat toate grînele ? l-a întrebat în cele din urmă pe tînăr.

— Nu puteau aşa de repede, pentru că hambarul era mare, nici nu se ştia cîte boabe erau. Cine ştie cît timp ar fi trebuit să treacă pentru ca vrăbiile să termine toate grînele !

Împăratul n-a mai vrut să asculte mai departe această poveste şi a poruncit să fie omorît tînărul. Dar tînărul îi spuse :

— De fapt v-am spus o poveste fără sfîrşit. Sfîrşitul ei încă nu se vede. Cum puteţi să mă omorîţi ?

Împăratul nu putu să-i răspundă nimic şi-l lăsă să plece acasă.

Comoara

ODATĂ un prefect judeca furtul unor bijuterii. Hoţii ştiau că prefectul este foarte lacom şi au găsit mijlocul să-i transmită că vor să-i dăruiască comoara şi-l roagă numai să fie binevoitor faţă de ei şi să-i ierte.

Prefectul a lăsat să se înţeleagă că-i ajută.

— Stăpîne, au spus înainte de plecare hoţii, comoara este ascunsă în această cutie, care este fermecată. Omul care o va deschide trebuie să fie cinstit, dacă însă nu este curat la suflet, atunci comoara poate să dispară într-o clipă.

Prefectul ştia cum este el şi cu o asemenea condiţie nu îndrăznea să deschidă cutia şi să privească comoara.

Dar într-o zi n-a mai rezistat, a pregătit o masă la care a invitat pe slujbaşii lui. Cînd toţi au închinat de trei ori şi şi-au golit paharele, prefectul a scos cutia roşie sculptată şi a spus :

— În această cutie este ascunsă o comoară, dar o poate deschide numai un om drept, a cărui conştiinţă este absolut curată. Dacă cutia va fi deschisă de un om cu conştiinţa pătată, comoara va dispărea imediat. Astăzi v-am invitat dinadins ca cel mai cinstit dintre voi să deschidă cutia.

Spunînd acestea, prefectul s-a aşezat. A trecut mult timp şi toţi se uitau unii la alţii, neîndrăznind să vorbească şi cu atît mai mult să se apropie de cutie. Prefectul s-a supărat. Atunci unul dintre servitori, care le turna vin, spuse:

— Stăpîne, permiteţi-mi să o deschid eu.

„Să permit unei slugi să deschidă cutia cu o asemenea comoară nu prea este potrivit”, se gîndi prefectul, dar n-avea încotro şi trebui să accepte.

Musafirii începură să se agite, se sculară de la locurile lor şi înconjurară cutia. Ei vorbeau între ei şi aşteptau lungindu-şi gîturile.

În sfîrşit, capacul a fost ridicat şi atunci se auzi ţipătul prefectului. Cutia era goală.

Despre Lion Şan-Bo, Ciju Iu-Tai şi păsările nevăzute

TRĂIA ODATĂ în China o fată care se numea Ciju Iu-tai. Era tare frumoasă şi deşteaptă ; nu numai că desena frumos dragonii şi broda pasărea Phenix, dar cunoştea şi hieroglifele şi putea să citească cărţile vechi.

Iu-tai s-a hotărît să meargă în oraşul Hancijou la un cărturar vestit pentru a învăţa de la el înţelepciunea. Dar ştia că obiceiurile locului nu îngăduiau fetelor să meargă singure spre ţinuturi îndepărtate.

Aşa că Iu-tai s-a îmbrăcat în haine bărbăteşti şi a pornit pe drumul ce duce la Hancijou. Ajungînd la cărturar s-a plecat în faţa portretului lui Confucius şi după aceea în faţa cărturarului, şi a dat bineţe tuturor învăţăceilor.

Printre discipoli era un tînăr pe nume Lian Şan-bo. De la început tînărul i-a plăcut lui Iu-tai. Şan-bo era nu numai frumos şi bun, dar învăţa şi foarte bine. Pe zi ce trecea prietenia lor devenea tot mai trainică. Nici o clipă nu se despărţeau unul de altul, dar tînărului nici prin cap nu-i trecea că Iu-tai este fată. Ea desigur nu i-a destăinuit decît pe jumătate secretul ei, iar pe tînărul cufundat în învăţătură era uşor să-l amăgească. Ceilalţi învăţăcei nici pe departe nu se gîndeau la aşa ceva. Şi nimeni nu a observat nimic în afară de soţia cărturarului, care i-a spus într-o zi soţului :

— Oare tu nu vezi că Iu-tai este îmbrăcată bărbăteşte ?

— Dar ce-ţi veni! s-a mirat cărturarul.

— Bărbaţii cînd se înclină în faţa portretului lui Con- fucius, se lasă mai întîi pe genunchiul stîng, iar femeile pe cel drept. Cum de nu ai observat că în ziua cînd Iu-tai a venit pentru prima dată la şcoală şi s-a înclinat lui Confucius s-a lăsat pe genunchiul drept ?

— Ei, asta este prea puţin pentru a fi siguri că este fată, zise cărturarul. Vezi, Iu-tai nu s-a mai trădat prin nimic altceva.

Şi cum femeia nu l-a convins, cărturarul nu a crezut-o. Dar ea nu s-a liniştit. Cum să n-o creadă bărbatul ?

Într-o zi, soţia cărturarului a invitat-o pe Ciju Iu-tai la ea acasă, i-a dat vin şi după ce a băut puţin, fata nefiind obişnuită s-a îmbătat repede şi i-a spus tot adevărul.

Trezindu-se dimineaţa, Iu-tai şi-a adus aminte că a dezvăluit taina sa soţiei cărturarului. Nu mai putea să rămînă în şcoală. I-a spus lui Lian Şan-bo că trebuie să se întoarcă fără zăbavă acasă. Inima tînărului s-a umplut de tristeţe. S-a gîndit la mii de motive şi la sute de mijloace pentru a-şi reţine prietenul. Dar totul a fost în zadar. Iu-tai şi-a adunat lucrurile, iar Lian Şan-bo a pornit s-o conducă. Au mers mult împreună şi nu aveau putere să se despartă şi mereu amînau clipa despărţirii.

Hancijoul rămăsese departe în urmă, dar Şan-bo tot mai mergea alături de prietenul său. Iu-tai tare ar fi vrut să-i spuie tînărului cine este ea în realitate. Nădăjduia că tînărul se va îndrăgosti de ea şi că se va putea cîndva ca soarta să-i unească. Dar fata nu putea să-i spună direct şi s-a hotărît să-i dea de înţeles prin pilde. Iu-tai a văzut pe cer o pereche de lebede şi a spus :

— Frate Şan-bo, priveşte perechea de lebede care s-a ridicat sus, sus deasupra lacului. Vezi cum lebăda a zburat, în faţă, iar soţul ei zboară în urmă şi rîde vesel: „ha, ha”. Ce bine se simt împreună.

Dar Şan-bo n-a înţeles la ce se gîndea fata. Au mai mers puţin şi din nou a spus Iu-tai :

— Frate Şan-bo, vezi tăietorul de lemne care coboară din munţi ? Pentru soţie şi copii duce el vreascuri. Acum va fi cald în casa lor.

Iarăşi n-a înţeles Şan-bo despre ce e vorba.

Au mai mers încă puţin şi Iu-tai a spus :

— Frate Şan-bo, priveşte perechea de gîşte sălbatice, care se roteşte deasupra noastră. Iată una s-a întors spre răsărit, iar cealaltă spre apus. Gîşte, gîşte, de ce vă despărţiţi ? Zburaţi împreună mai departe.

Şi Şan-bo tot n-a înţeles nimic.

— Frate Iu-tai, mie îmi este foarte greu, vezi în curînd trebuie să ne despărţim, iar tu te-ai apucat să vorbeşti despre păsări şi tăietori de lemne. Nu despre aceasta ar trebui să vorbim ! a spus supărat Şan-bo.

— Bine, dacă tu nu vrei, eu nu voi mai spune nimic, iar vremea despărţirii deja a sosit, tu şi aşa m-ai condus destul de departe.

— Dar eu nu pot, Iu-tai, să mă despart de tine. Dă-mi voie să te mai conduc puţin.

— Frate Şan-bo, îţi mulţumesc foarte mult pentru prietenia ta. Aş vrea ca înainte de a ne despărţi să-ţi spun un lucru foarte important. Tu încă n-ai o logodnică, iar eu acasă am o soră, care-mi seamănă foarte mult, este deşteaptă şi-ţi va fi o soţie bună. Cum mă întorc am să vorbesc cu tata să primească să o mărite cu tine. Eşti de acord ? Numai să vii la noi cît mai repede. Mă voi strădui să aranjez totul.

— Neapărat voi veni la voi, a exclamat Şan-bo şi au mai mers cîţiva paşi.

Un rîuleţ le-a tăiat calea. Iu-tai a privit apa şi i-a spus lui Şan-bo :

— Uită-te, Şan-bo, oare rîuleţul este adînc ? Du-te repede în sat, după beţe de bambus ca să facem o plută şi să trecem pe malul celălalt.

Şan-bo s-a îndreptat spre sat, iar Iu-tai în acest timp a trecut pe malul celălalt.

Cînd Şan-bo a sosit gîfîind cu legătura de beţe, Iu- tai era deja pe malul celălalt.

— Frate Iu-tai de ce nu m-ai aşteptat şi pe mine ?

— Iartă-mă, frate Şan-bo, dar este timpul să ne despărţim. Nu mă conduce mai departe şi întoarce-te acasă. Numai să nu uiţi făgăduiala. Vino la noi acasă cît mai repede !

Timpul s-a scurs ca apa. Iu-tai de mult locuia iar acasă. Într-o dimineaţă, Lian Şan-bo şi-a adus aminte de cuvintele lui Ciju Iu-tai despre sora ei şi de promisiunea lui. Şi în aceeaşi zi a purces la drum.

Ajungînd la casa lui Iu-tai tînărul a bătut la poartă şi a spus pricina venirii sale. A fost invitat să ia loc în sala mare, unde a aşteptat pînă i s-a urît şi nimeni nu a venit la el.

Nu trecuse mult de cînd părinţii lui Iu-tai reuşiseră să o mărite fără consimţămîntul ei. De aceea ea n-a putut să vină. Îi venea foarte greu să-şi vadă prietenul. Şan-bo era plin de speranţe, dar degeaba, nimeni nu se arăta.

În sfîrşit, tînărul şi-a pierdut răbdarea, s-a supărat şi nemaiţinînd seama de cei şapte ani de acasă, a făcut un mare tărăboi şi a spart toate vasele din sală.

Lui Iu-tai nu i-a mai rămas altceva de făcut decît să meargă la el. De abia acum a înţeles Şan-bo că prietenul său nu era băiat, ci fată. Într-adevăr frumoasă, într-adevăr ca o zînă. Acum a înţeles Şan-bo că prietenul cu care a stat la masă este fată. Privind cu speranţă la Iu-tai a întrebat-o :

— Îţi aminteşti despre ce am vorbit cînd ne-am despărţit?

— Ai, oare atunci nu ţi-am spus să vii cît mai repede ? Tu ai sosit tîrziu. Noi nu avem voie nici să visăm unul la altul. Părinţii deja m-au dat în familia Ma. Acum aparţin acestei familii şi nu am voie nici măcar să mă văd cu tine.

— Ai, ai ! doar atît a mai putut să rostească Şan-bo, reţinîndu-şi lacrimile şi zdrobit de supărare s-a întors acasă.

Întorcîndu-se acasă, tînărul s-a îmbolnăvit de dorul ei, pentru că dragostea lor era nefericită. Nici un fel de leac nu te poate vindeca de această boală. Pe patul de moarte, Şan-bo a rugat-o pe mama lui să se ducă la Ciju Iu-tai şi să o întrebe dacă nu ştie cumva un mijloc de a-l salva.

Fata a ascultat-o cu tristeţe pe mama prietenului ei iubit şi i-a spus :

— Nimic în afară de coarnele bătrînului dragon nu vor vindeca boala lui.

Cînd mama lui Şan-bo i-a transmis răspunsul lui Iu-tai, tînărul a înţeles că nu mai există scăpare şi că boala lui e fără leac.

Şan-bo i-a spus mamei sale :

— Îngroapă-mă lîngă drumul care duce de la casa Ciju la casa Ma ! şi cu aceste cuvinte tînărul şi-a luat rămas bun de la oameni.

A sosit ziua nunţii lui Ciju Iu-tai. Mirele Ma plin de sine şi ţanţoş a ieşit la poartă să întîmpine litiera de nuntă, care s-a îndreptat spre casa lui, dar a aşteptat în zadar,

Cînd culii au trecut pe lîngă mormîntul lui Şan-bo, fata le-a poruncit:

— Opriţi litiera ! Şi în aceeaşi clipă a sărit din ea şi a îngenuncheat la mormînt.

S-a auzit un sunet şi dintr-o dată mormîntul s-a deschis. Iu-tai a sărit în el. Oamenii s-au aruncat după ea, dar n-au mai apucat să o prindă. Mormîntul s-a

închis şi în mîna lor a rămas o bucată din fusta lui Iu-tai. Cînd oamenii au dat drumul pînzei din mînă, ea s-a transformat într-un fluture, care s-a înălţat sus, sus de tot purtat de vînt. Şi oamenii au dus la casa Ma litiera goală. Şi înfuriat mirele şi-a adunat toate slugile şi le-a poruncit să deschidă mormîntul şi s-a dus împreună cu ele.

Au deschis mormîntul, dar sicriul era gol. Numai două păsări nevăzute „iuanian” au zburat din mormînt şi s-au aşezat pe un copac lîngă casa Ma. Una din ele cînta vesel :

„Ma, bogatute stăpîn,
Pentru ce stai singur ?”

Iar cealaltă a adăugat :

„Ruşine, ruşine, mire Ma,
De ce casa ta este atît de liniştită ?
Nu ai în ea nici musafiri, nici vin,
Unde este acum nevasta ta ?”

Auzind mirele Ma aceste cuvinte batjocoritoare n-a putut să mai îndure ruşinea şi s-a aruncat în rîu. Şi pînă în zilele noastre se plimbă în acel rîu peştele „cu solzii verzi”. Acesta este chiar mirele Ma.

POVEŞTI ŞI SNOAVE TURCE
repovestite de Viorica Dinescu

De-ale lui Nastratin Hogea

COPIL, Nastratin s-a lăudat aşa în faţa prietenilor săi de joacă :

— Vedeţi chiparosul ăla înalt din cimitir î

— S-ar putea să nu-l vedem ? E cel mai falnic dintre toţi copacii din satul nostru ! răspunse un băiat.

— Ba şi din satele vecine! mai adăugă un altul.

— Ce ziceţi dac-am să mă urc în vîrful lui ?

— Nu zicem nimic, pentru că n-ai să poţi !

— Ba am să pot! Hai să facem prinsoare ! stărui micul Nastratin. Puneţi la bătaie fiecare din voi cîte douăzeci de parale. Dac-am să cîştig prinsoarea, toţi banii or să fie ai mei. Dacă n-am s-o cîştig, am să vă dau eu la fiecare cîte douăzeci de parale...

— S-a făcut! se învoiră băieţii,

— Alerg să aduc o scară lungă ! strigă Nastratin.

— Nicidecum ! în prinsoare n-a fost vorba să te urci pe scară ! se împotriviră băieţii.

— Dar să mă urc fără scară a fost vorba ? ! le răspunse fără să stea pe gînduri Nastratin.

Şi astfel mulţi gologani mărunţei au intrat frumuşel în buzunarele ilicului lui Nastratin, spre marea bucurie a acestuia.

*

Într-o zi Nastratin Hogea porni de acasă la tîrg ca să vîndă o găină neagră. Stătu cu ea în braţe ore în şir, dar deşi pasărea era mare şi grasă, nimeni nu o cumpără. La spartul tîrgului, un tîrgoveţ se opri în

faţa Hogei, cîntări în mîini găina, apoi i-o puse din nou în braţe, spunînd şovăielnic :

— Dac-ar fi fost albă, ţi-aş fi cumpărat-o, că de bună, nu mai are cum !

— Vino un pic cu mine ! îl îmbie Nastratin şi se îndreptă spre o cişmea din apropiere, cu muşteriul după el.

Aici, scoase iute din buzunar o bucăţică de săpun şi începu de zor să spele găina. O săpuni, o frecă, dar culoarea penelor rămase, fireşte, tot neagră,

— Aferim ţie, bre, boiangiule, strigă Nastratin cu ochii spre cer, că bună vopsea ai mai folosit la găina mea ! Oricît aş spăla-o, cu neputinţă s-o albesc !

Înveselit de vorbele cu duh ale Hogei, muşteriul se răzgîndi şi cumpără găina.

*

Odată, viţelul lui Nastratin Hogea scăpă din grajd şi se duse glonţ în grădină, făcînd harcea-parcea toate florile şi zarzavaturile, Hogea, care văzuse prăpădul, înşfăcă un ciomag şi alergînd în grajd, începu să lovească straşnic în biata vacă ce rumega, paşnic, tolănită pe paie.

— Opreşte-te, bărbate ! îi strigă nevasta. Viţelul ţi-a nenorocit grădina şi tu iţi verşi focul pe vacă ? !

— Nu te amesteca în treburile mele, femeie ! Cred şi eu că bat vaca ! Căci dacă şi-ar fi crescut copilul cum s-ar fi cuvenit, nu s-ar fi apucat el acuma de năzdrăvăniile astea !

*

Mereu strîmtorat, Nastratin Hogea se gîndi într-o vreme să vîndă în tîrg măsline.

O văduvă, pe al cărui soţ îl cunoscuse, se apropie de el, şi îl întrebă de preţ. Cum femeia se codea să cumpere, Nastratin, crezînd că i se pare preţul prea mare, o îmbie :

— Ia de gustă o măslină, să vezi ce bune sînt!

— Chiar de mi-ar place, tot n-aş putea lua decît pe datorie.

— Fie ! spuse Nastratin. Doar nu degeaba am fost prieten cu răposatul tău bărbat. Ai să-mi plăteşti cînd ai să poţi, gustă numai, să vezi dacă îţi place marfa !

— Azi nu bag nimic în gură, că ţin post negru. Cu patru ani în urmă, bărbatu-meu s-a îmbolnăvit taman de ramazan şi necăjită cum eram, n-am luat seama la post Acum sînt hotărîtă însă să plătesc datoria de atunci.

O privi pieziş Hogea :

— Du-te la treburile tale, femeie ! Dacă abia după patru ani îţi plăteşti tu datoria faţă de cer, de care ţi-e frică, cine ştie după cîţi ani ai să ţi-o plăteşti faţă de mine, un semen de-al tău...

*

Un cunoscut l-a oprit pe Nastratin pe stradă cu cuvintele:

— Nevastă-ta colindă din casă în casă cît e ziulica de lungă. Ai grijă şi mai struneşte-o niţeluş !

— Bine, bine, se grăbi Hogea cu răspunsul. Dac-am s-o întîlnesc, am să-i spun.

*

L-au întrebat pe Nastratin ce vîrstă are.

— Patruzeci de ani bătuţi pe muche ! a răspuns el.

După un an şi mai bine, iarăşi l-au întrebat de vîrstă.

— Patruzeci de ani bătuţi pe muche ! sună iar răspunsul.

— Dar bine, Hogea, şi anul trecut ne-ai spus tot atîta ! Treabă-i asta ? !

— Eh, cuvîntul e sfînt, dragii mei ! E unul singur. Voi credeţi ce vreţi, dar eu nu mă întorc din vorba mea !

*

Într-o seară, în casa lui Nastratin intră un hoţ. Scotoci el ce scotoci şi cum nu găsi nimic de furat, dădu să plece. În prag însă, şovăi : nu-şi mai găsea papucii căci Hogea, care îl zărise din grădină, se strecurase tiptil şi îi ascunsese. Pînă la urmă, hoţul se hotărî totuşi s-o şteargă nu numai cu mîna goală, ci şi cu picioarele goale.

— Săriţi ! Ajutor ! Hoţii! strigă atunci din răsputeri Nastratin Hogea.

Încolţit de vecinii strînşi în grabă, hoţul se dezvinovăţi, arătînd spre Nastratin :

— Îndurare, musulmani ! E-adevărat că eu sînt cel care am intrat cu gînduri necurate în casă, dar el este cel care mi-a furat încălţările !

*

Un bogătaş veni la Nastratin şi îi dădu cinci galbeni :

— Roagă-te pentru mine la cele cinci *namaz-uri* zilnice !

Hogea luă galbenii, îşi opri trei din ei şi pe ceilalţi doi îi întinse înapoi bogătaşului nedumerit:

— Dimineaţa nu mă rog, pentru că nu am vreme. Nici ruga de noapte n-o fac, pentru că nu mă scol din somn. Aşa că doar pe celelalte trei namaz-uri le ţin. Eu sînt cinstit, nu iau bani degeaba !

*

Se povesteşte că odată Hogea se dusese cu nişte treburi din Akşehir în Sivrihisar. Îi era foame, iar în

buzunare, bani ioc... Cînd ajunse în dreptul unei brutării, mirosul de pîine caldă îl ameţi.

— Bună ziua, frăţioare ! încercă el să intre în vorbă cu brutarul.

— Bună ziua, răspunse acesta,

— Al tău e cuptorul ?

— Al meu.

— Coci pîine ?

— Da...

— Hai, spune drept, cuptorul ăsta şi pîinile astea toate sînt ale tale ?

— Da...

— Păi bine, omule, nu se mai putu abţine Nastratin, dacă-i aşa, la ce stai şi nu mănînci ?

*

În cîteva rînduri Nastratin tîrguise ficat cu gîndul ca să i-l gătească nevasta, dar, ca un făcut, cînd se aşeza la masă, i se aducea mereu altă mîncare. Nici pomeneală de ficat! Într-o zi se întîmplă iarăşi acelaşi lucru : adusese de dimineaţă o frumuseţe de ficat şi cînd, în sfîrşit, veni vremea prînzului, i se puseră pe masă alte bucate.

— Femeie, îşi pierdu Hogea răbdarea. De atîtea ori am adus acasă ficat şi nici măcar o dată n-am izbutit să gust din el. Lămureşte-mă şi pe mine cum de se întîmplă minunea asta ?

— N-am îndrăznit să-ţi spun niciodată, ca să nu te necăjeşti, soţiorul meu, grăi nevasta lui Nastratin, cu glasul neobişnuit de blînd. Pacostea de pisică pîndeşte şi nu se lasă pînă nu înhaţă şi mănîncă ficatul pe care-l aduci tu !

Cum aude răspunsul, Nastratin ţîşneşte de la masă, înşfacă toporul aflat într-un ungher, îl pune într-o ladă, încuie lada cu grijă, iar cheia şi-o vîră în buzunar.

— De cine ascunzi toporul, bărbate ? îl întreabă nevasta uimită.

— De pisică, vezi bine !

— Glumeşti! Doar n-ai să crezi că pisica rîvneşte la topor!

— Ba bine că nu, femeie ! Va să zică, pune laba pe ficat de doi aspri şi să nu o pună pe un topor de patruzeci de aspri?!

*

Aflat într-un sat străin, Nastratin fu poftit de un ţăran ca să petreacă noaptea la el acasă. Hogea sosi de cu seară, gazda se încinse numaidecît la vorbă, ceasurile treceau, dar de cină, nici gînd. În schimb, peste sărmanul oaspete, obosit de atîta umblet şi chinuit de foame, ploua cu întrebările. Veni şi rîndul întrebării :

— Hogea, ce crezi, de ce cască omul ?

— Negreşit, sau de foame, sau de lipsă de somn.

Şi, după un căscat grozav, musafirul îşi încheie astfel răspunsul :

— Mie însă, acum, nu mi-e deloc somn !

*

Tare ciudaţi sau mai bine-zis, anevoie de mulţumit sînt oamenii, Nastratine ! îi spuse într-o zi un prieten. Iarna se vaită de frig, vara, de cald.

— Taci, bre, că n-ai deloc dreptate. Ia zi, există cineva care să cîrtească împotriva primăverii ?

*

Într-o zi, cum acasă se isprăvise făina, Hogea fu nevoit să meargă la moară ca să macine un pic de grîu. Morarul începu să-şi facă meseria. Cînd el stătea

aplecat asupra ulucului, Nastratin lua pe furiş cu pumnul făină din sacul altuia şi îl deşerta într-al său... Pînă la urmă băgă de seamă şi morarul :

— Ce faci, Hogea ?

— Sînt tare aiurit, se dezvinovăţi Nastratin, spăşit.

— Dacă din aiureală o faci, se răsti iar morarul, mînios, cum de nu ţi se întîmplă niciodată să deşerţi făina ta în sacul altuia ?

— Ei, acum sînt aiurit, dar atunci aş fi nerod de-a binelea, răspunse nelulburat Nastratin.

*

Un vecin îi ceru Hogei, într-o dimineaţă, să-i împrumute măgarul.

— Stai un pic, fiindcă e vorba de măgar trebuie să mă sfătuiesc mai întîi cu el dacă să-l dau ori nu, îi răspunse Nastratin.

Şi mai înainte ca vecinul să apuce să spună ceva, dispăru în grajd. Nu după mult timp se întoarse şi spuse :

— Nu te supăra, vecine, dar nu-i dă ghes inima măgarului meu să fie împrumutat. „Mă împrumuţi la toţi, ori de cîte ori mă cer, m-a dojenit el, iar ei în schimb vorbesc despre tine ce le vine la gură, ba te mai şi înjură pe deasupra şi mie, cînd îi aud, nu-mi vine deloc la socoteală !”

*

Într-o zi lui Nastratin îi era tare foame. În casă proviziile se isprăviseră, bani de cumpărat altele nu avea, iar pe datorie nu-i mai da nimeni. Văzîndu-l necăjit rău, un cunoscut palavragiu încercă să-l mîngîie :

— Nu pune la inimă, mare e Alah ! Cum îţi închipui că cel care a făcut bolta cerului fără nici un stîlp de sprijin, o să te lase pe tine să flămînzeşti ? !

Hogea îl măsură pe vorbitor cu o privire cruntă :

— Ce tot îndrugi, omule ! Mai bine-ar fi creat Alah cerul sprijinit pe stîlpi, dar mi-ar fi făcut şi mie parte, zilnic, de o porţie de mîncare !

*

Plecat din Akşehir într-un alt oraş. Hogea trase peste noapte la un prieten. Acesta, închipuindu-şi că oaspetele său cinase, nu-i dădu nimic de mîncare. Vorbiră cînd de una, cînd de alta, apoi gazda îl conduse pe Nastratin într-o odaie în care să doarmă, îi ură noapte bună şi plecă. Hogea însă nu era deprins să se culce nemîncat. Se răsuci în aşternut mai vîrtos decît peştele pe uscat. Cînd văzu şi văzu că nu este chip să adoarmă, se sculă şi bătu la uşa gazdei.

— Nu-ţi fie cu supărare, prietene, mi-ai pregătit un aşternut ca de puf, dar eu, om învăţat cu greul, nu-s în stare să mă împac cu atîta tihnă. De vrei să-mi faci un bine, dă-mi, rogu-te, o lipie, din jumătate din ea să-mi fac saltea, din cealaltă jumătate, plapumă, ca să pot şi eu, în sfîrşit, să dorm adînc şi lin !

*

Într-o dimineaţă, un vecin bătu la poarta lui Nastratin :

— Preacinstite Hogea, nu cumva se găseşte pe la tine oţet vechi de tot ?

— Cum de nu ? Se găseşte, se găseşte.

— Îmi dai un pic şi mie ?

— Nu pot să-ţi dau, vecine. Spune şi tu : dac-aş da fiecăruia care-mi cere, s-ar mai găsi la mine oţet vechi de tot ?! răspunse fără să clipească Nastratin.

*

La una din predicele de vineri pe care le ţinea într-un sat străin, fiind anume chemat pentru aceasta, Nastratin Hogea spuse, printre altele, că unii dintre prooroci se află într-al patrulea cer. Îndată după predică, o localnică se apropie de el şi îl întrebă :

— Preacinstite hoge, te-aş ruga să mă dumireşti : oare ce-or fi mîncînd şi ce-or fi bînd proorocii aflaţi, după vorbele tale, într-al patrulea cer ?

Nastratin, tare supărat de nepăsarea pe care i-o arătaseră sătenii de la venirea sa, deşi ei erau aceia care-l chemaseră să slujească la geamie, o dojeni cu aprindere :

— Bine, bre, femeie, de cînd am venit aicea, la chemarea voastră, a trecut mai bine de o lună. În tot ăst răstimp unul dintre voi n-a binevoit măcar o dată să mă întrebe ce mănînc şi ce beau. Cu ce obraz vii tu acuma şi mă întrebi cum se descurcă proorocii, într-al patrulea cer ?!

*

Pe o vreme vîntoasă, Hogea, încălecat pe cămilă, încerca să mănînce niţel zahăr, fără a izbuti însă, căci vîntul i-l spulbera mai înainte de a-l băga în gură.

Un trecător îl întrebă :

— Ce mănînci, Nastratine ?

— Nimic ! Dac-o să meargă tot aşa, cred că am să mănînc vînt !

*

Cineva cu care Hogea nu se împăca deloc i se plînse acestuia :

— Cumplit mă mai doare capul. Tu care ştii de toate, ce mă sfătuieşti să fac ?

— Mai zilele trecute, şi pe mine mă durea tare un dinte şi l-am scos, alt leac nu a existat ! îi răspunse Nastratin.

*

Un om bogat, dar cunoscut deopotrivă ca flecar şi zgîrcit, i se adresă odată lui Nastratin, tam-nesam :

— Aşa, care va să zică, preacinstite Nastratin Hogea, nu te dai în lături să-ţi placă banii. De ce oare ?

— Ca să nu am nevoie de oameni ca tine, pentru împrumut! răsună pe loc răspunsul Hogei.

*

Cum-necum, într-o zi, casa lui Nastratin luă foc. Vecinii dădură fuga după el, prin tîrg :

— Hogea, vino iute că îţi arde casa !

— Nu-i treaba mea, prieteni! le răspunse el fără să-şi piardă cumpătul. Găsiţi-o pe nevastă-mea şi spuneţi-i ei, fiindcă noi am împărţit pe din două grijile gospodăriei eu am grijă de tot ceea ce priveşte treburile din afara casei, iar ea, de treburile casei !

*

Într-o zi, Nastratin îşi rătăcise inelul prin casă. După ce scotoci prin toate ungherele, fără de folos, ieşi în uliţă şi începu să-l caute acolo. Care cum îl vedea, îl întreba :

— Ce-ai păţit, preacinstite Hogea ?

— Mi-am pierdut inelul în casă, pe el îl caut.

— De-i aşa, pentru ce nu-l cauţi în casă ? ! se mirau oamenii.

— Acasă-i întuneric beznă, nu-i chip să desluşeşti ceva. De-aia şi eu îl caut aici !

*

Mult le mai plăcea oamenilor să stea de vorbă cu Nastratin ! Într-o zi, cînd, adunaţi iarăşi în jurul său, îl îmboldeau cu întrebările, el le grăi :

— Ei, prieteni, prieteni dragi, habar nu aveţi că eu, ăsta pe care îl vedeţi acuma, mă număr printre cei aleşi, de-o seamă cu dervişii plini de har !

— De-i aşa, preasfîntule Hogea, îl aţîţă un ins mai îndrăzneţ, fă o minune, ca să vedem şi noi. De pildă, vorbeşte-i muntelui din faţă şi porunceşte-i să vină numaidecît la tine!

Fără să se tulbure, Nastratin strigă de trei ori, cu convingere :

— Ei, munte, munte binecuvîntat, vino la mine îndată !

— Cum, bineînţeles, muntele nu s-a umil din loc, omul se prefăcu mirat :

— Ce s-a întîmplat, preasfîntule Hogea ? Muntele ţi-a nesocotit porunca ? !

Ridicîndu-se de la locul său şi păşind cu hotărîre către munte, Nastratin răspunse :

— Eu nu-s din cei mîndri, frăţioare. Dacă nu merge muntele la derviş, merge dervişul la munte !

*

Pe cînd era copil, Nastratin a fost dat de părinţi la un croitor, ca ucenic. După ce, vreme de doi ani, a mers zi de zi ca să înveţe, chipurile, meseria, mama sa îl întrebă :

— Ia spune, băiatule, ce-ai învăţat de la croitor ?

— Mulţumită rugăciunilor tale fierbinţi către Alah, mamă dragă, mi-am însuşit jumătate din meserie. Acum sînt în stare să descos cît se poate de

frumos tot ceea ce e cusut. A mai rămas să-mi însuşesc şi cealaltă jumătate. Nu-mi duce grija ! Dac-o să-mi ajungă zilele, am să învăţ şi să cos !

*

Aflat într-o casă în care trăsese ca oaspete, gazdele, grijulii, îl întrebară pe Nastratin :

— Spune drept, Hogea, nu cumva îţi este somn ori îţi este sete ?

— Nici una, nici alta, se auzi, fără întîrziere, răspunsul lui Nastratin. Venind încoace am dormit pe săturate lîngă un izvor !

*

Într-o zi, la masă, Hogea îi spuse nevestei, pe neaşteptate :

— Scoate-ţi legătura de pe cap, femeie ! Lasă-ţi faţa descoperită !

Nevasta îl ascultă, dar îl întrebă, mirată :

— Iată că te-am ascultat, dar zău de pricep ceva, bărbate Ce-ţi veni să-mi ceri să stau cu capul descoperit ? se miră ea.

— Dacă nu eşti legată la cap şi ţi se vede bine chipul, îngerii or să fugă negreşit din preajma noastră. Eu zic acolo cîteva rugăciuni şi or să fugă şi dracii. Aşa vom rămîne numai noi doi la masă ca să mîncăm din bucate. Doar ştii că eu nu mă împac cu multă lume, mai cu seamă la mine la masă !

*

Cînd o cunoştinţă îi ceru lui Nastratin să-i împrumute bani cu dobînda pe care s-o fixeze el însuşi, Nastratin îi răspunse:

— Bani cu împrumut nu pot să-ţi dau, că n-am, dar dobîndă pot să-ţi fixez cît vrei !

*

Hogea cumpără nişte curmale pe care le înghiţea fără să dea la o parte sîmburii.

— Ai să te îmbolnăveşti ! De ce mănînci curmalele cu sîmburi cu tot ? îl mustră nevasta.

— Vezi tu, femeie. Cînd le-am luat, cu sîmburi cu tot mi le-a cîntărit vînzătorul !

*

Odată Hogea se văzu nevoit să încalece un catîr cunoscut ca foarte nărăvaş şi zurliu.

— Încotro ? îl întrebară cîţiva prieteni care-l văzură încălecînd.

— Habar n-am ! le răspunse Nastratin. Unde-o vrea catîrul, acolo mă duc şi eu !

*

Arareori se întîmpla ca Nastratin să fie în stare să-şi ospăteze musafirii cu bucate mai de soi. Într-o zi, cum făcuse rost de ceva bani, cumpără cîteva potîrnichi, le aduse nevestei ca să gătească din ele o friptură cu pilaf alături şi pofti la cină vreo cîţiva prieteni, fălindu-se cu mîncarea grozavă cu care îi va ospăta.

Ca să necăjească niţeluş pe gazdă, unul dintre oaspeţi, mai şugubeţ, se furişă la bucătărie pe cînd vorba era în toi, scoase din tingire potîrnichile gătite şi în locul lor puse altele, vii. Acoperi apoi tingirea cu capacul şi se întoarse tot pe furiş, nesimţit de nimeni.

În sfîrşit, sosi şi clipa cea mare. Stăpîna casei aduse cratiţa cu friptură şi Hogea însuşi, frecîndu-şi mîinle de plăcere, grăi fericit:

— Ia să vedeţi cu ce bucate nemaipomenite vă cinstesc eu acum!

Ridică iute capacul şi rămase uluit: cîteva potîrnichi se înălţară în aer, bezmetic, lovind cu aripile mesenii şi lucrurile din odaie. În urma lor, Nastratin striga, supărat foc :

— Prea bine, Alah ! Ţi-a plăcut să învii potîrnichile cumpărate pe gologanii mei, fie ! Dar ce drept ai să-mi iei uleiul, sarea, piperul şi lemnele mele şi să le faci şi pe ele să zboare ?!

*

Cineva l-a întrebat pe Nastratin, în glumă :

— La vorbe eşti neîntrecut, Nastratine, dar ia mărturiseşte, de cînd eşti pe lume ai inventat ceva ?

S-a gîndit Hogea cîteva clipe apoi, ca şi cum şi-ar fi adus aminte deodată, spuse :

— Da, da, am inventat şi eu un fel de mîncare de iarnă destul de uşor de gătit: pîine cu zăpadă. Dar, ca să fiu drept, deşi sînt silit să mă înfrupt din ea destul de des,nu mă prea împac nici eu cu invenţia mea !

*

Era într-o iarnă cînd nevasta Hogei nu mai contenea să-l cicălească :

— Nu-i de ajuns că abia avem cu ce ne ţine zilele, bărbate. Mai sîntem blagosloviţi şi cu o singură plapumă şi pe deasupra şi aceea scurtă. Cînd o tragem spre bărbie, ne rămîn picioarele afară, cînd încercăm să ne învelim într-o parte, cealaltă parte rămîne descoperită şi îngheaţă în frigul din odaie. Ce

fel de hoge eşti tu de nu poţi face rost măcar de o plapumă ca lumea ? !

Nastratin, care zile în şir nu auzise alte vorbe în casă decît acestea, sări de la locul său, luă găleata, o lopată şi ţîşni afară pe uşă. După cîteva clipe se întoarse cu găleata plină cu zăpadă.

— Ţine bumbacul ăsta frumos şi trainic şi ţese din el faţa pentru o nouă plapumă pe care ai s-o umpli tot cu bumbac din ăsta. Eu am să-ţi aduc cît ţi-o trebui...

— Ţi-ai pierdut minţile, bărbate, ori îţi baţi joc de mine ? se răsti femeia. Cum se poate să faci plapumă din zăpadă ?

— Se poate, chiar foarte bine se poate, femeie ! îi întoarse vorba Nastratin. Altfel, iarna, ar dormi strămoşii noştri, sub zăpadă, un somn atît de adînc ? !

*

Odată, Nastratin a fost întrebat :

— În ce zodie eşti născut ?

— A ţapului.

— Glumeşti, Hogea, nu există nici o stea, necum o zodie cu numele ăsta !

— Există, cum să nu, se împotrivi Nastratin. Cînd m-am născut eu, mama a întrebat un astrolog despre zodia mea. „Fiul tău e în zodia capricornului”, aşa i s-a răspuns.

— Bine, dar capricorn nu-i tot una cu ţap...

— Slăbeşte-mă cu neştiinţa ta, omule. Ce-i altceva capricornul decît un fel de ied ? Ei, de cînd m-am născut şi pînă acum a fost timp berechet ca iedul să ajungă ţap, nu găseşti ? !

*

Nevasta lui Nastratin găsise alt prilej ca să-şi cicălească bărbatul. Cînd o căutai, se plîngea că, în timp ce cu străinii nu mai conteneşte cu glumele, cu ea nu scoate nici o vorbă. Ca să scape de gura ei, Hogea îi spuse :

— Bre, femeie, oare cum se numeşte vecinul nostru, Mehmed Aga, opincarul ?

— Dar bine, bărbate, tu singur ai spus că se numeşte Mehmed Aga.

— Am greşit, voiam să te întreb ce meserie are.

— Iar ai dat-o cu oiştea-n gard, omule ! Păi n-ai spus tu singur că e opincar ?

— Of, voiam să te întreb unde stă !

— Tu singur ai spus că e vecin cu noi ! se răsti nevasta Hogei, pierzîndu-şi răbdarea.

— Bine zice cine zice că nu-i chip să schimbi două vorbe cu femeile, într-atît sînt de cusurgioaice ! se văită prefăcut Nastratin.

*

Cînd temutul Timur cu oştirea lui s-a apropiat de Akşehir, oamenii de vază ai orăşelului, printre care şi Nastratin Hogea, i-au ieşit în întîmpinare, încercînd să mai domolească, prin acest semn de bunăvoinţă şi cinstire, cruzimea binecunoscută a cuceritorului tătar. Unul dintre cei mai bătrîni turci din sfatul oraşului i-a întins acestuia, după datină, o bardacă plină cu şerbet — băutură dulce din zeamă de fructe — dar, cuprins de tulburare, căci nu ştia ce gînduri nutreşte faţă de orăşel nemilosul Timur, în loc să-i ureze acestuia „Poftă mare !” îi spuse „Bună ziua !” Cum Timur se uită chiorîş la bătrîn, Nastratin Hogea, care cunoştea din auzite cît de iute la mînie era Timur, se grăbi să-i vină în ajutor greşitorului, spunînd :

— Ştiţi, preaslăvite, în orăşelul nostru, „Bună ziua” e pe gustate !

*

O furtună cumplită îl prinse pe Nastratin seara tîrziu pe uliţele unui oraş străin. Nemaiavînd vreme să caute casa vreunui cunoscut unde să tragă, se adăposti la nimereală în hanul cel mai apropiat, care se nimeri a fi tare vechi şi părăginit. Peste noapte, troznete şi scîrţîituri grozave îl treziră pe Nastratin din somn : părea că hanul tot stă să se prăbuşească sub biciuirea vijeliei. Nastratin alergă într-un suflet la hangiu şi îi spuse temerile sale.

— Şi unde mai pui că eşti hoge ! îl luă în rîs hangiul, fără să se sinchisească. Trebuie să-ţi spun eu că toate lucrurile de pe pămînt, prin urmare şi cele din hanul nostru, sînt create de Alah şi că, pe o vreme tare ca asta, înalţă şi ele rugăciuni, pe limba lor, către cel care le-a creat...

— Ştiu, ştiu, îi întrerupse Nastratin vorbăria. Tocmai de-aia mă tem eu. Dacă rugăciunile se însufleţesc prea tare şi lucrurile prind să bată mătănii ? !

*

Într-o iarnă grea, un lup mînat de foame se încumetă să coboare în sat, şi după ce sfîşie măgarul lui Nastratin, porni să suie înapoi spre pădurile de pe dealuri.

Cînd lupul se îndepărtă binişor, un vecin care fusese de faţă la măcel dar, încremenit de frică, nu suflase o vorbă, începu să strige :

— Hogea ! Ieşi repede afară de prinde lupul, că altfel fuge după ce ţi-a mîncat măgarul.

— Nu mai striga, omule, îl linişti Nastratin, care nu avea deloc de gînd să se ia după lup. Măgarul s-a dus oricum. De înviat, nu-l mai înviem. Cel puţin să nu

stricăm cheful lupului care şi aşa urcă dealul cu burta plină !

*

Aşa cum am mai spus şi altădată, lui Nastratin îi plăcea să aibă casa plină cu musafiri, dar prea adesea era nevoit să-şi înfrîneze această dorinţă, întrucît nu avea cu ce să-i cinstească. Într-o zi, gîndind că pînă spre seară va izbuti să facă rost de ceva bani, măcar cu împrumut, pentru niscaiva bucate, apucă de chemă la cină cîţiva prieteni. Aceştia sosiră cu bucurie, se aşezară la taifas cu gazda, ceasurile treceau dar semn că s-ar aşterne masa nu se vedea.

Într-un tîrziu, Hogea se ridică, luă din bucătărie un castron mare, gol, şi cu el în mînă, trecea din musafir în musafir spunînd :

— Să nu mă judecaţi greşit, prieteni. Dacă aş fi avut parte să pun mîna pe nişte ulei, orez şi lemne, baremi o ciorbă v-aş fi gătit şi castronul ăsta, plin-ochi cu ea, vi l-aş fi pus vouă dinainte, cu tot dragul !

Frumoasa lumii

A FOST ODATĂ ca niciodată... În vremi îndepărtate tare, trăia un padişah. Avea un dor neostenit padişahul acela : să vadă cu ochii lui toate pămînturile lumii, de care auzise prin viu grai sau citise din slovele îngălbenite ale cărţilor... De aceea şi avea, ca una din bucuriile sale cele mai de preţ, încredinţarea că nu rămăsese loc pe lume, oricît de sălbatic şi de anevoios, pe unde să nu-l fi purtat calul, cetate în care să nu fi colindat, apă pe care să nu o fi străbătut...

Dar iată că într-o zi acest neobosit călător pe drumurile lumii cade bolnav ; ochii i se înceţoşează, de nu mai poate desluşi nimic cu privirea-i altădată atît de ageră, de lacomă de cunoaştere. Vraci şi doftori cu faimă i s-au perindat la căpătîi, cercînd să-i redea vederea pierdută, dar leac la suferinţa lui nu s-a putut afla. Pecetluiţi în beznă i-au rămas mai departe ochii... Într-un tîrziu, după multe şi multe zile de suferinţă, a poposit în sarai un derviş pribeag care, înfăţişîndu-se dinaintea padişahului, i-a grăit aşa :

— Tămăduirea ochilor tăi, slăvite sultan, stă în ţărîna pe care încă nu a atins-o copita armăsarului tău...

La auzul acestor cuvinte, îşi clatină capul cu mîhnire padişahul şi oftează :

— Anevoie e de găsit un asemenea loc !

Vorbele dervişului zboară prin odăile cele multe ale saraiului, străbat zidurile şi se răspîndesc mai departe în cetate, cu iuţeala vîntului. Oamenii încep să se frămînte, voind să-şi ajute padişahul care, în zilele lui, fusese un ocîrmuitor drept şi bun. Îmboldit de şoaptele din jur, cel mai mare dintre cei trei feciori ai padişahului vine la părintele său şi îi spune :

— Tată, m-am hotărît să purced la drum ca să-ţi aduc ţărîna care să-ţi dea vindecarea.

Îşi îmbrăţişează părintele, încalecă pe armăsar şi, însoţit de oameni de nădejde, porneşte în lumea largă. Colindă el ce colindă şi după multe zile iată că se întoarce la sarai şi înmînează padişahului un pumn de ţărînă păstrată cu sfinţenie la sîn, într-o batistă.

— Pari ostenit după suflare, fiule. De unde ai luat pămîntul acesta ?

— Din creasta Piscului Anevoios ce se află în spatele celor şapte lanţuri de munţi, tată.

— Ei, fiule, fiule, în tinereţile mele pe-acolo vînam eu potîrnichi, oftă padişahul, încredinţat că îi e dat să rămînă mai departe lipsit de lumină.

Auzind cele întîmplate, feciorul mijlociu crezu de datoria sa să-şi încerce şi el norocul.

— Tată, vorbi el padişahului, mă duc şi eu după leacul care să-ţi redea vederea.

Îşi ia şi el rămas bun, îşi încalecă armăsarul şi, însoţit de oameni de nădejde, porneşte în lumea largă. Răscoleşte cele mai tăinuite unghere şi, după zile şi zile, intră şi el pe poarta saraiului, acoperit de colb din creştet pînă în tălpi. Întinzînd padişahului un pumn de ţărînă păstrată cu sfinţenie la sîn, într-o batistă, îi spune încrezător :

— Veste bună, tată ! Ţi-am găsit leacul. L-am adus hăt, de departe, tocmai din străfundul prăpăstiei care se cască, întunecată, în spatele Celor şapte piscuri...

— Fiule, oftează iar padişahul, în tinereţile mele, pe-acolo mă duceam să vînez raţe sălbatice...

Şi în ochii stinşi ai padişahului adoarme şi ultimul licăr de nădejde.

Dar iată că tocmai atunci uşa iatacului se deschide şi la prag apare mezinul.

— Tată, grăieşte el, dă-mi binecuvîntarea ca să mă duc şi eu să caut leac suferinţei tale !

— Lasă-te păgubaş, fiule, îi spune padişahul. Fraţii tăi mai mari nu au trudit zadarnic ? Nu se află loc pe lumea asta pe care să nu-l fi atins copita calului meu.

Dar, oricîte vorbe a spus padişahul ca să-i întoarne gîndul, au fost de prisos. Fiul se duce la grajd şi cercetează cu luare-aminte fiecare cal în parte pînă ce dă de un mînzac singuratec, care i se pare a fi cu totul aparte faţă de ceilalţi cai.

— Acesta fi-va armăsarul care mă va întovărăşi în lume ! hotărăşte el şi, scoţîndu-l din grajd, îl hrăneşte cu mîna lui patruzeci de zile încheiate, numai cu ovăz fiert în lapte şi cu struguri proaspeţi.

Pe de altă parte, porunceşte ca o bucată de pămînt aleasă de el anume să fie udată din belşug, necontenit, vreme de patruzeci de zile. Într-a patruzeci şi una zi, mezinul încalecă pe mînzocul care, ca un leu-paraleu, nechează năprasnic şi pătrunde cu el în pămîntul udat patruzeci de zile. Şi aşa de iute aleargă fugarul, că din pămîntul mocirlos iese praf şi scîntei.

— Tu eşti armăsarul care-mi trebuie mie, îi spune fiul cel mic al padişahului, lovind mulţumit, a mîngîiere, grumazul mînzului. Cu tine alături voi izbuti să aduc părintelui meu izbăvirea.

Îşi îmbrăţişează părintele şi singur-singurel porneşte şi el în lumea largă.

Şi merge, şi merge... Nopţi se aştern peste zile şi zile peste nopţi... Odată, cînd parcă plutea pe faţa unei cîmpii nesfîrşite, privirea îi e atrasă de o scînteiere atît de orbitoare, mai-mai să-i vină a crede că o fărîmă din soare căzuse pe pămînt în locul acela.

— Ce-o fi oare ? se întreabă nedumerit mezinul şi fără să stea pe gînduri îşi mînă calul într-acolo.

Se apleacă şi vede o pană de pasăre. Ea strălucea aşa în mii de focuri. Pune mîna pe ea, o suceşte, o răsuceşte şi murmură :

— S-o iau cu mine. Poate că o să-mi prindă bine la ceva.

Dar numaidecît aude un glas necunoscut care îl povăţuieşte :

— Nu o lua, voinice. Pana asta de pasăre îţi va aduce multe necazuri.

Se miră prinţul: de unde o voce străină în acea pustietate grozavă ? Dar, zicîndu-şi că i s-a nălucit din pricina oboselii prea mari, nu stăruie asupra poveţii. Pune pana în buzunar, dă pinteni calului şi porneşte mai departe.

Şi iarăşi merge şi merge pînă ce ajunge într-o cetate mare. Primul gînd al prinţului a fost să tragă la un han, ca să-şi lepede niţel din istovirea cumplită a drumului. Găseşte hanul, dă un pumn de galbeni hangiţei ca să îngrijească bine de cal şi de el însuşi, se bagă în aşternut, aşează pana de pasăre lîngă cap şi se culcă.

Pasămite cetatea aceea era cîrmuită de un padişah bătrîn, pizmaş şi tare fălos, care nu mai ştia ce să născocească pentru a-şi dovedi puterea. Astfel, chiar în ziua în care mase la han prinţul nostru, pristavii crăieşti vestiseră o poruncă a padişahului, ca în noaptea cu pricina nimeni să nu cuteze să aprindă vreo lumină. Peste noapte, ostaşi împărăteşti, care împînziseră cetatea pentru a iscodi dacă toanele stăpînului sînt ascultate de supuşi, au trecut, fireşte, şi pe la hanul în care prinţul dormea zdrobit de oboseală. Dis-de-dimineaţă, acesta este trezit din somn de cîţiva ostaşi, luat pe sus şi dus la padişah.

— Pentru ce mi-ai nesocotit porunca şi ai ţinut lumină aprinsă în odaie ? se răsteşte acesta.

— Eu sînt străin de meleagurile astea, mărite padişah. Abia sosit de pe drumuri am adormit buştean. N-am apucat să aprind nici o lumină...

— Era sau nu lumină la han, la fereastra odăii lui ? ţipă padişahul la oşteni.

— Mai abitir ca ziua cea mai însorită, stăpîne milostiv? răspund aceştia într-un glas.

— Auzi ? răcneşte padişahul. La ce bun să încerci să mă înşeli ?

Atunci prinţul, care înţelesese, în sfîrşit, ce se întîmplase, îi spune :

— Şi totuşi, n-am aprins nici o lumină, mărite padişah. O pană de pasăre găsită de mine în drum lumina aşa.

Se aprind de poftă ochii padişahului :

— Ad-o s-o văd şi eu ! porunceşte el.

Prinţul se duce la han, ia pana de pasăre şi o înmînează padişahului. Acesta nu mai conteneşte să se mire de scînteierea orbitoare pe care o împrăştia pana, ca un izvor de lumină mereu viu... Padişahul străbate cu ea în mînă cămările saraiului, coridoarele cele mai întunecate, hrubele cele mai adînci, şi peste tot pe unde trecea pogora lumina...

Dar fălosului padişah nu-i era de ajuns că are o asemenea minune. Ţinea cu tot dinadinsul să se împăuneze, să fie încredinţat că nimeni pe lume nu mai este ca el. De aceea îl şi întreabă pe vizir :

— Aşa-i că nu poate exista pe lume cineva mai fericit ca mine ?

Iar vizirul, amestec de linguşire şi venin, îi răspunde, cu gîndul ca nu cumva bunăvoinţa padişahului să pogoare asupra prinţului străin :

— De bună seamă, cum să se afle pe lume cineva care să se potrivească cu slăvitul meu padişah, fie şi la fericire ?... Numai că mereu îmi dă tîrcoale un gînd : cît de minunată o fi pasărea aceea, dacă numai o pană de-a ei răspîndeşte atîta lumină ! Fericit cu adevărat ai fi dacă ai avea-o şi pe ea, în întregime !

— Ei, de s-ar putea una ca asta ! suspină padişahul.

— Cine ţi-a dat pana, slăvitul meu padişah, poate, neîndoielnic, să-ţi dea şi pasărea !

— Aşa-i ! spune craiul şi trimite din nou oşteni la han.

Prinţul este adus iarăşi la sarai, valvîrtej.

— Să găseşti pasărea care are pene ca aceasta şi să mi-o aduci degrabă, altminteri îţi pierzi capul !

Peste măsură de abătut se întoarse prinţul la han. Aicea, ce să facă ? Se gîndi să se pregătească de drum, dar încotro s-o apuce nu ştia. Se duse în grajd şi, năpăstuit, cu gîndurile încîlcite, porni să-şi ţesale calul. Pe neaşteptate, acesta prinse a-i vorbi cu glas omenesc :

— Ei, stăpîne, stăpîne. Eu te-am povăţuit să nu iei pana că multe necazuri te vor paşte de pe urma ei, dar n-ai fost de înţeles. Acum nu mai poţi da înapoi din faţa padişahului. Trebuie să găsim pasărea cu orice preţ. Du-te înapoi la sarai şi cere să ţi se dea, pentru călătorie, un catîr gras şi în loc de desagă de atîrnat la ciochină, un zimbil trainic lucrat. Apoi om purcede la drum şi numai la Muntele Kaf ne vom mai opri. Pasărea cu pricina este nici mai mult, nici mai puţin decît padişahul tuturor zburătoarelor cîte se află pe lumea asta întinsă. O dată pe an se adună păsărimea pămîntului la poalele muntelui Kaf, Muntele Munţilor. Dacă ne grăbim, ajungem acolo tocmai la timp, adică puţintel mai înainte de vremea cînd are loc soborul păsărilor. Tu, fără zăbavă, tai catîrul şi după ce îi împrăştii bucăţile de carne peste tot, pui una deasupra zimbilului, după ce te vîri în el şi aşa, ascuns privirilor, adăşti, cu ochii închişi, sosirea păsărilor. Ele se vor lăsa stoluri-stoluri pe crengile Copacului Slăvit. Ultima care va sosi va fi însuşi padişahul lor. Şi vor începe zburătoarele să vorbească, îşi vor împărtăşi tainele, necazurile şi bucuriile, vor ţine sfat mare pînă vor limpezi între ele toate cîte le privesc. Atuncea abia le va da voie padişahul să se atingă de carnea răspîndită de tine, iar el însuşi se va aşeza deasupra zimbilului şi va lovi

cu ciocul în bucata de carne. Tu, din zimbil, vei întinde mîna, vei prinde pasărea şi iute, pînă nu apucă ea să ţipe, îi vîri capul sub aripă şi o pui în zimbil. Ieşi din zimbil, îl anini de ciochină, te avînţi în şa şi pornim înapoi.

Prinţul face întocmai cum l-a povăţuit calul. Ia de la padişah un catîr gras şi un zimbil încăpător şi trainic şi porneşte la drum, călare pe armăsarul său. Ajuns la Muntele Kaf, Muntele Munţilor, îşi ascunde calul într-un tufiş, taie catîrul, îi îmbucătăţeşte carnea şi o răspîndeşte peste tot. Apoi se ascunde în zimbil şi după ce pune o bucată de carne chiar pe acesta, stă şi aşteaptă. Nu trece mult şi păsările lumii încep să se adune stoluri-stoluri şi să ciripească şi să cînte. Apoi deodată, ca la un semn, zarva grozavă încetează. În încremenirea înfricoşetoare se aude un fîlfîit de aripi care creşte, creşte, mai aproape, tot mai aproape... Prinţul, din ascunzătoarea lui, încearcă să cuprindă niţeluş cu privirea cerul şi rămîne înmărmurit ; suliţi de lumină orbitoare străpungeau văzduhul, înfigîndu-se în pămînt. Amintindu-şi de povaţa calului, îşi închide cu străşnicie ochii, ca să nu-şi piardă vederea. După fîlfîitul de aripi, e limpede că pasărea de lumină coboară agale, spre celelalte. Se iscă atunci o larmă şi o învolburare ! Toate zburătoarele o întîmpină, îi vorbesc, cîntă în trilurile cele mai felurite După un răstimp se aude o poruncă şi iarăşi se reped cu toatele la bucăţelele de carne. Iar padişahul lor se aşează pe gura zimbilului şi îşi înfige ciocul în carnea de acolo. Atîta aştepta prinţul : întinde grabnic mîna, prinde pasărea, îi bagă capul sub aripă, o vîră în zimbil în locul său, anină zimbilul de ciochină şi se saltă în şa. Şi calul îl poartă în goană năprasnică pînă la cetatea padişahului cel bătrîn, fălos şi pizmaş.

Cînd vede pasărea, acesta nu mai ştie ce sa facă de bucurie. Lumina care pusese stăpînire pe saraiul său prin venirea păsării întrecea cu mult pe aceea

adusă de însuşi soarele. Numaidecît se întoarce spre vizir şi îl întreabă cu mulţumire :

— Aşa-i că nu poate exista pe lume cineva mai fericit ca mine ?

Iar vizirul, amestec de linguşire şi venin, temător foarte ca nu cumva bunăvoinţa padişahului său să pogoare asupra prinţului străin, îi răspunde :

— De bună seamă, cum să se afle pe lume cineva care să se potrivească cu slăvitul meu padişah, fie şi la fericire ? !... Numai că mereu îmi dă tîrcoale un gînd : acum saraiul nostru pare, sub lumina răspîndită de pasăre, un lăcaş vechi, îmbătrînit, nici pe departe mulţumitor pentru gloria ta, slăvite... Un sarai cu totul şi cu totul de fildeş ar fi nimerit şi cu fala ta şi cu pasărea de lumină...

— Un sarai de fildeş ? murmură padişahul, cu un ghimpe în inimă. Cum să se poată dura un sarai numai din fildeş ? De unde să iei atîta fildeş ?

— Eh, cine a fost în stare să găsească şi să aducă pasărea de lumină, negreşit că va putea aduce şi fildeşul pentru sarai...

„Săgeata, odată slobozită din arc, nu se mai întoarce înapoi” grăieşte un vechi proverb turcesc. Aşa şi vorba vizirului: odată spusă, cine s-o mai uite ? Padişahul cel dornic de fală ?! Da de unde ! Nici nu apucase bine prinţul nostru să ajungă la han, că un oştean în fuga mare şi veni să-l aducă înapoi, la sarai.

— Să-mi găseşti şi să-mi aduci aici degrabă atîta fildeş cît trebuie la ridicarea unui sarai încăpător şi înalt cum nu s-a mai văzut, altminteri îţi pierzi capul! îi porunceşte padişahul.

Mut de uimire, prinţul se întoarce la han şi hărţuit de gînduri negre pătrunde în grajd şi se apucă într-o doară să-şi ţesale calul. Acesta prinde îndată a-i vorbi cu grai omenesc :

— Lasă supărarea, stăpîne, că nu îţi e de nici un folos ! Odată ce-ai apucat să te prinzi în horă, trebuie

să joci, altfel n-ai încotro, îl îmbărbătează calul. Haide, fii gata să înfruntăm încă o dată stavilele, şi vom birui pînă la urmă ! Te du pe dată la padişah şi cere-i să-ţi dea oşteni mulţi şi butii pline cu rachiu din cel mai tare. Vom merge la Pădurea Elefanţilor. În ea se află un lac. Cînd e căldura în toi, elefanţii dau năvală la lacul acela, să-şi astîmpere setea. Tu ai să pui oştenii să verse tot rachiul în lac, apoi, împreună cu ei, te vei ascunde prin preajmă. Elefanţii, înfierbîntaţi, vor sorbi cu lăcomie din apă, vor ameţi şi vor cădea, beţi morţi. Atunci tu şi oştenii veţi ieşi din ascunzătorile voastre, le veţi smulge colţii şi gata ! Ne vom întoarce la sarai cu porunca padişahului îndeplinită.

Prinţul ascultă cuvînt cu cuvînt povaţa calului. Se urcă pe calul său şi, urmat de puhoiul de oşteni care cărau butiile de rachiu, se îndreaptă spre Pădurea Elefanţilor. Dau de lac, varsă în apă rachiul şi se ascund. Cînd dogoarea amiezii năpădeşte totul, pădurea începe să trosnească, pămîntul să se cutremure cumplit sub călcătura grea a elefanţilor care dau buzna la lac. Însetaţi, sorb din apă, dar numaidecît se trag înapoi. Cum însă pîrjolul creşte, elefanţii nu mai pot răbda, vin din nou şi beau din lac pe săturate. Pe dată îşi pierd cunoştinţa şi cad ca morţi. La un semn al prinţului, oştenii tabără asupra lor, le scot colţii şi se întorc la sarai.

Cînd vede padişahul atîta fildeş, mai să nu-şi creadă ochilor. Bucuros foarte, dă porunci peste porunci şi saraiul din fildeş prinde a se înălţa ca din pămînt. Între timp, aurari vestiţi împletesc o colivie din aur bătut cu nestemate, pentru pasărea de lumină. Padişahul pune colivia în sala tronului, iar el însuşi se aşază trufaş pe tronul din fildeş din saraiul din fildeş şi, fălos, îşi întreabă vizirul :

— Aşa-i că acum nu poate exista pe lume cineva mai fericit decît mine ?

Iar vizirul, amestec de linguşire şi venin, temător foarte ca nu cumva bunăvoinţa padişahului său să pogoare asupra prinţului străin, îi răspunde :

— De bună seamă, cum să se afle pe lume cineva care să se potrivească cu slăvitul meu padişah fie şi la fericire ?!... Dar dacă stau şi chibzuiesc mai bine, într-un sarai de fildeş ca acesta, lăcaş al păsării de lumină, ar fi nimerit ca prin cămări să-şi poarte trupu-i mlădios, unduindu-se, însăşi Frumoasa Lumii, care să-ţi fie sultană. Atunci, într-adevăr, slăvitul meu padişah, că nu ar putea fi cineva mai fericit ca tine...

— Să am de sultană pe Frumoasa Lumii ? !

Şi ochii bătrînului padişah prind să lucească pofticioşi.

— Ei da, aş dori eu foarte mult, dar cîţi prinţi şi padişahi n-au încercat să şi-o facă soaţă şi nu au izbutit decît să-şi piardă viaţa ? !

— Cine a fost în stare să găsească şi să-ţi aducă pasărea de lumină, fildeşul trebuitor unui sarai ca acesta, negreşit că va putea să-ţi dăruiască şi pe Frumoasa Lumii...

Abia sfîrşeşte vizirul cuvintele acestea că padişahul şi dă poruncă să i se aducă îndată prinţul de la han :

— Să găseşti şi să mi-o aduci degrabă pe Frumoasa Lumii, ca să mi-o fac sultană, altminteri îţi pierzi capul ?

„Cîte năpaste se abat asupra capului meu !” se căină prinţul în sinea sa şi, cu gîndul dus la părintele său care negreşit că îi aştepta sosirea cu sufletul la gură, se îndreptă spre han. Îngrijorat şi mîhnit începu să-ţi ţesale calul care, cît ai clipi, prinse să vorbească :

— N-avem încotro, stăpîne, vom trece şi prin încercarea asta. O vom dibui noi şi pe Frumoasa Lumii şi pe urmă ne vom înturna acasă. Şi ca să ai şi o bucurie printre atîtea greutăţi şi stavile pe care le-ai

petrecut de cînd ai ieşit pe poarta saraiului părintesc, află, stăpîne că singurul locşor pe lumea asta pe care nu a călcat copita armăsarului părintelui tău este bucăţica de pămînt de sub gherghelul Frumoasei Lumii. Aşa că, de vom izbuti, vom aduce cu noi, odată cu aceasta, şi leac pentru suferinţa padişuhului-tată.

Un licăr de nădejde luci în ochii pînă atunci plini de obidă ai prinţului mezin. Cu puteri sporite, se aruncă în şa şi goni şi goni pe armăsarul său zile şi nopţi, necurmat, fără să ştie ce-i popasul. Şi într-o bună zi, cînd, odată cu mijirea zorilor, îl împresură o mireazmă de flori tare şi dulce, ca o băutură vrăjită, înţelese că se apropiau de grădina Frumoasei Lumii.

— Descalecă şi ascultă-mă cu luare-aminte, stăpîne, grăieşte calul. De felul cum ai să-mi împlineşti spusele atîrnă izbînda încercării de acum. Intră binişor în grădină şi taie pe nesimţite o creangă de trandafir cu şapte rămurele pe ea. Pînă nu răsare soarele, Frumoasa Lumii lucrează la gherghef în grădina de trandafiri. Tu, fără să faci vreo mişcare sau vreun zgomot care să te dea în vileag, strecoară-te lîngă ea pe la spate şi pe neaşteptate apuc-o zdravăn de plete şi începe s-o loveşti cu creanga de trandafir plină de ţepi. O loveşti, o loveşti pînă ce ea însăşi îţi va spune că e destul. Atunci o iei cu tine, o urci în şa, salţi şi tu alături şi restul e treaba mea !

Prinţul nostru nu pierdu un cuvinţel din spusele calului său. Făcu totul întocmai. Se furişă în grădină, tăie un ram de trandafir cu şapte rămurele pe el, şi tupilîndu-se printre flori, păşi tot mai adînc în grădină. Deodată, încremeni : o fată cu părul bălai, mătăsos şi lung, frumoasă ca bucăţică ruptă din lună, şedea la un gherghef de aur presărat cu nestemate şi lucra. Mezinul îşi vine însă iute în fire din uluirea sa, se apropie uşurel de fată, o înşfacă de păr şi începe s-o lovească cu ramul de trandafir. Şi o loveşte, o loveşte pînă ce Frumoasa Lumii prinde a-i vorbi:

— Destul, flăcăule ! De multă vreme aşteptam un voinic neînfricat ca tine ! De-acum încolo, viaţa mea este strîns împletită cu a ta. Ia-mă eu tine şi du-mă unde vrei tu !

Prinţul se apleacă, ia un pumn de ţărînă de sub gherghef, o suie pe Frumoasa Lumii pe cal, saltă şi el alături şi tot într-un galop ajung la saraiul de fildeş. Aici, Frumoasa Lumii este condusă de roabe în odăile pregătite pentru ea anume, unde este lăsată să se odihnească după drumul cel lung şi istovitor.

Seara, padişahul cel bătrîn vine s-o vadă şi gudurîndu-se pe lîngă ea mai abitir decît un căţel o vesteşte că va să-i fie soaţă.

— Te înşeli, bătrîne, îi răspunde răspicat Frumoasa Lumii, care fusese încredinţată că se va însoţi cu prinţul cel tînăr. Aşa cum eşti acum n-ai să-mi fii niciodată soţ şi stăpîn. Există o singură cale să-ţi atingi dorinţa asta. La o depărtare de şapte mări de aici, într-un ostrov tăinuit, se află iepele mele. Vor fi aduse aici şi mulse. Te vei îmbăia în laptele lor şi vei dobîndi de îndată tinereţea de mult pierdută. Atunci abia vei putea cuteza să te gîndeşti la mine !

— E anevoie de adus iepele ? se milogeşte padişahul.

— Cum nu se poate mai anevoie. Ştiu un singur om care ar putea încerca s-o facă : voinicul care m-a adus aici !

— Minunat, minunat! se bucură padişahul, frecîndu-şi mîinile. Flăcăul va izbuti şi isprava asta. Voi fi iar tînăr, voi lua-o pe Frumoasa Lumii şi voi trăi fericit în saraiul meu de fildeş, rîvnit de toată suflarea pămîntului...

Iute îl chemă la el pe prinţ şi îi porunci cu străşnicie :

— Fă bine şi adu-mi aici, degrabă, iepele Frumoasei Lumii... Altminteri, îţi pierzi capul !

Năucit, prinţul alergă la han, se duse la grajd şi începu să-şi ţesale calul, pregătindu-l iar de drum.

— Nu te necăji într-atîta, stăpîne, auzi iar glasul calului. Scăpăm noi teferi şi din impasul ăsta. Numai ascultă-mă bine. Cere de la padişah patruzeci de bivoli. Îi luăm cu noi şi pornim la drum. Cînd vom ajunge la a şaptea mare unde se află Ostrovul Tăinuit, tu descalecă, taie bivolii, jupoaie-i, iar pieile lor aşează-le una peste alta pe spinarea mea. Apoi ascunde-te după vreo tufă. Eu voi slobozi un nechezat cumplit. Îndată apele se vor despica făcînd loc Armăsarului Mării. Dintr-un salt, acesta va fi lîngă mine, gata de luptă. Se va năpusti asupră-mi şi va muşca neîndurător din pieile de bivoli de pe spinarea mea. Fărîme le va face. Dar, cînd va ajunge la a patruzecea piele, va fi istovit. Tu, atunci, ţîşneşti de la locul unde şedeai tupilat, arunci şaua pe el, încaleci şi te ţii bine de grumazul lui. El se va arunca în apă şi te va duce la Ostrovul Tăinuit. Iei iapa murgă şi pe cea roaibă şi, călare pe una din ele, le aduci la mal...

Mezinul nu stătu o clipă îu cumpănă. Se apucă iute de treabă şi îndeplini totul, după spusele calului său. Aşa ajunse cu bine la ţărmul celei de a şaptea mări. Aici descalecă, taie bivolii, îi jupoaie, iar pieile le aşează una peste alta pe spinarea calului său. Acesta, fără zăbavă, scoate un nechezat cumplit. Ca tăiat de lama unui uriaş cuţit nevăzut, apele se despică în două, din ele răsare un armăsar mîndru care se şi aruncă asupra calului de pe ţărm. Cînd pe acesta mai rămîne o singură piele de bivol, Armăsarul Mărilor se dă învins. Prinţul iese din tufişul în care se ascunsese, aruncă pe el şaua, încalecă şi aşa ajunge Ostrovul Tăinuit. Găseşte numaidecît iapa murgă şi pe cea roaibă, le ia şi ajunge cu bine la ţărm unde îl aştepta calul său şi aşa se întoarce nevătămat la saraiul de fildeş.

Văzîndu-l, padişahul se trece cu firea. Aleargă într-un suflet la Frumoasa Lumii, de îi aduce vestea cea mare :

— Au sosit iepele, sultana mea. Ard de nerăbdare să mă îmbăiez ca să mă fac iar tînăr. Numai că nu ştiu cine-o să le mulgă. Sînt atît de sălbatece !

— Un singur muritor e în stare s-o facă : voinicul care m-a adus pe mine. Să-şi acopere capul cu năframa mea, să-şi toarne pe vestminte parfumul meu din şipul ăsta tăiat într-un rubin şi aşa să le mulgă !

Spre nedumerirea sa, iarăşi este chemat prinţul la padişah, care porunceşte să facă precum spusese Frumoasa Lumii. Acela, n-are încotro şi mulge iepele : laptele iepei roaibe în covata de aur, laptele iepei murge în covata de argint. Amîndouă coveţile sînt duse de roabe dinaintea Frumoasei Lumii. Ea porunceşte ca cea de argint să-i fie dusă padişahului, spre îmbăiere, iar cea de aur, prinţului, şi ce să vezi ? Abia intrat în baie padişahul şi carnea de pe el se topeşte văzînd cu ochii, pînă ce din trupul lui mătăhălos nu rămîne decît un morman de oase.

— Luaţi oasele astea netrebnice de bătrîn lacom, pizmaş şi fălos cu truda altuia şi îngropaţi-le ! porunceşte ea slugilor.

Iar prinţul care, prin îmbăierea cu laptele iepei roaibe, dobîndise, întocmai ca Frumoasa Lumii, o tinereţe veşnică, fără de bătrîneţe, se uneşte cu Frumoasa Lumii şi este ales de norod, pentru curajul şi cinstea lua, să împărăţească în locul padişahului mort. Nunta crăiască a ţinut nici mai mult, nici mai puţin de patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi. Patruzeci de zile de veselie, de belşug, de cîntece şi jocuri pentru toată suflarea ţării. Numai o singură fiinţă, nu era cu totul şi cu totul fericită în acest răstimp : mirele. Nu că nu s-ar fi bucurat, doar o îndrăgise pe Frumoasa Lumii de cum o zărise, dar amintirea tatălui său îi umbrea şi inima şi chipul.

— Ce-ţi apasă sufletul, voinicul meu, de cînd şi cînd ţi se aşterne pe faţă un nor de întristare ? îl întrebă Frumoasa Lumii.

— Ah, răspunse tînărul padişah, cînd îmi aduc aminte de suferinţa tatălui meu mi se strînge inima...

Şi îşi depănă tot firul vieţii sale, de la plecarea din saraiul părintesc.

— Să nu mai zăbovim o clipă ! hotărî Frumoasa Lumii. Să pornim îndată la tatăl tău !

Şi calul, credinciosul prieten al prinţului mezin de odinioară, îi poartă în galop nebun pînă la saraiul părintesc. Străjile aleargă de duc vestea cea mare bătrînului padişah orb care, crezînd că i-a pierit de mult fiul cel mic, purta numai vestminte cernite. În sfîrşit, în uşa iatacului iată-l pe însuşi mezinul, cu Frumoasa Lumii alăturea.

— Am adus leacul suferinţei tale, tată dragă, spune mezinul, după ce îşi îmbrăţişează părintele.

— De unde l-ai luat, fiule ?

— De sub gherghelul nurorii tale, tată.

— Cine mi-e noră, fiule ?

— Frumoasa Lumii, tată !

Uluit mai rămîne padişahul, căci pasămite, nu ajunsese niciodată în grădina cu trandafiri a Frumoasei Lumii. Cu mîna tremurătoare de bătrîneţe şi tulburare laolaltă, ia ţărîna din batista întinsă de fiul său şi şi-o trece peste ochi. Şi pe loc îi revine vederea, făcînd din el cel mai fericit om şi părinte din cîţi s-au aflat vreodată pe lume. Şi se încinge o veselie, se încinge o veselie cum nu s-a mai pomenit vreodată. După multele încercări, s-a cuibărit şi în inimile lor fericirea deplină, căci nu degeaba glăsuieşte proverbul din bătrîni: „Fiecare noapte îşi are negreşit ziua ei”.

POVEŞTI ARABE
repovestite de Radu Vasiliu

Povestea corbului şi a vulpoiului

SE POVESTEŞTE că un vulpoi bătrîn, al cărui cuget era încărcat de multe rele şi de multe prădăciuni, se aciuase în fundul unei trecători bogate în vînat, aducîndu-şi cu sine şi soaţa. Şi dădu el acolo, mai departe, iama, în rîndurile vînatului mic, în aşa măsură, că pustii cu totul întregul munte şi, ca să nu moară de foame, într-un sfîrşit îşi mîncă mai întîi puii, care erau tocmai la ţanc de grăsuni, iar într-o noapte îşi gîtui mişeleşte soaţa, halind-o cît ai clipi. Odată împlinită şi trebuşoara asta, nu-i mai rămase nimic pentru măsele.

Dar se făcuse el prea bătrîn ca să mai poată schimba locul şi nici nu mai era atît de sprinten încît să vîneze iepurele ori să prindă potîrnichea din zbor. În vreme ce era adîncit în aceste gînduri care-i întunecau lumea dinaintea ochilor, văzu un corb aşezîndu-se, ostenit, pe vîrful unui copac. Şi îndată cugetă în sufletul lui : „Dacă l-aş putea îndupleca pe corbul ăsta să lege prieteşug cu mine, ce chilipir ar fi! Cu aripile lui bune ar face toată treaba de care bătrînele-mi picioare oloage nu mai sînt în stare. Mi-ar aduce hrana şi, başca, mi-ar ţine şi tovărăşie, în singurătatea asta care-ncepe să mă apese.” Şi, cum gîndi, aşa făcu ; înaintă pînă la poalele copacului pe care stătea corbul, ca să fie auzit mai bine, şi, după salamîcurile cele mai adînc simţite, îi spuse :

— O, vecine, ştii, de bună seamă, că orice musulman vrednic are două merite dinaintea vecinului său musulman : meritul de a fi musulman şi meritul de a fi vecin. Iar eu îţi recunosc fără şovăială aceste două merite faţă de mine şi, peste asta,

simţesc aici, în pieptu-mi întreg, că sînt cuprins de farmecul neînvins al drăgălăşeniei tale şi-mi aflu înclinări nesilite de prietenie frăţească pentru tine ! Şi tu, corbule, ce simţeşti în privinţa mea ?

La aceste vorbe, corbul izbucni în rîs, şi încă aşa de tare, că era cît pe ce să se rostogolească din copac Apoi îi spuse vulpoiului :

— Într-adevăr, uimirea mi-i nemăsurată ! De cînd, mă rog, vulpoiule, prietenia asta deşănţată ? De cînd, mă rog, ţi-a pătruns cinstea în inimă, că pînă acum ţi-a stat mereu numai pe vîrful limbii ! De cînd, seminţii aşa de osebite ca ale noastre — tu din seminţia animalelor şi eu din cea a păsărilor — se pot înfrăţi în chip desăvîrşit ? Şi, mai cu seamă, vulpoiule, mi-ai putea spune, pentru că grăieşti atît de frumos, de cînd cei din neamul tău nu mai sînt mîncătorii iar cei din neamul meu mîncaţii ? Te miri ? N-ai nici un temei, într-adevăr ! Hai, vulpoiule, bătrîne pehlivan, lasă-le-n traistă toate cugetările tale frumoase şi scuteşte-mă de această prietenie care n-a ţinut la încercare !

Atunci vulpoiul îi spuse :

— Corbule plin de gînduri drepte, judecata ţi-i fără greş, dar să ştii că nimic nu-i cu neputinţă firii ce a întocmit inimile făpturilor şi care a iscat într-a mea această simţire faţă de tine. Ca să-ţi dovedesc că inşi din neamuri osebite se pot înţelege de minune şi să-ţi aduc încredinţările pe care mi le ceri pe bună dreptate, nu găsesc ceva mai potrivit decît să-ţi istorisesc povestea puricelui şi a şoarecelui, aflată de mine de la alţii, dacă bineînţeles, voieşti s-o asculţi !

Şi corbul zise :

— Deoarece vorbeşti de dovezi, sînt gata să ascult această ISTORIE A PURICELUI ŞI ŞOARECELUI, pe care n-am auzit-o niciodată !

Şi vulpoiul spuse :

— O, drăgălaşule prieten, învăţaţii pricepuţi în cărţile de demult şi de azi povestesc că un purice şi un şoarece îşi aleseseră sălaşul în casa unui neguţător bogat, fiecare în locul ce i se potrivea mai bine.

Într-o noapte, puricele, lehămeţit să tot sugă sîngele acru al pisicii din casă, sări pe patul unde stătea întinsă soţia neguţătorului, se strecură printre straiele ei şi de acolo alunecă sub cămaşă, taman în locul cel mai gingaş, pe pîntec. Şi-ntr-adevăr, el găsi că locul acela era tare gingaş şi dulce şi alb, după pofta inimii: nici o zbîrcitură, dimpotrivă, o, corbule, dimpotrivă! Pe scurt, puricele se stăvi cu temei acolo şi se aşternu pe supt sîngele gustos al soţiei, pînă la îmbuibare ! Dar el puse în ospăţul său atît de puţină măsură, încît, de usturimea pişcăturii, tînără femeie se trezi şi-şi repezi mîna la locul pişcat şi, de bună seamă, ar fi strivit puricelc, daca acesta n-ar fi şters-o cu dibăcie din şalvar, de-a curmezişul nenumăratelor cute ale acestei îmbrăcăminţi femeieşti şi de acolo n-ar fi sărit pe pămînt şi n-ar fi fugit să se ascundă în cea dintîi gaură ce-i ieşi în cale ! Asta fu cu puricele !

Dar cît despre tînăra femeie, ea scoase un urlet de durere, la auzul căruia toate roabele alergară şi, înţelegînd pricina durerii stăpînei lor, se grăbiră să-şi suflece mînecile şi să se pună îndată pe treabă, spre a găsi puricele în veşminte ; două se însărcinară cu straiele, una cu cămaşa şi alte două cu largul şalvar căruia se apucară să-i întindă cu grijă toate cutele, una după alta, în vreme ce tînăra femeie îşi cerceta, la lumina făcliilor, faţa trupului iar roaba de credinţă îi căuta cu de-amănuntul spatele. Îţi dai însă bine seama, corbule, că nu găsiră nimica nimicuţa ! Şi asta fu cu femeia !

Şi corbul strigă:

— Dar unde-s, în toate astea, dovezile de care-mi vorbeai?

Şi vulpoiul spuse :

— Ajungem taman acolo !

Şi urmă :

—Într-adevăr, gaura în care fugise puricele, era chiar sălaşul şoarecelui. De aceea, văzîndu-l pe purice că intră la dînsul, aşa cu nepus în masă, şoarecele fu cît se poate de jignit şi-i strigă :

— Ce cauţi la mine, purice ? Doar nu eşti nici din neamul meu, nici de-o seamă cu mine ; de la tine nu se poate nimeni aştepta decît la neplăceri; dalcauc ce eşti !

Dar puricele răspunse :

— O, şoarece primitor, să ştii că dacă am năvălit fără cuviinţă în locuinţa ta, am făcut-o nu cu voia mea, ci ca să scap de moartea cu care sînt ameninţat de stăpîna casei ! Şi toate astea pentru oleacă de sînge pe care i l-am stors ! Drept îi că sîngele era din cel mai bun : molcuţ şi cald, de te răpea, nu alta, şi minunat la mistuire! Am venit doar să-ţi cer sprijin, încrezător în bunătatea ta, şi să te rog să mă primeşti la tine, pînă ce va fi trecut primejdia. Departe de mine gîndul să te necăjesc ori să te silesc a-ţi părăsi sălaşul; dimpotrivă, ţi-oi păstra o recunoştinţă aşa de mare, încît vei mulţumi sorţii că a îngăduit întîlnirea noastră !

Atunci şoarecele, încredinţat de glasul cinstit al puri- celui, îi grăi :

— Dacă-i într-adevăr aşa, purice, poţi împărţi cu mine, fără teamă, culcuşul şi trăi aici în linişte ; şi ai să-mi fii tovarăş în vremile bune, ca şi în cele potrivnice ! Cît despre sîngele băut, hai, nu te tulbura ! Mistuieşte-l cu desfătare, în pacea inimii, căci fiecare-şi găseşte hrana pe unde poate şi nu-i nimic nevrednic în asta. Firea ne-a dat viaţă nu ca să ne lăsăm muritori de foame ori de sete ! Dealtfel, iată, în legătură cu asta, stihurile pe care le-am auzit rostite, într-o zi, pe uliţi, de un ascet:

— „N-am pe pămînt nimic care să m-apese ori să mă-n- lănţuie ; n-am nici avuţii, nici soţie ursuză, nici casă ! Inima mea, tu eşti uşoară ! Un codru de pîine, o duşcă de apă şi un dram de sare ajung să mă hrănească, fiindcă-s singur ! O haină roasă mi-i veşmîntul şi încă-i prea mult !

Pîinea o iau de unde o găsesc şi soarta aşa cum vine ! Nu mi se poate răpi nimic ! Şi ceea ce iau de la alţii, ca să trăiesc, îi prisosul lor ! Inima mea, tu eşti uşoară !”

Cînd auzi această cuvîntare a şoarecelui, puricele fu peste măsură de înduioşat şi-i grăi:

— O, şoarece, frăţioare, cît de plăcut va curge viaţa noastră, trăind împreună de acum înainte ! De-ar veni mai repede clipa cînd ţi-oi putea mulţumi pentru bunătate !

Pasămite, clipa nu întîrzie să sosească. Într-adevăr, chiar în seara aceea, şoarecele, care se dusese să dea tîrcoale prin odaia neguţătorului, auzi un clinchet şi-ntr-un sfîrşit îl văzu pe neguţător cum numără, unul cîte unul, dinarii mulţi dintr-un săculeţ ; şi după ce-i cercetă pe toţi, îi ascunse sub pernă, se aşeză în pat şi adormi.

Atunci şoarecele alergă să-l găsească pe purice şi, după ce-i istorisi cele văzute, îi grăi:

— Iată, în sfîrşit, prilejul să-mi vii în ajutor şi anume, cărînd cu mine dinarii de aur, din patul neguţătorului în ascunzişul meu !

La aste vorbe, puricele fu cît pe ce să leşine de tulburare, atît i se păru lucrul de nemăsurat, şi-i spuse, cu tristeţe, şoarecelui :

— Dar nu te gîndeşti, şoarece ? Nu vezi cît îs de mare ? Cum să car în spate un dinar, cînd o mie de purici laolaltă nu l-ar putea nici măcar urni din loc ? Totuşi îţi pot fi, cu adevărat, de mare folos de data asta, fiindcă eu, puricele, aşa cum mă vezi, iau asupra mea sarcina de a-l muta pe neguţător din odaia şi

chiar din casa lui; şi atunci, tu vei fi stăpînul locului şi vei putea căra dinarii în ascunziş, în largul tău şi fără grabă !

Atunci şoarecele strigă :

— Drept îi, purice viteaz, şi-ntr-adevăr nici nu m-am gîndit la asta ! Cît despre ascunzişul meu, îi destul de larg ca să poală cuprinde tot aurul acela; şi pe deasupra i-am făcut şaptezeci de uşi de ieşire pentru vremuri cînd ar voi careva să mă-nchidă ori să mă zidească înlăuntru ! Grăbeşte-te dar să potriveşti lucrurile, aşa cum mi-ai făgăduit !

Atunci puricele, din cîteva sărituri, fu pe patul pe care dormea neguţătorul şi se îndreptă taman spre dosul lui şi-l pişcă de acolo, cum niciodată purice nu mai pişcase. Din pricina acestei pişcături şi a zvîcnirilor de durere ce-i urmară, neguţătorul se deşteptă, ducîndu-şi mîna cu repeziciune la preacinstitul loc, de unde însă puricele se grăbise s-o tulească, şi se puse pe aruncat mii de blesteme care răsunară în gol, prin casa adormită. Apoi, după ce se mai întoarse şi se foi, încercă să adoarmă iarăşi. Dar îşi făcea socoteala fără duşman. Într-adevăr, văzînd că neguţătorul se încăpăţînează să rămîie în pat, puricele, furios peste măsură, înnoi năvala, ducîndu-se, de data asta, să pişte din toate puterile lui, acel loc atît de simţitor...

Atunci neguţătorul sări ca ars, în urlete, aruncă cît colo de pe dînsul cergile şi straiele şi alergă afară, la fîntînă unde se udă cu apă rece şi nu mai voi să se întoarcă în odaia lui, ci se întinse pe laviţa din curte, ca să petreacă acolo ce mai rămăsese din noapte.

Aşa că şoarecele putu, cu cea mai mare uşurinţă, să care în ascunzişul lui tot aurul neguţătorului ; şi cînd sosi dimineaţa, în sac nu mai rămăsese nici măcar un dinar.

Astfel ştiu puricele să răsplătească găzduirea şoarecelui şi să-l despăgubească însutit ! Iar tu,

corbule, urmă vulpoiul, nădăjduiesc că vei vedea curînd măsura credinţei mele faţă de tine, în schimbul înţelegerii prieteneşti pe care-ţi cer s-o pecetluieşti intre noi !

Dar corbul îi spuse :

— Într-adevăr, jupîne vulpoi, istoria ta îi cam greu să mă încredinţeze. Şi apoi, pe lîngă toate, fiecare-i slobod să facă ori să nu facă binele, mai ales cînd binele acela poate fi pricină de năpastă. Ia, aşa se întîmplă şi cu noi. De mult ţi s-a dus vestea pentru vicleniile tale şi încălcările săvîrşite asupra cuvîntului dat; cum m-aş putea încrede într-unul a cărui rea credinţă îi răscunoscută şi care, chiar în vremea din urmă, a găsit mijlocul să-l vîndă şi să-l ducă la pierzare pe văru-său, lupul ? Căci, o, mişelule, am aflat de această fărădelege care a făcut vîlvă în rîndurile întregii seminţii a animalelor ! Dacă n-ai stat la gînduri să jertfeşti pe unul din seminţia ta, dacă nu chiar din neamul tău, după ce atîta vreme te-ai ţinut de coada lui şi l-ai linguşit şi l-ai lins în toate felurite, apoi mai este îndoială că n-ai să faci decît un joc ucigaş cu cel care-i dintr-o seminţie duşmană ţie şi atît de osebită de a ta ? ! Vezi tu, toate astea îmi aduc aminte de o poveste ce se potriveşte de minune cu întîm- plarea noastră de acum !

Vulpoiul strigă:

— Ce poveste ?

Corbul spuse :

— Aceea a vulturului !

Dar vulpoiul grăi :

— Nu cunosc deloc această ISTORIE A VULTURULUI ! Ia să văd oleacă ce-i cu ea !

Şi corbul povesti:

— Era odată un vultur atît de tiran, că întrecea toate hotarele cunoscute ale tiraniei; nici o pasăre, mare ori mică, nu rămăsese păgubaşă de jignirile lui ; şi semănase el groaza printre toţi lupii văzduhului şi

printre toţi lupii pămîntului, pînă-ntr-atît, încît, la apropierea lui, fiarele de pradă cele mai sălbatice lăsau baltă tot ce aveau şi fugeau înspăimîntate de clonţul lui înfiorător şi de penele lui zbîrlite. Dar iată că veni şi vremea cînd, anii adunaţi pe ţeasta lui o pleşuviră cu totul, îi slăbiră ghearele, îi sfărîmară în bucăţi fălcile ameninţătoare şi, împreună cu vremuelile, îi lăsară un trup beteag şi aripi care nu trag ! Atunci fu el atît de mişelnic, că vechii săi duşmani nici nu catadicseau măcar să-i plătească pe măsura tiraniilor lui şi se purtară cu dînsul plini de dispreţ. Şi, ca să se hrănească, era el nevoit a se mulţumi cu rămăşiţele pe care le lăsau, după ospeţele lor, păsările şi animalele !

— Şi tu, vulpoiule, dacă ţi-ai pierdut puterile, văd pe de altă parte că nu ţi-ai pierdut încă şiretenia ! Căci tu, neputinciosul, vrei să te uneşti cu mine care îmi păstrez încă neatinse puterea aripii, ascuţimea vederii şi luciul ciocului. Crede-mă, nu încerca să faci ca VRABIA.

Şi vulpoiul, foarte mirat, îl întrebă :

— Despre ce vrabie vorbeşti ?

Corbul spuse :

— Ascultţi ! Am aflat de la alţii că o vrabie se găsea pe o pajişte de-a lungul căreia trecea o turmă de oi; şi se îndeletnicea ea să scormonească pămîntul cu ciocul, urmînd oile, cînd, deodată, văzu un vultur uriaş năpustindu-se asupra unui mieluşel, rupindu-l în ghearele sale şi făcîndu-se nevăzut cu el, în depărtări. Cum văzu asta, vrabia se privi cu nemăsurată trufie, îşi întinse aripile plină de sine şi-şi spuse : „Dar şi eu ştiu să zbor şi pot să răpesc chiar o oaie mare !” Şi, grabnic, îşi alese oaia cea mai mare pe care o putu găsi, aceea care avea o lînă aşa de stufoasă şi aşa de veche, că, sub pîntece, nu mai era decît o îngrămădire putredă ! Şi vrabia se năpusti peste spinarea oii şi, nici mai mult, nici mai puţin, voi s-o ridice. Dar, de la

cea dintîi mişcare, ghearele ei se prinseră în flocii de lînă şi ea însăşi rămase zălog oii. Atunci păstorul alergă, o luă, îi smulse penele de pe aripi şi, după ce-i legă picioarele cu o sfoară, o dădu copiilor săi să se joace cu ea şi le spuse : „Uitaţi-vă bine la pasărea asta ! Spre nenorocirea ei, a voit să se asemene cu unul mult mai puternic decît dînsa. De aceea a fost pedepsită cu robia !”

— Şi tu, vulpoiule beteag, vrei acum să te asemeni cu mine, întrucît ai îndrăzneala să poftoreşti unirea noastră. Hai, bătrîne viclean, crede-mă, întoarce-te iute de unde ai venit!

Atunci vulpoiul pricepu că de acolo încoace era de prisos a mai încerca să tragă pe sfoară un ins atît de cunoscător cum era corbul. Şi în turbarea sa, începu să scrîşnească aşa de tare din fălci, că-şi sfărîmă un dinte mare. Şi corbul, pişicher, îi spuse :

— Sînt într-adevăr mîhnit că ţi-ai sfărîmat un dinte din pricină că nu ţi-am făcut pe voie !

Dar vulpoiul îl privi cu o cinstire fără margini şi-i grăi :

— Mi-am spart dintele nu din pricină că n-ai voit să ne împrietenim, ci de ruşine că am găsit unul mai şiret decît mine!

Şi, odată rostite aceste vorbe, vulpoiul se grăbi s-o şteargă, ca să se ascundă !

Povestea şoarecelui şi a nevăstuicii

ERA ODATĂ o femeie ce se îndeletnicea cu dezghiocarea susanului. Într-o zi, cineva i-a adus o măsură de susan din cel mai bun, zicîndu-i :

— Doftorul a poruncit unui bolnav să se hrănească numai cu susan ! Ţi l-am adus pe acesta, să-l cureţi cu grijă şi să-l cojeşti !

Femeia îl luă şi se puse, îndată, pe treabă, aşa că, la capătul zilei, fu gata curăţat şi dezghiocat. Şi ce plăcut era să priveşti susanul acela alb, lucios, dătător de gînduri ! Iată de ce, unei nevăstuici ce dădea tîrcoale pe acolo nu-i trebui mult ca să fie ispitită straşnic, iar cînd se lăsă noaptea, să purceadă la mutarea lui de pe tipsia pe care era, în ascunzişul ei. Şi lucră ea aşa de bine, că dimineaţă nu rămăsese pe tipsie decît o cîtime de susan neînsemnată.

După asta, stînd la pîndă în gaura ei, nevăstuica putu să judece mirarea şi mînia femeii, cînd dădu cu ochii de înfăţişarea acelei tipsii, aproape rase de cuprinsul ei şi o auzi strigînd :

— Ah ! de l-aş afla pe hoţ ! Numai afurisiţii de şoareci, care-mi spurcă sălaşul de cînd mi-a murit pisica, au putut săvîrşi blăstămăţia asta ! De unul să dau cu ochii şi-l voi face să ispăşească răutăţile tuturor semenilor lui !

Cînd nevăstuica auzi aceste vorbe, îşi spuse : „Ca să mă pun cu totul la adăpost de supărarea acestei femei, trebuie negreşit să-i îndreptăţesc bănuielile în privinţa şoarecelui ! De nu, se poate prea bine întîmpla să se ia de mine şi să-mi rupă spinarea !” Şi îndată plecă să-l caute pe şoarece şi-i spuse :

— Frate, vecinul îi îndatorat vecinului ! Nimic nu-i mai urît decît un vecin care se gîndeşte numai la

sine şi n-arată nici o curtenie celor ce locuiesc alături de dînsul iar, la prilejuri de bucurii, nu le trimite nimic din bucatele gătite de femeile casei, nici din dulceţile şi bunătăţile pregătite la marile sărbători!

Şi şoarecele răspunse :

— Cît îi de drept ce spui, prietenă ! De aceea nu mă pot decît lăuda că-mi eşti vecină, deşi te afli aici doar de cîteva zile, şi că nutreşti în privinţa mea gînduri pline de bunăvoinţă ! De-ar fi toţi vecinii cinstiţi şi grijulii cum eşti tu !

Nevăstuica spuse :

— Cumătra ceea care-i colo, în casă, a primit o măsură de susan proaspăt şi cît se poate de ispititor. Iar ea l-a mîncat cu copiii, pe săturate, nelăsînd decît un pumn-două. Am venit, de aceea, să-ţi dau de veste, căci aş fi de o mie de ori mai bucuroasă să tragi foloase tu de pe urma susanului, decît hămesiţii ei de copii !

La aste vorbe, şoarecele fu cuprins de o veselie aşa de mare, că-ncepu a se foi fără astîmpăr şi a-şi flutura coada. Fără a mai cugeta, fără a deosebi înfăţişarea prefăcută a nevăstuicii, fără să bage de seamă că femeia îl pîndea în tăcere, şi chiar fără să se mai întrebe care putea fi dedesubtul acestei mărinimii a nevăstuicii, alergă cu toată iuţeala şi se năpusti în mijlocul tipsiei unde scînteia strălucitor, dezghiocat, susanul! Şi-şi umplu cu lăcomie gura. Dar în clipa aceea, femeia ieşi de după uşă şi, cu o lovitură de jordie, crăpă capul şoarecelui !

Şi aşa, datorită încrederii sale nechibzuite; bietul şoarece plăti cu viaţa relele săvîrşite de altul !

Povestea broaştei ţestoase şi a pescăruşului

ÎNTR-O CARTE dintre cărţile de demult, se povesteşte că un pescăruş stătea, odată, pe malul unui rîu mare şi veghea cu gîtul întins la curgerea apei. Căci acesta-i era meşteşugul care-i îngăduia să-şi ţină zilele şi să-şi hrănească puii ; şi el îl făcea cu hărnicie, îndeplinind cît se poate de cinstit sarcinile stării sale.

Pe cînd urmărea cu băgare de seamă cea mai mică clipocire şi cea mai uşoară unduire a rîului, văzu trecînd prin faţa lui şi oprindu-se de stînca pe care-şi făcea el veghea, un hoit mare de neam omenesc. Atunci, îl cercetă îndelung şi văzu că era plin de răni adînci şi de urmele unor lovituri de sabie şi de lance ; şi se gîndi în sinea lui : „O fi vreun tîlhar de drumul mare care şi-a ispăşit fărădelegile !” Apoi, îşi întinse aripile spunînd : „Slăvită fie legea firii ! Datorită ei, răii slujesc după moarte bunei stări a celor vrednici !” Şi se pregăti să ae arunce asupra stîrvului şi să rupă dintr-însul bucăţi, ca să le ducă puilor şi să le mănînce împreună cu ei. Dar, curînd, văzu că deasupra sa întunecă cerul un nor negru de mari păsări de pradă, cum ar fi vulturi şi ulii, care începură să se rotească, în roate largi, apropiindu-se tot mai mult de locul acela.

La vederea lor, pescăruşul fu cuprins de teamă că lupii văzduhului îl vor sfîşia şi pe dînsul, şi se grăbi s-o ia la sănătoasa spre depărtări, bătînd tare din aripi. Şi la capătul cîtorva ceasuri de zbor, se opri pe creasta unui copac ce crescuse în mijlocul rîului, chiar spre gura lui, şi aşteptă, în nădejdea că apa va duce într-acolo hoitul plutitor. Şi foarte necăjit, prinse a se gîndi la potrivniciile sorţii şi la nestatornicia ei ;

şi-şi spunea : „Iată că-s nevoit să-mi las ţara şi ţărmul unde am văzut lumina zilei şi unde se află soaţa şi puişorii mei. Of, cîtă deşertăciune-i pe lumea asta ! Şi cu cît mai găunos, cel ce se lasă înşelat de înfăţişarea ei şi, încrezător în norocul său, trăieşte de azi pe mîine, fără a purta grija zilelor negre ! De-aş fi fost mai chibzuit, aş fi adunat merinde pentru o vreme de foamete, ca asta ; şi de-ar fi venit lupii văzduhului să-mi ia cu anasîna cîştigul, prea puţin m-ar fi stingherit! Dar înţeleptul ne sfătuieşte să fim răbdători în vremi de încercări. Aşadar, să rabdăm !"

Pe cînd cugeta el în chipul acesta, văzu că de copacul pe care era cocoţat se apropie, ieşind din apă şi înotînd agale, o broască ţestoasă. Şi această broască ţestoasă îşi înălţă capul şi-l zări pe copac şi-ndată îi ură pace, zicîndu-i :

— Cum se face, pescăruşule, că ai părăsit ţărmul pe care te întîlneam de obicei ?

El răspunse :

— Dacă sub cortul ce te adăposteşte şi-n locul pe care-l stăpîneşti vine să locuiască o faţă neplăcută, numai un lucru îţi rămîne : lasă-i cortul şi locul şi grăbeşte-te să-ţi iei tălpăşiţa !

Iar eu, prea bună broască ţestoasă, am văzut ţărmul meu gata să fie cotropit de lupii văzduhului şi, ca să nu fiu atins de înfăţişarea lor neplăcută, am zis că-i mai bine să las tot şi să plec, pînă ce soarta va binevoi să se milostivească de mine !

După ce broasca ţestoasă ascultă aceste vorbe, îi spuse pescăruşului :

— Întrucît lucrurile stau aşa, iată-mă între mîinile tale, gata să te slujesc cu toată credinţa şi să-ţi ţin tovărăşie în părăsirea şi necazul tău, căci ştiu cît îi de nefericit străinul departe de ţara lui şi de ai săi şi cît îi este de dulce să afle, la necunoscuţi, căldura simţirii şi îngrijire prietenească. Eu care nu te cunosc

decît din vedere, ţi-oi fi o tovarăşă grijulie şi cu inimă bună !

Atunci pescăruşul îi spuse :

— Broască ţestoasă inimoasă, o, tu ce eşti pe dinafară pietroasă, dar pe dinlăuntrul atît de gingaşă, simţesc că-mi dau lacrimile de înduioşare, dinaintea dărniciei tale nesilite. Cum îţi mulţumesc ! Şi cîtă dreptate ai cînd grăieşti cum grăieşti despre găzduirea ce trebuie dată străinilor şi despre prietenia cu care trebuie întîmpinaţi cei ce sînt în nenorocire, în măsura în care nu-s nişte găunoşi ! Căci, cu adevărat, ce-ar fi viaţa fără prieteni şi fără taifasul cu prietenii şi fără veselia şi cîntul cu prietenii ? Înţelept cel ce ştie să-şi găsească prieteni pe măsura firii sale, căci nu poţi spune că ţi-s prietene fiinţele pe care eşti nevoit să le cercetezi din pricină că au aceeaşi îndeletnicire cu tine ; cum eu, de pildă, mă întîlneam cu pescăruşii din neamul meu, care mă urau şi mă pizmuiau pentru pescuitul şi descoperirile mele ! Ce mulţumiţi trebuie să fie acuma, că am plecat departe, tovarăşii aceia mici la suflet, mărginiţi, care nu ştiu să vorbească decît de pescuitul lor şi nu tăifăsuiesc decît de nevoile lor mărunte ; dar nu se gîndesc niciodată să-şi înalţe sufletul ! Ciocul lor este întors mereu spre pămînt şi au aripi ca să nu se slujească de ele ! De asemenea, cei mai mulţi dintre dînşii nici n-ar mai putea să zboare, de-ar voi : nu-s în stare decît să se scufunde şi, de cele mai multe ori, rămîn la fundul apei !

La aste vorbe, broasca ţestoasă, care asculta în tăcere, strigă :

— Pescăruşule, coboară să te îmbrăţişez !

Şi pescăruşul se dădu jos din copac, iar broasca ţestoasă îl sărută între sprîncene şi-i spuse :

— Adevărat grăieşti, frăţioare. Rămîi dar cu mine şi viaţa noastră va fi uşoară în colţişorul acesta

pierdut între ape, la umbra copacului, lîngă murmurul undelor !

Iar pescăruşul spuse :

— Îţi mulţumesc, broască ţestoasă, surioară ! Dar copiii şi soaţa ? ce să fac cu ei ?

Ea răspunse :

— Mare-i Alah şi milostiv ! Ne-a ajuta el să-i aducem aici! Şi-om mai petrece zile de pace, la adăpost de orice grijă !

Chemare la obşteasca pace

SE POVESTEŞTE că un preacinstit şeic dintr-un sat avea în gospodăria lui o curte mare cu multe orătănii pe care le îngrijea îndeosebi şi de la care avea nenumărate ouă frumoase şi mulţi puicani mîndri, buni de mîncat. Printre păsările de parte bărbătească se afla un cocoş mare şi minunat, cu glas limpede, cu penetul strălucitor şi auriu şi care, pe lîngă toate însuşirile acestea, era dăruit cu multă putere de veghe, înţelepciune şi deprindere în treburile lumii, în schimbările vremurilor şi potrivniciile vieţii. Şi era el plin de dreptate şi grijă faţă de găinile sale şi-şi împlinea datoriile cu tragere de inimă şi nepărtinire, fapt pentru care era dat de toate păsările din curte drept pildă de putere şi bunătate. Iar stăpînul său îl botezase Glasul Zorilor.

Într-una din zile, pe cînd găinile trebăluiau îngrijind puişorii sau îşi curăţau penele, Glasul Zorilor ieşi să vadă pămînturile gospodăriei. Şi tot minunîndu-se de ce vedea, ciugulea ici şi colo, pe măsură ce întîlnea în drumul lui, boabe de grîu, de orz, de susan, de hrişcă sau de mei.Şi dus mai departe decît ar fi dorit de descoperirile şi căutările lui, se trezi deodată în afară de sat şi de gospodărie, într-un loc pustiu şi sălbatic pe care nu-l văzuse niciodată. Privi el în dreapta, privi în stînga, dar degeaba, că nu zări nici faţă prietenoasă şi nici vietate cunoscută. Şi începu a fi tare nedumerit şi de nelinişte scoase cîteva strigăte scurte. Dar iată că, tocmai cînd se pregătea a face cale-întoarsă, dădu cu ochii de o vulpe, care venea spre el cu paşi mari din depărtare. Văzînd asta, cocoşul tremură pentru viaţa lui şi, întorcînd spatele duşmanului, îşi luă avînt din toate puterile aripilor întinse şi se înălţă pe vîrful unui zid năruit, unde nu

se afla decît un loc strîmt ca să se cocoaţe şi unde vulpea nu l-ar fi putut ajunge în nici un fel. Iar cînd vulpea sosi, cu limba scoasă, la picioarele zidului, smiorcăindu-se şi chelălăind, văzu că nu era cu putinţă să se caţere pînă la zburătorul poftit. Atunci, îşi înălţă capul spre el şi spuse :

— Pace ţie, faţă vestitoare de bine, frate al meu, fermecător tovarăş !

Dar Glasul Zorilor nu-i dădu bineţe şi nici măcar n-o privi. Văzînd asta, vulpea spuse :

— Prietene plin de frăgezime, frumosule, de ce nu vrei deloc să-mi faci hatîrul de a-mi răspunde la bineţe sau de a mă privi, cînd sînt atît de dornică să-ţi dau veste mare ?

Întrucît cocoşul, prin tăcerea-i, tăgăduia orice bunăvoinţă, vulpea urmă :

— Ah, frate, dacă ai şti măcar ce veste sînt însărcinată să-ţi aduc, îndată ai coborî să mă îmbrăţişezi şi să mă săruţi !

Dar cocoşul se arătă mai departe nepăsător şi, dus pe gînduri şi mut, privea în depărtare cu ochi rotunzi şi neclintiţi.

Şi vulpea urmă:

— Să ştii, frate-meu, că sultanul dobitoacelor, Măria Sa Leul, şi sultanul păsărilor, Măria Sa Vulturul, s-au întîlnit chiar acum pe o pajişte verde, smălţuită de flori şi udată de rîuri şi au adunat în jurul lor aleşii tuturor fiarelor creaţiunii : tigrii, hienele, leoparzii, lincşii, panterele, şacalii, antilopele, lupii, iepurii, animalele de casă, vulturii, ulii, corbii, hulubii, turturelele, prepeliţele, potîrnichile, orătăniile şi toate celelalte zburătoare. Şi cînd aleşii tuturor supuşilor lor se strînseră în sobor, cei doi stăpîni ai noştri vestiră prin împărătesc ucaz că, de acum înainte, liniştea, frăţia şi pacea vor fi stăpîne pe toată întinderea locuită a pămîntului; că drăgălăşenia, buna învoire, tovărăşia şi dragostea vor trebui să fie sin-

gurele simţăminte îngăduite între seminţiile de fiare, de animale domestice şi de păsări ; că uitarea va trebui să şteargă vechile duşmănii şi ura dintre ele şi că spre fericire se vor îndrepta toate strădaniile. Şi hotărîră că oarecine va încălca această stare de lucruri va fi adus fără întîrziere dinaintea înaltei judecăţi şi osîndit fără întoarcere. Şi mă numiră crainicul acestui ucaz şi mă însărcinară să fac cunoscută, pe toată întinderea pămîntului, hotărîrea adunării, cu straşnică poruncă să dau seamă de numele neascultătorilor, pentru a fi pedepsiţi după greutatea răscoalei lor. De aceea, frate cocoş, mă vezi acum la picioarele acestui zid pe care te-ai cocoţat, căci eu şi numai eu, nu altcineva, eu cu ochiul meu sînt cu adevărat solul, trimisul, crainicul şi împuternicitul domnilor şi stăpînilor noştri. Şi, de aceea, cînd am venit, ţi-am făcut urări de pace şi ţi-am vorbit cu vorbe de prietenie, frate al meu !

Toate astea ! Dar cocoşul, fără a-şi pleca urechea la vorba mieroasă a vulpii, ca şi cum nici n-ar fi auzit-o, privea mereu în depărtare, nepăsător, cu ochi rotunzi şi goi pe care din cînd în cînd îi închidea, legănîndu-şi capul. Iar vulpea, a cărei inimă ardea de dorul de a mesteca plăcuta pradă, urmă :

— Frate, de ce nu vrei să mă cinsteşti cu un răspuns şi nu catadicseşti să-mi spui o vorbă măcar ori să-ţi pleci privirea spre mine care sînt vestitorul sultanului nostru, Leul, împăratul dobitoacelor şi al sultanului Vostru, Vulturul, împăratul zburătoarelor ? Dar îngăduie-mi să-ţi amintesc că, dacă stărui mai departe în tăcerea ta, voi fi silită să aduc fapta la cunoştinţa obştescului sfat : şi mi-i tare teamă să nu cazi sub lovitura noii legiuiri care este neclintită în dorinţa de a aşeza domnia păcii obşteşti, chiar dacă pentru asta trebuie gîtuite jumătate din vieţuitoare. Rogu-te aşadar, pentru cea din urmă oară, spune-mi măcar de ce nu-mi răspunzi !

Atunci cocoşul, care pînă în clipa aceea se-nchisese în semeaţa-i nepăsare, întinse gîtul şi înclinîndu-şi capul, scoborî privirea ochiului drept spre vulpe şi-i spuse : „Soră, vorbele tale sînt cu adevărat deasupra capului şi ochilor mei şi te cinstesc în inimă ca pe trimisul, ispravnicul, vestitorul, împuternicitul şi solul Vulturului, sultanul nostru. Dar dacă nu ţi-am răspuns, să nu crezi cumva că am făcut-o din semeţie ori neascultare sau din vreun alt simţămînt vrednic de mustrare ! Nu ! Pe viaţa ta, nu ! Ci pentru că eram foarte tulburat de ceea ce vedeam şi văd şi acuma colo, în depărtare ! Şi vulpea întrebă :

— Pacea deasupra ta, frate, şi ce vedeai şi mai vezi ? Îndepărtat fie cel rău ! Nădăjduiesc că nu-i nimic neliniştitor, nici vreo năpastă ?

Şi cocoşul îşi întinse şi mai tare gîtul şi spuse :

— Cum, frate, tu nu zăreşti ce zăresc eu ? Doar ţi-au fost puşi deasupra cinstitului tău bot doi ochi pătrunzători, cu toate că, fie spus fără supărare, îs cam chior- chioşeţi !

Şi vulpea întrebă, neliniştită :

— În sfîrşit, spune-mi, rogu-te, ce zăreşti ? Fiindcă pe mine mă cam dor ochii astăzi, cu toate că, fie zis fără potrivnicie, nu mă ştiu deloc chiorchioşetă.

Atunci cocoşul Glasul Zorilor spuse :

— Văd, cu-adevărat, cum se ridică un nor de praf şi cum se roteşte în văzduh un stol de şoimi de vînătoare !

Şi vulpea, la vorbele acestea, începu să tremure şi, ajunsă la capătul neliniştii, întrebă :

— Asta-i tot ce zăreşti ? Dar pe pămînt nu vezi nimic alergînd ?

Cocoşul privi îndelung zarea, mişcîndu-şi capul cînd la dreapta, cînd la stînga, şi într-un sfîrşit spuse :

— Da ! văd ceva care aleargă pe pămînt, cu patru picioare, lung, subţire, cu cap gingaş şi bot ascuţit şi cu urechile lungi şi clăpăuge. Şi acest ceva

se apropie repede de locul nostru ! Şi vulpea, tremurînd din toate încheieturile, întrebă :

— Ce vezi tu, nu-i cumva un ogar, frate ? Alah să ne păzească !

Şi cocoşul spuse :

— Nu ştiu dacă-i ogar, fiindcă n-am mai văzut cîini de soiul acesta. Cred însă oricum, frate, că-i cîine !

Cînd auzi vulpea aceste vorbe, strigă :

— Frate, sînt nevoită să te părăsesc !

Şi nu termină bine, că-i şi întoarse spatele şi o luă la sănătoasa.

Şi cocoşul strigă :

— Hei, de ce nu mă aştepţi ?

Şi vulpea răspunse :

— Fiindcă, vezi tu, am o mare potrivnicie pentru ogar care nu-i dintre prietenii şi nici dintre vecinii mei !

Şi cocoşul urmă :

— Faţă binecuvîntată, nu mi-ai spus tu, chiar acum, că ai venit ca ispravnic şi crainic din partea împăraţilor noştri, spre a face cunoscut ucazul păcii obşteşti, hotărîte în soborul aleşilor trimişi de toate seminţiile noastre ?

Şi vulpea răspunse de foarte departe :

— Da, aşa-i, da, aşa-i, frate cocoş, numai că codoşul ăsta de ogar, blestemat fie, n-a vrut să meargă la sfat şi neamul lui n-a trimis pe nimeni, şi numele lui n-a fost rostit cînd s-a făcut strigarea neamurilor alipite la pacea obştească. Şi, de aceea, cocoşule plin de frăgezime, este întotdeauna duşmănie între neamul meu şi al lui şi ură între insul meu şi al lui ! Alah să te păstreze sănătos pînă la întoarcerea mea !

Şi vulpea, după ce vorbi astfel, se pierdu în depărtări. Şi în felul acesta scăpă cocoşul de dinţii duşmanului său, datorită isteţimii şi înţelepciunii. Şi

se grăbi să coboare de pe zid şi să ajungă mai repede la gospodărie, slăvind clipa care îi îngăduia să se întoarcă fără primejdii în curtea păsărilor. Şi se grăbi să istorisească găinilor şi vecinilor renghiul pe care-l jucase duşmanului lor din tată în fiu. Şi atunci toţi cocoşii din curte trimiseră în văzduh chemarea răsunătoare a bucuriei lor, spre a sărbători marea izbîndă a cocoşului celui falnic — Glasul Zorilor.

Măgarul

ÎNTR-O ZI, un om de treabă dintre oamenii care-s de obicei duşi de nas de alţii mergea prin tîrg trăgînd după el un măgar legat de o frînghioară ce slujea vitei drept căpăstru. Un hoţoman foarte deprins la furturi îl zări şi se hotărî să-i şterpelească măgarul. El încredinţă gîndul unui tovarăş de-al lui care-l întrebă :

— Dar cum ai să faci ca omul să nu bage de seamă ?

El răspunse :

— Urmează-mă şi-ai să vezi !

Atunci se apropie de om pe la spate şi, încetişor, desfăcu căpăstrul măgarului şi şi-l trecu sieşi, fără ca omul să simtă schimbarea, şi merse aşa ca o vită de haram, în vreme ce tovarăşul său se depărta cu măgarul slobozit.

Cînd hoţul se încredinţă că măgarul era departe, se opri deodată din mers ; şi omul, fără a se întoarce, încercă, trăgînd de căpăstru, să-l silească să meargă. Dar simţind împotrivire, se întoarse ca să ocărască măgarul şi, cînd colo, dădu cu ochii de hoţ care era prins de căpăstru în locul vitei, şi avea o înfăţişare foarte umilă şi nişte ochi care cereau îndurare. Omul se minună atunci aşa de tare, că rămase stană dinaintea hoţului ; şi, după un răstimp, putu în sfîrşit scoate cîteva vorbe şi întrebă :

— Ce eşti tu ?

Hoţul strigă cu glas plingăreţ :

— Sînt măgarul tău, stăpîne ! Iar istoria mea îi de-a mirare ! Află, cu adevărat, că în tinereţe eram un pierde-vară, dedat la tot soiul de păcătoşenii ruşinoase. Într-o zi, venii acasă beat mort şi într-o stare dezgustătoare, iar mama, care la vederea mea

nu-şi mai putu stăpîni furia, mă copleşi de ocări şi voi să mă alunge. Dar eu o împinsei şi, întunecat fiind de beţie, chiar o lovii. Atunci, şi mai mîniată de purtarea mea, mă afurisi, şi urmarea blestemului fu că îmi schimbai pe dată înfăţişarea şi mă prefăcui în măgar. Atunci tu, stăpîne, m-ai cumpărat la tîrgul de măgari pe cinci dinari şi m-ai ţinut toată vremea asta şi te-ai slujit de mine la cărat şi îmi împungeai dosul cînd, spetit fiind, nu mai voiam să merg, şi îmi aruncai mii de sudălmi pe care nu îndrăznesc să ţi le mai aduc aminte. Toate astea ! Şi eu nu mă puteam plînge defel, pentru că n-aveam grai. În sfîrşit, se vede treaba că, astăzi, mama, săraca, s-a fi gîndit la mine cu blîndeţe, şi mila i-a fi intrat în inimă şi a fi îndemnat-o să ceară pentru mine milosîrdia cerului. Fiindcă sînt încredinţat că datorită acestei milosîrdii mă vezi acum întors la întîia-mi înfăţişare omenească, stăpîne !

La aceste vorbe, bietul om strigă :

— O, semenul meu, iartă-mi greşelile ! şi uită relele pur-tări pe care te-am silit să le-nduri, fără să-mi dau seama !

Şi se grăbi să dezlege căpăstrul cu care hoţul era legat, şi se duse foarte mîhnit acasă, unde toată noaptea nu putu închide ochii, într-atîta îl mustra cugetul şi se amărîse.

Cîteva zile după asta, bietul om se duse la tîrgul de măgari, ca să-şi cumpere alt măgar. Şi nu mică îi fu mirarea cînd dădu cu ochii de întîiul lui măgar, sub înfăţişarea pe care o avusese înainte de a se schimba. Şi se gîndi în sinea lui :

— De bună seamă că nemernicul a săvîrşit altă nelegiuire!

Şi se apropie de măgar care, recunoscîndu-l, se pusese pe zbierat, se aplecă la urechea lui şi-i strigă din toate puterile:

— O, nemernice de neîndreptat ! negreşit că iar ţi-ai ocărît şi lovit mama, dacă te-ai prefăcut încă o dată în măgar. Dar de data asta n-oi fi eu prostul care te-a cumpăra !

Şi, furios, îl scuipă şi plecă să caute alt măgar, cunoscut îndeobşte că se trage din tată şi mamă de neam măgăresc.

POVESTE PERSANĂ
repovestită ***de*** Viorel ***Bageacu***

Povestea prinţului Ismail şi a lui Arab-Zanghi

ÎN VREMURILE DE DEMULT, trăia un prinţ pe nume Ismail şi mai tot timpul şi-l petrecea la vînătoare, atît de mult era legat de această îndeletnicire. Pe deasupra, el mai era şi viteaz şi neînfricat.

Şi iată că, odată, văzu în vis o fată ca luna plină de minunată şi pe dată se îndrăgosti de ea. Cînd se trezi, dimineaţa, începu să plîngă. Îl linişti mamă-sa, îl linişti, dar zadarnic. Prinţul nu mai mînca, nu mai bea, se topea de dor.

Şi avea prinţul un cal pe nume Kamar, cunoscut de toată lumea. Se ridică Ismail odată, dimineaţa, încălecă pe Kamar şi porni în cîmpie.

„Pînă nu-mi găsesc iubita, n-am să mă întorc", grăi el.

Cît îl rugă, cît plînse mamă-sa :

— Fiule, încotro te duci ? De ce mă osîndeşti cu despărţirea ? La nimic nu ajută ; părăsi prinţul ţinuturile sale şi se îndreptă în lumea largă.

Merse el şi merse şi se opri într-o trecătoare din munţi. Iar pe piscurile unuia dintre munţi se ridica un palat dintr-acelea pe care nici măcar în vis nu le vezi. La poalele muntelui era un izvor.

Prinţul descălecă, dădu calului orz, îl adăpă cu apă limpede şi se aşeză lîngă izvor.

Iar acum ascultaţi ce fel de palat era.

Era de fapt cetatea lui Arab-Zanghi. Iar cetăţii îi erau supuşi patruzeci de viteji şi oricare ar fi fost cel ce venea prin apropiere, fie drumeţ singuratic sau o

întreagă caravană, ei atacau şi-l jefuiau. Şi cum se întîmplă că, tocmai atunci, cînd prinţul Ismail se oprise la poalele muntelui, lîngă izvor, pe turn stătea însuşi Arab-Zanghi, care scruta zările ; oare nu se ivise careva pe drum ? Dar trebuie să vă mai spun că aceşti patruzeci de viteji, pe rînd, făceau de straje pe turn, fiecare cîte două ceasuri.

Şi văzu Arab-Zanghi, lîngă izvor, la poalele muntelui, că venise un tînăr voinic pe un cal frumos. Arab-Zanghi chemă trei viteji şi le zise :

— Duceţi-vă la izvor şi aflaţi cine-i tînărul, ce pofteşte. Întrebaţi-l cum de-a avut îndrăzneala să se oprească şi să se odihnească aici. Sculaţi-l de-acolo şi tîrîţi-l la palat.

Şi plecară toţi trei la izvor şi-l întrebară pe Ismail :

— Hei, tinere, cine eşti şi încotro ai pornit-o ? Cum de-ai îndrăznit s-apuci pe drumul ăsta ? Oare tu nu ştii că aici atotputernic este Arab-Zanghi ? Nici leul n-are îndrăzneala să se arate prin aceste locuri; cine se iveşte aici, viu nu mai pleacă!

Prinţul se prefăcu surd şi mut, şi cu mîinile le arătă :

„Eu n-aud, daţi-vă mai aproape şi faceţi-vă înţeleşi”.

Aceştia se dădură aproape. Atunci, prinţul apucă doi dintre ei, ca pe pisici, de după ceafă, şi-i izbi unul de altul cu frunţile, de le despică ţestele. Iar celui de-al treilea îi tăie urechea, i-o puse în palmă şi-i zise :

— Du-te şi dă-i de veste stăpînului tău despre toate cele întîmplate.

De ceea ce văzu, lui Arab-Zanghi era cît pe-aci să-i iasă ochii din cap. El însuşi se urcă pe-un cal, îmbrăcă platoşa şi împreună cu treizeci de viteji mînă spre izvor. Iar prinţul Ismail încălecă pe Kamar, scoase sabia din teacă şi le aţinu calea, ca un leu.

— Eu sînt unul, voi treizeci. Nu-i de-a vitejilor să luptaţi treizeci cu unul. Veniţi pe rînd !

Şi socoti Arab-Zanghi că dreptatea era de partea prinţului, aşa că se învoi. Zece oşteni, unul după altul, înaintară şi pe toţi îi răpuse Ismail. Atunci, însuşi Arab-Zanghi îi ieşi înainte.

La început ei schimbară lovituri de lance, apoi trecură la luptă. Şi se luptară şapte zile la rînd. În cea de-a opta, prinţul Ismail îl trînti pe Arab-Zanghi la pămînt şi i se aşeză pe piept. Se pregătea tocmai să-i taie capul cînd văzu că duşmanul plîngea. Prinţul îl întrebă :

— De ce plîngi, tinere ? Dacă vrei să laşi ceva cu limbă de moarte, spune !

Şi Arab-Zanghi răspunse :

— Nu-s băiat, sînt fată ! Sînt deja douăzeci de ani de cînd prad prin aceste locuri. M-am luptat cu mulţi tineri viteji. Pe toţi i-am biruit şi-am făgăduit că am să mă mărit cu acela, care mă va arunca la pămînt. Pînă acum am biruit trei sute de bărbaţi viteji. Iar tu vrei să mă omori, neaflînd nici măcar cine sînt !

Apoi, Arab-Zanghi îşi scoase zalele şi coiful şi două cosiţe grele îi căzură pînă la mijloc. Văzu prinţul — da, într-adevăr, era fată. O eliberă, o sărută şi începu s-o învinovăţească :

— De ce nu mi-ai spus toate astea de la început ?

— Ce-a fost, a trecut !

Şi se luară de mînă, urcară la palat, se aşezară şi pe- trecură. Ei se iubeau mult, se duceau împreună la vînătoare, iar seara, iarăşi se veseleau.

Aşa trecură cîţiva ani. Şi iată că, într-o noapte, prinţul o visă din nou pe acea Peri, pentru care îşi părăsise casa. Dimineaţa, îşi luă rămas bun de la Arab-Zanghi şi-l încălecă pe Kamar. Cît se strădui Arab-Zanghi să-l înduplece :

— Prietene, încotro o porneşti, ce s-a întîmplat ? Rămîi aici ! Orice ţi-ar pofti inima, pînă şi de lapte de pasăre am să fac rost !

Iar prinţul doar îi răspundea :

— O, Arab-Zanghi ! Dacă soarta va voi, ne vom întîlni iarăşi. Am pierdut ceva pe care trebuie să-l găsesc şi pînă atunci n-am să-mi aflu liniştea.

Şi, călare pe Kamar, lăsă în urmă palatul lui Arab- Zanghi şi mînă spre pustiu. Merse cîteva zile şi nopţi prin pustiul în care nu era nici apă, nici iarbă. Pînă la urmă, ajunse la un oraş. Înnoptă prinţul în afara zidurilor oraşului, unde-şi întinsese un cort mic, pe care îl purta veşnic cu el.

A doua zi, fiica padişahului acestei ţări voi să vîneze. Şi cu toate cele trebuincioase, împreună cu suita şi slugile, plecă la vînătoare. Nu ieşi bine din oraş, că văzu în preajma porţii un cort mic. „E vreun călător”, socoti ea şi-l chemă pe un om care o întovărăşea.

— Du-te şi află cine-i acolo ! porunci.

Iară fata rămase să privească de departe. Cel trimis se apropie de cort şi întrebă :

— Cine eşti ? Încotro ţi-e drumul ?

— Sînt călător. Merg în lumea largă.

Trimisul se înapoie la fiica padişahului şi-i spuse cele aflate. Ea porunci să fie adus prinţul şi acesta i se înfăţişă.

Ascultaţi acum ce se întîmplă mai departe. Fata îl visase pe Ismail şi se îndrăgostise de el. Se priviră prinţul şi prinţesa o dată şi deja nu mai erau în stare să-şi ia ochii unul de la celălalt — că doar prinţesa era fata aceea ! Ei se înţeleseră din priviri, ca şi cînd de ani de zile se cunoşteau şi de demult se iubeau.

Fata nu voia ca cineva să ghicească taina şi-i porunci prinţului să se ascundă la bătrîna ei doică. Îşi luară rămas bun şi se despărţiră. Fata plecă la vînătoare, iar prinţul se duse la cortul său.

La apusul soarelui, fata se înapoie la palat. Iar prinţul intră în oraş şi începu să caute casa doicii. Îi arătară casa, bătu în uşă şi rugă să fie lăsat să înnopteze acolo. La început nu-l primi, dar el îşi deschise punga cu bani, iar doica văzu aurul şi se învoi.

— Fie, dragul meu !

Îi dădu drumul în casă şi-l conduse în cea mai bună cameră. La miezul nopţii, prinţul se îmbrăcă, îşi luă sabia şi porni la palatul prinţesei. Se apropie de palat şi văzu — stătea o strajă de zece oameni, cu săbiile scoase din teacă. Îşi trase şi el sabia, îi culcă la pămînt pe toţi zece şi intră în palat.

Fata îl văzu pe Ismail, îl îmbrăţişă şi se aşezară să petreacă. Şi iată că în timpul petrecerii ea îi zise prinţului :

— Trebuie să socotim totul cum se cuvine. Fiindcă, numai ce va afla tata de asta şi o să poruncească să ne taie în bucăţi. Ce-i mai rău, că tu ai omorît străjile, o nenorocire după alta.

Născocind ceva, fata mai zise :

— O scăpare avem, să vorbim despre asta cu doica.

Neîntîrziat, la mijlocul nopţii, trimiseră după ea, o aduseră şi o rugară să-i ajute la nenorocire.

— Lăsaţi totul pe seama mea, le răspunse doica, voi vedeţi-vă de veselia voastră.

Aşa grăi şi ieşi. Iar dimineaţa, ea îşi puse un ceador [1] şi se duse la padişah.

— Ţie să mă jertfesc, padişah slăvit ! Le-a căzut capul celor zece străji nerecunoscătoare, care păzeau palatul prinţesei. Nimeni nu ştie cine a făcut asta, dar eu i-am tăiat !

Se miră padişahul :

— Ia povesteşte-mi, cum de s-a întîmplat ?

— Uite-aşa, străjile de mult se înţeleseseră s-o fure pe prinţesă. Am aflat despre gîndurile lor

mîrşave, m-am împrietenit cu ei şi am început să mă plîng : „Eu atîta am suferit, încît vă rog pe voi să mă scăpaţi de ea. Am să fac tot ce-mi veţi cere”. Aşa i-am liniştit şi ne-am înţeles pentru noaptea trecută. Le-am dat de băut peste orice măsură şi ei s-au prăvălit de beţi ce erau. Apoi, i-am tras într-o parte şi le-am tăiat capul.

Ascultă padişahul asta, o răsplăti pe bătrînă, îi făcu daruri, întocmai cum i se cuveneau. După aceasta, doica ajunse mai mare peste harem şi tot timpul stătea acolo, neîndepărtîndu-se nicăieri — atîta era de mulţumită !

În fiecare noapte, după prima strajă, ea îl conducea pe prinţ la palatul prinţesei, iar dimineaţa îl însoţea la ea acasă. Şi iată că, într-o noapte, prinţului i se făcu dor de-acasă şi-i zise prinţesei :

— Apoi şi eu am în ţinutul meu casă şi avuţii, prieteni şi rude. Pînă cînd, în taină, noaptea, cu o mie de ascunzişuri, să mă strecor aici ? Hai, împreună, în ţara mea !

Fata încuviinţă spusele tînărului. Dimineaţa, îl chemă pe maimarele peste grajduri şi-i porunci să pună şaua, ca pentru vînătoare, pe doi din cei mai iuţi cai împărăteşti. Grăjdarul făcu totul întocmai cum i se poruncise. Prinţesa îşi luă din comoară tot ce era mai uşor dar mai greu la preţ. Apoi, prinţul şi prinţesa încălecară şi părăsiră oraşul, mînînd de-a dreptul prin pustiu.

Merseră ei, merseră, pînă ajunseră în sfîrşit la nişte munţi, unde era un izvor. Se opriră şi se înţeleseră să se odihnească şi să rămînă de straje pe rînd. Întocmai şi făcură. Dar iată că atunci cînd prinţul dormea, cu capul pe genunchii prinţesei, ea se uită — o, Alah ! Ce-i asta ? Pretutindeni, cît vedea ochiul, prin pustiu, în urma lor goneau călăreţi.

Şi ascultaţi mai departe. În acea dimineaţă, cînd prinţul şi prinţesa fugiseră, fusese vestit padişahul că

prinţul Ismail petrecuse cîteva zile în oraş şi o luase pe prinţesă. Padişahul porunci să trimită o poteră din zece mii de oşteni şi zece comandanţi, cîte unul în fruntea fiecărei mii.

Văzînd potera, fata izbucni în plîns şi lacrimi fierbinţi începură să cadă pe obrajii prinţului. Ismail se trezi şi văzu că fata plîngea. O întrebă despre pricină, iar ea arătă cu mîna în partea pustiului. Privi Ismail, văzu oştenii şi zise :

— Nu te necăji, cu noi e norocul !

După aceea, apucă sabia, băgă piciorul în scară şi porni în întîmpinarea călăreţilor. El îi înfrînse şi-i alungă pînă la porţile oraşului. Apoi, se întoarse la prinţesă şi împreună plecară spre palatul lui Arab-Zanghi, iar aceasta, auzind de sosirea lor, le ieşi înainte şi-i întîmpină cu toată cinstirea. Toţi ajunseră la palatul lui Arab-Zanghi şi trăiră acolo un an întreg, petrecînd şi veselindu-se.

Şi prinţului iarăşi i se făcu dor de ţara lui şi-i zise lui Arab-Zanghi şi lui Bibi-Peri (aşa o chema pe prinţesă) :

— Sînt deja ani îndelungaţi de cînd n-am mai fost în ţara mea, haideţi la noi !

Şi una şi cealaltă se învoiră. Toţi trei părăsiră palatul şi se îndreptară spre ţara lui Ismail.

Cînd se apropiară ei de oraş, îl vestiră pe padişah :

— Prinţul Ismail vine împreună cu Arab-Zanghi şi Bibi-Peri.

Padişahul dădu poruncă să fie întîmpinaţi cum se cuvine şi-i conduseră în oraş cu cinstire.

Trecu nu multă vreme şi padişahul se îndrăgosti de Arab-Zanghi, de parcă nu cu o inimă, ci cu o sută. Îi mărturisi această taină vizirului, iar vizirul era un om ticălos şi n-avea ochi să-l vadă pe prinţ. Îi zise el padişahului :

— Cîtă vreme prinţul Ismail e viu, Arab-Zanghi nu-i pentru tine. Mai întîi trebuie să termini cu el şi apoi să te gîndeşti la dragoste.

Şi hotărî padişahul să-l omoare pe Ismail. Odată, porunci să se gătească o anume mîncare pentru el şi prinţ, iar în farfuria prinţului să fie pusă otravă. Dar Arab-Zanghi era o femeie foarte isteaţă. Ea îl iubea din toată inima pe prinţ şi ei se sfătuiau unul pe celălalt în toate cele. Şi iată că Arab-Zanghi îi zise :

— Te duci desează în ospeţie la tată-tău — fii cu băgare de seamă. Dacă-ţi dă bucate, pe care nimeni nu le-a gustat, nu mînca !

Seara, după porunca padişahului, aduseră două farfurii cu mîncare anume gătite. Iar prinţul nu începu să mănînce, dădu mai întîi să guste pisica. Pe dată ea se umflă, căzu şi îşi dădu duhul. Prinţul se ridică şi zise mîniat :

— Iar asta ce mai înseamnă ?

Împreună cu Arab-Zanghi şi Bibi-Peri părăsi palatul şi se mută în cetatea ce era în apropiere de oraş. Iar vizirul nu înceta să-i şoptească padişahului tot felul de bănuieli şi îndoieli.

— Prinţul s-a mutat în cetatea asta şi se răscoală împotriva ta ! Trebuie trimis călăul ca să-i scoată ochii şi să îi pună în palmă. Şi după aceea, să se ducă prinţul încotro va găsi de cuviinţă !

Şi nesocotitul padişah întocmai şi făcu : îl trimise pe maimarele peste călăi şi acesta îi scoase lui Ismail ochii şi îi puse în palmă. Aşa şi porni agale prinţul prin pustiu, neştiind încotro merge. Merse el, merse şi se opri la un izvor, adormi, apoi se trezi şi iarăşi se culcă. Aşa stătea culcat, fără să doarmă, fără să vegheze şi, dintr-o dală, auzi cum vorbeau două porumbiţe. Una îi zicea celeilalte :

— Surioară, îl cunoşti pe acest tînăr ? E prinţul Ismail. Tatăl lui, îndrăgostit de Arab-Zanghi, a dat ascultare vorbelor mincinoase ale vizirului viclean şi a

poruncit să i se scoată ochii. Şi uite, el îşi ţine ochii în palmă ! Iar acum, dacă el doarme, să se trezească, iar dacă stă de veghe atunci să se gîndească mai bine. Au să cadă din copac două frunze. Dacă le va fărîmiţa, îşi va şterge ochii cu ele, apoi şi-i va pune la locul lor — prinţul îşi va recăpăta vederea.

Nici nu terminară ele de gîngurit că se şi auzi foşnetul frunzelor căzătoare. Pe dată prinţul le ridică şi făcu aşa cum îl sfătuise porumbiţa. Şi imediat îşi recăpătă vederea. Numai că se grăbi şi puse ochiul drept în locul celui stîng, iar pe stîngul în locul dreptului şi privirea îi era acum crucişe. Dar Ismail era bucuros şi aşa !

Cîteva zile prinţul nu se atinse de mîncare, merse aşa flămînd. Merse el, merse pînă ajunse la o moară, unde-i zise stăpînului :

— Tătucă, nu mă primeşti oaspete ?

— Oaspetele e un lucru scump, îi răspunse morarul.

— De cîteva zile n-am mîncat nimic şi aproape că mor de foame, îi zise atunci prinţul.

Morarul era un om trecut prin multe şi ştia că omului, care n-a mîncat cîteva zile, nu trebuie să-i dai dintr-o dată multă mîncare, altfel, se îmbolnăveşte. În prima zi îi dădu mîncare puţină, ziua următoare mai multă. Şi numai după trei-patru zile, cînd prinţul se îndreptă, îi dădu mîncare atîta cît trebuia.

Odată, prinţul îl întrebă pe morar :

— Tătucă, tu ai vreun fecior ?

— Nu.

— Vrei să mă iei pe mine ?

— Desigur, vreau să te iau !

Iar prinţul îi zise :

— Bine, dar cu o condiţie : să-mi dai de mîncare pe săturate.

Dar cîtă îţi trebuie ţie ? îl iscodi morarul.

— O oaie pe zi, un sac de grîu, doi de lipii din făină de grîu.

Morarul n-avu nimic împotrivă. Şi trăiră minunat. Numai că, odată, prinţul îl văzu pe morar plîngînd.

— Tată, de ce plîngi ? îl întrebă.

— Cum să nu plîng ? Padişahul avea un fecior pe care-l chema Ismail şi care avea două neveste, ca luna de minunate. Pe una o chema Arab-Zanghi, pe cealaltă Bibi-Peri. Padişahul s-a îndrăgostit de Arab-Zanghi şi a vrut s-o ia de nevastă. Dar feciorul i-a stat în cale. Atunci, el a poruncit să-l orbească şi să-l alunge din cetatea de scaun. Iar Arab-Zanghi, aflînd despre asta, s-a răsculat şi a adunat oaste. De cîtă vreme ea, împreună cu Bibi-Peri, duce lupta împotriva padişahului! Toţi tinerii sînt omorîţi şi uite că s-a dat poruncă de o nouă aducere la oaste ; cine n-are fecior, trebuie el însuşi să plece la luptă. Şi iată că au venit azi străji, m-au apucat de guler şi mi-au cerut : „Trimite-ţi fiul la luptă, de nu, du-te tu !”

Se bucură prinţul de aceste veşti, îndeosebi de credinţa lui Arab-Zanghi şi zise :

— Tată, ce folos să verşi lacrimi ! Mai bine du-te şi fă rost de cal şi de sabie şi nu te întrista de nimic.

Se duse morarul, găsi o mîrţoagă şi o sabie ruginită şi i le aduse prinţului. Acesta încălecă pe cal şi porni pe cîmpul de luptă.

Şi ce văzu acolo ? Arab-Zanghi se bătea ca o leoaică ! Ea încurcase aripa dreaptă cu aripa stîngă, atacul şi apărarea oastei duşmane. Din cei omorîţi de ea crescuseră movile întregi. Se uită ea prin praful stîrnit de luptă în cealaltă parte a cîmpului şi, deodată, văzu călare un tînăr ce semăna cu prinţul Ismail. Nu-şi crezu Arab-Zanghi ochilor, se mai uită încă o dată cu mai mare luare-aminte şi, cu adevărat, era iubitul ei, numai că avea ochii cruciş.

În timpul acesta, prinţul tocmai cînta un cîntec, ca Arab-Zanghi să fie şi mai sigură că el este.

În sfîrşit, ei se întîlniră şi se înţeleseră să încingă o luptă de ochii lumii, după care să se despartă. Apoi, Arab-Zanghi se va răfui cu padişahul, iar prinţul cu vizirul.

Aşa şi făcură. Arab-Zanghi, cu o parte din oşteni, se grăbi călare spre palat. Acolo, ei îl omorîră pe padişah. Iar prinţul se îndreptă spre casa vizirului şi-l pedepsi şi pe acesta după merit. Apoi, ieşiră în faţa poporului şi porunciră să împodobească oraşul. Şi patruzeci de zile şi de nopţi prinţul îşi sărbători nunta cu Arab-Zanghi. Iar după aceasta, patruzeci de zile şi nopţi petrecu nunta cu Bibi-Peri. Şi numai ce prinţul se urcă pe tron, îl chemă pe morar şi-l făcu vizir al mîinii drepte. Apoi Ismail se veseli şi petrecu, făcu judecata dreaptă şi domni la fel de drept.

POVESTE DIN CAŞMIR
repovestită de Alexandru Şişmanian

Povestea lui Vidushaka şi **a** preafrumoasei Bhadra
(după Somadeva)

ERA ODATĂ, în cursul nestrămutat al vremilor, o cetate strălucitoare, ce făcea desfătarea celor înţelepţi şi plăcerea celor dornici de plăceri. Şi era un loc minunat pentru toţi cei cu mintea bogată şi inima deschisă. Şi această podoabă a cetăţilor se numea Ujjayini, iar regele ei se chema Adityasena. Iar la umbra numelui său toţi regii ţărilor vecine îşi aflau ocrotirea şi adăpostul. Şi cum regele acesta plin de desăvîrşiri avea mare şi osebită slăbiciune pentru lupte şi bătălii de tot felul, îşi petrecea mai tot timpul în războaie, spre jalea vrăjmaşilor. Şi era precum o sabie fără teacă. Or, pe cînd poposise el odată cu armata pe malurile Gangelui, odihnindu-şi ochii la curgerea măreaţă a fluviului, pătrunse în cort un preacinstit bătrîn din tagma neguţătorilor, pe nume Gunavartman. Iar în spatele lui se iţea sfioasă o fecioară nestemată, miruită cu toate harurile desăvîrşirii. Şi în faţa acestei frumuseţi de peste fire, regele rămase împietrit, iar putinţa graiului îl părăsi şi simţurile-i zburară, lăsîndu-l mut şi tîmp asemeni unei pietre. Şi parcă dintotdeauna n-ar fi fost altceva decît un bolovan din cei seci şi necuvîntători. Ci venindu-şi în fire şi cerîndu-i lă- muriri, negustorul, temenindu-se adînc, zise :

— Această fată, o mărite, deşi cunună a celor trei lumi, s-a născut în ticăloasa mea casă. Şi se numeşte Tejasvati. Ci ea, măcar că este fiica unuia ca mine, nu poate avea alt soţ decît pe tine, o stăpîne al meu.

Şi regele primi cu bucurie cuvintele neguţătorului, dăruindu-l cu multe şi nenumărate daruri, şi-l puse deasupra tuturor sfetnicilor săi, dîndu-i ţara s-o cîrmuiască după voie. Ci el, căsătorindu-se cu Tejasvati, se pierdu în cele mai dulci bucurii, uitîndu-şi de amărăciunile cele fără număr ale domniei. Iar la răstimpul cuvenit, regina Tejasvati îi născu o fată de o frumuseţe nemaipomenită.

Şi trecînd anii, regelui Adityasena i se întoarse patima cea atît de păgubitoare pentru războaie şi bătălii. Şi cum unul din regii vecini se răsculase împotrivă-i, se hotărî să-l aducă la supunere. Şi pregătindu-şi oştile, şi mai încălecînd un cal cu inimă de foc şi ochi de jăratec, regele Adityasena porni la luptă. Nenorocirea făcu însă ca armăsarul acela, ce era mai aprig de felul său decît Zeul Furtunii, la o îmboldire mai stîngace a regelui, s-o ia la goană, pierind cu iuţeala fulgerului din ochii uimiţi ai ostaşilor şi curtenilor, de parc-ar fi fost un duh din ceea lume. Şi calul blestemului îl purtă pe bietul rege cale de sute de yojana, fără a-i da măcar răgaz să răsufle. Ci într-un tîrziu, se îndură de se opri la poarta unei mînăstiri ce se găsea nu departe de Ujjayini. Şi cum locul era tare pustiu, regele se cam înfricoşa în inima lui şi bîţîind de frică bătu cu mîna tremurătoare în poarta aceea a mîntuirii. Ci auzind zgomotul ce-l făceau loviturile regelui şi temîndu-se de vreun tîlhar la vremea aceea tîrzie de noapte, brahmanii dinăuntru nu-l lăsară să intre, adăugînd la aceasta un mare puhoi de strigăte şi ocări dintre cele mai spurcate. Căci mînia răpeşte minţile chiar celor aleşi din născare, iar înţelepciunea fără dreaptă cumpănire îmbracă haina cea bălţată a nebuniei.

Ci, spre norocul regelui, trăia în mînăstire un brahman tinerel, cu numele de Vidushaka. Şi era dăruit cu asemenea virtute nedrămuită, atîta tărie,

iuţeală şi putere urieşească, încît era cel dintîi printre tinerii din vremea lui. Toată această bărbătească fire era cum nu se poate mai bine ascunsă de un trup tare subţirel şi mlădiu, şi de un boi atît de gingaş, încît văzîndu-l oricine rămînea cu minţile răpite şi inima tulburată. Şi chiar că era un om foarte plăcut.

Or, auzind el toată acea zarvă deşucheată şi lipsită de cumpăt, veni în grabă şi, dîndu-şi seama dintr-o ochire despre ce era vorba şi cam buşindu-i pe neghiobii aceia îndărătnici, îl lăsă pe rege să intre, fără a uita a-i aduce cuvenitele cinstiri. Iar apoi, neluînd în seamă bombănelile şi bodogănelile zavistnice ale celorlalţi, nu se mulţumi doar să-l spele pe rege de praful drumului şi să-i aducă de mîncare, ci îi dădu chiar odaia şi patul lui. Ba încă făcu de pază în tot timpul nopţii, spre a-l cruţa pe rege de orice necaz şi orice supărare. Şi doar din bunăvoinţa lui şi fără să-i fi spus nimeni, hrăni calul şi-l îngriji cum nu se poate mai bine. Într-atît bunacuviinţa stă pravilă purtării sufletelor alese.

Aşa că, dis-de-dimineaţă, regele Adityasena găsi calul înşeuat şi proaspăt, gata să pornească la drum. Şi fără alte osteneli şi necazuri, ajunse în cetate la Ujjayini, spre bucuria poporului şi a curtenilor, dar mai cu seamă spre nespusa fericire a reginei Tejasvati şi a tinerei ei fiice. Iar a doua zi, chemîndu-l pe neînfricatul Vidushaka, regele Adityasena îi dărui o mie de sate, şi îl ridică la rangul de sfetnic al curţii sale. Ci voitorul de bine Vidushaka nu păstră numai pentru sine avuţia aceea neaşteptată, ci o împărţi cu ceilalţi brahmani din mînăstire. Şi trăi o vreme pe lîngă rege, ţinîndu-i tovărăşie în toate şi bucurîndu-se de venitul satelor acelora împreună cu fraţii lui brahmani.

Dar scurgerea vremii şi revărsarea de binefaceri ce se abătuse peste ei nu-i înţelepţi în nici un fel pe brahmanii aceia ai pierzaniei, căci totul nu fu decît

spre sporirea şi mai nemăsurată a făloşeniei şi deşartei lor necumpătări. Şi răstimpul de belşug adăugă zavistniciei lor o lăcomie atît de flămîndă şi pustiitoare, încît secătuiră şi sleiră tare repede pe acei oameni nefericiţi, locuitorii celor o mie de sate. Şi fu de parcă s-ar fi abătut peste ei o secetă istovitoare, ori vreo molimă ori vreo altă năpraznă. Iar brahmanii, ahotnici de bogăţii, arătau întocmai ca nişte lăcuste din cele grase şi ghiftuite.

Or se găsea între ei unul ce, măcar că miluit cu toate hidoşeniile, închipuite şi neînchipuite, era dăruit cu harul unei minţi agere şi înţelepte. Şi deşi chior, avea vederea mai ascuţită decît unii ce puteau vedea cu amîndoi ochii, iar cocoaşa ce i se înălţa falnică în spate cocîrjîndu-i trupul îi lăsase cugetul drept şi neîmpovărat ; căci mai bine cocoşat la trup decît la minte, ca unii din cei ce se ţin măreţi şi sînt lăcaş strîmbătăţilor celor multe şi relelor celor împovărătoare. Şi numele lui era Chakradhara. Ci văzînd el nedestoinicia şi nesăţioasa poftă de averi a tovarăşilor săi, îi dojeni aspru şi le spuse :

— Ascultaţi-mă, o, fraţii mei, şi aflaţi că bogăţia fără puterea care s-o apere nu este cu putinţă. Iar puterea are cinci duşmani : zavistia, necumpătul, mînia, dezbinarea şi ura. Ci voi sînteţi mulţi şi fiecare vrea totul pentru sine. Şi în chipul acesta o să secătuiţi izvorul belşugului şi veţi pieri. Alegeţi dară dintre voi pe unul care să vă fie mai mare. Şi pentru a înlătura fie şi umbra vreunei neînţelegeri, iată : nu prea departe de aici se află un cîmp larg şi pustiu. Ci acolo au fost traşi în ţeapă pentru mîrşăviile şi hoţiile lor trei tîlhari înfricoşători. Aceluia dintre voi care va avea îndrăzneala să meargă acolo în miez de noapte să le taie nasurile şi să le aducă aici, îi veţi încredinţa averile şi vieţile voastre. Căci căpeteniile se aleg dintre cei îndrăzneţi.

Şi ascultîndu-l, adunătura aceea de nevolnici fu cuprinsă de spaimă. Şi după un răstimp nu prea scurt răspunseră :

— Au cum crezi că am putea noi, nişte preoţi, să făptuim o nelegiuire ca aceea ? Şi ce om, oricît de viteaz, ar îndrăzni s-o facă ?

Dai nici nu terminaseră ei bine de vorbit, cînd Vidu- shaka, ce stătuse mai deoparte, zise pe neaşteptate:

— Liniştiţi-vă sufletele, o, fraţii mei! Ci de vă învoiţi am să împlinesc eu fapta aceasta.

— Ne învoim, răspunseră netoţii, crezînd că lucrul era cu neputinţă.

Şi spunînd aceasta, se risipiră pe la treburile lor. Iar Vidushaka aşteptă căderea nopţii. Şi cînd se întunecă de-a binelea, porni spre locul cu pricina pentru a tăia nasurile celor trei tîlhari. Ci cîmpul acela era cum nu se poate mai înfricoşător. Şi numai vederea ţepilor în care fuseseră traşi tîlharii ar fi ridicat părul oricărui viteaz. Iar foşnetul şi fojgăitul neîncetat ce-l făceau aripile vulturilor şi trupurile animalelor ce mişunau pe acolo, ca şi clănţănitul dinţilor şacalilor în bezna ceea a spaimelor, nu putea să nu cutremure un suflet oricît de învîrtoşat. Ci Vidushaka nici nu clipi. Şi fără a se mai uita la dreapta sau la stînga, se duse drept la ţepoaiele unde stăteau înfipţi cei trei nelegiuiţi şi le reteză nasurile dintr-o lovitură. Le puse apoi bine între cutele veşmintelor sale şi voi să se îndepărteze fără de zăbavă, cînd zări la o depărtare nu tocmai mare o arătare ciucită peste un soi de moviliţă. Şi apropiindu-se el cu băgare de seamă, văzu că arătarea nu era altceva decît un călugăr dintr-aceia ce-şi ţineau zilele din cerşit. Şi cerşetorul acesta era un om hîd şi pocit, cu privirea poncişă, trupul scălîmb şi gura băloasă. Şi hidoşeniile lui ar fi putut împodobi şi chipul celui mai spurcat dintre duhurile spurcate. Ci ca şi cum asta n-

ar fi fost de ajuns, stătea chincit pe un hoit, bolborosind niscai descîntece vrăjitoreşti. Căci de mic fusese dedat cu învăţăturile farmazonice. Şi lovind mortul cu latul palmei, îl sili să se ridice în picioare şi, căţărîndu-i-se pe umeri, îl îndemnă întocmai ca un călăreţ pe calul său. Iar uimitul Vidushaka se luă după el în tăcere. Or nu merseră ei prea mult cînd mortul se opri deodată ca tras de hăţuri, şi şovăind din picioare se aşternu la pămînt, ca şi cum nici n-ar fi umblat vreodată. Şi nu se deosebea prin nimic de fraţii lui, morţii. Ci cerşetorul îi sări cu iuţeală din spinare şi se îndreptă sprinten spre un altar acuns vederilor. Iar Vidushaka nu întîrzie să-l urmeze. Şi găsindu-şi un loc mai ferit, începu a privi cu luare-aminte la cele ce făcea farmazonul acela blestemat. Şi ajungînd la altar, ce era închinat unei idoliţe din cele înfricoşate, părintele acela al hidoşeniilor începu să bolborosească şi să şopocăiască nişte descîntece de-ale spurcate, însoţindu-le cu asemenea mişcări ciudate, încît Vidushaka din locul lui simţi carnea înfiorîndu-i-se ca unui pui de găină.

Iar după un răstimp, sub puterea vrăjilor iscate de ploditura aceea, idoliţa începu să vorbească. Şi spuse :

— Eu sînt limanul dorurilor şi implinitoarea năzuinţelor. Şi de vrei un sfîrşit fericit dorinţelor tale, adu-mi pe fata regelui Adityasena şi jertfeşte-o pe altarul jertfelor în chipul orînduit. Ci fără aceasta n-ai să înfăptuieşti nimic.

Iar la auzul acestor cuvinte, cerşetorul se ridică şi, aplecîndu-se deasupra trupului cel neînsufleţit, îi arse o lovitură zdravănă, în stare să trezească morţii fără de altă vrajă. Şi urcîndu-i-se în spinare, se ridică în zbor şi se făcu nevăzut ca sorbit de puterile văzduhului.

Iar Vidushaka, ce nu era surd, gîndi în sine : „E vădit că ticălosul vrea să ucidă pe fiica regelui meu.

Pot eu însă privi nepăsător la aceasta ? Şi ar fi o firească răsplată facerii lui de bine ?”.

Şi chibzuind astfel, se puse pe aşteptat, hotărît ca, de cum mişelul acela s-ar fi întors, să-l mîntuie de zile. Ci Vidushaka dobîndise, prin priceperea şi zelul ce punea în îndeplinirea îndatoririlor sale, bunăvoinţa lui Agni, Zeul Focului. Şi acesta, mulţumit, i se arătase şi-i dăruise o sabie fermecată. Şi era de ajuns să se gîndească la ea, că pe dată şi venea la dînsul. Şi cu sabia aceasta voia el să-l ucidă pe cerşetorul acela.

Şi-aşa ! Şi nu aşteptase el prea mult, că-l şi văzu pe cerşetorul cel păgubitor şi mişelnic. Şi venea în zbor, călare pe mortul lui fermecat. Iar alături de el, aproape fără simţire, stătea o fată de o frumuseţe mai presus de cuvinte. Şi coborînd ei, cerşetorul se năpusti asupra fetei şi apucînd-o de păr, vru s-o tîrască spre altar, cu gîndul de a o ucide. Ci gîndul acesta fu spre pierzania lui. Căci vrînd s-o jertfească pe fată, se pomeni el însuşi jertfit. Căci nici nu ajunsese el bine la altar, că Vidushaka şi sări din ascunzătoare şi dintr-o lovitură a săbiei lui măiestre îi despărţi căpăţîna de trup. Şi-şi dădu sufletul într-o clipită. Şi starea lui nu se mai deosebea întru nimic de aceea a mortului pe care venise.

Or cum Vidushaka nu ştia ce să mai facă cu fata aceea fără cunoştinţă, iată că auzi un glas ce părea a veni din idoliţă. Şi glasul îi spuse :

— Cerşetorul ce l-ai ucis, o, Vidushaka, nu era altceva decît un blestemat de necromant. Şi-şi pusese în gînd ca, prin puterea mortului fermecat să stăpînească toate împărăţiile pămîntului. Ci tu astăzi i-ai retezat trufia şi l-ai amestecat cu ţărîna ce i-a dat naştere. Ia, dar, ca răsplată boabele astea de muştar şi fie ca prin puterea lor să călătoreşti prin văzduh. Ci puterea ce ţi-o dau este numai pentru o zi. Iar la sfîrşitul lunii acesteia să te întorci tot aici. Şi vei vedea ce vei vedea. Şi acum du-te.

Ci fericitul Vidushaka nu mai stătu pe gînduri. Şi înşfăcînd boabele de muştar, se înălţă în văzduh, luînd cu sine pe fiica regelui Adityasena. Şi ajunse la palatul acestuia, în odaia fetei. Şi asta îi luase mai puţin timp decît să răsufle.

Şi vrînd el să plece, fata, ce-l recunoscuse ca pe unul ce stătea veşnic de-a dreapta tatălui ei, se agăţă de el, plîngînd înspăimîntată. Ci văzînd-o atît de pierită, Vidushaka fu nevoit să rămînă. Şi cum era ostenit, adormi pe dată. Ci fata, ce nu-şi uitase frica, nu dădu geană-n geană toată noaptea. Iar cînd slugile veniră în zori, îl găsiră acolo. Şi se grăbiră să-l vestească pe rege. Şi fiind întrebat de acesta, Vidushaka îi spuse toată povestea, fără ascunzişuri. Şi ca să dea temei vorbelor sale, scoase din cutele veşmintelor năsoaiele tîlharilor acelora, şi i le arătă regelui. Iar acesta, mai crezînd, mai îndoindu-se, trimise oameni de cercetară locul cu pricina. Şi găsiră nasurile lipsă şi trupul cerşetorului descăpăţînat. Şi povestiră totul regelui. Cînd văzu acesta că Vidushaka îi scăpase fiica de la o moarte neîndoielnică, se bucură mult în sufletul său. Şi fără alte amînări, i-o dădu de soţie. Iar Vidushaka petrecu cu soţia lui nişte răgazuri tare desfătătoare şi pline de dulceaţă.

Dar, după o vreme, amintindu-şi de făgăduiala ce făcuse idoliţei, şi cum luna era cam pe sfîrşite, Vidushaka plecă la drum. Ci avu grijă să pornească noaptea, cînd tot palatul dormea şi soţia-i era cufundată în somn.

Şi ajungînd la altarul cu pricina, abia apucă să zică : „Am sosit”, că pe dată se deschiseră nişte uşi tainice. Şi coborînd un şir nesfîrşit de trepte, se pomeni într-un tîrziu într-o încăpere cum nu se poate mai măreaţă. Iar pe un tron de diamant, împodobit cu toate podoabele pămîntului, sta aşezată o fecioară a cărei frumuseţe îţi lua minţile. Căci ce era frumuseţea

femeiască în faţa unei minunăţii nepămîntene ca aceea !

Ci văzîndu-l atîta de pierdut şi voind poate ă-l scoate din starea de muţenie în care căzuse, fata de pe tronul de diamant îi vorbi astfel :

— Bun venit în palatul meu, iubitule Vidushaka. Ci află că sînt o zînă fecioară din neamul Vidyadhara, şi numele meu este Bhadra. Şi zvonul despre harurile şi vitejia ta a ajuns pînă la mine. Şi am vrut să te cunosc. Ci eu am fost vocea pe care ai auzit-o în noaptea aceea. Şi eu te-am îndemnat să vii aici. Ci dacă am făcut asta, a fost numai din dorinţa de a te cunoaşte mai îndeaproape. Or tu-mi pari dăruit cu haruri cu mult mai presus decît se spune. Şi dacă vrei, ne vom căsători de-ndată.

Ci la aceste cuvinte, inima lui Vidushaka se umflă de minunare şi de fericire. Şi o luă fără zăbavă de soţie. Ci totul se făcu după ritul gandharva. Şi cunoscu alături de ea desfătări neînchipuite, iar viaţa i se scurse într-un vis de bucurie.

Ci în timp ce Vidushaka petrecea în felul acesta cu dulcea lui Bhadra, se întîmplă să vină într-o zi o rubedenie mai îndepărtată a acesteia. Şi după o pălăvrăgeală tare plăcută şi întru nimic vătămătoare, ruda aceasta, cum Vidushaka, ostenit, adormise, o luă pe Bhadra deoparte şi îi spuse :

— Află, dar, o sora mea Bhadra, că n-am venit aici doar pentru a-mi trece vremea, ori pentru plăcerea tovărăşiei tale. Ci vin trimis de fraţii noştri Vidyadhara, care nu văd cu ochi buni însoţirea ta cu muritorul acesta. Ci ascultă sfatul meu şi părăseşte locul, şi îndreaptă-ţi paşii spre marea de răsărit. Pe ţărmul ei se află o cetate luminată, numită Karkotaka ; iar dincolo de ea este o apă, Sitoka, şi un munte — Udaya. Iar muntele acela se află în ţinutul Siddhasilor, unde nici un Vidyadhara nu te-ar putea ajunge. Iar asta nu înseamnă nicidecum despărţirea

de cel drag. Ci spune-i acestea, şi fără-ndoială că nu-i va fi greu să ajungă acolo, de vreme ce nu este decît un muritor.

Astfel vorbi voitorul acela de bine. Şi pieri pe dată. Iar Bhadra, grăbindu-se să-l trezească pe Vidushaka, îi spuse toată povestea, şi îi dădu un inel ca semn de recunoaştere. Şi pieri şi ea.

Ci sufletul lui Vidushaka fu înecat de oceanul durerii. Iar inima-i mustea de amărăciune. Şi-şi zise : „O, sărmane Vidushaka ! Iată-te pierdut. Căci cum ai s-o recapeţi pe făptura aceea a tuturor desăvîrşirilor, şi cum o să ajungi tu acolo unde zeii nu pot ajunge ? Iar fuga ei e spre necinstea ta. Căci numai neputinţa şi neînverşunarea ta în a o apăra de duşmani au dus la acestea. Şi-apoi, cum mă va lăsa regele Adityasena să plec în căutarea ei ? Ci în potopul nenorocirilor mele nu-i decît un liman, şi în hăţişul năpraznelor o cale".

Şi chibzuind astfel, ieşi din tainiţa unde stase ascuns, îşi făcu rost de nişe haine bălţate şi şui, îşi rupse veşmintele şi-şi mînji faţa cu cenuşă. Cumpără apoi o măgăriţă bătrînă, blagoslovită cu toate răpciugile şi miluită cu toate rîiele şi, împodobind-o peste poate, ba mai trecîndu-i pe după gît şi ghirlanda cea înflorită a căsătoriei, începu să se tînguie, în timp ce-o trăgea de-un căpăstru măreţ, tare nepotrivit la o lighioaie ca aceea, strigînd din răsputeri : „Ah, Bhadra ! Ah, Bhadra !"

Iar norodul din toată cetatea, şi neguţătorii, şi nevestele, şi bătrînii ce se adunaseră la hărmălaia aceea neînchipuită rîdeau şi ziceau : „Iată-l pe ginerele regelui nostru ! Ci el pesemne c-a înnebunit devreme ce-şi crede măgăriţa nevastă". Ba, copiii, nemulţumindu-se doar să rîdă, aruncau care cu pietre, care cu banane putrede, care cu ouă stricate sau alte necurăţenii. Şi-l umplură de o zămorală tare pestriţă şi duhnitoare şi neplăcută. Iar la toate astea

el nu făcea altceva decît să strige : „Ah, Bhadra ! Ah, Bhadra !”

Şi regele Adityasena, auzind zarva ceea deşucheată, crezu că era vreo răscoală. Şi neliniştit îşi trimise oştenii în piaţa cea mare. Or aceia se întoarseră degrabă, rîzînd pe sub mustăţi să nu-i vază regele. Iar maimarele lor povesti regelui ce şi cum. Iar la vestea aceea de catran regele se amărî peste poate. Şi porunci să-i fie adus ginerele dinainte. Or cum acela o ţinea tot una şi bună, nevrînd să se lase despărţit de măgăriţa lui, ostaşii se văzură nevoiţi să-i aducă împreună în sala tronului. Şi era cum nu se poate mai falnic în veşmintele lui cele bălţate şi cu tot alaiul şugubeţilor acelora după el. Iar zeama tuturor lăturilor cu care-l împroşcaseră făcuse o crustă atît de minunată şi de vîrtoasă, încît nici pielea elefanţilor nu se putea asemui cu ea. Şi la toate vorbele, întrebările şi imboldurile la înţelepciune ale regelui, zărghitul acela nu dădea nici un răspuns, ci numai ţipa : „Ah, Bhadra ! Ah, Bhadra !”

Şi în faţa unei nebunii atît de necuviincioase şi de îndărătnice ca aceea, regele se scîrbi de tot şi luîndu-şi mîna de pe capul lui îl lăsă în voia scrîntelii sale. Şi văzînd că putea merge oriunde voia şi că nimeni nu-l mai supăra în vreun fel, Vidushaka se cam duse, fără a uita s-o îmboldească din cînd în cînd pe draga lui soţie, măgăriţa, gemînd în acelaşi timp din adîncul rărunchilor : „Ah, Bhadra ! Ah, Bhadra !” şi se depărtă în felul acesta, pînă cînd şi ultimul din alaiul hîhîitor şi vesel obosi să se mai ţină după el. Ci, de cum se văzu singur, se grăbi să îndepărteze cum putu necurăţeniile de duhoarea cărora fusese cît pe ce să-şi dea sufletul. Şi mai întîlnind şi un pîrîu în cale, se curăţă în chip desăvîrşit de toate spurcăciunile, ieşind vioi şi proaspăt ca un nou-născut. Şi se tot duse.

Or cum mergea el aşa, ajunse la o cetate măreaţă, cu numele de Paundravardhana. Şi, cum era

ostenit şi nu cunoştea pe nimeni, rătăcea pe uliţele cetăţii în neştire. Şi, după un timp, tocmai cînd, cu oasele muiate de căldura zilei şi cu picioarele ca nişte saci de plumb, simţea că-şi va da duhul negreşit, văzu o casă cernită. Ci apropiindu-se mai bine, zări o bătrînă cu înfăţişare preacinstită, ce părea cufundată în cea mai neagră deznădejde. Şi era o brahmană, fiică de-a brahmanilor. Iar după închinările cele de cuviinţă, băgînd de seamă starea ei nenorocit milostivul Vidushaka îi spuse :

— O, maică a mea ! Sînt străin de oraşul acesta şi aş fi vrut, de era cu putinţă, să poposesc la casa ta. Însă văd acum că dorinţa mea era nechibzuită, căci cum ai putea să înduri grijile găzduirii unui necunoscut, cînd te afli sub povara durerii ?

— Intră fără sfială, fiule, răspunse buna bătrînă, nu lua seama la mine. Iar nenorocirea mea să nu te tulbure.

Şi, fără a mai pierde vremea, se sculă şi pregăti toate cele de cuviinţă pentru o ospeţie cuviincioasă, purtîndu-se cu Vidushaka, precum cu propriul ei fiu. Şi Vidushaka, văzînd toate acestea, se simţi peste măsură de fermecat. Şi a doua zi, nevrînd să plece fără a răsplăti un bine, se apropie de bătrîna brahmană şi-i zise :

— N-ai putea, acum înainte să plec, să-mi împărtăşeşti pricina supărării tale, o, maică a mea ? Căci căile soartei sînt tainice şi poate tocmai prin mine îţi va veni izbăvirea.

Ci la vorbele acestea de miere bătrîna răspunse :

— O, fiul meu Vidushaka, nu căuta să pătrunzi această taină şi fugi cît mai repede din cetate, ca nu cumva să ispiteşti nenorocirea asupra capului tău.

Ci cum Vidushaka, departe de a se lăsa înspăimîntat, voia să afle mai vîrtos despre ce era vorba, bătrîna îi spuse :

— Află, o, fiul meu, că pe regele acestei cetăţi îl cheamă Devasena. Şi regele acesta are o fiică ce nu-şi are pereche în cele trei lumi. Şi la timpul potrivit regele a dat-o în căsătorie regelui din Kachchhapa. Ci asta fu spre nenorocul acelui rege. Căci drumul spre patul miresei lui s-a dovedit a fi drumul întunecat al morţii. Şi cînd au venit a doua zi l-au găsit pe rege mort şi pe mireasă în lacrimi. Ci nu au putut scoate nimic de la ea, dar, fără a-şi pierde nădejdea, tatăl ei, regele Devasena, o dădu în căsătorie altui rege. Ci şi acela fu găsit a doua zi în aceeaşi stare ca şi tovarăşul lui, regele din Kachchhapa. Iar şirul regilor ce au luat după aceea în căsătorie pe domniţa Duhkhalabdhika, fiica regelui Devasena, e ca numărul anilor dintr-o zi a lui Brahma. Ci după un timp, n-a mai vrut nici un rege s-o ia de nevastă. Regele Devasena nu deznădăjdui însă nici de data aceasta. Şi porunci ca în odaia fiicei lui să fie adus în fiecare noapte un flăcău. Iar cel ce va izbuti să scape cu viaţă, o va lua pe domniţă de soţie. Or astăzi e rîndul fiului meu. Iar moartea lui e neîndoielnică. Iată deci, fiule, pricina amărăciunii mele.

Ci auzind-o vorbind astfel, Vidushaka îi zise :

— Alungă-ţi supărarea şi bucură-ţi sufletul, o, maică a mea ! Căci mă voi duce eu în locul fiului tău. Şi ce-o fi să se-ntîmple o să se întîmple.

Astfel grăi Vidushaka şi, fără a mai lua în seamă rugăminţile şi îndemnurile preacinstitei bătrîne, ce nu voia să-şi împovăreze cugetul cu moartea lui, se duse întins la palat. Şi ajungînd în camera prinţesei Duhkhalabdhika, Vidushaka se piti după uşă cu sabia Zeului Focului în mînă, hotărît să curme pricina nenorocirii atîtor oameni. Şi nu avu el prea mult de aşteptat, că auzi un zgomot ciudat. Iar uşa se deschise şi el putu vedea un duh uriaş, din neamul Rakshasa, strecurînd un braţ cît un trunchi. Ci asta nu fu decît spre pierzania acelui duh. Căci fără a

pierde o clipă, mîniosul Vidushaka şi sări din ascunzătoare şi dintr-o singură lovitură a sabiei sale reteză mînoiul acela al spaimelor. Ci duhul, îngrozit de o atît de neaşteptată primire, îşi luă zborul pe dată. Iar a doua zi dimineaţă, regele Devasena văzu braţul uriaş al duhului zăcînd însîngerat pe duşumea şi pe Vidushaka dormind fericit în pat. Şi la această privelişte regele se înfioră de bucurie şi de spaimă. Şi fără de zăbavă puse să se facă pregătirile pentru nuntă. Dar Vidushaka trăi în palatul acela doar cîteva zile de o dulceaţă deasupra cuvintelor.

Într-o noapte, pe cînd tot palatul dormea, se strecură afară şi porni din nou la drum s-o regăsească pe draga lui Bhadra. Şi după un timp ajunse la o cetate cu numele de Tamralipta, nu departe de Marea de Răsărit. Iar acolo dădu peste un neguţător, pe nume Skandhadasa, care dorea să străbată marea. Şi urcîndu-se pe corabia acestuia, ce era plină cu bogăţii şi mărfuri de tot soiul, Vidushaka se lăsă purtat pe cărările albastre ale oceanului. Ci nu călătorise el prea mult, cînd corabia se înţepeni deodată în mijlocul mării, nelăsîndu-se urnită în vreun fel. Şi era chiar de parcă ar fi fost legată cu nişte odgoane de fundul oceanului. Iar neguţătorul, cu inima plină de o amăreală negrăită, pierduse aproape orice nădejde. În descumpănirea lui, făgădui jumătate din averi şi mîna fiicei sale oricui ar fi putut clinti blestemata de corabie din înţepeneala aceea a morţii. Şi averile lui chiar că erau nesfîrşite, iar fata era o copilandră tare ispititoare şi plină de haruri. Ci de cum auzi acestea, neînfricatul Vidushaka se arătă gata să înfăptuiască fapta aceea peste fire. Şi legîndu-şi o frînghie la brîu, se cufundă în mare, luînd cu sine sabia Zeului Focului. Dar nu merse el mult sub apă, cînd sufletul i se umplu de minunare. Şi ce îl uimise într-un chip atît de desăvîrşit era priveliştea unui uriaş adormit pe fundul mării. Iar uriaşul acela era atît de falnic şi de

trupeş şi de nemăsurat, că era de parcă tot oceanul s-ar fi sprijinit pe el. Şi ce ţinea în loc corabia era unul din picioarele acelui fără-măsură. Ci Vidushaka reteză piciorul dintr-o lovitură a săbiei lui vrăjite, slobozind în chipul acesta corabia. Nemaifiind în nici un fel stăvilită, ea începu să lunece lin pe faţa liniştită a mării. Or, văzînd aceasta, neguţătorul, a cărui cinste se adunase toată în înfăţişare, lăsîndu-i sufletul negru şi găunos, şi-n inima căruia sălăşluia un adevărat ocean de matrapazlîcuri şi chiţibuşerii, temîndu-se ca Vidushaka să nu-şi ceară răsplata cuvenită, puse de se tăie funia ce-l ţinea pe acesta legat de corabie, părăsindu-l în mijlocul valurilor şi a sorţii lui nenorocite. Căci era un zgîrcit mai zgîrcit decît toţi zgîrciţii de pe faţa pămîntului şi mai bucuros şi-ar fi dat tot sîngele, picătură cu picătură, decît un galben din bogăţiile lui nemăsurate.

Ci văzînd ticăloşia negustorului, Vidushaka nu-şi pierdu cumpătul. Şi înotînd şapte zile şi şapte nopţi, ajunse pe un ţărm pustiu şi uitat de oameni. Şi mai mergînd alte şapte, ajunse la o mănăstire locuită de nişte preacinstiţi brahmani. Or mănăstirea aceea se afla chiar lîngă cetatea Karkotaka şi acolo domnea un rege cu numele de Aryavarman. Şi aflînd aceasta, Vidushaka se bucură, căci cetatea aceea era foarte aproape de locul unde se găsea mult iubita lui Bhadra. Ci pe cînd se bucura el astfel, văzu un alai mare de soldaţi. Iar călăreţul ce se afla în frunte striga : „Oricine vrea să se căsătorească mîine dimineaţă cu fiica regelui nostru, trebuie să petreacă o noapte în odaia ei.”

De cum auzi cuvintele acestea, Vidushaka şi voi să se-ndrepte spre palatul prinţesei pentru a o lua de soţie. Şi văzîndu-i nechibzuinţa, unul din brahmanii ce-l prinsese drag îl luă de-o parte şi-i spuse :

— Fiul meu, tu nu ştii ce ispravă primejdioasă e aceasta, căci eşti străin şi n-aveai de unde afla de

blestemul ce apasă asupra fiicei regelui nostru. Cunoaşte dar că ce crezi tu că este o odaie de nuntă nu este altceva decît gura căscată a morţii. Căci oricine a petrecut o noapte în încăperea aceea a blestemului a fost găsit a doua zi mort ca toţi morţii. Şi vei păţi şi tu ce au păţit şi ceilalţi.

Însă Vidushaka, departe de a fi mişcat sau măcar clintit de vorbele acelea înţelepte, se arătă chiar şi mai aţîţat de ele. Şi fără de altă zăbavă se duse la palatul regelui Aryavarman. Şi căpătînd îngăduinţă, se puse la pîndă în odaia de culcare a prinţesei cu sabia Zeului Focului în mînă. Ci nu avu mult de aşteptat, căci pe la miezul nopţii văzu uşa întredeschizîndu-se şi pătrunzînd un duh cum nu se poate mai uriaş. Ci îi lipsea braţul drept. Şi văzîndu-l, Vidushaka îşi zise : „Duhul ăsta trebuie să fie cel ce-o chinuia pe fiica regelui Devasena. Şi după cîte văd s-a învăţat numai cu fiice de regi. Ci eu atunci doar l-am betegit, dar acum îl voi ucide, să nu mai supere pe nimeni cu scîrbăvniciile lui."

Şi gîndind astfel, Vidushaka se năpusti afară din ascunzătoare şi apucîndu-l de păr se şi pregătea să-i zboare capul, cînd duhul strigă înspăimîntat :

— Nu mă ucide, nu mă ucide ! Căci doar e în firea celor viteji să arate îndurare. Iar eu voi fi de-acum robul şi slujitorul tău, şi-mi pun capul sub pavăza oblăduirii tale.

Ci auzindu-l grăind cu atîta supunere, inima lui Vidushaka se muie cu totul. Şi vrînd să alunge spaima ce părea că-l covîrşise pe duhul acela, îl întrebă cu glas îmblînzit:

— Dar cine eşti tu şi care-i pricina unei atît de ticăloase purtări ?

Ci duhul, mai prinzînd inimă, îi răspunse :

— Numele meu este Yamadanshtra şi sînt un duh din neamul Rakshasa. Ci faptele mele, oricît de mîrşave, nu sînt decît rodul alcătuirii mele fireşti.

Căci oamenii au fost dintotdeauna hrană celor din neamul meu. Ci acum văd şi eu nemernicia faptelor mele şi le cunosc gustul amar. Şi blîndeţea ta îmi va trezi blîndeţea, iar cruţarea ta va fi asupră-mi ca un jurămînt de lepădare. Ci de vei avea vreodată nevoie de mine, cheamă-mă şi voi veni pe dată.

Şi zicînd acestea duhul se făcu nevăzut. Iar Vidushaka petrecu o noapte minunată în locul acela, pînă atunci al năpraznelor şi al morţii.

Iar a doua zi, venind în încăperea domniţei şi văzînd ce era de văzut, inima regelui Aryavarman se umflă de vinul desfătării. Şi fără amînări şi zăbăvnicii de prisos, îi hărăzi fata de soţie. Şi fu cum nu se poate mai mulţumit. Iar Vidushaka, după ce mai petrecu cîteva nopţi tare plăcute, îşi aminti din nou de preafrumoasa lui Bhadra. Şi, cu inima tînjind de dragoste, părăsi palalul la un ceas cînd toată lumea dormea. Şi chemîndu-l în gînd pe duhul Yamadanshtra, slujitorul lui, îi ceru să-l ducă în ţinutul Siddhasilor. Ci nici nu-şi terminase bine vorbele, că duhul îl şi înşfăcă, şi nici nu răsuflă bine o dată, că se şi pomeni în ţinutul dorinţelor sale.

Şi părăsindu-l pe duhul acela mulţumitor lui, merse ce merse pînă ajunse pe malul unui lac. Şi era într-adevăr podoaba lacurilor, atît în privinţa frumuseţii, cît şi a întinderii lui cea fără margini. Or, cum stătea el bucurîndu-se de priveliştea aceea peste fire, văzu venind nişte fecioare de o frumuseţe ce fura minţile şi înfiora şi un suflet din cele împietrite. Şi erau atît de multe, ca o puzderie de stele. Iar ţărmul năpădit de puhoiul acela de frumuseţe părea în totul un nor strălucitor de lumină. Şi-aşa ! Iar fiecare din fecioarele acelea purta în mînă cîte un ulcior alcătuit cu o gingăşie nespus de dulce.

Şi mai venindu-şi în fire, Vidushaka le întrebă pe fecioarele desăvîrşitei înfăţişări, în cuvinte de o potri-

vealǎ fǎrǎ cusur, pentru cine voiau sǎ ia apǎ din lacul acela. Iar ele îi rǎspunserǎ :

— Pentru Bhadra, stǎpîna noastrǎ. Iar ea e o zînǎ din neamul Vidyadhari, ce şi-a purtat paşii în ţinutul nostru.În faţa harurilor ei, frumuseţea noastrǎ nu este chiar nimica. Iar apa i-o ducem pentru plǎcerile îmbǎierii.

Ci auzind acestea, Vidushaka se bucurǎ peste poate. Şi fǎcîndu-se a da ajutor uneia dintre minunile acelea sǎ-şi punǎ ulciorul pe umǎr, strecurǎ înǎuntru inelul ce i-l dǎduse Bhadra la despǎrţire. Iar fetele se pornirǎ fǎrǎ zǎbavǎ spre palatul stǎpînei lor. Şi-l lǎsarǎ pe Vidushaka pradǎ îndoielilor bucuriei. Cǎci doar nenorocirea e sigurǎ şi neschimbǎtoare, pe cînd fericirea are mii de feţe.

Ci pe cînd se îmbǎia şi fetele turnau peste ea apa aceea desfǎtǎtoare şi rece, Bhadra se simţi lovitǎ de ceva. Şi aplecîndu-se, desluşi pe fundul havuzului tocmai inelul acela al împlinirilor. Şi dete un ţipǎt de bucurie, şi fu cît pe ce sǎ-şi piardǎ cunoştinţa. Ci întorcîndu-se cǎtre însoţitoarele ei, se grǎbi sǎ le iscodeascǎ în toate chipurile. Şi nu-i fu greu sǎ priceapǎ cǎ tînǎrul ce-l întîlniserǎ pe malul lacului nu era altul decît multiubitul ei Vidushaka. Ci pe loc le porunci sǎ-l aducǎ în faţa ei. Iar ele se grǎbirǎ sǎ-i îndeplineascǎ porunca. Ci nu uitarǎ mai intîi sǎ-l îmbǎieze şi sǎ-l împodobeascǎ, alungînd în chipul acesta urmele unui drum ostenitor. Şi fiind adus în faţa iubitei lui, Vidushaka îşi simţi minţile zburate, iar ea fu nu mai puţin înduioşatǎ. Şi mai rîzînd, mai plîngînd, sub buimǎceala bucuriei amestecau lacrimile cu zîmbetele şi zîmbetele cu suspinele, simţindu-şi inimile sfîşiate de dulceaţa revederii. Iar dupǎ ce se mai potolirǎ, Vidushaka îi povesti stǎpînei lui toate prin cîte trecuse,aruncînd-o în cea mai adîncǎ uimire. Şi topitǎ de dragoste, frumoasa Bhadra îi spuse :

— De-acum sînt numai a ta, o, stăpînul meu ! Şi nu mai îmi pasă de ce ar putea spune rubedeniile sau prietenii mei. Şi voi trăi în umbra paşilor tăi şi sub binecuvîntarea iubirii tale. Ci puterea mea magică să fie preţul unirii noastre.

Astfel, căsătorindu-se cu Vidushaka, Bhadra îşi pierdu pe loc toată puterea. Şi numai frumuseţea o mai deosebea de muritoarele de rînd. Ci nici o părere de rău nu veni s-o tulbure din pricina asta. Căci ce este greu sau cu neputinţă pentru femeia stăpînită de dragoste ?

Şi nu-ncetară a-şi da pricini de minunare unul altuia, în neînchipuite alintări.

Ci, după un timp, Vidushaka simţi cum îl cuprinde dorul după Ujjayini. Şi chemîndu-l pe supusul lui, duhul Yamadanshtra, îi porunci să-l ducă împreună cu iubita lui Bhadra în cetatea Karkotaka. Ci ajuns acolo, nu zăbovi mult şi, luînd-o cu sine pe soţia lui, fiica regelui Aryavarman, plecă mai departe pe spinarea duhului. Şi după un timp ajunseră la ţărmul Mării de Răsărit. Or nu desparte de acolo îl zări pe hapsînul dintr-un neam de hapsîni, neguţătorul Skandhadasa, datornicul său. Şi luîndu-i, odată cu fiica, toate bogăţiile, îl lăsă pe tătînele acela al matrapazlîcurilor şi chiţibuşurilor spurcate gol, sărăcuţ şi amărît de mai mare mila. Iar negura amărăciunii ce-l cuprinsese pe nelegiuit nu-şi găsea măsura decît în bezna cea de nepătruns a sufletului său întunecat.

Ci Vidushaka nu mai zăbovi în preajma acelui fără-lege. Şi-l părăsi în netrebnicia lui, şi încălecînd din nou pe spinarea îndatoritoare a duhului Yamadanshtra, îşi luă zborul odată cu acesta spre cetatea Paundravardhana a regelui Devasena, socrul său. Şi după un popas nu prea lung, îl părăsi şi pe acesta, fără a uita să-i aducă cinstirile cuvenite, ca unuia ce-i era ca al doilea părinte. Ci plecînd, o luă cu

sine şi pe fiica regelui, Duhkhalabdhika, credincioasa lui soţie. Şi fără de altă întîrziere porni spre Ujjayini, cetatea regelui Adityasena, binefăcătorul său dintîi.

Or venirea sa nu se petrecu chiar aşa cum şi-ar fi dorit-o. Căci la vederea acelei spăimice era duhul Yamadanshtra, neguţătorii îşi lăsară mărfurile şi meseriaşii uneltele. Se-nchiseră cu toţii prin case, nemaiîndrăznind să iţească afară nici măcar umbra nasurilor lor. Iar totul se petrecu într-o zarvă neînchipuită, căci copiii şi ştrengarii de tot soiul voiau să mai întîrzie pe uliţe pentru a se bucura de o privelişte atît de neobişnuită, pe cînd mamele căutau să-i tragă cît mai degrabă prin case. Ci tulburat de gălăgia aceea supărătoare, regele Adityasena vru să afle despre ce putea fi vorba. Şi ieşind pe terasa palatului văzu ce văzu. Ci sufletul i se află cutremurat pînă peste poate de vedenia aceea a spaimelor. Şi se pierdu cu totul. Ci coborînd Vidushaka chiar pe terasa aceea şi grăindu-i cu blîndeţe, regele se mai linişti; iar cînd duhul îşi luă zborul şi pieri vederii, liniştea regelui fu deplină. Şi se minună foarte văzînd pe celelalte patru neveste ale ginerelui său, ca şi bogăţiile nemăsurate ce acesta ştiuse să le cîştige. Şi fiind dornic să ştie cum fuseseră cu putinţă toate acestea, află chiar din gura lui Vidushaka povestea ceea fără seamăn. Pentru a-i dovedi preţuirea sa, regele îi dărui lui Vidushaka jumătate din împărăţie. Iar Vidushaka deveni rege, frate de regi. Şi dobîndind la moartea regelui Adityasena toată împărăţia, trăi în pace, bucurie şi fericire alături de Bhadra şi celelalte soţii ale sale, temut de regii vecini, iubit de popor, şi venerat de nenumăraţii săi fii.

POVEŞTI BENGALE
repovestite de Monica Stamatoiu

Judecata vulpoiului

ODATĂ, tare demult, un ditamai tigru era ţinut într-o cuşcă de fier în faţa palatului unui rege. Mulţi oameni treceau prin faţa palatului acela şi pe toţi îi ruga tigrul:

— Rogu-vă, oameni buni, înduraţi-vă şi mă sloboziţi din blestemata asta de cuşcă !

Dar oamenii, cunoscîndu-i felul, îi răspundeau :

— Cum să nu ! Noi să-ţi dăm drumul, şi tu după aceea să ne sari în gît, nu ? Mai aşteaptă !

Şi plecau mai departe.

Ei, dar iată că într-o zi regele dădu un ospăţ mare, la care invită, printre alţii, şi pe nişte brahmani. Unul dintre ei părea mai neajutorat şi... cam prostuţ. De cum îl văzu, tigrul i se închină cu prefăcută smerenie, dîndu-i bineţe. Mirat, brahmanul se opri zicînd :

— Ţi-ai dori ceva, fiule ?

Împreunîndu-şi labele, în chip de rugăminte, tigrul îi spuse:

— Preasfinte părinte ! Înduraţi-vă de un biet tigru şi deschideţi-i cuşca asta afurisită !

Încrezător şi neştiutor în ale răutăţii, înţeleptul brahman îşi plecă urechea la ruga tigrului şi se grăbi să-i dea drumul.

Văzîndu-se liber, tigrul rîse cu răutate şi spuse:

— Acuma, părinţele, vino să te mănînc !

Dacă ar fi fost un altul, pe loc şi-ar fi luat tălpăşiţa, dar brahmanul ăsta, vezi că habar n-avea de fugă. El îi spuse necăjit tigrului :

— Niciodată n-am mai auzit una ca asta ! Eu ţi-am dat drumul şi tu vrei acuma să mă omori : una ca asta nu se face !

— Se face, părinţele, se face, răspunse tigrul : aşa se face în toată lumea !

— Nu se poate ! Nu te cred, zise brahmanul.

Şi adăugă:

— Hai să găsim trei martori, să vedem : ei cui dau dreptate ?

— Bine, aşa să facem, răspunse tigrul, sigur de izbînda lui ; dacă martorii spun la fel cu tine, te las ; dar dacă îmi vor da mie dreptate, te mănînc !

Şi porniră ei amîndoi spre cîmp, să caute martori. Ajungînd în vecinătatea unui cîmp, văzură o mejdină din cele pe care le lasă ţăranii să aibă pe unde să treacă la ogoarele lor, fără să calce holdele.

Brahmanul se opreşte şi zice, arătînd spre mejdină :

— Iată, acesta-i unul din martorii mei.

Şi apoi, către mejdină :

— Spune-mi, te rog. dragă potecuţă, acela căruia i-ai făcut un bine se cade oare să-ţi facă după aceea un rău ?

Răspunde cărarea :

— Din păcate, înţeleptule, chiar aşa se face în lume, Uitaţi-vă la mine : eu stau între două ogoare, ca ţăranii să poată merge pe cîmp fără să calce holdele, ca apa să se scurgă fără să înece recolta şi, în sfîrşit, pentru ca fiecare să ştie exact cît ogor are şi să nu se întindă peste al altuia ; dar toamna, după ce strîng bucatele, ţăranii mă taie şi pe mine cu plugul, nimicindu-mă.

— Ei, ce mai zice sfinţia-ta, părinte ? Ai auzit ce spune martorul ? rînji tigrul.

— Am auzit, dar mai avem încă doi martori de cercetat, i-o întoarse brahmanul. Să mergem mai departe!

— Să mergem ! fu de acord tigrul.

Mergînd încă puţin, zăriră pe cîmp un banian. Preotul arătă cu degetul copacul uriaş, care cu ramurile sale acoperea întreg satul :

— Iată pe cel de-al doilea martor al meu !

— Bine, făcu tigrul : întreabă-l, să-l auzim şi pe el !

Brahmanul, privindu-l, îl întrebă :

— Copacule, eşti bătrîn ; de bună seamă, ai văzut şi ai auzit multe lucruri. Spune-mi, te rog, poate face cineva rău aceluia care i-a făcut bine ?

Zise copacul :

— Da, înţeleptule, din păcate chiar aşa se face pe lumea asta. Uită-te la mine : oamenii vin de departe şi caută adăpost sub frunzişul meu de arşiţa soarelui şi de truda drumului; dar după ce se odihnesc, nu pleacă pînă ce nu-mi rup crengile din care-şi fac bîte.

Rîse tigrul în hohote şi-i spuse brahmanului :

— Ei, părinţele, ce mai zici şi de răspunsul martorului acestuia ?

Simţindu-se în primejdie, învăţatul nu ştia ce să mai zică. Îngîndurat, porni înainte, cînd, deodată, zăreşte în cale un vulpoi. Atunci brahmanul, ştiindu-l pe vulpoi ca unul din cele mai isteţe animale, se bucură şi zise :

— Uite, ăsta-i ultimul meu martor ! Să-l auzim şi pe el ! Hei, stai puţin, înţeleptule vulpoi; eşti martorul meu !

Vulpoiul, auzindu-se strigat, se opri puţin din mers; dar fără să se apropie, zise :

— De unde pînă unde ? ! Nu ştiu nimic despre pricina voastră, iar voi mă numiţi martor.

Brahmanul luă atunci cuvînt şi zise :

— Stai să-ţi explic, dragul meu : am vrea să ne spui de are dreptul să facă rău cineva aceluia care i-a făcut un mare bine.

— Pot să vă spun părerea mea numai după ce ştiu cine l-a ajutat şi pe cine, cu ce l-a ajutat şi apoi cine vrea să facă rău şi cui vrea să-i facă şi ce fel de rău.

Preotul se oferi să-l lămurească :

— Uite, fiule, acest tigru era într-o cuşcă şi eu treceam pe drum…

Vulpoiul însă îl întrerupse :

— E o problemă grea. Nu pot să vă spun nimic pînă cînd nu văd cuşca aceea şi drumul acela de care este vorba.

Deci, au venit din nou cu toţii lîngă poarta palatului, unde se afla cuşca tigrului. Vulpoiul îi luă bine seama, se învîrti cu băgare de seamă împrejurul cuştii şi zise apoi :

— Da, ştiu acum despre ce fel de cuşcă este vorba şi despre ce fel de drum este vorba. Spuneţi-mi, aşadar, acum ce s-a mai întîmplat mai departe.

Atunci, brahmanul începu să dea din nou lămuriri:

— Şi, cum spuneam, fiule, tigrul era în cuşcă şi eu, brahmanul, treceam pe drum…

Dar vulpoiul întrerupse din nou :

— Stai, preasfinte, nu te pripi. Mai întîi fă-mă să înţeleg treaba asta. Cum spuneai ? Tigrul a fost preotul tău şi drumul trecea prin cuşcă ?

Tigrul se tăvăli de rîs auzindu-l şi zise :

— Nu, prostănacule ! Tigrul era în cuşcă şi preotul trecea pe drum.

— Stai, stai mai încet, reluă vulpoiul : va să zică, preotul era în cuşcă şi tigrul trecea pe drum ?

— Nu, nătărău ce eşti, nici aşa ! Tigrul era în cuşcă şi preotul trecea pe drum !

Dar vulpoiul, pasămite, era cam fudul de o ureche :

— Ce problemă complicată : nu pot să înţeleg nimic. Ia spune-mi, rogu-te, încă o dată : tigrul era în preot şi cuşca trecea pe drum...

Tigrul se plictisi :

— Mai mare tontălău unde s-a mai văzut ? Ia aminte, încă o dată, nătărăule : tigrul era în cuşcă şi preotul trecea pe drum ! Ai înţeles ?

Vulpoiul se scarpină în cap :

— Deloc. Nu înţeleg nimic din ce îmi spuneţi voi.

Tigrul se răsti înfuriat :

— Cum de nu înţelegi ? E cît se poate de simplu : Trebuie să înţelegi. Eu, tigrul, eram în cuşcă, uite aşa — zise, şi se vîrî înăuntru.

— Zdronc ! vulpoiul închise brusc uşa cuştii, punîndu-i bine zăvorul. Apoi, către brahman :

— Înţeleptule, acum am înţeles tot. Dacă vrei să-mi dai ascultare, te sfătuiesc să nu mai faci niciodată bine unuia care nu înţelege decît legea răului şi a nedreptăţii ! Şi acum, poate nu-i încă tîrziu, du-te la masa regelui.

După care, vulpoiul se îndepărtă, plecînd în treburile sale.

Povestea mea a luat sfîrşit.

Spanacul din grădină a murit.

— Spanacule, de ce-ai murit ?

— De ce vaca m-a mîncat ?

— De ce, vacă, l-ai mîncat ?

— Văcarul hrană nu mi-a dat !

— De ce hrană nu i-ai dat ?

— Văcăriţa n-a gătit!

— De ce nevastă n-ai gătit ?

Zice nevasta : „Pas!”

Pasărea-croitor şi bărbierul

ERA ODATĂ o pasăre-croitor, căreia îi plăcea tare mult să danseze. Într-o zi, însă, tot dansînd peste nişte frunze de vinete, se înţepă într-un ghimpe. Pînă-n seară, înţepătura se umflă şi se înroşi; nu mai putea biata pasăre de durere !

— Vai, ce să mă fac eu acuma ? se jeluia ea ; cum să scap de afurisita asta de umflătură ?

Începu să cutreiere pădurea, doar-doar o va putea ajuta vreunul din animalele pădurii. Dar nici unul nu-i fu de vreun folos, ci o îndemnau cu toatele :

— Du-te la bărbierul regelui şi roagă-l să-ţi taie umflătura !

Auzind aşa, micuţa Tuntuni, pasărea-croitor, porni degrabă spre casa aceluia şi, ajungînd, începu să-l roage :

— Nene bărbierule, fii bun, rogu-te, taie-mi umflătura asta !

Bărbierul o privi cu dispreţ, şi smîrcindu-şi nasul şi ţinîndu-şi limba între dinţi, dădu din cap zicînd :

— Phui ! Eu, care-l bărbieresc cu mîinile mele pe rege, să-ţi tai ţie o umflătură ? ! Ei, la una ca asta chiar nu m-aş fi aşteptat !

Supărată, pasărea rosti :

— Prea bine, bărbier înfumurat, ai să vezi că, pînă la urmă, ai să faci tot aşa cum îţi spun eu !

Şi plecă.

Tuntuni se duse atunci la rege :

— Preaslăvite rege, am rugat pe bărbierul tău să-mi lecuiască umflătura asta şi el m-a refuzat. Pedepseşte-l, te rog !

Regele, auzind ce i se cere, se porni pe un rîs aşa de năvalnic, încît se prăvăli pe pat, cutremurat de

hohote. Pasărea fu izgonită de acolo, iar bărbierului nu i se spuse nimic.

Cu lacrimi de durere şi furie în ochi, micuţa Tuntuni îşi puse în gînd să-l pedepsească pe nemilostivul rege pentru jignirea ce-i adusese. După cîteva clipe de chibzuire, zbură iute către casa şobolanului :

— Ei, frăţioare, frăţioare şobolan, acasă eşti ?

Mirat, şobolanul strigă :

— Care-i acolo ? A, micuţa Tuni ? ! Vino, surioară ! Intră în casă. Să-ţi întind masa, să-ţi aştern patul, nu-i aşa că ai să poposeşti la mine ?

— Dacă ai să mă ajuţi, bucuroasă ţi-oi primi ospeţia !

— Cu ce să te ajut ?

— M-am plîns măriei-sale, regelui, de răutatea bărbierului său, care n-a vrut să-mi vindece rana asta. Dar măria-sa a rîs şi nici nu m-a luat în seamă. Mergi, dar, tu şi-i găureşte burta spre a-l pedepsi astfel pe nemilostiv.

Auzind una ca asta, şobolanul se înspăimîntă. Crestîn- du-şi limba cu dinţii şi prinzîndu-şi tîmplele în lăbuţe, abia îngăimă :

— Oh, vai de zilele mele ! Cum să mă încumet eu la una ca asta ? ! Nu pot !

Pasărea, cuprinsă de furie, ţîşni drept spre casa motanului :

— Nene motane, nene motane, eşti acasă ?

— Miauuu !... cine mă strigă ? !... A, Tuntuni ! Vino surioară ! Pofteşte înăuntru ! Am să-ţi pun masa, am să-ţi aştern patul... O să mîi la mine, nu-i aşa ?

— Bucuroasă ţi-oi primi ospeţia, dacă ai să-mi asculţi rugămintea.

— Să-l mănînci îndată pe ticălosul de şobolan !

— Oh, asta nu pot ! Sînt sătul şi obosit, acum am nevoie şă mă odihnesc. Îmi pare rău !...

Biata Tuntuni, mai că nu plesni de supărare. Într-o fugă alergă atunci la baston şi:

— Unchiule Baston, unchiule Baston, acasă eşti ?

— Ei, dar cine mă tulbură oare cu strigătele lui ? ! A, micuţa Tuntuni ! Hai, pofteşte degrabă înăuntru. Să-ţi pregătesc de-ale gurii, o să-ţi aştern şi patul. Ai să rămîi la mine, nu-i aşa ?

— Da, am să mă aşez la masa ta, dacă ai să-mi împlineşti o dorinţă.

— Să-i tragi o bumbăceală straşnică nemernicului de motan !

— Dar ce mi-a făcut mie motanul, ca să-l ciomăgesc ? ! Nu pot face una ca asta.

Într-o clipită, Tuntuni se afla dinaintea locuinţei focului :

— Mărite focule, unde eşti ?

— Cine să fie oare ? se miră focul. A, Tuni, gingaşa surioară, tu erai ? Intră, intră degrabă în casa mea şi eu îndată ţi-oi întinde masa, ţi-oi aşterne patul... Rămîi la mine, nu-i aşa?

— Bucuroasă m-oi aşeza la masa şi pe patul tău, de-i merge să arzi îndată pe ticălosul de baston !

— Of, surioară, azi am ars aşa de mult, încît mă simt tare obosit. Nu mai pot arde nimic !

Cu sufletul înecat de mînie, Tuntuni zbură în căutarea mării celei mari. Acolo :

— Măicuţă mare, măicuţă mare, mă auzi ?

Mirată, marea vui :

— Cine mă cheamă ? Ei, tu eşti, micuţă Tuni ? Vino, hai intră degrabă ! Te-oi ospăta şi ţi-oi aşterne să te odihneşti.

— M-oi aşeza la masa ta de-i stinge focul! spuse necăjită pasărea,

— Nu pot face asta ! îi răspunse marea.

Atunci, Tuntuni, ducîndu-se la elefant, îl strigă:

— Ei, taică elefantule, taică elefantule, acasă eşti ?

— Ha ! Cine-mi strigă numele ? Ei, ia te uită, tu erai, Tuni ? Intră, draga moşului, intră în casa mea, să te odihneşti şi să iei ceva de-ale gurii!

— Îţi mulţumesc, dar nu ţi-oi gusta din bucate, pînă ce n-ai să înghiţi toată apa mării !

— Văleleu ! ! Păi de-oi înghiţi eu atîta-amar de ape, burta mi-o plesni. Nu-mi stă în putere una ca asta !

La asemenea vorbe, Tuntuni zbură, la capătul puterilor, fără să ştie prea bine încotro ; în cele din urmă, merse la ţînţar. Văzînd-o de departe, căpetenia ţînţarilor se miră :

— Bzzz ! Cine să fie oare ? A, iat-o pe surioara noastră, pe Tuntuni ! Apropie-te, surioară ! Hai să mănînci şi să te odihneşti la noi !

— Mănînc cu tine la masă, dacă ai să înţepi pe blestematul de elefant, să mă răzbuni !

— Nici o vorbă mai mult! rosti ţînţarul. Chiar în clipa asta mă duc. Să vedem şi noi ce fel de piele mai are şi netrebnicul ăsta !

Şi chemîndu-şi apoi toate rudele, toţi prietenii şi toţi supuşii:

— Haideţi, fraţilor, să vedem cît este de tare pielea ticălosului de elefant !

— Ping-ping-ping ! ! !

Într-o clipită plecară cu toţii, noroade multe de ţînţari, să-l pedepsească pe elefant. Erau aşa de mulţi, încît acoperiră ca un nor tot cerul, întunecînd soarele şi stîrnind cu aripile o furtună grozavă.

— Pin-ping-ping-bzzz !...

Norul împînzise tot cerul înspăimîntînd dobitoace şi oameni.

Cît ce-l văzu, elefantul răcni :

— Cruţaţi-mă, am să înghit marea !

Marea vui :

— Îndură-te, voi stinge focul !

Focul pîlpîi înfricoşat :

— Nu mă nimici, voi arde bastonul !

Bastonul ţîşni în picioare, gata de fugă :

— Eu pe motan l-oi omorî !

— Miaauuu ! ţipă jalnic motanul, 'l-nghit acum pe şobolan !

— Chiţ, chiţ, chiţ ! Fie-vă milă, mă duc chiar în clipa asta să găuresc burta regelui !

— Ba să nu faci una ca asta ! se sperie şi regele ; dau poruncă să fie tăiat capul ticălosului de bărbier !

Pierit de spaimă, bărbierul prinse a se tîrî în genunchi înaintea lui Tuntuni :

— Îndură-te, pasăre dragă ! Iartă-mă şi roagă-l pe rege să nu-mi taie capul, că eu îndată ţi-oi lecui umflătura. Fie-ţi milă !

Tuntuni se înduplecă. Bărbierul îi vindecă rana şi ea, nemaiputînd de bucurie, se-ntoarse acasă, dansînd şi triluind cristalin :

— Tun-tuna ! Tun-tun-tun-dhei-dhei ! Tun-tun-tun!

Cred că voi, dragi copii, înţelegeţi de bună seamă ce spunea în cîntecul ei prietena noastră, Tuntuni.

POVEŞTI TADJICE
repovestite de Viorel Bageacu

Nu săpa groapa altuia

DE CÎTEVA ZILE, o vulpe cutreiera pădurea şi nu prindea nimic. Adulmecînd cînd ici, cînd colo, cu greu îndura chinurile foamei, tar de la vînat îşi luase orice gînd. Istovită şi chinuită, cu capul greu, se aşeză pînă la urmă lîngă o groapă adîncă. În privirea ei înceţoşată i se arătă din groapă o pulpă de oaie, albă-albă din pricina osînzei în care era parcă înecată. Chiar îi simţi gustul plăcut, de aceea se porni să-şi adune toate puterile şi să priceapă : oare nu visează ?

Dîntr-o dată, ochii larg deschişi ai vulpii văzură pe fundul gropii o pulpă de oaie, albă-albă şi adevărată. Şi fără să stea mult să chibzuiască, se aruncă asupra ei şi se lovi cu capul de ceva tare, de-şi pierdu simţirile.

Venindu-şi mai tîrziu în fire, văzu că ceea ce i se păruse a fi pulpă nu era decît un pietroi alb. Şi mai pricepu vulpea atunci că n-are cum ieşi afară. Pierdu nădejdea să scape cu viaţă şi, stînd lungită, privea cerul albastru. Cînd nici nu se aştepta, pe marginea gropii apăru o umbră şi imediat auzi urletul unui şacal.

„Ah, eu, vulpe slăvită, pentru viclenia mea stau înfundată în groapă în aşteptarea morţii, iar acest şacal nătărău se va bucura de frumuseţea vieţii! ?” se gîndi vulpea şi strigă :

— Care eşti acolo ? De ce faci atîta gălăgie şi nu laşi o amărîtă de vulpe să mănînce în tihnă ceea ce-a găsit ?

Şacalul se uită în groapă, văzu vulpea, care sta alături de ceva alb, şi întrebă :

— Ce faci acolo, vulpe ?

— Oare nu vezi ? se miră vulpea, stînd cu botul lipit de pietroi. Înfulec o pulpă de oaie !

Auzind de pulpă, şacalul îşi linse botul şi se uită pe fundul gropii cu luare-aminte. Pietroiul alb, strălucitor, i se păru şi lui o pulpă de oaie înecată în osînză.

— Vulpe, zise şacalul, dacă vei împărţi cu mine pulpa, am să mă rog să trăieşti ani mulţi şi toată viaţa să nu simţi neîndestulare la bucate !

— Fie şi-aşa, încuviinţă vulpea, pulpa ne ajunge amîndurora, vino şi mănîncă.

Flămînd ca şi vulpea, şacalul se grăbi să sară în groapă, dar lovindu-se de pietroiul alb îşi pierdu simţirile şi rămase nemişcat pe-o parte. Uitînd toate cele şi privindu-l cu răutate pe şacalul zdrobit, vulpea izbucni în rîs!

Rîsul puternic al vulpii îl auzi leul, care tocmai trecea nu departe de-acolo. „Dar unde-i vulpea, din ce pricină rîde cu atîta poftă ?” se gîndi leul, îndreptîndu-se spre groapă.

Văzînd leul pe marginea gropii, vulpea îşi aminti iarăşi de starea ei şi numaidecît îşi opri rîsul. „Mi-a căzut pe cap asemenea nenorocire, iar leul se bucură din plin de viaţă ! se gîndi vulpea cu invidie. Nu, n-am să-l las !” Şi ridicînd capul, îi grăi leului:

— O, măreţe padişah ! Ce bine că ai venit. Pentru tine am ascuns aici, în groapă, o pulpă mare de oaie. Azi chiar mă găteam să ţi-o aduc. Dar oricît m-am străduit, n-am putut-o mişca din loc. Dealtfel, l-am chemat în ajutor pe şacal. Nici lui nu i-au ajuns puterile.

Naivul leu privi cu băgare de seamă fundul gropii şi văzu şi el ceva alb, asemănător cu o pulpă de oaie înecată în osînză.

— Bine, am s-o iau singur, zise leul şi sări în groapă.

Dar, de data asta, vulpii nu-i mai veni să rîdă. Căzînd pe pietroiul alb şi rece, cu greutatea lui, marele leu strivi şi vulpea şi şacalul.

Puterea cuvîntului

CÎNDVA, trăia un tăietor de lemne, care, în fiecare dimineaţă îşi lua toporul, pleca în pădure, tăia lemne, le lega şi apoi le vindea în bazar. Odată, pe cînd tăia un brad uscat, din senin îi apăru în faţă un urs mare, neînchipuit de mare. Văzîndu-l, tăietorul de lemne se cutremură şi chiar îşi pierdu toate nădejdile de-a mai rămîne printre cei vii ;„Acum mă răpune acest urs”, se gîndi el. Dar ursul, fără să-l atingă, îl întrebă :

— Omule, am văzut cu cîtă trudă ai doborît copacul şi l-ai despicat. Ia spune-mi, pentru ce faci toate astea ?

— Eu tai lemne, lemnele le vînd, iar cu banii cîştigaţi îmi duc zilele.

— Dacă-i aşa, nu te nelinişti şi nu-ţi mai face griji. Neavînd altceva mai bun de făcut, am să-ţi tai în fiecare zi cîte o legătură de lemne pe care am să ţi-o aşez în drumul tău, iar tu vino s-o iei.

În dimineaţa următoare, tăietorul văzu că, într-adevăr ursul îi făcuse o legătură de lemne. Se bucură, îşi aruncă legătura pe umeri şi plecă. La fel se întîmplă cîteva zile. Odată, tăietorul de lemne se gîndi că, într-un fel, trebuie să-i mulţumească ursului pentru bunătatea lui. Cu acest gînd îi zise nevestei :

— Pînă mă întorc, găteşte ceva gustos, ca să ospătăm împreună cu un prieten.

Nevasta nu avu nimic împotrivă şi tăietorul de lemne porni spre pădure. Ajungînd acolo, întîlni ursul şi-l chemă în ospeţie. La început ursul pregetă, dar tăietorul de lemne aşa îl rugă, încît pînă la urmă n-avu încotro. Porniră şi, tot sporovăind, ajunseră acasă. Ieşindu-le în întîmpinare, nevasta tăietorului de lemne

văzu că bărbatul ei vine însoţit de un urs nemaipomenit de mare.

— Dumnezeule ! Tocmai această matahală îţi este prieten ? zise ea bărbatului.

Auzind vorbele femeii, ursul se supără foc şi-i porunci tăietorului de lemne :

— Ia-ţi toporul şi loveşte-mă cu el în cap !

— Nu te supăra, nevasta încă nu ştie cine eşti, îi zise tăietorul de lemne, căutînd să-l îmbuneze.

Dar ursul o ţinea una şi bună :

— Loveşte-mă cu toporul în cap ! De nu, vă omor pe amîndoi şi vă dărîm casa.

Se gîndi tăietorul de lemne : „Dacă nu-l lovesc pe acest urs de neînduplecat, atunci el va face întocmai cum îi e chibzuinţa. Mai bine îi crăp capul. Moare şi, mai mult, scăpăm şi noi”.

— Fie, zise el, şi îşi adună toate puterile, Iovindu-l pe urs drept în creştet.

Dar ursul nu căzu şi porni de acolo cu sîngele şiroind. Tăietorul de lemne crezu că ursul n-avea cum să mai scape şi că neapărat va muri. Şi pentru a uita cele întîmplate, începu să se ducă în alte păduri, care erau foarte îndepărtate. Din pricina drumurilor lungi obosi rău.

„La urma urmelor, ursul a pierit de mult. N-ar fi mai bine să mă duc după lemne în pădurea în care mă duceam de obicei ?” se gîndi într-o zi şi se îndreptă în-tr-acolo — era doar pădurea cea mai apropiată. Ajunse, începu să taie un copac şi, cînd nici prin gînd nu-i trecea, îi apăru ursul în faţă. Tăietorul de lemne se uită la capul ursului, care de data asta era întreg şi sănătos, fără nici o urmă de lovitură. Mult se minună.

— A, prietene, îl întîmpină ursul, vezi că toporul tău n-a lăsat nici o urmă ? Rana s-a închis, dar cea făcută de vorbele nevestei tale în nici un chip nu se vindecă în sufletul meu. Auzind azi loviturile toporului, din nou a început să mă chinuie.

Ursul avea dreptate. Tăietorul de lemne îşi luă toporul şi, fără să scoată o vorbă, cu privirea în pămînt, lăsă pădurea în urmă şi, mai mult, într-acolo, nu se mai îndreptă.

POVESTE UZBECĂ
repovestită de Viorica Dinescu

Cine e mai viclean ?

ÎN VREMEA ACEEA pe sub ulmii umbroşi bazarul era în toi. Se adunase parcă mai multă lume ca niciodată : şi tigrii din munţi, şi şacalii din deşert, şi cămile serioase şi gînditoare, şi măgăruşi pufoşi cu părul cenuşiu, şi mînji plini de neastîmpăr, şi oi de carachiul, cu blana încreţită ca valurile mici stîrnite de vînt pe unda lacului, şi cîte şi mai cîte alte vietăţi.

Sub razele soarelui de primăvară, cizmuliţele roşii, halatele şi şalvarii înfloraţi, tiubiteicile — tichii rotunde brodate — scînteiau într-un amestec de culori vii de-ţi luau ochii. Iar larma de glasuri felurite ca şi învălmăşagul de mirosuri de fructe, flori, mirodenii şi mîncăruri, duceau pînă hăt-departe zvonul bazarului.

Venită şi ea să cumpere un petec de ogor, broasca ţestoasă nu se putea înţelege cu lupul care o ţinea morţiş :

— Sub zece galbeni nu vînd ogorul nici mort. Pămîntul e bun, apa e aproape, ce-ţi mai poate dori inima ! ?

— Înţeleg, înţeleg, dar eu nu am decît cinci galbeni şi aceia strînşi unul cîte unul, de ani de zile, îi răspundea broasca ţestoasă, numărînd şi iar numărînd banii legaţi în colţul unei batiste din pînză subţire galbenă, cusută cu mărgele care mai de care mai strălucitoare.

— Eu n-am ce-ţi face. Banii-s ai dumitale, iar pămîntul al meu, îi tăie vorba lupul cu asprime.

Dar broasca ţestoasă, care nu se îndura să se lipsească de o fîşioară de pămînt a ei, pe care să trăiască în tihnă, se ţinea scai după lup, în nădejdea că, pînă la urmă, tot va izbuti să-l înduplece.

Aşa îi întîlni prin bazar vulpea care, cu bani grei la chimir, împodobită cu cele mai scumpe mătăsuri, cu părul periat şi uns cu uleiuri aromate şi cu coada falnică, vîntura bazarul de la un capăt la altul, doar-doar va găsi vreun chilipir. Auzindu-le tocmeala, intră numaidecît în vorbă :

— Ştii ce, surato ? Dau eu gologanii care-ţi mai lipsesc şi luăm împreună ogorul, pe din două. De lucrat, l-om lucra tot împreună, frăţeşte.

Se învoiră tustrei şi încheiară tîrgul. Ca aldămaş băură cîte un ceai din cel verde şi tare, după care se despărţiră, fiecare zicîndu-şi că a făcut bună treabă în ziua aceea.

Zorile o găsiră pe broasca ţestoasă pe ogor, arînd. Abia pe la amiază trecu şi vulpea pe-acolo :

— A, eşti aici, surată dragă ? Bine de dumneata că ai vreme să lucrezi ogorul după plac. Eu toată dimineaţa am avut de alergat : ba la croitor, ba la cizmar, ba în piaţă, după parfumuri şi pomezi. Sînt moartă de oboseală.. Şi unde mai pui că deseară m-a poftit tigrul pe la el. Of ! Amărîtă soartă mai am : tot alerg şi iar alerg. Nici sufletul măcar nu mi-l pot trage.

Şi astfel, în fiecare zi, broasca ţestoasă se scula cu noaptea-n cap şi îngrijea ogorul ca pe lumina ochilor. Cît despre vulpe, nici gînd s-o ajute cu ceva.

Şi iată că s-a apropiat vremea cînd rodul cîmpului trebuia cules. Atunci vulpea se ivi şi ea dis-de-dimineaţă, trăgînd după sine o căruţă înaltă cu două roţi, plină cu saci goi.

— Să împărţim după învoială recolta noastră, grăi ea cu ifos. Fiecăreia dintre noi i se cuvin părţi egale din bumbac, legume şi pepeni, căci ogorul ne aparţine amîndurora deopotrivă.

— Dar de muncit, cine l-a muncit ? Cine a săpat pămîntul, cine l-a semănat, cine l-a plivit şi l-a udat, cărînd apă tocmai din canalul din vale ? Nu, cucoană

vulpe, nu, nu mă învoiesc cu împărţeala ta. Eu m-am spetit muncind pe arşiţa cea mare, în timp ce tu doar te-ai plimbat, ai petrecut şi te-ai împopoţonat. Nu, nu, nu şi iarăşi nu ! se împotrivi hotărîtă broasca ţestoasă.

„Ia să încerc eu să capăt prin vicleşug ceea ce prin bună înţelegere nu pot căpăta”, îşi zise în sinea ei vulpea. Şi vorbi mieros :

— Mare ţi-e încăpăţînarea, surată broască. Dacă altfel nu se poate, să lăsăm norocul să-şi spună cuvîntul. Vezi colina din faţa noastră ? Ne urcăm în vîrful ei şi care dintre noi o să ajungă prima la ogor, aceleia i se cuvin toate cîte au crescut pe ţarina noastră.

— Dar eu merg atît de încet!... Şi mai cu seamă la vale, cum mă grăbesc un pic, mă dau de-a dura şi-atunci, de mă lovesc de vreun copac ori de vreo piatră, îmi zdrobesc carapacea şi s-a zis cu mine.

— Atunci găseşte tu pe cineva care să alerge în locul tău. Eu mă supun bucuros alegerii tale, se prefăcu a fi foarte înţelegătoare vulpea.

Şi iată pe broasca ţestoască bătînd din uşă în uşă. Dar nici una din vietăţi nu vru s-o ajute, unele din prietenie pentru vulpe, altele, de frică. Abătută, tocmai se pregătea să se lase păgubaşă, cînd din colbul uliţei se auzi un glas subţirel-subţirel :

— Ia-mă pe mine să alerg în locul tău, că n-o să-ţi pară rău.

Mirată, broasca ţestoasă se uită mai bine înspre locul de unde venea vocea. Şi ce-i văzură ochii ? Glasul cel subţirel era al unei căpuşe mari cît măciulia unui ac.

„Fie ce-o fi”, îşi zise broasca ţestoasă şi cu căpuşa pe spinare porni la vulpe.

Cînd o văzu cu cine vine, vulpea rîse pe sub mustăţi de mulţumire:

„Ei, surato, surato, tot ce-ai muncit tu e ca şi al meu”, gîndi ea, înfiorîndu-se de plăcere.

Urcară colina din faţa ogorului, vulpea cît ai clipi, căpuşa tîrîş-tîrîş, de dimineaţă, pînă spre asfinţit.

— Ei, căpuşo, acum să vedem cine aleargă mai repede la vale. Unu, doi, trei ! Şi vulpea, sprintenă, o luă la goană. Ajunsă într-o răsufiare, dădu ocol ogorului, să vadă, chipurile, dacă nu i-o luase căpuşa înainte. De fapt, sigură pe sine, voia doar să-i sporească necazul broaştei ţestoase care, amărîtă, sta pe-o piatră şi plîngea.

— Ei, mai încet, mai încet ! Nu mă strivi, că şi eu sînt obosită de atîta alergătură ! se auzi un glas subţirel, care aducea mult cu al căpuşii.

— Cine se tot ţine de şotii ? se încruntă vulpea.

— Nu-mi arde de şotii, că-s ostenită de alergătură, grăi mai departe glasul. Sînt eu, căpuşa. Am ajuns, tot într-o fugă, înaintea ta, aşa că dă broaştei ţestoase ce i se cuvine.

Vulpei nu-i venea să-şi creadă ochilor, dar cum căpuşa era într-adevăr cea care vorbise, înghiţi în sec şi plecă de pe ogor cu sacii la fel de goi precum venise. Iar broasca ţestoasă se bucură de munca ei, avînd o iarnă îmbelşugată, după cum strădania ei o meritase.

Cum de izbutise căpuşa să fugă mai repede ca vulpea ? Să vă spun eu : cînd vulpea pornise să alerge la vale, căpuşa i se agăţase de o labă, iar cînd vulpea ajunse la ogor, ea se desprinse, prefăcîndu-se că sosise cu mult înainte.

Şi astfel şireteniei vulpii îi veni de hac tot o şiretenie, a căpuşei.

CUPRINS

Poveşti ateniene

Fata din rodie ....
Mutul violonist..
Zîna apelor...
Lacul vrăjit..
Împăratul păsărilor sau Marama zugrăvită cu păsări...
Împăratul Somnu...
Bîlină despre Ilia Muromeţ..
Poveşti kalmîce
Furtuna în caierelor de lînă...
Ca un părinte iubitor...
Poveşti africane din Guineea-Bissau
Elefantul, hipopotamul şi iepurele-frînghier................
Şacalul păcălit de capră...
De unde s-au ivit măgarii...
Cîinele şi găina..
Poveşti chineze
Traista cu minuni...
Crapul fermecat...
Copilul din lemn de scorţişoară...................................
Negustorul şi şarpele..

Femeia şi maimuţele………………………………………………
Călugărul pedepsit…………………………………………………
Prefectul judeţului a desenat un tigru……………………..
Femeia cea frumoasă……………………………………………
Mireasa de lut……………………………………………………
Porcul alb……………………………………………………………
Şoarecele de munte şi şoarecele de oraş…………………..
Bărbatul cel tont…………………………………………………
Muntele Huantungşanvan……………………………………..
Templul din nori…………………………………………………
Povestea fără sfîrşit………………………………………………

Comoara………………………………………………………………
Despre Lian Şan-Bo,Ciju Iu-Tai şi păsările nevăzute….
Poveşti şi snoave turce
De-ale lui Nastratin Hogea
Frumoasa Lumii……………………………………………………
Poveşti arabe
Povestea corbului şi a vulpoiului……………………………
Povestea şoarecelui şi a nevăstuicii…………………………
Povestea broaştei ţestoase şi a pescăruşului…………..

Chemarea la obşteasca pace……………………………….

Măgarul…………………………………………………………….
Poveste persană
Povestea prinţului Ismail şi a lui Arab-Zanghi………….
Poveste din Caşmir
Povestea lui Vidushaka şi a preafrumoasei Bhadra…..
Poveşti bengale
Judecata vulpoiului…………………………………………….
Pasărea-croitor şi bărbierul………………………………….
Poveşti tadjice
Nu săpa groapa altuia………………………………………….
Puterea cuvîntului……………………………………………….
Poveste uzbecă
Cine e mai viclean?…………………………………………….